

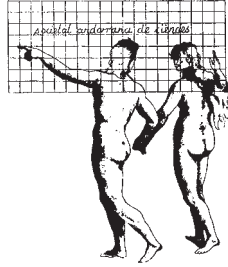
Societat Andorrana de Ciències

ANDORRA I ELS PETITS ESTATS D'EUROPA

28a DIADA ANDORRANA
XLVII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
22 d'agost del 2015
Prada de Conflent

Societat Andorrana de Ciències

ANDORRA I ELS PETITS ESTATS D'EUROPA

28a DIADA ANDORRANA
XLVII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU
22 d'agost del 2015
Prada de Conflent

Diada patrocinada per

Govern d'Andorra

© Dels seus autors els textos, fotografies, i imatges
© Societat Andorrana de Ciències
Primera edició, agost de 2016

Amb l'ajut de:
Govern d'Andorra
Forces Elèctriques d'Andorra
Institut d'Estudis Catalans
Voluntariat cultural

Foto portada: Casa de la Vall (juny 2016, SAC)
Realització gràfica: ARA Disseny® (ADMEG)
Maquetació: Pilar Monge i Gómez

Impressió: Impremta Envalira
DL: AND.323-2016
ISBN: 978-99920-61-28-2

Sumari

Salutació

Joandomènec ROS i ARAGONÈS, president de l'equip rector de l'XLVII edició de l'UCE 5

Presentació

Marta FONOLLEDA i RIBERAYGUA, vicerectora per les relacions de l'UCE amb Andorra 7

Andorra i els petits estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic

Alan WARD i KOECK, enginyer superior en informàtica i professor a l'Escola Andorrana 9

La meteorologia als petits estats d'Europa: entre la mesoescala i la microescala

Guillem MARTÍN i BELLIDO, físic i tècnic al Servei Meteorològic d'Andorra 17

Mònaco, i els altres, vist per un andorrà

Antoni UBACH i MORTÉS, exconseller del Govern d'Andorra d'Educació i Cultura, de Treball i Benestar social 25

Polítiques conjuntes de salut amb els petits estats d'Europa

Rosa M. FERRER i OBIOLS, ministra de Salut, Afers Socials i Ocupació, i Josep M. CASALS i ALÍS, director de Salut i Benestar 31

Petits estats i especificitat

Vicenç MATEU i ZAMORA, filòsof i síndic general d'Andorra 37

El Vaticà, un microestat que es mesura en hectàrees

Jaume SERRA i SERRA, economista i ambaixador d'Andorra a la Santa Seu 43

Estadístiques dels petits estats d'Europa

Departament d'Estadística d'Andorra 49

L'adaptabilitat dels petits països

Xavier DÉU i PUJAL, empresari i soci de Carlis a Luxemburg 63

Interessos comuns

Enric TARRADO i VIVES, ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino, i Mònaco 67

San Marino i Andorra, un camí compartit vers al futur

Jaume BARTUMEU i CASSANY, advocat, excap de Govern i president de Social Democràcia i Progrés d'Andorra (SDP) 71

Les Comissions Nacionals per a la Unesco i petits estats

Elisenda VIVES i BALMAÑA, presidenta de la CNAU, i Jean-Michel ARMENGOL i PETIT, director de la CNAU 77

Els reptes polítics compartits entre Andorra i els altres petits estats d'Europa

Pere LÓPEZ i AGRÀS, conseller general pel Partit Socialdemòcrata (PS) i president del Grup Parlamentari Mixt 85

Les relacions de Suïssa amb Andorra i la Unió Europea

Thomas KOLLY, ambaixador de Suïssa a Espanya i Andorra 91

Liberals d'Andorra i l'Acord d'associació amb la UE	
Judith PALLARÉS i CORTÉS, consellera general del Grup Liberal	101
Ser petit en un món global?	
Jordi DOMINGO i COLL, geògraf i professor titular del departament de geografia i sociologia de la Universitat de Lleida	105
Creu Roja Andorrana: es pot ser petit i representatiu?	
Josep DURÓ i VIDAL, doctor en optometria i òptic diplomad, president de la Creu Roja Andorrana	111
Les particularitats d'Andorra i els altres microestats europeus. Aprofitant al màxim la petitesa	
Judith PAMPALONA i TARRÉS, doctoranda en antropologia social i econòmica a la UAB	115
Estònia i Andorra	
Antoni d'ORTODÓ i LLOVERAS-PUIG, cònsol honorari d'Estònia a Andorra i empresari	121
Els Jocs dels Petits Estats d'Europa, història i evolució de la participació andorrana	
Olga GELABERT i FÀBREGA, ministra de Cultura, Joventut i Esports	125
Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals	
Sílvia BONET i PEROT, consellera general, membre de Socialdemocràcia i Progrés, i exministra de Salut i Benestar	131
Consonàncies i dissonàncies dels petits estats europeus: Andorra, Mònaco, San Marino, el Vaticà, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre, Luxemburg, Suïssa i Eslovènia	
Meritxell MATEU i PI, consellera general de Demòcrates per Andorra, exambaixadora i exministra d'Afers Exteriors	137
Andorra i el nou marc de relacions amb la UE	
Gilbert SABOYA i SUNYÉ, economista i ministre d'Afers Exteriors	145
Cloenda	
Àngels MACH i BUCH, presidenta de la SAC	155
Pensant en la Diada andorrana a l'UCE	
Marta FONOLLEDA i RIBERAYGUA, coordinadora de la 28a Diada andorrana a Prada de Conflent	157
Altres actes a l'UCE	
Pompeu Fabra i Poch, quatre virtuts i tres eines	
Antoni POL i SOLÉ, patró de la Fundació UCE per la SAC (1988-2014)	161
L'Institut d'Estudis Catalans i Andorra	
Àngels MACH i BUCH, presidenta de la SAC i patró de la Fundació UCE	163
Annex	
Lista d'assistents a la 28a Diada Andorrana de la XLVII UCE	171
Programa previst	173
Imatges de la 28a Diada Andorrana	175
Recull de premsa	178

Salutació

Joandomènec ROS i ARAGONÈS

Bon dia. Amb molts de vosaltres ja ens coneixem d'altres anys. És un plaer donar-vos la benvinguda. Ara feia temps que no ho feia. Jo he estat vuit anys president de l'equip rector i ara, per circumstàncies diverses, torno a ser-ho enguany.

La Jornada Andorrana és un clàssic a Prada. Jo crec que s'ha de valorar molt positivament, no només pels temes que tracteu, com el d'enguany, sinó pel fet que escolliu l'UCE per reunir-vos. A Prada tenim jornades dels agricultors, dels cristians, dels cooperativistes; aquests i altres col·lectius es troben en altres llocs. Però Prada és un territori neutral, on a més sempre hi ha gent interessada pel que dieu i debateu els andorrans. El fet que les jornades andorranes es facin a Prada és també important per una altra raó: no hi ha jornades alguereses a Prada, no hi ha jornades de la Franja a Prada, etc. Jo això ho valoro força. A Prada hi ha jornades temàtiques, les vostres també ho són, però són andorranes i això, per a mi, té un valor especial.

L'altre aspecte per remarcar és la temàtica d'enguany, dels microestats. Jo espero que en una segona edició, que fareu d'aquí a tres o quatre anys, perquè segur que quedaran temes per tractar, hi hagi un altre petit estat (potser no microestat), que serà Catalunya, que podrà ser tractat i estudiat, evidentment. Com hi és Suïssa, per exemple.

Em sembla especialment interessant aquesta evocació i resolució de problemes andorranos i de problemes comuns, amb estats d'una mida determinada, perquè segurament són els grans oblidats. Jo no sé si això passa amb Andorra en relació amb França i Espanya, però em sembla que els microestats són els grans oblidats, perquè sembla que siguin taques que fan una mica la guitza en els mapes. Tots aquests microestats tenen la seva història i la seva raó de ser, que és la raó per la qual no han estat absorbits pels grans estats que els envolten. Però tinc la sensació que, per això mateix, perquè són petits, han estat oblidats en general. Alguns formen part de l'Unió Europea, altres no: vosaltres esteu en camí de formar-ne part. Però segurament molts aspectes d'economia, socials, de sanitat, del que sigui, queden una mica pretèrits

davant de la dinàmica dels grans estats. Per tant, em penso que és especialment apropiada la temàtica d'aquesta jornada.

I, naturalment, sabeu que demà donem dos premis Canigó a dues d'aquestes jornades, que ja fa trenta anys que es reuneixen a Prada. Esteu a dos anys de fer-ne trenta. Per tant, us animo a seguir participant-hi amb els temes, que he trobat sempre molt interessants. Recordo el de l'aigua, en recordo alguns altres, com el dret, que heu tractat al llarg d'aquests anys; els models de país... Tots són força interessants. No només per a Andorra. I per això és bo que els resultats es publiquin, perquè altres estats, països grans o petits, puguin prendre nota de què s'ha dit i quins són els problemes, quines són les vies de solució d'alguns d'aquests problemes.

No puc deixar d'esmentar, ara que he entrat al final de la ponència sobre meteorologia, una cosa que potser s'ha dit abans però em penso que val la pena insistir-hi malgrat que els punts de referència –i això ho deia el ponent molt adequadament– són sempre més abundants en els països grans que envolten els petits. És importantíssim que aquests països petits tinguin les seves estacions meteorològiques, el seu servei meteorològic, i més en el cas d'Andorra, que una part de la seva economia depèn de la neu.

Hi ha una cosa que és terrible. M'ho van explicar fa poc, i espero que es resolgui. I és que alguns països africans, ara no diré quins, que sempre tenen problemes de pressupost, quan els dirigents d'aquests països veuen que els mapes del temps cobreixen tot l'Àfrica –igual que aquí cobreixen tot Europa–, en alguns casos han tancat les seves estacions meteorològiques. Que ja són poques i disperses, en un continent que té molts problemes. Amb l'excusa de per què cal seguir mantenint estacions meteorològiques cares si resulta que ja se sap quin temps farà... Se sap quin temps farà gràcies, entre d'altres coses, a les dades que aquelles estacions aporten. Això crec que es pot agafar una mica com a metàfora. Per passar del camp de la meteorologia al camp global, la dinàmica, en tots els aspectes de la societat, de la política dels països petits o dels estats petits, o dels microestats, malgrat la mida, és tan important que no cal deixar de fer-la i s'ha de fer a tots els nivells. I, en aquest sentit, el fet que Andorra sigui a les Nacions Unides i que d'aquí a quatre dies sigui a la Unió Europea és un bon senyal. Convé que totes les veus, de la mida que siguin, s'asseguin en aquests fòrums internacionals i se les escolti.

Dit això, espero que la jornada sigui tan productiva com ho han estat fins ara les jornades que heu fet en moments anteriors. Si hi ha alguna cosa en què des de l'equip rector us podem ajudar que no estigui resolta, ja ens ho direu.

I en fi, espero que treballem força i que l'any que ve o d'aquí a dos anys –millor si pot ser l'any que ve– puguem presentar el volum corresponent amb totes les ponències i els debats que surtin avui.

Endavant. Bona feina.

Joandomènec Ros i Aragonès,
president de l'equip rector de la XLVII UCE

Presentació

Marta FONOLLEDA i RIBERAYGUA

Benvinguts a la 28a Diada andorrana a l'UCE, un punt de trobada per parlar i dialogar al voltant d'Andorra.

El tema escollit aquest any és *Andorra i els petits estats d'Europa*. No és la primera vegada que us convidem a pensar i repensar Andorra des de les seves relacions com a país: el 1996, la diada tractava d'Andorra en el món; el 2001, d'Andorra i la integració a la UE; el 2003, d'Andorra i els seus veïns del sud; i el 2005, d'Andorra i els seus veïns del nord. Enguany us convidem a reflexionar sobre les relacions que tenim o que podríem tenir amb aquells països amb els quals compartim, almenys, una cosa essencial: les dimensions. Som: països petits en un context global, minories en una dinàmica de majories, pesos lleugers en un joc d'estructures pesades, singularitats en un univers de generalitzacions, milers davant de milions.

Això de ser petit o gran... és una qüestió d'escala, i per tant, de criteris. Quan es parla de petit estat s'acostuma a fer referència a estats independents que tenen poca població o poca superfície, o ambdues coses alhora. Però els límits no estan gaire clars i varien segons la font, tal com veurem en les ponències d'avui. Nosaltres hi hem volgut incloure tots els petits i microestats d'Europa (Mònaco, el Vaticà, San Marino, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre i Luxemburg) i altres països com Suïssa o Eslovènia, que, si bé no es consideren rigorosament petits estats, és cert que tampoc no són grans i tenen aspectes comuns amb Andorra (com ara l'estructura econòmica, la gestió dels recursos naturals, la geografia muntanyenca...).

Creiem que fer bullir l'olla sobre les relacions amb els petits estats d'Europa ens pot ajudar a pensar i repensar temes de molta actualitat, com ara l'acord d'associació amb la UE, la projecció turística, l'espai europeu d'educació superior, entre molts d'altres. Per què? Se m'acuden tres raons: la primera, perquè compartim reptes. Segurament en aquest escenari europeu on es mouen gegants, nosaltres, els petits, tenim problemes, pors o deficiències semblants (penso, per exemple, en temes lligats a la identitat, la representativitat, la dependència en recursos, etc). La segona, perquè també compartim oportunitats.

Segurament, si sabem aprofitar la nostra singularitat, podem ser més resilients, trobar noves alternatives o noves vies de solucions (penso, per exemple, en la proximitat, l'agilitat dels processos, etc., però segur que les ponències d'avui ens en donaran més pistes). I la tercera, perquè podem construir xarxes. D'alguna manera, ens mou la hipòtesi que construir o enfortir aquestes relacions entre petits estats ajuda a sumar o a multiplicar per construir una gran xarxa de petites singularitats.

Com sabeu, en la Diada Andorrana ens agrada agafar un tema ampli i abordar-lo d'una forma polièdrica i calidoscòpica, que ens ajudi a anar teixint reflexions plurals i riques.

Polièdric/a 2 Dit d'un sòlid o angle que té diferents cares.

Calidoscopi 2 fig. Successió de coses vàries i multicolors, d'impressions o de sensacions que canvien ràpidament.

És per això que avui hem convidat un gran ventall d'experts: autoritats públiques i representants institucionals, com ara ministres i ambaixadors; investigadors, estudiosos, empresaris i tècnics. Cadascú ens oferirà una petita conferència de 15 minuts sobre un tema concret de la relació entre petits estats. Parlarem del fet de ser petit, de les particularitats, reptes o oportunitats, i de la capacitat d'adaptar-se i conivure en un entorn global. De singularitats relacionades amb la gestió d'aspectes concrets com el comerç electrònic, la meteorologia, les polítiques de salut o el tractament de les dades estadístiques. D'esdeveniments com els Jocs Olímpics dels Petits Estats d'Europa o d'institucions com la Creu Roja o altres organitzacions internacionals, entre d'altres.

Així doncs, un any més us convidem a endinsar-nos en aquest conglomerat de singularitats tenint en compte dos eixos: consonàncies - dissonàncies, i local - global

Agraïm als ponents que s'hagin preparat un tema per poder-lo compartir amb tots nosaltres i també a aquells que no poden ser-hi presencialment però que ens han fet arribar el text. A les persones que ens acompanyen, a qui convidem a participar en el debat per tal que sigui una diada constructiva i de diàleg. I al patrocini del ministeri de Cultura i de FEDA Cultura.

Marta Fonolleda i Riberaigua,
vicerectora per les relacions de l'UCE amb Andorra

Andorra i els petits estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic

Alan WARD i KOECK

Gairebé tots els petits països d'Europa tenen característiques geogràfiques que poden dificultar les activitats productives tradicionals. Pel que fa al sector primari, pot ser per manca de recursos. En el secundari, poden ser dificultats afegides de transport tant per la importació de la matèria primera com per l'exportació dels productes fabricats. També poden existir problemes per disposar d'espais necessaris per al desenvolupament industrial, o de tipus tarifari per a l'exportació. Així s'explica que el seu desenvolupament econòmic s'hagi basat més en el comerç i en els serveis, més encara que en altres països desenvolupats. Hi ha possiblement algunes excepcions, com el sector de la pesca a Islàndia.

Es planteja, doncs, la qüestió de la supervivència de l'activitat dels petits països, en un context en què la competència és important i, a la vegada, les noves tecnologies exerceixen una influència cada vegada creixent. Sense voler canviar radicalment de model, el nostre enfocament serà veure com l'aparició d'aquestes tecnologies pot modificar les activitats existents, i complementar-les. El mes de febrer passat, en Carles Llagostera, de *Talent Republic*, va destacar que "el comerç electrònic és una bona oportunitat per a un país com Andorra, on en determinades èpoques de l'any el comerç tradicional pateix la manca de turistes. Vendre per Internet, doncs, pot ser un bon complement a aquest comerç tradicional." [1]

En primer lloc, intentarem fer una imatge del que és el comerç electrònic i de la seva importància actual per a les economies dels petits països d'Europa. Després, examinarem els factors tècnics que afecten la seva implantació en aquests països, i, finalment, veurem quins són els condicionants fiscals per a les activitats del comerç electrònic dedicades a la comercialització de béns físics, de béns virtuals i de serveis.

El comerç electrònic dels petits països

Per donar una definició simple del que pot ser el comerç electrònic, podríem dir que es tracta simplement d'una activitat comercial que empra, però, mitjans tecnològics de comunicació

per dur a terme la connexió entre el client i el venedor. Es tracta, doncs, principalment d'una modalitat de comerç a distància.

Dit això, no sempre ha de ser així. En el comerç electrònic de béns pot ser que la contractació tingui lloc a distància: oferta del comerciant, seguida per l'acceptació del client. Però això no impedeix que les etapes següents es duguin a terme de manera presencial: pagament i lliurament del bé. Les circumstàncies particulars d'Andorra –gran presència del comerç destinat a persones de fora del país– fan que s'hi puguin incloure tant el pagament i lliurament a distància, com també l'entrega en persona quan el client "pugi a Andorra". En aquest context, el servei electrònic es converteix més que res en un sistema de reserva.

També es poden proposar serveis mitjançant el comerç electrònic –serveis que també es poden prestar a distància, o bé directament al client–. De fet, una vegada més a Andorra el gran volum dels serveis contractats a través de mitjans electrònics se situa sobretot en l'àmbit de l'hoteleria i de la restauració.

D'entrada, veiem doncs que a Andorra es fa un ús del comerç electrònic que pot ser diferent de la concepció que hom en pugui tenir, si es basa únicament en el model econòmic d'algunes webs molt conegudes de compres en línia.

Portal d'entrada d'una unió de bancs suïssos, presents electrònicament des de Luxemburg.
Font: [2]

Pel que fa als altres petits països europeus, la situació és molt diversa:

- A Islàndia, Mònaco, San Marino, Malta, Xipre i Croàcia, països turístics, l'oferta hotelera i de restauració es fa emprant mitjans electrònics de la mateixa manera que a Andorra. Manca, però, l'element més comercial propi del nostre país.

- A Luxemburg, seu del gegant Amazon en la forma de la seva filial europea, el comerç de venda de béns a distància té una importància molt gran. Tot i això, no es pot obviar la importància de la prestació de serveis bancaris a clients no residents, també a través de mitjans electrònics (e-banking). Això també pot ser cert per a San Marino i Mònaco.

- Al Vaticà no sembla que existeixi una gran oferta comercial per via electrònica.

Estem doncs davant d'una casuística bastant homogènia del comerç electrònic als petits països, centrada en l'oferta d'activitats turístiques i de banca, a la qual s'afegeixen els casos particulars de Luxemburg i del Vaticà. Això no ha de sorprendre, ja que tan sols reflecteix unes realitats econòmiques igualment diverses.

Factors tècnics del comerç electrònic

Tal com es coneix avui en dia, el comerç electrònic se sol desenvolupar a partir d'una plataforma informàtica que combina tres elements:

- Un servidor web.

- Una base de dades, que conté tant les dades dels articles com les comandes i algunes dades dels clients.

- Un programari específic, que reflecteix el *business logic* i constitueix el factor diferenciador del negoci en qüestió.

Per motius d'eficiència, aquests tres elements se solen implementar, o bé en un mateix ordinador físic, o bé en equips situats en proximitat immediata els uns dels altres. Avui en dia, però, s'ha posat de moda en certa manera l'ús de servidors virtuals i no físics, el que s'anomena *cloud computing*.

Segons aquesta pràctica, els servidors que implementen els tres elements del servei són *servidors virtuals*, o sigui un programari informàtic que simula ser un o més ordinadors físics –una mica a l'estil d'un emulador–. Tot i que aquest concepte no és nou –va aparèixer per primera vegada com a part del disseny del sistema IBM 370–, avui en dia ha trobat la seva aplicació més plena en l'àmbit del comerç electrònic. L'ús de *cloud computing* permet:

- Estalviar-se els costos d'adquisició d'una infraestructura física; són els proveïdors de serveis d'allotjament qui els assumiran.

- Una millor gestió dels recursos físics: el mateix *data center* podrà allotjar els servidors virtuals de diferents empreses, segons les necessitats del moment. També es poden transferir servidors virtuals entre *data centers* –fins i tot mentre estiguin funcionant.

- Molta flexibilitat; si cal fer créixer la infraestructura, simplement es contracten més servidors virtuals, que es poden desplegar de manera gairebé instantània. Igualment és àgil poder donar de baixa un cert nombre de servidors del parc en qualsevol moment i amb efectes immediats sobre la reducció del cost del servei per a l'empresa.

- Menor temps d'interrupció del servei, ja que en cas de pana d'un dels servidors, se'n pot posar en execució una còpia de la mateixa imatge de manera automatitzada i dins un lapse de temps molt breu.

A més d'aquests avantatges considerables, el concepte també comporta alguns riscos per al titular del comerç electrònic, riscos que no sempre es tenen prou presents al meu entendre. Són fruit del fet que el propietari de les dades no té el control sobre els mitjans en els quals s'estan desant, sobre les còpies que se n'estiguin fent, ni tan sols cap certesa sobre la ubicació física de les seves dades.

Davant d'això, cal que el comerciant es plantegi algunes preguntes:

1- Segons el país físic en què es trobin les dades de l'empresa, quines disposicions legals s'hi podrien aplicar? Quins són els drets d'accés que podrien exercir les autoritats d'aquell país? Es coneixen certs casos de comportaments d'autoritats nacionals que són perfectament jurídics en la seva pròpia jurisdicció, però que vistos des de la perspectiva del nostre ordenament presenten característiques qüestionables des del punt de vista dels drets de l'administrat.

Amazon EC2 Product Details

Amazon EC2 Functionality

Amazon EC2 presents a true virtual computing environment, allowing you to use web service interfaces to launch instances with a variety of operating systems, load them with your custom application environment, manage your network's access permissions, and run your image using as many or few systems as you desire.

Amazon també proposa un servei de *cloud computing*, aprofitant la infraestructura física (ordinadors i connexions de xarxa) desenvolupada per a la seva pròpia activitat comercial.

Font: [3]

2- S'estan complint amb els imperatius legals andorrans sobre la correcta tinença de dades personals dels clients (cf. Llei qualificada de protecció de dades)? Aquests inclouen no només preceptes respecte a la conservació segura de les dades, sinó també a la seva supressió a petició del titular. Es pot garantir la supressió de totes i cadascuna de les còpies de les dades dels usuaris?

3- Quid de l'espionatge industrial? Un servidor virtual no pot oferir el mateix nivell de protecció que un de físic, en primer lloc perquè s'està executant sobre un ordinador físic; tindrà, per tant, com a màxim el seu mateix nivell de seguretat. Però també és un programari com un altre, que s'executa en certa manera sota la supervisió del sistema operatiu del suport físic. Aquest pot tenir uns drets de lectura de la memòria o de les unitats de disc que el sistema virtual ni tan sols està en condicions de detectar, i encara menys prohibir.

4- Existeixen possibilitats d'espionatge industrial o competència deslleial? No se'n tenen notícies –cosa que tampoc vol dir que no s'hagin produït tals incidències.

Davant d'aquesta situació, sembla d'una importància estratègica que els països que es vulguin dedicar al comerç electrònic no es limitin a fer ús d'infraestructures concebudes i dirigides des d'altres estats, sinó que es puguin dotar dels mitjans tècnics necessaris per poder subvenir a les necessitats tècniques per poder mantenir si més no les operacions i les dades que es puguin considerar com a estratègiques sota el control propi. Ara bé, el mapa següent de les principals connexions d'Internet mostra que no tots els petits països es troben igualment ben situats en aquest sentit.

Principals infraestructures internacionals de connexió de dades. Font: [4]

Es poden destacar les posicions privilegiades de les dues illes, Islàndia i Xipre. Les seves situacions relativament properes a alguns cables troncalers els permet dotar-se de connexions ràpides i segures (ja que són redundants) al conjunt d'Internet, cosa que lògicament facilita la instal·lació de *data centers* propis en aquests territoris. Malauradament, hom també pot constatar que la majoria dels enllaços es fan a través de cablejats estesos pels fons dels mars. Això presenta dificultats pel que fa a les connexions dels

petits països més enclavats terra endins. Els petits estats no es troben tots en la mateixa situació davant dels accessos independents a les xarxes.

També es pot considerar la connectivitat a Internet des de la perspectiva de les connexions lògiques. A Internet, el flux de les dades es controla no únicament a través de consideracions geogràfiques dels equips connectats, sinó també amb la seva agrupació en àmbits lògics, els *autonomous systems* (AS).

En el cas del Luxemburg, el petit país d'Europa més ben connectat en aquest aspecte, es pot observar que disposa d'una bona connectivitat no només amb l'actual IPv4, sinó també amb la tecnologia a la qual s'està tendint actualment, IPv6. Pel que fa a les connexions, se'n troben

en un gran nombre de sistemes autònoms a fora del país, cosa que redueix significativament la dependència a un operador estranger qualsevol.

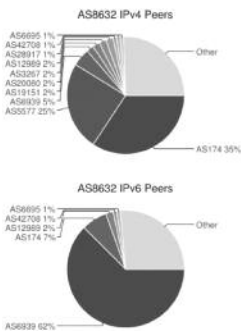
En el cas d'Andorra, també podem constatar la connectivitat mitjançant tant IPv4 com IPv6. Ara bé, el nombre d'interlocutors és més reduït, i es limita a Telefònica a l'Estat espanyol i Orange a França, així com Interoute Comunicacions Ltd, empresa incorporada a Anglaterra però amb presència física també a Barcelona.

Cal destacar que la situació andorrana és gairebé la més pobra pel que fa a connexions, amb tan sols Croàcia que disposa d'una connectivitat més restringida (i, de moment, sense IPv6). Els altres petits països solen disposar de 4 a 5 interlocutors, o més.

Condicionants fiscals aplicables al comerç electrònic

El comerç electrònic és un àmbit en què, potser de manera

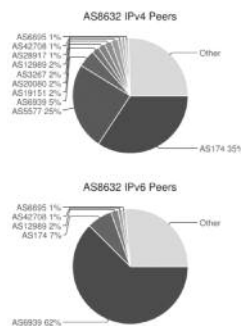
sorprenent, els petits països d'Europa poden tenir un paper econòmic rellevant. En un article de Jeff Bercovici per a *Forbes Magazine* de principi de l'any 2014 [6], se'ns presenten dues dades concretes. D'una banda, resulta que els ingressos d'Amazon per la venda de llibres l'any 2013 pugen a 5,25 mil milions de dòlars, el 7% dels seus ingressos totals. Amazon és doncs la més gran llibreria del món. Entre aquestes vendes la proporció del llibre electrònic arriba fins al 19,5%, aproximadament dos terços del mercat mundial i en constant expansió. D'altra banda, és coneguda la tendència d'algunes empreses multinacionals a instal·lar-se a Europa, tot aprofitant algunes llacunes fiscals per poder declarar un mínim d'impostos. En el cas del comerç electrònic, Amazon opera a Europa a través de la seva filial de Luxemburg. Així, si consultem l'apartat "Informació corporativa" del portal de vendes per al mercat espanyol <http://amazon.es>, obtenim la informació següent:

Mapa de connectivitat IPv4 i IPv6 de l'AS8632, corresponent a Luxemburg Online, SA. Font: [5]

ASN	Name
AS174	Cogent Communications
AS5577	root:BA
AS6939	Hurricane Electric, Inc.
AS19151	VW FIBER
AS20080	Florida International University
AS3287	State Institute of Information Technologies and
AS12989	Eweka Internet Services B.V.
AS28917	LLC "TRC FIBER"
AS6695	DE-CIX Management GmbH
AS42708	Portlane AB

ASN	Name
AS6939	Hurricane Electric, Inc.
AS174	Cogent Communications
AS12989	Eweka Internet Services B.V.
AS42708	Portlane AB
AS6695	DE-CIX Management GmbH

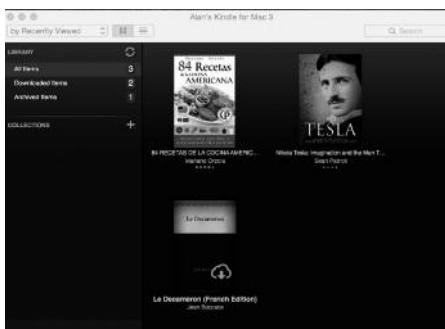
Mapa de connectivitat IPv4 i IPv6 de l'AS6752, corresponent a Servei de Telecomunicacions d'Andorra. Font: [5]

ASN	Name
AS174	Cogent Communications
AS5577	root:BA
AS6939	Hurricane Electric, Inc.
AS19151	VW FIBER
AS20080	Florida International University
AS3287	State Institute of Information Technologies and
AS12989	Eweka Internet Services B.V.
AS28917	LLC "TRC FIBER"
AS6695	DE-CIX Management GmbH
AS42708	Portlane AB

ASN	Name
AS6939	Hurricane Electric, Inc.
AS174	Cogent Communications
AS12989	Eweka Internet Services B.V.
AS42708	Portlane AB
AS6695	DE-CIX Management GmbH

"Amazon.es abrió sus puertas virtuales en 2011. [...] Amazon EU SARL es una sociedad de responsabilidad limitada de derecho luxemburgués.
Número de registro en Luxemburgo: B-0101818
5 Rue Plaetis, L-2338 Luxemburgo
Registro de IVA LU 20260743"

Així mateix, durant un cert nombre d'anys, l'impost indirecte aplicable a les vendes realitzades a través d'aquest portal (IVA o equivalent) era el que corresponia a l'impost de Luxemburg. Segurament no era casualitat, perquè aquest impost, tot i que existent, aplicava un tipus zero a la venda de béns destinats a l'exportació. [7]

Captura de l'aplicació Kindle d'Amazon, que permet visualitzar llibres electrònics adquirits des d'Internet.

Davant del que es percep com una pèrdua de recursos fiscals, s'ha produït una reacció dels principals estats de la Unió que va acabar amb la promulgació de la Directiva 2008/8/EC, de 12 de febrer del 2008, amb la qual es produeix la inversió del lloc en què es produeix la imposició. Així, a partir de principi de l'any 2015 s'aplicarà en tot cas la imposició indirecta de l'estat de residència del client.

Aquesta nova regulació de la imposició indirecta té efectes per al client, ja que simplifica la imposició indirecta en el sentit que un consumidor resident en un estat de la Unió Europea pagarà el mateix tipus d'IVA o

impost equivalent, sigui quin sigui el lloc de residència del comerç electrònic. Els preus finals al consumidor són doncs d'una lectura més fàcil.

Queda clar, però, que des de punt de vista del comerç electrònic ja no es pot gaudir del tracte preferencial que tenien els comerciants a distància. Ans al contrari, els costos de gestió del negoci electrònic augmenten, ja que caldrà imposar qualsevol venda al tipus corresponent a l'estat en què s'enviarà el bé, cosa que implica un tractament bastant més complex pel que fa a l'operatiu de les vendes.

Caldrà, a més, declarar i ingressar les quantitats percebudes als Estats corresponents, cosa que previsiblement també pot plantejar dificultats tècniques –sobretot quan el venedor és resident en un país que ni tan sols forma part de la UE–. Podem pensar que les grans empreses internacionals, com Amazon, disposen de recursos tècnics i humans suficients per poder desenvolupar aquest cost amagat de la fiscalitat. La situació pot esdevenir més crítica, possiblement, per a empreses de menys envergadura. Es pot preveure que alguns d'aquests comerços electrònics més petits arribin a refusar vendes, pel desconeixement tècnic que puguin tenir sobre les condicionants fiscals que comporti la venda en mercats llunyans a la seva base d'operacions.

Un comerç electrònic que es vulgui dedicar a la venda de béns materials a partir d'un dels petits països europeus haurà de tenir compte d'aquest fet. Alguns dels petits països, coneguts

com a destinacions del turisme de proximitat com Andorra o San Marino podran aprofitar la facilitat de desplaçament físic dels clients fins al seu local comercial per fer-hi l'entrega de manera presencial. Aquest model comercial, però, pot tenir els seus límits en estats en què no existeix aquesta tradició de "pujar-hi per comprar sucre", o per la comercialització de certs béns. Així, s'imagina difícilment la venda a distància d'objectes difícilment transportables tals com mobles o bé matalassos si s'exigeix que el client es desplaci per recollir el bé en persona. Es negaria l'avantatge del comerç electrònic en aquestes circumstàncies.

Ara bé, també es poden considerar altres tipus de negoci, com podria ser la comercialització d'obres en suport íntegrament virtual (com seria el llibre electrònic) o la de serveis.

La comercialització de béns culturals en suport íntegrament virtual és distinta de la de béns físics. Pot semblar paradoxal que un llibre físic determinat tingui un tractament fiscal totalment diferent del mateix títol en suport electrònic. Ara bé, considerem que amb la venda d'un exemplar d'un llibre s'exhaureix aquella còpia, que ja no es pot tornar a vendre –a menys de fabricar-ne més, amb els costos de fabricació que corresponguin–. Per contra, quan s'està venent un llibre electrònic no s'exhaureix pel fet de la venda, i el titular dels drets el pot tornar a vendre tantes vegades com tingui clients disposats a comprar-ne per simple còpia del fitxer informàtic corresponent.

A manca d'una definició clara del que constitueix "venda d'un bé electrònic", la interpretació de l'Agència Tributària de l'Estat espanyol és que un llibre ha de gaudir d'un suport físic per poder ser considerat com a tal [8]. Altrament, la comercialització d'un llibre sense aquest element de materialitat es considera com

un contracte de cessió de drets d'ús de manera no exclusiva. Aquest fet ja va tenir repercussions pel que fa a la política cultural interna de l'Estat espanyol. L'aplicació de l'impost sobre valor afegit s'hi fa de manera diferenciada, ja que el llibre físic és gravat al tipus reduït del 4%, mentre que el llibre electrònic corresponent tributarà al tipus general del 21%. Aquest tipus d'activitat es mostra, doncs, possible per al comerç electrònic que s'exerceix a partir dels petits països, però caldrà tenir present les particularitats dels sistemes fiscals del país de residència del client.

Finalment, la regla general és que la prestació de serveis s'imposa en el territori en què es presta aquell servei. Quan es tracta de serveis que requereixen un desplaçament físic del prestador, no existeix cap dificultat per identificar en quin Estat s'està prestant –però tampoc no existeixen massa al·licients fiscals o econòmics perquè es comercialitzin a partir d'una base establerta en un petit país quan el consumidor es troba en un territori distint.

Per contra, quan el servei en qüestió es presta de manera totalment electrònica –a través d'Internet– se'ns presenta la ja clàssica dificultat de determinar el lloc geogràfic en què es produeix quan les parts contractants no es troben en un mateix lloc de manera simultània. Sense voler ni poder abordar de manera completa aquesta problemàtica en el poc espai de què disposem aquí, sí que podem augurar amb certa seguretat que la interpretació

Confirmació de la compra d'un bé electrònic, lliurat directament al compte 'on-line' de l'usuari sense la intervenció de cap mitjà físic.

privilegiada per a les administracions fiscals dels països de residència dels clients seria que el servei es va prestar, en cada cas, en el domicili del client –i, per tant, que hi és aplicable la imposició corresponent en aquell estat–. Per aquest motiu, es poden preveure dificultats pràctiques per a la comercialització de serveis a partir de plataformes de comerç electrònic establertes en els petits països.

Conclusions

Avui en dia, els petits països europeus (PPE) es troben davant d'un escenari econòmic en què les noves tecnologies de la comunicació exerceixen quotidianament la seva influència sobre les activitats comercials, fins i tot les existents.

Malauradament, es pot constatar que –amb algunes excepcions, com la de Luxemburg– els PPE no s'han dotat dels mitjans tècnics necessaris per poder controlar íntegrament les seves pròpies infraestructures dedicades al comerç electrònic. Depenen de mitjans estrangers per a la connexió a la xarxa i per a la prestació dels serveis en un mercat globalitzat. En la nostra opinió, aquest fet no deixa de ser una llacuna pel que fa al control i a la seguretat de les dades i, per tant, una feblesa des del punt de vista estratègic.

D'altra banda, la recent evolució de la legislació fiscal europea ha complicat considerablement el tractament de la imposició indirecta sobre béns lliurats a clients residents de la Unió. Els PPE hi han perdut una situació avantatjosa. La situació actual presenta dificultats per poder crear circuits del comerç electrònic en destinació a clients residents dels països veïns, a menys de fer-ne la configuració de tal manera que es faci l'entrega del bé o la prestació del servei en territori del petit país corresponent.

Alan Ward i Koeck,

enginyer superior en informàtica i professor a l'Escola Andorrana

Referències

- [1] "Sant Julià vol potenciar el comerç electrònic com a complement del model tradicional". *Bon Dia* 04/02/2015. URL: <http://www.bondia.ad/societat/sant-julia-vol-potenciar-el-comerc-electronic-com-complement-del-model-tradicional> (Data de consulta: 21.07.2015)
- [2] UBS "Wealth Management Luxembourg". http://www.ubs.com/lu/en/wealth_management/ebanking.html (Data de consulta: 23.07.2015)
- [3] Amazon Web Services "Amazon EC2 Product Details". URL: <http://aws.amazon.com/ec2/details/> (Data de consulta: 23.07.2015)
- [4] Greg Mahl "Greg's cable map". URL: <http://www.cablemap.info/> (Data de consulta: 24.07.2015)
- [5] Hurricane Electric "BGP Toolkit Home." URL: <http://bgp.he.net/> (Data de consulta: 20.07.2015)
- [6] Jeff Bercovici "Amazon vs. Book Publishers, By The Numbers." *Forbes Magazine Online*, 10.02.2014. URL: <http://www.forbes.com/sites/jeffbercovici/2014/02/10/amazon-vs-book-publishers-by-the-numbers/> (Data de consulta: 30.11.2014)
- [7] KPMG "Luxembourg: VAT essentials". Documentació electrònica, 06.01.2013. URL: <http://www.kpmg.com/global/en/issuesandinsights/articlespublications/vat-gst-essentials/pages/luxembourg.aspx> (Data de consulta: 05.12.2014)
- [8] AEAT *Relación de consultas del Programa Informa sobre nuevos tipos impositivos en relación con material escolar*, set. 2012.

La meteorologia als petits estats d'Europa: entre la mesoescala i la microescala

Guillem MARTÍN i BELLIDO

És un honor per mi participar en aquesta Diada Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu. Agraeixo als organitzadors d'aquesta diada que m'hagin convidat a parlar sobre la meteorologia als petits estats d'Europa, que està entre la mesoescala i la microescala. Primer analitzarem les característiques meteorològiques de cada país així com el funcionament dels diferents serveis meteorològics, i posteriorment explicarem per què els podem classificar entre la mesoescala i la microescala.

A la taula de més amunt podem distingir les característiques d'extensió i població dels petits estats que s'han triat per tractar en aquesta diada, entre els quals n'hi ha vuit que estan considerats com a petits estats d'Europa, mentre que n'hi ha dos (Eslovènia i Suïssa) que s'han inclòs en tenir certes similituds amb el Principat d'Andorra i els altres petits estats. Actualment, en el pla meteorològic no hi ha relació entre el Principat d'Andorra i la resta d'estats que avui tractem. Al final d'aquesta ponència descobrirem si és útil que s'estableixin relacions i amb quins estats.

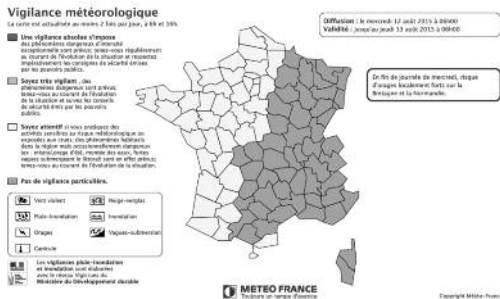
País	Superfície (Km ²)	Habitants (2013)
Mònaco	2	37831
San Marino	61	31448
Liechtenstein	160	36825
Malta	316	423282
Andorra	468	69966
Luxemburg	2586	543202
Xipre	9250	1141000
Eslovènia	20273	2060000
Suïssa	41285	8081000
Islàndia	103125	323002

Aproximació als serveis meteorològics dels petits estats de la 28a Diada d'Andorra a la UCE

Entre aquests estats trobem illes, països costaners, països interiors i països de muntanya i alta muntanya. Bàsicament, el que diferencia el treball dels diferents serveis meteorològics són els fenòmens que han de vigilar. Per tant, per cada tipus d'informació meteorològica es realitza un butlletí diferent. Hi ha tres tipus de butlletins: el butlletí meteorològic, en què es fa la predicció meteorològica; el butlletí d'allaus i el butlletí aeronàutic. A més d'aquests butlletins,

els serveis meteorològics elaboren els mapes de perill meteorològic (com el que podem veure a la imatge 1) per avisar la població dels perills que pot comportar la meteorologia en les activitats quotidianes. Aquests mapes divideixen els països en regions meteorològiques, és a dir que cada regió representa una zona geogràfica que normalment es veu afectada pels mateixos fenòmens. D'aquesta manera, es poden crear difirents avisos de perill meteorològic en diferents zones d'un país, amb l'objectiu d'establir perills només a les zones que ho necessitin.

Les illes (Xipre, Malta i Islàndia) han hagut de desenvolupar serveis meteorològics propis a causa de la seva insularitat i de les singularitats meteorològiques. Xipre i Malta elaboren butlletins meteorològics i butlletins aeronàutics, i Islàndia hi afegeix els d'allaus i també la vigilància per l'erupció de volcans. Pel que fa a Mònaco, l'estat més petit dels que tractem avui, no té servei meteorològic i depèn totalment de Météo France, el servei meteorològic de França. Météo France elabora els butlletins meteorològic i aeronàutic per al Principat de Mònaco. El Servei Meteorològic de Luxemburg rep la informació meteorològica de Météo France i elabora amb independència els butlletins meteorològics i aeronàutics destinats a l'aviació. Pel que fa a San Marino, només elabora el butlletí meteorològic, ja que no té ni aeroport ni mar, ni la necessitat d'elaborar butlletins d'allaus ja que les seves muntanyes no reben prou neu a l'hivern. Com a curiositat, San Marino té el servei meteorològic més jove de tots els que analitzarem avui, format durant la dècada dels 90. Suïssa i Liechtenstein tenen un clima molt similar. Suïssa té el servei meteorològic més ben dotat dels països que tractem avui. S'ha de tenir en compte que és el país amb més població (8 milions d'habitants) i amb més infraestructures, incloses les quatre centrals nuclears que hi ha dins del país. A Suïssa, amb 233 estacions meteorològiques automàtiques, elaboren els butlletins meteorològic, l'aeronàutic i el d'allaus. De la seva banda, Liechtenstein no té servei meteorològic propi i és Suïssa qui subministra els butlletins meteorològics i d'allaus. Eslovènia, l'altre país que genera electricitat amb una central nuclear, té massissos muntanyosos importants dins del país, encara que també és costaner. Per tant, elaboren els butlletins meteorològic, aeronàutic i d'allaus. Per últim, al Servei Meteorològic d'Andorra rebem els butlletins meteorològics i d'allaus elaborats des de Météo France i els adaptem a les necessitats del país, gràcies en part a l'extensa xarxa d'estacions meteorològiques automàtiques –disposem de quinze estacions que formen part de la XMB, que són les que utilitza Météo France per fer la previsió; però a més, des del servei meteorològic n'utilitzem sis més d'automàtiques i set de manuals per adaptar les previsions al Principat).

Imatge 1: Mapa de perill meteorològic del Servei meteorològic francès (Météo France). Font: Météo France

Un altre tret característic de cada país són els mapes de perill meteorològic, ja que són diferents a cada país. Els estats que tenen una orografia amb nombroses valls i cims que superen els 2.000 metres, com ara Suïssa, el Principat d'Andorra, Eslovènia, Liechtenstein i Islàndia, tenen més variabilitat meteorològica. A través dels mapes de perill meteorològic podem apreciar aquesta variabilitat. Encara que també ens poden servir per detectar mancances de precisió en la predicció meteorològica d'alguns països. Els mapes de perill meteorològic estableixen diferents nivells de perill, amb una escala de colors consensuada per l'OMM que va del verd al vermell, passant pel groc i el taronja.

Les illes del Mediterrani, Xipre i Malta, es caracteritzen per tenir un clima diferent al de la resta de països, ja que en ser illes del Mediterrani tenen estius extremament secs.

País	Alçada pic més alt (m)	Nom
Suïssa	4634	Pointe Dufour
Andorra	2946	Comapedrosa
Eslovènia	2864	Triglav
Liechtenstein	2599	Vorder-Grauspitze
Islàndia	2109	Hvannadalsh
Xipre	1951	Monte Olimpo
San Marino	755	Monte Titano
Luxemburg	660	Kneiff
Malta	253	Ta'Dmejrek
Mònaco	140	

Aquests dos estats tenen mapes d'una sola zona meteorològica cada un, això ens fa pensar que no tenen gaires variacions meteorològiques entre diferents zones dels països respectius. Aquestes alertes estan establertes pels serveis meteorològics propis de cada país.

El servei meteorològic d'Islàndia té el país dividit en deu zones meteorològiques, on destaca la zona central, que és on hi ha les glaceres i els principals volcans.

Mònaco, en no tenir servei meteorològic, queda inclòs també al mapa de perill meteorològic, a la regió dels Alps marítims de Météo France.

Luxemburg té independència a l'hora d'establir els nivells de perill meteorològic per a les seves dues regions. Com que Luxemburg té un relleu suau, en té prou de diferenciar el país només tenint en compte la latitud.

San Marino, tot i tenir servei meteorològic propi, rep les alertes meteorològiques d'Itàlia, ja que queda entre les regions de La Marche i l'Emiglia e Romagna.

Suïssa divideix el país en 159 zones d'alerta meteorològica, i a més tenen una vigilància específica per a llacs i per contaminació nuclear en cas d'accident.

Liechtenstein té una sola zona meteorològica per establir perills meteorològics, que es determinen des del Servei Meteorològic de Suïssa.

De la seva banda, Eslovènia divideix el país en cinc zones d'alerta meteorològica.

I per últim, el Principat d'Andorra rep les alertes meteorològiques homogènies per a tot el país des de Météo France. Tot i així, des del Servei Meteorològic d'Andorra estem treballant, de moment de forma experimental, amb mapes d'alerta meteorològica de fins a sis zones i també altitudinals.

Com hem vist, Suïssa i Liechtenstein tenen serveis meteorològics compartits i Météo France subministra la informació meteorològica a tres petits estats, encara que de forma diferent a cadascun. Els serveis meteorològics, en general, tenen relacions amb altres petits països a través d'organismes internacionals o comunitaris com poden ser l'OMM (Organització Mundial de la Meteorologia), Eumetsat (European Organisation for the Exploration of Meteorological Satellites) o Eumetnet (The Network of European National Meteorological Services); les dues

últimes són organitzacions europees d'observació i predicció meteorològica, respectivament. Això ens dóna una idea sobre les relacions entre els serveis meteorològics, ja que en meteorologia són molt importants les relacions de veïnatge. Dels estats que avui tractem, tots els que tenen independència a l'hora d'establir les alertes meteorològiques pròpies –és a dir Suïssa, Eslovènia, Luxemburg, Islàndia, Xipre i Malta– pertanyen a aquestes organitzacions. En el cas d'Andorra, només som membres de l'OMM, encara que no hi tenim participació activa ja que no hi tenim dret a vot. En canvi, sí que tenim relació, i fins i tot convenis signats, entre el servei meteorològic del Principat d'Andorra i els serveis meteorològics veïns. I és que per predir els fenòmens atmosfèrics s'ha de caracteritzar l'estat actual de l'atmosfera i després fer una previsió de la seva evolució. Per fer aquests dos processos no només s'han de tenir en compte els valors propis de cada lloc, com ara la temperatura, la humitat o la pressió atmosfèrica, sinó que s'han de prendre les dades de contorn. Per tant, en meteorologia el que és primordial és la relació entre estats veïns. Ara bé, els petits estats comparteixen unes necessitats que són comunes en molts d'ells i que tenen a veure amb la precisió de les previsions meteorològiques.

La precisió dels models meteorològics

Que els estats més grans facin les previsions meteorològiques per als petits estats pot comportar, a vegades, una manca de precisió en la previsió. Per aquest motiu és important que cada país, per petit que sigui, tingui el propi servei meteorològic amb els recursos necessaris per poder adaptar les previsions que arriben des dels països veïns i així poder respondre a les necessitats que es generen dins dels petits estats.

Quan parlem de precisió de la previsió meteorològica, ens referim inevitablement a l'adaptació que es pot fer d'una previsió global en una zona geogràfica determinada. Les previsions globals ens les poden donar, per exemple, els models meteorològics d'escala sinòptica o mesoescalar. Quan augmentem la precisió de la previsió, passem a fer previsions

amb models mesoescalars d'alta resolució i models microescalars.

La meteorologia tracta la Terra com si fos una quadrícula o una malla, i amb l'alçada en resulten columnes d'aire, com veiem en aquest esquema. Per tant, a l'hora de parlar de la resolució d'un model meteorològic ens referirem al pas de malla, que és la distància entre cada node d'aquesta quadrícula o el que és el mateix, l'amplada dels quadrats. Cada quadrat té unes característiques de temperatura, humitat, pressió atmosfèrica i velocitat del vent

Imatge 2: Representació de la partició de l'atmosfera en columnes. Font: UB

diferents. Un cop es tenen les mesures preses per les estacions meteorològiques, per les boies dels mars, pels radiosondatges i pels avions, i que caracteritzen l'estat inicial de l'atmosfera, s'introdueixen en unes equacions monitoritzades per ordinadors molt potents i en surt la

predicció meteorològica. Aproximadament, per a una previsió a 24 hores vista utilitzant un model de 2,2 km de pas de malla, són necessàries 250.000 milions d'operacions matemàtiques.

En funció de la mida de la quadrícula o del pas de malla, classificarem el model meteorològic en tres tipus. En ordre creixent de precisió, tenim l'escala sinòptica, la mesoescala i la microescala.

L'escala sinòptica o de circulació general té un pas de malla >50 km. Aquesta escala permet diferenciar zones d'altres i baixes pressions, masses d'aire o fluxos generals de vent. Aquests models s'utilitzen per realitzar, per exemple, els mapes isobàrics que estem acostumats a veure per televisió.

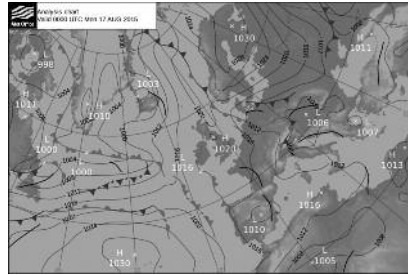
La mesoescala té un pas de malla de fins a 5 km, com a molt petit. Aquests models augmenten la resolució, encara que en zones amb valls estretes i amb fort pendent poden no caracteritzar prou bé les característiques del terreny.

La microescala divideix les parcel·les d'aire de l'atmosfera i la Terra en quadrats de fins a 1 quilòmetre, o fins i tot menys. Aquesta escala permet caracteritzar fenòmens que es veuen influïts per l'orografia del terreny, com poden ser els corrents de vent a les valls, la formació de núvols convectius o boires locals. Per poder ser tan precisos, aquests models tenen en compte les reaccions químiques entre l'atmosfera i la superfície de la Terra.

A la imatge 3 podem veure un mapa isobàric. Entre la imatge 4 i la imatge 5 podem apreciar clarament l'augment de precisió en la previsió de temperatura.

Els petits estats dins de les escales de predicció meteorològica

El Principat d'Andorra té una superfície de 468 km². Aquesta àrea és l'equivalent a un quadrat de 21,6 quilòmetres de costat. Aquesta superfície no és la més petita dels petits estats, i com veiem a la següent taula, la majoria d'aquests petits estats

requereixen models mesoescalars i microescalars per poder diferenciar diferents fenòmens dins del país.

Per aquest motiu són els petits països, i sobretot els que tenen massissos muntanyosos, els que necessiten models meteorològics amb passos de malla més petits, entre la mesoescala i la microescala. Per posar un exemple,

País	Superfície (Km ²)	Costat quadrat (km)
Mònaco	2	1,4
San Marino	61	7,8
Liechtenstein	160	12,7
Malta	316	17,8
Andorra	468	21,6
Luxemburg	2586	50,9
Xipre	9250	96,2
Eslovènia	20273	142,4
Suïssa	41285	203,2
Islàndia	103125	321,1

un model meteorològic que no tingués en compte l'alçada del terreny o l'albedo (reflexió de la llum que pot causar la neu) ens seria de poca utilitat. Aquests seran majoritàriament mesoescalars d'alta resolució i microescalars. En haver-hi més punts representats, els models han d'incloure més càlculs i alhora són necessàries més mesures per caracteritzar millor l'estat inicial de l'atmosfera. Per tant, seran necessàries unes computadores més potents per fer la predicció meteorològica; així com també ha d'haver-hi més estacions meteorològiques repartides pel territori.

Si tenim en compte que als petits estats hi sol haver més densitat de població i més activitat sobre el conjunt del país en comparació dels països grans, com veiem en aquesta taula, vol dir que totes les zones geogràfiques d'aquests estats han d'estar ben representades en els models.

Això representa una dificultat afegida, ja que les zones que poden ser més vulnerables a fenòmens extrems moltes vegades són les més difícils de caracteritzar als models meteorològics, com poden ser terrenys molt alts o valls amb un fort gradient altitudinal.

Fenòmens extrems com poden ser les tempestes posen de manifest la necessitat dels petits estats a no deixar zones geogràfiques sense caracteritzar en els models meteorològics i la necessitat que tenen d'utilitzar tecnologies de detecció i previsió meteorològica d'última generació, per així poder preveure fenòmens extrems amb la màxima antelació possible.

País	Densitat població (hab/km ²)
Islàndia	3
Xipre	76
Eslovènia	102
Andorra	150
Suïssa	196
Luxemburg	210
Liechtenstein	236
San Marino	514
Malta	1340
Mònaco	18728
Espanya	80
França	95

Relació entre meteorologia i climatologia

Per últim, repassarem com es coordina la gestió de la climatologia des dels diferents petits estats. La meteorologia alimenta la climatologia, ja que la primera ciència estudia els fenòmens més immediats, mentre que la segona estudia les característiques meteorològiques típiques de cada regió i n'estudia l'evolució al llarg del temps. Tots els serveis meteorològics, menys el de San Marino, tenen la seva secció de climatologia; alguns la tenen incorporada al servei, com Suïssa, Islàndia, Eslovènia, Xipre i Malta, mentre que d'altres estats, com Liechtenstein i Andorra, tenen una oficina que s'encarrega de la climatologia, també

anomenada oficina o agència del desenvolupament sostenible o del canvi climàtic. En el cas de Liechtenstein treballen amb dades de Météo Suisse, mentre que a Andorra és el Servei Meteorològic que hi està adscrit, en aquest cas a l'Oficina de l'Energia i del Canvi Climàtic del ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat. En el cas de Mònaco, tenen un departament governamental de desenvolupament sostenible.

El següent gràfic (imatge 6) expressa la diferència entre la climatologia i la meteorologia. La línia que segueix una evolució més suau al llarg del mes caracteritza la climatologia, com a mitjana mòbil (amb una amplitud de 5 dies) de la mitjana climàtica diària del mes de juliol del període de referència 1971-2000. De la seva banda, la línia més irregular caracteritza la meteorologia, ja que representa el valor diari de la temperatura mitjana durant el mes de juliol de 2015.

Imatge 6: Gràfic que expressa l'anomalia diària de la temperatura respecte la mitjana climàtica d'un període de referència, en aquest cas s'utilitza el trentenni 1971-2000

En conclusió, els petits estats tenen més necessitats meteorològiques però en canvi no tenen la capacitat per desenvolupar models meteorològics propis, com fan els països grans, a causa de la seva mida. Per tant, o bé es beneficien dels models desenvolupats pels països grans com des d'Andorra utilitzem els models de Météo France, o bé utilitzen els models desenvolupats pels centres de predicció europeu com Eumetsat (European Organisation for the Exploration of Meteorological Satellites) o Eumetnet (The Network of European National Meteorological Services), com fan Suïssa i per extensió Liechtenstein, Eslovènia, Islàndia, Xipre, Malta o San Marino. Establir relacions amb aquests països ens podria servir, per exemple, per perfeccionar els nostres sistemes d'alerta meteorològica com poden ser les onades de calor, ja que són els fenòmens més estranys al Principat d'Andorra.

Per tant, si Andorra vol tenir relacions amb els serveis meteorològics d'algun dels estats hauria d'entrar a formar part d'aquestes organitzacions i participar-hi activament, ja que són

organitzacions més locals que l'OMM (Organització Mundial de la Meteorologia) i en què es tracten temes d'àmbits més similars als d'Andorra.

Com hem vist, els serveis meteorològics dels petits estats s'han anat adaptant a la vigilància meteorològica que han requerit. Andorra no n'és cap excepció. El servei meteorològic es va formar l'any 1982, amb la previsió meteorològica només a l'hivern i en francès. Al llarg d'aquests 33 anys el servei ha evolucionat i avui en dia som el país amb més densitat d'estacions meteorològiques automàtiques del món. El fet d'afrontar el futur al costat d'un gran servei meteorològic com és Météo France i d'altres serveis meteorològics veïns amb tecnologies punteres com són Aemet i Meteocat segur que ens ajudarà a evolucionar i a créixer com a servei meteorològic per donar resposta a les noves necessitats que demanarà el país, encara que no podem donar l'esquena als estats que tenen més similituds i comparteixen més característiques amb el Principat d'Andorra.

Guillem Martín i Bellido,
físic i tècnic al Servei Meteorològic d'Andorra

Mònaco, i els altres, vist per un andorrà

Antoni UBACH i MORTÈS

La percepció que Andorra feia part d'una comunitat de petits països d'Europa, la vaig tenir al començament dels anys seixanta, quan el Sindicat d'Iniciativa va intentar crear uns vincles amb els altres petits països organitzant intercanvis culturals amb Liechtenstein, San Marino, Mònaco i, cosa més curiosa, amb l'illa de Sark.

En aquell moment –em sembla, a partir de l'any 1959 o 1960–, el Consell General i el Sindicat d'Iniciativa estaven abonats a una agència que els proporcionava els articles de la premsa que parlaven d'Andorra. En els arxius he trobat un article publicat en un diari suís, *Le courrier de Genève*, el 16 de maig de 1962, firmat per E. Ganter i intitulat "Raisons d'être des petits Etats", en què explica que als "quatre petits [Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino] on pourrait ajouter l'Île de Sark". Aquest article explica probablement el motiu pel qual es va afegir l'illa de Sark als quatre petits estats. De totes maneres em semblaria interessant que un investigador pogués fer un estudi sobre els intercanvis culturals entre els cinc territoris. En recordo un, i és el viatge que els Petits Cantors d'Andorra (Montoliu, Meri Martínez i potser d'altres) varen fer a San Marino els anys 60.

En aquesta ponència us explicaré les meves experiències personals en relació amb Mònaco i altres, però aquests *altres* només és un. Es tracta del Batillu de Jersey (Bailiwick of Jersey). D'aquests "Petits Etats", és amb Mònaco amb el qual he tingut més relació. És la raó per la qual intentaré explicar-vos Mònaco a través el meu punt de vista i enumeraré les meves vivències més importants amb els monegascs.

La Fondation de Monaco de la Cité Internationale Universitaire de Paris

Quan vaig anar a estudiar a París, no tenia allotjament i vaig concertar una reunió amb el legat de Mònaco (Mònaco, aleshores, no tenia ambaixada, i la seva representació a París es deia Legació de Mònaco). El legat, el senyor Bocca, em va rebre molt ràpidament i li vaig demanar la possibilitat d'obtenir una habitació a la "Fondation de Monaco" de la Cité Internationale

RAISONS D'ÊTRE DES PETITS ÉTATS

Le conflit franco-montégrois attire l'attention du public sur ses États Minors qui, en ces temps de concentration politique et économique, semblent Gros ans.

S. A. S. le prince Edouard III de Monaco

chroniques. Il s'agit de la Principauté de Monaco, de la République de Saint-Martin, de la Principauté de Liechtenstein et des Valais d'Angère.

L'Etat de Valtellina ne peut être assimilé à ces minuscules pays. Sa superficie est restreinte, mais son rôle est à l'échelle du monde politique et le rôle du chef de l'Etat.

L'Ordre de Malte non plus ne peut être assimilé à ces petits États, mais il n'en est pas moins un sujet de droit international dans la mesure où il reconnaît par plus de vingt gouvernements. C'est dans le seul Etat au monde sans juridiction territoriale.

Les « Quatre petits », auxquels on pourrait ajouter l'île de Sark, gouvernée par une Dame non loin des côtes normandes, exercent une attraction croissante sur qui s'intéresse à ces petits États. Le prince régnant sur le Mont-Titan. Les rochers proéminents sur la route en laesse qui mène aux Vallois à Monaco, menés le sud. Il est aussi difficile de passer qu'à Genève entre la Plasterie et Longemalle. Rien des touristes qui passent de Suisse en Autriche tiennent à contempler la silhouette trapue du château de Vaduz.

Ces visiteurs cherchent du pittoresque et à Andorra, peut-être quelques autres avantages. Ils font l'acquisition de tim-

S. A. S. le prince Franz Josef II de Liechtenstein

bres. Plus un pays est petit, plus ses vignettes sont belles — à une seule exception près. Mais avant tout, ils ont l'impression, en passant sous le ciel bleu-obscur de Saint-Martin et près des hautes sculptures de Monaco, de retrouver quelques lambeaux de civilisation antérieure à l'échelle de l'homme, oubliée dans un monde en voie d'uniformisation.

Dans le concert des nations dont les harmonies deviennent de plus en plus pressées, ces États-minors apportent un peu de fraîcheur et leurs cordes ne prennent jamais des proportions mondiales, ce qui est évidemment rassurant.

Les touristes apprécient la grandeur morale de ces entités politiques qui, au cours des siècles, résistent aux pressions de tous ordres de la vie de plus en plus complexe.

Quelle est la situation actuelle de ces micro-puissances ?

Le conflit entre la France et Monaco d'aujourd'hui. La République a dénoncé une série d'accords conclus avec la Principauté, dont l'importance convention de base qui relie les rapports entre les deux États, basés sur les produits pharmaceutiques tirés de la convention sur les transports aériens. En France, a surpris les premières des Montégrois habitant sur son territoire. Ils sont d'abord soumis au statut des étrangers.

La lutte est insolite. Elle est née d'une prise de conscience accrue du patriotisme montégrois et de la défense de positions idéologiques. Le mariage antérieur a contribué.

Un capital-régent de la République de Saint-Martin

balance l'influence française. La complaisance de l'empereur Polonois à la suite d'une scène organisée a marqué le début d'une « guerre froide » qui connaît actuellement une troisième évolution.

E. Galetier

(Suite en page 4)

RAISONS D'ÊTRE DES PETITS ÉTATS

(Suite de la 1re page)

Certes, la France peut nourrir des griefs fâcheux et étonnants contre sa minuscule voisine. Mais, comme l'écrit René Taya dans le « Journal de Genève », une grande puissance ne produit pas toujours une bonne impression en prenant des mesures de coercition à l'égard d'une minuscule voisine dont l'unique force consiste en une cinquantaine de citoyens et quelques canons datant de Louis XIV.

Une solution classique du conflit, un geste « royal » de la Ve République à l'égard de son interlocuteur princier, sont souhaités par les innombrables amis des deux pays.

Depuis plus de mille ans, Saint-Martin défend avec succès ses cinquante-neuf kilomètres carrés d'indépendance. Des historiens prétendent que cela remonterait bien plus haut, à la chute de l'Empire romain. La République, elle aussi, un conflit avec sa voisine à propos d'un gain qui faisait concurrence aux stabilisateurs des côtes adjacentes. Elle connaît des troubles civils lorsqu'il faut défaire une majorité de gauche devenue minorité qui se battraient dans le palais du Mont-Titan. Elle a repris son existence paisible.

La vie civique est généralement empoisonnée par des rivalités contradictoires. Saint-Martin a très habilement surmonté cette difficulté en répartissant entre le plus grand nombre de ses ressortissants les honneurs et les charges du pouvoir suprême. Les capitaines-régents sont deux et changent tous les six mois. Ce système est généralement adopté et d'équilibre au sein de la communauté sans-mariages, puisque les ambitions — évidemment les gîmes — connaissent un bref mais efficace assouvissement à l'échelon le plus élevé.

La Suisse est considérée comme une grande puissance par le Liechtenstein, dernier vestige du Saint-Empire romain germanique. On dit que le Liechtenstein est Autrichien de cœur et Suisse de tête. S'il ne prend pas place sous le manteau maternel de « Mann Confédération », il est associé à la vie hebdomadaire par une participation à son régime douanier et à son système monétaire.

La famille princière est sympathique au plus haut point. Elle n'aime pas la publicité. Franz Josef II a quatre enfants, le prince héritier Hans Adam, deux autres garçons et une fille. Il possède une galerie de tableaux d'une exceptionnelle richesse et vit très simplement dans son château médiéval. La princesse Gina, fort aimée, va faire ses emplettes dans les magasins de la capitale. Pendant la guerre, alors que l'essence était rationnée, elle emportait le plus démocratiquement du monde une bicyclette pour aller « en ville ».

La vie politique est stricte. Les députés peinent un peu pratiquement le même programme.

Georges Michas, l'humoriste bien connu, raconte cette anecdote : un soir, le journaliste adjoint travailla fort tard. Lorsqu'il voulut sortir du palais du gouvernement, la porte était verrouillée. Il appela. Un personnage endormi sorti des caves porteur d'un troussou de clés — « Qui êtes-vous ? demanda le magistrat, je suis le prisonnier, dit l'homme — Et qu'est-ce que j'ai fait ? — Je suis le voleur. » — « Je vais retourner à ma cellule pour m'y esjouir. » — « C'est possible, dit le magistrat, mais les prescriptions fiscales, les grandes affaires internationales à accomplir de cette vie politique. Ce paradis fiscal attire les grandes sociétés étrangères et les hommes de loi qui tirent large provende de cette activité.

Les petits États ont donc leur raison d'être, surtout par cette note pittoresque qu'ils insistent dans la grisaille parfois lourde de mensage de la vie internationale. Et la Principauté d'Andorre, dont les suzerains sont un président français et un évêque espagnol ? Son histoire est intéressante et sa structure complexe. Elle connaît l'attraction du modernisme dans un climat médiéval. Elle fera l'objet d'un prochain article.

E. Galetier

Universitaire de Paris. El senyor Bocca feia compatible el seu càrrec de legat i de director de la Fondation de Monaco i em va atribuir una habitació a la Fondation de Monaco. Aquesta hospitalitat em va permetre conèixer els monegascs i em va ser una oportunitat per interessar-me per Mònaco.

La primera cosa que vaig descobrir era una obvietat, i és que Mònaco és a la vora del mar i Andorra al bell mig dels Pirineus, i això és una diferència cabdal entre els nostres dos països. Però no és l'única.

Comencem per la prehistòria. Mònaco compta amb la presència de l'home a partir de 50.000 anys abans de Crist, i es troben grans i escultures paleolítiques. Andorra només comença 10.000 anys abans de Crist. La balma de la Margineda n'és un testimoni. Malgrat la

riquesa d'aquest període, analitzat en particular per l'arqueòleg francès Jean Guilaine, el qual va publicar una obra científica sobre la balma de la Margineda, hi ha una diferència en el temps a favor dels monegascs.

Si parlem dels temps antics, a Andorra no han passat ni els grecs ni els romans. En canvi, Mònaco va ser segurament creada pels lígurs, poble de l'interior que va utilitzar el territori monegasc per a la seva obertura marítima. Mònaco ha estat molt important en el món grec i romà. Els focuus al segle VI aC van crear la colònia de Monoïkos, sobre el turó conegut ara com Le Rocher de la mateixa manera que van crear, al mateix temps, Empúries sobre el turó de Sant Martí. Aquest nom de Monoïkos és associat a Hèrcules, a qui els romans adoraven sota el nom d'Hercules Monoecus.

Després de la guerra de Gàl·lia, Juli Cèsar afegeix Monoecus a la Gàl·lia Narbonesa. Els andosins, a qui considerem com els nostres avantpassats, estan assenyalats per Polibi però Andorra no figura en cap citació d'un text antic. Mònaco està mencionat pel geògraf i historiador grec del segle VI aC Hècate de Milet, com a ciutat lígur en la seva obra *Periegesis*, també està citada en l'*Eneida* de Virgili, en la *Història Natural* de Plini el Vell i en el *Llibre d'història* de Tàcit, entre d'altres.

En l'edat mitjana, Andorra tenim més *trunfos* que Mònaco a causa del nostre art romànic, però en el pla polític Mònaco ens guanya perquè les forces que intervenen, ja sigui l'emperador Henri VI, milanesos, genovesos, angevins, provençals..., són més importants que els comtes de Foix i els bisbes d'Urgell. Existeix, això no obstant, una coincidència: els Pariatges són del 1278 i 1288, i la llegenda diu que la dinastia dels Grimaldi fou creada pel genovès Francesc Grimaldi a Malizia l'any 1297, malgrat que l'autoritat dels Grimaldi fou definitivament acceptada amb el títol de senyors de Mònaco el 1314. És, doncs, a final del segle XIII i començament del segle XIV que Andorra i Mònaco iniciaren la seva vida d'estat feudal.

És sempre molt interessant per als petits països com els nostres analitzar com s'exerceixen les influències. En el cas d'Andorra, està clar que a partir dels Pariatges, les influències vénen dels dos senyors, el bisbe i el comte de Foix i també del rei d'Aragó, que presideix els Pariatges, i posteriorment la influència està exercida pels senyors bisbes, Foix, Navarra i França i també per l'Estat espanyol des que existeix.

La situació de Mònaco és molt més complexa. Quan els focuus van prendre Le Rocher és possible que a més dels lígurs els fenicis hi tinguessin un assentament, i després de la caiguda de l'imperi romà, els sarraïns ocuparen Mònaco. Quan arribaren els genovesos hi tornaren a trobar els lígurs. Quan fou creada la dinastia dels Grimaldi, que eren genovesos, no volien dependre més de Gènova i s'aliaren amb els provençals, i després demanaren protecció a la Casa de Savoia, que posseïa el comtat de Niça. El 1489 Mònaco firmà un tractat amb el rei de França Carles VIII que garantia la protecció del territori. El 1524, Mònaco esdevingué un protectorat d'Espanya: Carles I d'Espanya donà la seva protecció a Mònaco, que visità l'any 1529.

El 1641, el tractat de Peronne, firmat entre el rei de França Lluís XIII i Honorat II de Mònaco, torna a posar Mònaco sota influència francesa. Per compensar la pèrdua dels béns que Mònaco tenia a Espanya, Lluís XIII donà a Mònaco, entre d'altres coses, els feus de Baux i de

Saint Remy, a la Provença. Durant la Revolució Francesa, Mònaco queda integrat a França. El Congrés de Viena posa Mònaco sota el protectorat del rei de Sardenya. Per fi, el tractat francomonegasc del 1861 assegura la sobirania de Mònaco amb una forta influència de França.

Aquesta estada a la Fondation de Monaco em va ajudar a entendre que andorrans i monegascs, que tenim un origen comú en la història de l'edat mitjana, hem arribat a l'època moderna per camins diferents, l'andorrà simple i el monegasc molt més complicat, però on els problemes de sobirania no estaven ben resolts. Aquests problemes de sobirania van tenir a Andorra com a Mònaco una expressió en l'afer de les ràdios.

Radio Andorra, Radio Montecarlo, Radio des Vallées

Quan l'any 1951 el titular andorrà de la concessió de Radio Andorra decideix deixar el seu soci de Radio Andorra, el senyor Tremoulet, i vendre la concessió al govern francès comença un ball de bastons entre els coprínceps, l'Estat francès i el Consell General que pertorbarà la vida política andorrana fins a la signatura de l'acord del 29 de març de 1961 entre el Consell General i els dos nous concessionaris, Eirasa (Estat espanyol), que tindrà la concessió de Radio Andorra, i Sofirad (Estat francès), que tindrà la concessió de Ràdio de les Valls.

Quan el 14 de gener de 1962 el príncep Rainier III proclama *L'ordonance Images et sons* que permet a Ràdio Montecarlo i a Tele Montecarlo d'alliberar-se del control de l'Estat francès, i que deu dies més tard despatxa el ministre d'Estat de Mònaco (francès), que havia demanat al príncep de retirar aquesta decisió unilateral, comença un ball de bastons que alterarà greument les relacions entre Mònaco i França. Mònaco tindrà una nova constitució, instituirà el vot de les dones i la Cour Suprême per assegurar les llibertats fonamentals. Finalment, el 1963, França i Mònaco firmen diversos convenis que restableixen la pau entre els dos països veïns.

Tant a Mònaco com a Andorra els conflictes neixen per les ràdios però els problemes reals són els diferencials fiscals entre els petits països i els grans; la prova és que les represàlies emprades són sempre les mateixes: el 1951 l'Estat francès bloqueja Andorra i institueix un visat molt car per dificultar l'entrada dels francesos a Andorra, i el 1962 França decideix bloquejar la frontera amb Mònaco, trenca la unió duanera i envia duaners francesos per controlar la frontera.

L'altra coincidència entre Mònaco i Andorra en matèria de ràdios es produeix durant la segona meitat dels anys vuitanta. Sofirad és una societat pública que l'Estat francès crea després de la Segona Guerra Mundial per controlar les ràdios perifèriques i és propietària d'Europe n°1 (que emet a partir de la Sarre, un land alemany que estava sota autoritat francesa després de la Segona Guerra Mundial), de Radio Montecarlo i de Sud Radio. Radio Luxembourg estava controlada a través de l'empresa pública francesa Havas.

En els anys 1960, la col·laboració entre Radio Montecarlo i Radio des Vallées (nom anterior a Sud Radio) va ser molt important i diverses emissions foren fetes en coproducció.

Però al començament dels anys 1980, el copríncep François Mitterand trenca el monopoli de l'Estat sobre la ràdio, que existia des de 1945, raó per la qual el tancament de Sud Ràdio per als andorrans no va tenir cap efecte, i el primer govern de cohabitació de Jacques Chirac

decideix de privatitzar les ràdios propietat de Sofirad i Havas. La Caixa Andorrana de Seguretat Social va participar en la privatització de Sud Radio amb el grup de mitjans de comunicació Sud Communication, del qual l'accionista majoritari era Pierre Fabre. Sud Communication va comprar primer Sud Radio (amb la participació de la CASS) però després va comprar Ràdio Montecarlo. És a dir que durant més de dos anys Sud Ràdio (que ja no era una ràdio andorrana) i Ràdio Montecarlo van fer part del mateix grup de comunicació.

Reunió regional europea de l'AISS sobre petits països i seguretat social (Andorra, juny 1979)

L'Associació Internacional de la Seguretat Social (AISS) és una organització internacional que coopera amb l'Organització Internacional del Treball i que té per missió defensar, promoure i desenvolupar la seguretat social al món. Andorra va proposar a l'AISS, en el marc de les activitats regionals europees, organitzar una reunió per estudiar els problemes particulars dels règims de seguretat social amb pocs participants (menys de 200.000 assegurats). Trenta delegats d'onze països varen participar en aquesta reunió. La persona que va conduir aquesta reunió va ser el luxemburguès François Beissel, que va ser un referent per als règims de seguretat social amb pocs assegurats. Quan es va crear la Unió Europea es va atribuir a Luxemburg l'àrea de la seguretat social, i en François Beissel va ser durant gairebé deu anys el responsable europeu de la seguretat social a Brussel·les.

En efecte el regim andorrà de seguretat social es va concebre sobre tres pilars fonamentals:

- Seria un sistema de redistribució, que obligava a tenir un sistema financer autosuficient.
- El règim dels drets a les prestacions sanitàries es faria a partir dels principis de la medicina liberal.
- El règim de vellesa funcionaria sobre un sistema de repartició amb el sistema de punts.

Per posar en aplicació els dos primers pilars hi havia molts exemples i, tenint en compte la idiosincràsia andorrana, es varen trobar solucions. Pel que fa al tercer pilar, només es varen trobar tres referents: els sistemes francesos de pensions complementàries, l'institut suec de pensions de la societat cooperativa i la seguretat social de Jersey.

És la raó per la qual vaig establir una relació extraordinària amb el ministeri de Seguretat Social de Jersey i en particular amb el seu *controller*, el senyor John H. Lees, que em va ajudar a conèixer el Batillu de Jersey.

Jersey és una illa que no fa part del Regne Unit. Està dividida administrativament en dotze parròquies i té com a cap d'Estat la reina d'Anglaterra. Jersey fa part del Consell Britànic Irlandès, organització internacional creada per l'acord de Belfast de 1998 que comprèn:

- dos estats sobirans: Irlanda i el Regne Unit;
- tres autonomies: Irlanda del Nord, Escòcia i Gal·les; i
- tres dependències de la corona: les illes de Guernesey, Man i Jersey.

Jersey, com les altres illes anglonormandes, és una dependència de la corona britànica dirigida per un *bailli* (batlle), secundat per un parlament anomenat Estats de Jersey i que formen el *bailli*, el tinent governador, 51 membres elegits (10 senadors, un conestable per cada una de les dotze parròquies, 29 diputats), l'advocat general i el fiscal general.

Fins al 2005, el *Bailli*, que està nomenat per la corona britànica, és el president del Parlament i de la Cort Reial, i acumula per tant els tres poders: legislatiu, executiu i judicial.

El 2005, com a Andorra el 1982, es creà un govern, amb el cap de govern i nou ministres, i existeixen sis comissions en el si dels membres elegits del Parlament.

En el pla internacional, la Batilla de Jersey és reconeguda pel Consell d'Europa com un territori, amb el Regne Unit que assegura les seves relacions internacionals, però Jersey pot no acceptar aplicar en el seu territori els tractats firmats. Jersey pot negociar tractats internacionals menys en els àmbits específics de la corona britànica: diplomàcia i defensa. Els estats de Jersey són membres, com el Consell General d'Andorra, de l'Assemblea Parlamentària de la Francofonia.

Quan parlava amb els meus amics de Jersey, en el moment del Decret de la creació del Consell Executiu el 1981, en el moment de la negociació de la constitució (començament dels anys 1990), sempre em deien que la separació dels poders és important però el més important és el funcionament democràtic de l'administració, raó per la qual han creat una dicotomia en el ministeri de les Finances Públiques, amb un departament que elabora el pressupost i un altre que controla l'execució del pressupost (*controller*).

En conclusió, Andorra, Mònaco i Jersey podem dir que són molt similars perquè són vestigis de l'edat mitjana:

1204 Normandia és engolida per la França del rei Felip August, les illes queden sota el domini del rei d'Anglaterra, Joan Sense Terra, que assegura les llibertats i l'autonomia de les illes amb Les Constitutions du Roi Jean Sans Terre: és l'origen del govern de Jersey.

1278-1288 El rei d'Aragó tutela els Pariatges entre el bisbe d'Urgell i el comte de Foix que donen a Andorra el seu territori i la seva forma política.

1277-1314 La casa de Grimaldi és reconeguda com a senyors de Mònaco.

Una illa de Normandia, un roc mediterrani, unes valls dels Pirineus, i una mateixa organització política i social. Raó per la qual és necessari crear uns lligams entre tots aquests petits països o estats: Andorra, Liechtenstein, Mònaco, San Marino, Jersey i Guernesey, però no a través del sistema convencional de relacions internacionals, sinó a través dels parlaments, on roman la voluntat dels pobles.

S'hauria de crear l'assemblea parlamentària dels petits països d'Europa.

També es podria, imatge del Consell Britanicoirlandès (British-Irish Concil), crear una organització internacional dels governs dels petits països d'Europa que tenen el seu origen institucional en l'edat mitjana amb els mateixos participants més la Santa Seu.

O bé trobar una fórmula d'una organització internacional que repartiria els temes entre governs i parlaments.

Antoni Ubach i Mortés,

exconseller del Govern d'Andorra d'Educació i Cultura, de Treball i Benestar Social

Polítiques conjuntes de salut amb els petits estats d'Europa

Rosa M. FERRER i OBIOLS, Josep M. CASALS i ALÍS

Per parlar de polítiques conjuntes amb els petits estats, em sembla indispensable parlar primer de les polítiques pròpies d'Andorra com a petit Estat en l'àmbit de la salut.

L'OMS defineix la salut com "l'estat de complet benestar físic, mental i social, i no solament l'absència de malaltia". Per tant, és l'estat físic i mental en què l'organisme exerceix normalment les seves funcions. El terme *salut* es contraposa al de *malaltia* i és objecte d'especial atenció per part de la medicina. La salut s'ha d'entendre com aquell estat que permet a les persones dur una vida individualment, socialment i econòmicament productiva. La salut contribueix al benestar, a la qualitat de vida de la població i al desenvolupament i riquesa d'un país. Per tant, i en aquest context, les polítiques públiques de salut prioritàries del Govern són consolidar un sistema de prestigi i de qualitat que promogui la prevenció i fomenti la cultura de la salut.

Cal remarcar que Andorra presenta uns bons indicadors de salut i que d'acord amb l'enquesta efectuada el 2011 un 80,3% dels homes i un 74,5% de les dones tenen una percepció positiva de la seva salut. La població és jove i els principals indicadors ens mostren que el nivell de salut de la població és bo. Hi ha oportunitats de millora pel que fa als estils de vida relacionats amb la salut per així prevenir l'aparició de trastorns crònics més freqüents (sobrepès, consum de tabac, consum de risc d'alcohol, etc.).

El sistema sanitari andorrà és un sistema mixt en què conviuen estructures públiques i privades. El finançament s'efectua mitjançant el sistema de seguretat social (CASS), inspirat en el model francès de lliure elecció de metge i de copagament. Tanmateix, en ser l'Estat el darrer responsable garant de la salut de la ciutadania, el finançament compta també amb transferències que provenen del pressupost públic i cada vegada més elevades (47 M€, 2015). De la seva banda, el SAAS (creat el 1986) és l'entitat pública que assumeix la gestió i l'administració de tots els recursos públics: humans, materials i financers dedicats a l'atenció sanitària (hospital, centres de salut, atenció primària...). Pel que fa a l'HNSM, cal tenir present

que és un hospital general de serveis que necessita centres referents (a Tolosa o a Barcelona) per a determinats tractaments en funció de la complexitat i/o especialitat. (El finançament majoritàriament prové de la CASS, dels pacients i del pressupost públic.)

Fins aquí, a grans trets i de manera molt succinta, tenim una visió global de quins són els objectius de salut, dels recursos sanitaris de què disposem i del seu finançament. Però Andorra tampoc no és aliè als canvis de model social que viu Europa en què s'ha de fer front a noves situacions com són afortunadament l'allargament de l'esperança de vida, amb el consegüent envelliment de la població, que, en conseqüència, comportarà també un increment de pacients amb malalties cròniques i amb dependència. Tot plegat pot posar en tensió el sistema des del vessant econòmic i comprometre'n seriosament la sostenibilitat. Amb la qual cosa també pot arribar a qüestionar un dels pilars fonamentals de l'Estat del benestar com és l'accés a la salut en termes d'igualtat i universalitat.

I és en aquest context que l'intercanvi de coneixements i d'experiències és fonamental entre els petits estats d'Europa. Hi ha un marc supranacional en què des de fa anys es treballa de forma conjunta, i aquest marc és l'OMS, del qual us parlarà en breu i més profundament el director de Salut del ministeri, el Sr. Josep M. Casals.

El sistema andorrà de salut i de protecció social necessita una transformació per adaptar-se a un entorn que té com a reptes

- l'atenció a la dependència i a la cronicitat,
- l'encariment de les tècniques de diagnòsi i de tractament,
- la necessitat d'assegurar la sostenibilitat del sistema, i
- una ciutadania molt ben informada i alhora exigent

De la meua banda només vull apuntar que per fer front a aquests reptes des del ministeri s'està treballant en el Pla nacional de salut 2020, amb l'objectiu que sigui debatut primer per tots els clínics i agents de la salut, i posteriorment debatut i aprovat pel M. I. Consell General.

Aquest pla té com a principis generals:

- l'atenció integral centrada en la persona,
- l'atenció de proximitat i de primer nivell,
- l'impuls a la salut pública, la prevenció i la promoció,
- les intervencions compartides i sota l'evidència científica,
- un model d'atenció en xarxes: un model de treball per coordinar els nivells assistencials,
- la coresponsabilitat dels pacients,
- preservar els principis i valors del nostre sistema,
- enfortir la governança,
- impulsar el sistema d'informació de la sanitat andorrana (SISA)
- aprofitar el coneixement dels professionals,
- impulsar l'avaluació, la transparència i la rendició de comptes.

També promou un canvi de cultura en l'atenció al pacient. Es tracta de posar la persona al centre del sistema i que els recursos s'utilitzin en funció de les necessitats de la persona i no a l'inrevés, que el pacient hagi d'estar a la disposició del sistema. Si bé a Andorra el sistema

de salut és altament accessible i té una elevada valoració social, el Pla que es vol proposar pretén, entre d'altres, reforçar l'atenció de proximitat dels problemes de salut que amb més freqüència afecten la població i, alhora, promoure l'atenció de proximitat i integrada en la comunitat davant el predomini de la institucionalització.

En aquest aspecte cal tenir present la Llei de serveis socials i socio-sanitaris, aprovada l'abril de 2014, que ens introdueix de manera indubtable la voluntat política d'afavorir els serveis integrals adreçats a la persona tant en l'àmbit social com sanitari.

La mateixa llei defineix els serveis socio-sanitaris com aquells que formen part de les branques de la protecció social que s'adrecen a les persones i als grups que necessiten simultàniament atenció sanitària i dels serveis socials de manera coordinada i/o integrada. Estan formats pel conjunt organitzat de recursos humans i materials, prestacions, programes, protocols i accions de l'àmbit social i sanitari (art. 2.b LSSS). S'adreça a les persones que necessiten cures de llarga durada, és a dir, bàsicament persones en situació de dependència, persones amb discapacitat i malalts crònics.

En aquest context vull destacar l'atenció primària i l'atenció domiciliària. La configuració del nivell primari socio-sanitari es considera l'eix del nou sistema, més proper i eficient en l'atenció a les persones.

I tot el que acabo d'exposar cal integrar-ho en el Model Andorrà d'Atenció Sanitària (MAAS), adreçat a cercar l'eficiència i l'eficàcia en la gestió dels recursos sanitaris sense que en cap cas no disminueixi l'atenció a la persona (pacient) sinó tot el contrari, garantir un millor servei al ciutadà. Tot, evidentment, sota criteris basats en l'evidència científica.

I aquest, en el seu conjunt, és el gran repte que tenim plantejat i que ha estat objecte, en part, de debat en la darrera reunió dels petits estats d'Europa en el marc de l'OMS.

Rosa M. Ferrer i Obiols,
ministra de Salut, Afers Socials i Ocupació

Si bé en el marc del procés de negociació del futur acord d'associació de la Unió Europea amb els denominats microestats (Andorra, Mònaco i San Marino), que tot just s'ha iniciat fa pocs mesos, s'hi preveu el tractament, ja sigui tant en l'àmbit de la lliure circulació de béns, com de la lliure circulació de serveis i de persones, de temàtiques relacionades amb l'àmbit de la salut de diversa índole i transcendència, com poden ser la lliure circulació de medicaments i productes sanitaris, dels productes alimentaris, fins a la lliure circulació de serveis i de persones i en conseqüència de professionals del sector amb implicacions, ateses les dimensions d'aquests petits estats, que requereixen d'un abordatge específic i concret que caldrà anar definint i concretant durant el mateix procés de negociació dels acords que es preveu llarg (2-3 anys), en el sector de la salut els petits estats d'Europa mantenen des de fa temps relacions en el marc de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i més concretament en el marc de l'Oficina Regional per a Europa de l'OMS (OMS/EURO).

L'OMS, com a agència tècnica encarregada de dirigir i coordinar les qüestions relacionades amb la salut del sistema de les Nacions Unides i malgrat que sovint hagi estat objecte de controvèrsies, és encara avui el màxim referent científic i tècnic mundial en matèria de salut pública i per tant una organització molt útil per als països i més particularment per als petits estats, que sovint no tenim les estructures, els recursos i les capacitats necessaris per abordar determinades temàtiques, ja sigui en el mateix àmbit de la recerca i el coneixement, com també en l'àmbit de la definició dels estàndards sanitaris, o encara, en el desenvolupament dels mecanismes i els models de governança dels sistemes de salut.

L'OMS constitueix a la vegada un fòrum d'intercanvi d'experiències entre els països en el camp de la salut, i per tant per als petits països esdevé un camp extraordinari per poder prendre coneixement d'estratègies, processos, eines i evidències per poder definir i implantar, i fer realitat les polítiques de salut.

Altrament, no cal oblidar tampoc el rol essencial que l'OMS porta a terme en el suport sanitari internacional davant situacions de catàstrofe o de crisis sanitàries de caràcter pandèmic.

Aquesta organització mundial té la seu central a Ginebra i s'estructura físicament en sis regions continentals i les respectives oficines o despatxos regionals: Àfrica, Amèrica, Europa, Sud-est Asiàtic, Mediterrani Oriental i Pacífic Occidental.

Els òrgans de govern es constitueixen en l'Assemblea Mundial de la Salut, com a màxim òrgan de govern de l'organització, que es reuneix cada any a Ginebra amb els representants dels 194 estats que actualment formen part de l'organització, i el Consell Executiu, òrgan de representació permanent de l'Assemblea que està format per 48 membres per mitjà d'una proporció representativa de cada regió continental de l'organització i en què els membres són nomenats de forma rotatòria per a mandats d'una durada de tres anys per la mateixa Assemblea Mundial.

A la seva vegada, cada regió té el Comitè Regional, integrat per la totalitat dels estats membres i els respectius Comitès Permanents del Comitè Regional (CPCR), com a subcomitè format, en aquests cas, per un nombre reduït de representants dels estats membres, que són nomenats també de forma rotatòria i d'una manera geogràficament representativa per a mandats d'una durada de també 3 anys.

Andorra es va adherir com a estat de ple dret a l'OMS l'any 1997 i des de llavors ençà ha

mantingut una intensa posició activa al si de l'organització, en primer terme dins de la respectiva Oficina Regional per Europa (OMS/EURO), participant i acollint fins i tot en ocasions diferents fòrums regionals (3a reunió preparatòria de la 5a Conferència ministerial sobre entorn i salut, el juny de 2009; 1a reunió del Fòrum europeu de polítiques de salut per als alts representants governamentals, el febrer del 2011, i encara d'altres, com recentment la 2a reunió d'alt nivell dels petits estats de la regió Europa de l'OMS).

Aquest rol actiu d'Andorra en l'àmbit regional va permetre que l'any 2008 el Comitè Regional de l'OMS/EURO, integrat pels representants dels 53 estats membres que formen part de l'organització en la regió Europa, aprovés durant la 58a sessió celebrada a Geòrgia (Tbilisi, 15-18 setembre 2008), que Andorra entrés a formar part, per primera vegada, dels òrgans de govern de l'organització. Així, va accedir al Comitè Permanent del Comitè Regional (CPCR), òrgan que va arribar a presidir durant el darrer any de mandat (setembre 2011-2012), per posteriorment, a proposta del mateix Comitè Regional i prèvia aprovació de l'Assemblea Mundial durant la 68a sessió celebrada el maig del 2013, accedir a formar part del Consell Executiu de l'organització, mandat que finalitzarà el mes de maig del 2016.

Tot això s'ha traduït i ha revertit també en un suport recíproc i formal de l'Oficina Regional a Andorra, particularment els darrers anys en el marc de les accions per encaminar la transició i la reforma del nostre sistema públic de salut, que ha culminat en la validació del projecte de Pla de salut d'Andorra 2020, un projecte alineat a les prioritats regionals i per tant a l'estratègia europea per la Salut 2020 de l'OMS/EURO i adaptat plenament a l'entorn d'Andorra i als reptes actuals que presenta el nostre sistema assistencial socio-sanitari.

Aquesta estratègia de Salut 2020 naixia davant les evidències demogràfiques i epidemiològiques disponibles i alhora davant una crisi econòmica internacional que ha marcat a arreu la sostenibilitat i l'esdevenir dels sistemes de salut. Té per objectiu adaptar els sistemes de salut als reptes actuals associats als canvis demogràfics com són l'envelliment i el canvi en el patró epidemiològic davant la creixent incidència i prevalença de les malalties cròniques. Alhora, pren en compte la dimensió social i econòmica associada a les problemàtiques de salut, per poder garantir la sostenibilitat i l'accés als serveis assistencials, i propicia un canvi de model que orienta els sistemes a una actuació integrada i coordinada dels recursos i serveis centrada en la persona que ha de ser eficient, de qualitat i eficient a fi de garantir la continuïtat dels sistemes públics de salut i protecció social i l'accés universal als serveis assistencials, alhora que presta especial atenció a aquells grups poblacionals i factors de vulnerabilitat que poden induir a l'exclusió de determinats grups de poblacions (persones amb pocs recursos econòmics, infants, dones...) i altres factors, com ara els moviments migratoris o l'impacte que poden tenir les situacions de catàstrofe i les crisis sanitàries internacionals sobre la salut (el canvi climàtic, l'aparició de pandèmies, etc.).

L'aprovació d'aquesta estratègia i els reptes que comporta per a la plena adaptació i implementació a escala nacional va motivar que determinats petits estats (Andorra, San Marino, Mònaco, Montenegro...) es mobilitzessin en l'àmbit regional per sol·licitar al secretariat de l'OMS/EURO suport tècnic específic.

A partir d'aquestes demandes, la directora regional, la Dra. Zsuzsanna Jakab, endegava una nova iniciativa: la creació d'un subgrup regional de petits estats, definit com aquells països de

menys d'un milió d'habitants i que avui integra vuit estats membres (Andorra, Islàndia, Luxemburg, Malta, Mònaco, Montenegro, San Marino i Xipre), i va posar en marxa una acció conjunta de suport, que es materialitzà el juny del 2014 per mitjà de la 1a reunió d'alt nivell dels petits estats de la Regió Europa de l'OMS, a San Marino. Els representants d'aquests vuit països van donar el vistiplau a la creació d'aquest subgrup i a la continuïtat d'una trobada anual com a fòrum conjunt per tractar les temàtiques en les quals l'oficina regional ha de focalitzar el seu suport i alhora també com a punt d'intercanvi de les experiències nacionals respectives pel que fa a les iniciatives i dificultats que puguin sorgir a l'entorn de la progressiva implantació de l'estratègia europea per a la Salut 2020.

En aquest marc, Andorra ha acollit a principi de juliol del 2015 la 2a reunió d'alt nivell dels petits estats de la Regió Europa de l'OMS, que ha permès consolidar aquesta iniciativa i alhora mantenir un intercanvi intens i profund a l'entorn de les diferents iniciatives i estratègies polítiques i tècniques que els diferents països estan duent a terme per implementar aquesta estratègia. La trobada ha servit igualment per validar la necessitat de desplegar estratègies i accions que necessiten d'una planificació per a llur desplegament progressiu i efectiu en el qual cal garantir un procés participatiu ampli dels diferents actors que conformen els sistemes de salut (les administracions, els col·lectius professionals, les associacions de usuaris del sistema, etc.), així com identificar aquelles àrees prioritàries en les quals l'OMS/EURO pot prestar un suport tècnic efectiu. Entre aquestes àrees destaca la necessitat de crear o reforçar els sistemes d'informació de la salut amb la finalitat de poder disposar d'indicadors objectius i mesurables que permetin avaluar l'estat de situació o diagnòsi inicial i al mateix temps, l'evolució dels resultats de les accions que es puguin endegar, per propiciar un marc de desplegament de la reforma dels respectius sistemes de salut basat en l'evidència, la transparència i el rendiment de comptes.

Josep M. Casals i Alís,

director general de Salut i Benestar i membre del Consell Executiu de l'OMS per Andorra

Petits estats i especificitat

Vicenç MATEU I ZAMORA

Què és un petit estat?

Els petits estats en el món

Microestats / petits estats

L'especificitat

Viabilitat, sostenibilitat, sobirania

Què és un petit estat?

Si ja no és unànime la definició d'estat, més enllà de l'acceptació dels paràmetres clàssics –territori, població, govern–, encara ho és menys la consideració de què és un estat petit. La mida del territori, el volum de la població o la capacitat militar o de defensa, o fins i tot la capacitat econòmica, són criteris alternatius i diversos que hom ha utilitzat per a llur caracterització. La consideració del que és un estat petit es mou dins d'una nebulosa que els estudiosos no veuen especialment convenient d'aclarir. Tanmateix i a tall de guia, podem avançar algun dels criteris més o menys admesos.

Així, quant al territori, a voltes es considera *petit estat* un estat amb un territori que no depassa els mil quilòmetres quadrats. Si en canvi atenem al criteri poblacional, se sol considerar *petit* l'estat de menys de deu milions d'habitants. Dit això, a Europa, on els estats de gran dimensió són més aviat pocs, el criteri s'ajusta a una nova escala, d'ordre inferior: els petits estats europeus serien els que no arriben al milió d'habitants.

No és fàcil de parlar dels petits estats de manera conjunta car llur heterogeneïtat és molt gran. Podríem dir que el tret que mantenen en comú per sota de la seva més que aparent diversitat és precisament la *mida*, i ja hem vist com fins i tot en aquest aspecte no hi ha una norma clara. Atenent únicament als criteris poblacional i territorial, tant és un petit estat Islàndia, amb uns tres-cents vint-i-cinc mil habitants i un territori molt gran, de més de cent mil quilòmetres quadrats –aproximadament una cinquena part d'Espanya– com Singapur, on viuen més de cinc milions de persones en un territori exigü que no arriba als set-cents quilòmetres quadrats.

Els petits estats en el món

Si bé acabem de descriure com des de la perspectiva poblacional i a la reduïda escala europea se sol considerar que un petit estat és aquell que no ultrapassa el milió d'habitants, a escala mundial el criteri poblacional més acceptat atribueix el tret de petit estat a aquella realitat estatal que no supera els deu milions de persones.

A banda de tota mena d'excepcions i casos particulars, el model de referència per als petits estats és el d'estat-nació, on l'estructura jurídicopolítica sol representar més o menys adequadament una realitat col·lectiva amb identitat pròpia i una clara voluntat de ser, forjades a través dels segles.

Una dada rellevant i que pot sorprendre és que a escala mundial, si ens fixem en els 193 estats que pertanyen a les Nacions Unides, els petits estats són la gran majoria. En realitat, només 84 dels estats membres tenen una població de més de deu milions. En el cas de la Unió Europea la situació encara és més accentuada, doncs gairebé dos de cada tres països no arriben a aquesta xifra. Dit altrament: malgrat les aparences i el molt soroll i influència dels grans, el món –i encara més la UE– és un món d'estats de petita escala.

Microestats / petits estats

És igualment destacable la singularitat històrica i sovint institucional –l'excentricitat amb relació als canons de la ciència política, podríem dir– que representen els estats més petits. Alguns tenen una existència anterior a l'aparició del concepte d'estat modern; d'altres disposen d'unes institucions amb aspectes prou originals i sovint únics, resultat d'una història particular. En qualsevol cas, podríem dir que una característica comuna és precisament llur diferència. A banda dels petits estats europeus, que responen a situacions històriques molt concretes, a escala mundial els estats minúsculs se solen correspondre amb territoris insulars i se situen principalment al mar Carib i als oceans Índic i Pacífic.

Tornant a Europa i la seva reduïda escala, ja hem esmentat que el concepte *petit estat* s'aplica als estats de menys d'un milió d'habitants. Els petits estats europeus són, per ordre alfabètic, Andorra, Islàndia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Mònaco, Montenegro, San Marino, el Vaticà i Xipre. Podríem apuntar, com a nota al marge, la presència i el protagonisme dels petits estats en l'horitzó actual: l'acarnissament de la crisi va començar a Islàndia i –de moment– acaba a Xipre.¹

En aquest punt s'escauria potser de filar una mica més prim i introduir la categoria de *microestats* per distingir aleshores entre aquests i els *petits estats*. A títol d'exemple, al continent europeu el Vaticà, Mònaco, San Marino, Liechtenstein o Andorra serien clarament microestats, mentre que Luxemburg, Xipre, Montenegro o Islàndia serien petits estats. Malta ocuparia una posició intermèdia.

Deixant de banda l'estat del Vaticà, els altres nou petits estats europeus estan en contacte per intercanviar opinions, informacions i experiències que els puguin ser d'utilitat mútua. Fins i tot se celebren uns Jocs dels Petits Estats, que permeten a aquests països de població escassa de competir amb més igualtat i possibilitat d'èxit. En un altre àmbit de coses, San Marino, Mònaco i Andorra comparteixen mitjans i coneixement amb vista a un possible apropament comú a la Unió Europea. Els petits països també acostumen a cooperar en els organismes

internacionals dels quals formen part per poder així afrontar projectes en comú d'una certa entitat, tal com succeeix per exemple a la Unesco. Val a dir també que anualment se celebra una trobada de presidents de parlament dels petits estats amb l'objectiu de compartir inquietuds i coneixements d'interès recíproc. L'any 2014 l'encontre va tenir lloc a Andorra; el 2015 la trobada se celebra a Mònaco.

Per concloure, potser no és sobrer destacar que si bé un estat petit constitueix la representació jurídica d'una nació, el concepte que potser més s'ajusta a la realitat del microestat no sigui precisament el d'estat-nació sinó més aviat el de ciutat-estat, realitat política ben antiga i amb una important presència tot al llarg de la història, sobretot abans de l'adveniment dels grans estats nacions. Molt del que direm a partir d'ara es pot atribuir de manera més convenient i ajustada a la realitat dels microestats.

Especificitat

El debat sobre l'especificitat ha estat recurrent al Principat d'Andorra al llarg dels darrers anys. En concret, aquest tema es planteja a l'entorn si hi hauria o no hi hauria d'haver algunes característiques particulars de l'estat andorrà –i per extensió, potser també de la resta de microestats– que haurien de ser respectades i defensades més enllà dels estàndards d'homologació política, econòmica i social de qualsevol realitat estatal moderna. D'això, els partidaris en diuen *preservar l'especificitat*. Els contraris en tenen prou afirmant que sota aquest eufemisme es pretén emascarar el manteniment de certs privilegis o bé es limiten a negar ras i curt l'existència d'aquestes *especificitats*.

Sense que sigui potser aquest el lloc d'endinsar-nos en la qüestió, sí que apareix com a primera evidència que l'especificitat innegable i indiscutible dels estats de talla molt reduïda és precisament aquesta, la seva mida; que no és en si mateixa ni bona ni dolenta, però que tanmateix ho condiciona tot.

Bé es podria dir que la diferent mesura d'un estat aconsella una determinada manera de funcionar. I que en aquest context, el pitjor que pot esdevenir és la temptació de caure en un fàcil mimetisme. En un mimetisme dels petits estats respecte al mode d'assegurar les mateixes prestacions i de resoldre els problemes bàsics d'organització social de manera idèntica a com ho fan els països grans. El pitjor és ser petit i voler actuar per sobre de les nostres possibilitats; el perill rau a ser petit i voler actuar com un gran. És clar que els ciutadans dels estats petits tenen els mateixos drets, deures i llibertats que els ciutadans de les grans nacions. Dit això, potser la via per assegurar-los no cal que sigui necessàriament la mateixa; potser l'*especificitat* dels petits estats porta a un camí diferent que en permeti la seva garantia. En aquest sentit, els petits estats han de fer prova d'una certa imaginació per escapar-se de la temptació d'incorporar les solucions provades a estats d'una altra dimensió, però que a aquesta altra escala esdevenen massa oneroses en recursos estructurals i personals i, en conseqüència, insostenibles.

En un altre àmbit de coses, cal destacar com a *especificitat* pròpia dels petits estats directament vinculada a la seva grandària la renúncia a l'amenaça o l'ús de la força per tal de fer valdre llur posició o llurs interessos. És sabut que Maquiavel mantenia que el príncep podia emprar tres armes principals per tal d'assolir els seus objectius: la raó, l'astúcia i la força. No

és menys evident que, en el cas dels estats de dimensió reduïda, l'exhibició de múscul de tota mena –econòmic, polític, militar– és pràcticament impossible. Descartada la força, sigui aquesta suggerida² o realment efectiva, els petits estats han hagut de mostrar-se al llarg de la història prudentment raonables en les seves aspiracions i demandes i astutament diplomàtics en llur procedir.

En el cas d'Andorra, a banda de la pobresa i l'aïllament, factors claus de la seva supervivència, la raonabilitat i l'astúcia han trobat la seva concreció en la neutralitat –en llatí, *ni l'un ni l'altre*– i en l'imprescindible equilibri entre dos estats veïns molt poderosos. També en el tancament del país sobre si mateix, en la discreció i en la voluntat de no cridar l'atenció. Així ho recomana el *Manual Digest*, escrit a demanda del Consell General per Antoni Fiter i Rossell el 1748. I val a dir que aquests trets han amarat la manera de fer andorrana. Josep Pla, a *De l'Empordanet a Andorra*, descriu sintèticament, amb profunditat i especial lucidesa, les línies mestres de la política del Principat. En concret, l'autor del *Quadern gris* considera que "l'empirisme sistemàtic, la supeditació en cada moment, de les il·lusions, les doctrines i el sentimentalisme als interessos concrets de la independència del país constitueixen un fenomen polític extraordinari, una escola de primera categoria". Poques vegades amb tan poques paraules s'haurà dit tant.

Més enllà d'una manera de ser *nacional* (o en part pirinenca), el fet de no pertànyer a una de les grans nacions del món, el fet de no formar part de les nacions que han fet la gran història, ajuda a estalviar als ciutadans d'estats de dimensió limitada la prepotència o l'arrogància que hom troba a voltes en els ciutadans de les anomenades nacions primeres. Ésser ciutadà d'un estat petit convida sovint a un tarannà personal de més modèstia i humilitat, de capacitat de diàleg i de voluntat de conciliació. Descartada la força per raons evidents, els estats de dimensió reduïda només poden recórrer a la raó i l'astúcia per si mateixos per tal d'assegurar llur supervivència. Això no vol dir pas que es no prevegi la importància del recurs a la força; és per això que aquests estats busquen en les aliances internacionals o en la pertinença a grans blocs defensius l'aixopluc que per si mateixos no poden proveir-se.

De fet, l'existència de grans marcs supranacionals probablement hagi variat definitivament l'aspiració –gairebé forçada– a haver d'assolir una certa dimensió per tal que un país petit pogués compensar amb garanties la seva vulnerabilitat. Avui potser ja no és tan necessari com abans de ser gran, sempre que hom formi part d'un entramat de nacions compromeses entre si. Més encara, resolt el tema de la seguretat nacional, sembla notar-se una certa correlació inversa entre el desenvolupament d'un país i la seva talla. És clar que ser un petit país no és garantia de progrés i benestar; tanmateix, és igualment cert que hom troba en els primers llocs de les classificacions dels estats més desenvolupats un bon nombre de països petits. Possiblement avui en dia un país pot ser gran altrament que per la seva mida.

En definitiva, podem dir que els estats petits han de fiar la seva defensa, la seva estima i la seva projecció en allò que el politòleg Joseph Nye va caracteritzar com a *poder tou*, (*soft power*), concepte oposat al *poder dur*, que es materialitza en l'exhibició més o menys directa de la força. En qualsevol cas i potser sense saber-ho, amb anterioritat a la gènesi del concepte, els estats de dimensió reduïda han hagut d'ajustar-se històricament al millor ús d'aquesta estratègia de simpatia, de relacions públiques i de mirar de caure bé.

Viabilitat, sostenibilitat, sobirania

Andorra, en la seva forma actual, és un copríncipat des del 1278. Té una llarga història, més de set cops centenària. Andorra és doncs un país vell. Tanmateix, el Principat va aprovar la seva constitució moderna el 1993, tan sols fa vint-i-dos anys. La constitució esvaní llavors els dubtes existents sobre l'estatut d'una realitat territorial i poblacional difícilment classificable, anterior en el temps al concepte d'estat modern. Karl Zemanek, mig seriosament, mig en broma, s'atreví llavors a qualificar Andorra d'OJNI (objecte jurídic no identificat). La constitució del 1993 possibilità el reconeixement internacional d'Andorra com a estat.³ D'aquest fet es deduí el desplegament d'una sèrie d'estructures estatals fins aleshores absents. En aquests darrers anys, el Principat ha endegat importants esforços per implementar-les. Andorra és, doncs, també un país jove.

Alguns dels redactors de la constitució del 1993 escometeren aquell treball com una incerta aposta, com una incògnita que només es resoldria en un futur a venir. Seria efectivament viable el nou estat andorrà? Tindrien els andorrans la prudència necessària per assegurar el funcionament sostenible d'aquella comunitat? Perquè la viabilitat del microestat andorrà depèn de la seva sostenibilitat. Si la resposta fos negativa, Andorra veuria inexorablement compromesa la seva sobirania. Sense possibilitat d'un rescat per instàncies europees o potser amb un oferiment d'ajuda per algun dels seus potents veïns que ben bé podria assimilar-se a l'abraçada de l'ós. És clar que la partida no està encara acabada, i per molts anys.

Possiblement allò que val per a Andorra valgui igualment per a altres realitats estatals. Potser la inserció dels microestats en un món globalitzat i dominat per grans potències o grans estructures supranacionals constitueixi en els anys a venir un important repte. En un entorn que tendeix vers la implementació de magnes realitats i de grans aliances, el futur dels petits estats esdevé un important desafiament i alhora una gran esperança. No sabem si en un futur a venir els petits estats hi seran com a norma o com a excepció. Moltes gràcies.

Vicenç Mateu Zamora,
filòsof i síndic general

1- Hi ha qui diu que Xipre, precisament per la seva mida, ha estat el laboratori social europeu per experimentar les mesures davant d'una crisi profunda, per extreure'n els coneixements necessaris amb vista a una hipotètica aplicació posterior a realitats estatals d'una altra dimensió.

2- En aquest sentit, els petits estats es veuen impeditos d'emprar les sàvies recomanacions de Sun Tzu a *L'art de la guerra*.

3- Andorra ingressà a les Nacions Unides el 1993 i al Consell d'Europa el 1994.

El Vaticà, un microestat que es mesura en hectàrees

Jaume SERRA i SERRA

El Vaticà és un microestat que es mesura en hectàrees però amb una influència sobre milions de quilòmetres quadrats. Efectivament, la importància política de l'estat del Vaticà desborda les seves 44 hectàrees i irradia la seva influència per tot el món. El seu cap d'Estat és a l'ensens la més alta magistratura de l'estat Vaticà, i el vicari de Crist a la Terra i successor de Sant Pere per a tots aquells que professen la fe catòlica apostòlica romana. Aquestes credencials fan que l'anàlisi d'aquest microestat sigui especial, ja que no es pot oblidar que el seu objectiu és ajudar a la tasca evangelitzadora de l'Església universal.

D'altra banda el Vaticà no és, ni ho vol ser, un museu visitat per creients i no creients, sinó que vol treballar, si el deixen, per millorar les condicions de vida dels homes cridant l'atenció sobre els dilemes i els grans reptes de la humanitat. La darrera encíclica del papa Francesc, *Laudato Si*, se subtitula *Tenir cura de la casa comuna*, un subtítol que parla per si mateix. La seva diplomàcia és pausadament activa en la comunitat internacional i pot, per la seva particular condició política i geoestratègica, desbloquejar conflictes a voltes enquistats des de fa molt de temps. Valgui com a exemple el recent desglaç en les relacions diplomàtiques entre Cuba i els EUA que permetrà la reobertura d'ambaixades a l'Havana i Washington. Ara s'ha sabut que els serveis de la secretaria d'estat del Vaticà feia més de dos anys que col·laboraven en aquest dossier, i la propera visita del Sant Pare a Cuba, el proper mes de setembre, prèvia a la visita a l'ONU a Nova York, no és solament pastoral.

Però és que la diplomàcia vaticana ve de molt lluny; la primera notícia d'un ambaixador vaticà data del concili de Nicea (l'any 325), es té evidència documental de les missions diplomàtiques vaticanes de caràcter civil ja als segles v i vii, a mitjan segle xv comencen a aparèixer les primeres representacions papals permanents i l'any 1500 s'estableix la primera nunciatura apostòlica, a Venècia. En el món diplomàtic, com en tot a la vida, l'experiència és un grau. En l'actualitat, el Vaticà manté relacions diplomàtiques amb 180 estats¹ i forma part de diferents

organitzacions i organismes intergovernamentals.² Només disset països sobirans no mantenen relacions diplomàtiques amb l'Estat del Vaticà.³

Però avui la meua xerrada a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent no pot ser descriptiva de l'estat Vaticà, sinó que ha d'honorar el títol de la XXVII Jornada Andorrana: *Andorra i els petits estats Europeus*. Per tant, és de la relació entre el Principat d'Andorra i l'estat Vaticà de què els parlaré.

Em cal per començar fer una petita referència històrica per posar en context el Principat d'Andorra i la Santa Seu. Com tots vostès saben el Principat d'Andorra és des del 1993 un estat reconegut per la comunitat internacional sota el disseny institucional de copríncipat parlamentari en el qual les més altes magistratures de l'estat són el president de la República Francesa i el bisbe d'Urgell. Des del 28 de juliol del 1993 és membre de les Nacions Unides⁴ i esdevé subjecte de dret internacional. Però no sempre ha estat així.

La història d'Andorra s'arrela a l'edat mitjana. Les seves fronteres i la seva existència tenen l'origen en les relacions entre senyors feudals, època en què el fet nacional i la ciutadania tenien ben poc sentit enfront la dependència d'un senyor. És la discussió de la dependència del territori del Principat d'Andorra entre dos senyors feudals, el comte de Foix i el bisbe d'Urgell, i els acords assolits (Pariatges 1278-1288), l'acta fundacional d'Andorra com a territori indivís. En aquells acords, el comte de Foix i el bisbe de la Seu d'Urgell pacten la cosobirania sobre el territori i els homes d'Andorra, i estableixen els drets que corresponen a cada un, els tributs que rebran dels andorrans i el compromís dels dos senyors feudals de no conquerir i incorporar el territori d'Andorra als seus particulars dominis. Aquest darrer compromís ha esdevingut molt rellevant per a la continuïtat i projecció històrica d'Andorra en establir un contrapès geopolític de considerable eficàcia.

El fet singular que sobre Andorra s'estableixi una cosobirania i que els sobirans siguin el president de la República Francesa, com a cap d'estat successor de la corona de França, i el bisbe de la Seu d'Urgell és, en la meua opinió, la principal variable explicativa del fet andorrà i del seu estatut internacional actual; és el pal de paller de la seva estabilitat i evolució des del segle XIII fins al dia d'avui.

El poder dels copríneps s'exerceix de forma conjunta, com les competències del cònsols o altres magistrats de la república romana. Cap decisió no és vàlida si no la prenen els dos a l'hora, si tots dos no hi estan d'acord.⁵ Cal afegir que cap dels copríneps no té un poder personal, principesc o originari com ens recorda Maurice Duverger (1981)⁶ en un estudi sobre les reformes de les institucions andorranes. El president de la República i el bisbe de la Seu són copríneps gràcies a d'altres autoritats (el poble francès i el Vaticà) que els confereixen unes funcions de les quals es deriva el poder coprínepesc. L'equilibri i les limitacions dels poders entre les més altes magistratures ha estat efectiu, com la història en dona fe, en èpoques on el despotisme era moneda força corrent.

És evident que durant els decurs de la història els andorrans han sabut explotar aquesta particular cosobirania. Els andorrans han passat de vassalls a súbdits i de súbdits a ciutadans preservant bona part dels seus drets, adquirint-ne d'altres i mantenint el seu territori i les seves fronteres, mai conquerides o ocupades en 700 anys. La consolidació de les fronteres andorranes durant tant i tant de temps ens fa pensar en la subtilesa de l'actuació política dels

andorrans en un entorn no sempre fàcil. Andorra, envoltada de senyors feudals poderosos, monarquies centralistes, imperis d'ultramar, revolucions liberals, guerres regionals i mundials i globalització, ha estat capaç d'esquivar l'esdevenir històric del seu voltant, a voltes no favorable al seu estatut, fins al dia d'avui.

De totes formes malgrat l'indiscutible identitat històrica d'Andorra i la seva immutable frontera, la capacitat d'Andorra de ser un subjecte de dret internacional ha estat des de sempre molt incerta i fins ben avançat el segle xx no es consolida. Podem trobar algun document que recull acords comercials entre Andorra i els seus veïns en forma d'intercanvi de cartes amb Espanya i França (l'any 1867).⁷ Però, com ens explica Maresceau (2008),⁸ malgrat els intents de les institucions andorranes d'exercir com a subjecte de dret internacional, la posició d'un dels coprínceps, el president de la República francesa i consegüentment de França abans de la Constitució andorrana del 1993 era clara: Andorra no és un estat ni és un subjecte de dret internacional. Segons aquesta doctrina, només el president de la República Francesa pot decidir sobre acords internacionals d'aplicació en el territori andorrà. Aquesta interpretació de part, d'una part molt poderosa, no s'ha imposat, tal com ho demostra l'actual estatut d'Andorra dins de la comunitat internacional. Segurament un cop més, el saber fer dels andorrans i el contrapès del copríncipat va ésser definitiu.

En tot aquest procés d'homologació institucional i internacional d'Andorra, la discussió sobre Andorra com a estat de dret ocupa un lloc central. És cert que en la comunitat internacional trobem molts estats que no són pròpiament de dret sinó més aviat despòtics o dictatorials.

Ara bé, la noció d'estat de dret és d'inspiració republicana francesa⁹ i per tant és impensable que Andorra esdevingui un subjecte de dret internacional sense ser un estat de dret en sintonia amb la genètica política d'un dels seus coprínceps.

L'estatus d'estat de dret, l'assoleix Andorra amb la promulgació de la Constitució del 1993. Els principis fonamentals que defineixen un estat de dret estan recollits en la redacció de la Constitució. A Andorra s'estableix clarament una subordinació entre les lleis i els reglaments, els segons estan subordinats a les primers i aquesta subordinació està sancionada pels tribunals.

Les lleis estan subordinades a la Constitució i existeix un Tribunal Constitucional que dirimeix els conflictes. Les decisions individuals adoptades per les autoritats governamentals o administratives són conformes a les regles generals establertes per les lleis i els reglaments, i aquesta conformitat pot ser sancionada pels tribunals, que tenen garantida la seva independència de l'autoritat governamental.

Si bé Andorra abans del 1993 indubtablement no era un règim despòtic, no és fins aquesta data que s'assoleix un disseny institucional homologable amb els seus veïns europeus i és a partir d'aquesta data que el paradigma en les relacions entre Andorra i el Vaticà canvia.

Andorra és un estat més en la comunitat internacional, i el Vaticà i Andorra actuen en conseqüència en establir relacions diplomàtiques. El 16 de juny del 1995 es nomenen ambaixadors no residents a Roma i a Andorra,¹⁰ i la feina diplomàtica s'aixopluga sota el ministeri d'Afers Exteriors del Principat d'Andorra i sota la secretaria per a les Relacions amb els Estats,¹¹ dependent de la Secretaria d'Estat. La pausada feina diplomàtica entre Roma i Andorra conclou amb un tractat internacional entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu

(Concordat 2008)¹² que comença en el preàmbul així: "Vistes les negociacions iniciades a l'any 1998,¹³ Considerant els vincles tradicionals entre el Principat d'Andorra i l'Església catòlica. Considerant els vincles tradicionals entre el Principat d'Andorra i l'Església catòlica; Reconeixent el fet que una gran part del poble andorrà professa la religió catòlica i que l'article 11.3 de la Constitució del Principat d'Andorra garanteix a l'Església catòlica el manteniment de les relacions de col·laboració especial amb l'Estat; i que el bisbe d'Urgell és, des de fa més de set-cents anys, copríncep del Principat d'Andorra. El Govern ha signat un acord que regula les relacions de l'Església catòlica amb el Principat d'Andorra."

El contingut del Concordat, ultra els acords que regulen les relacions entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu en matèries d'interès mutu,¹⁴ disposa en l'article 1 quelcom cabdal per al disseny institucional del Principat d'Andorra: que el bisbe d'Urgell és copríncep del Principat d'Andorra. La Santa Seu està comproment-se com a estat sobirà, mitjançant un acord internacional, amb el disseny institucional del Principat d'Andorra, i no es tracta d'un fet menor: la Santa Seu posa al dia un fet consuetudinari. L'*aggiornamento* en les relacions de 700 anys s'ha assolit.

Ara bé, res no és immutable, i mantenir un disseny institucional com el del Principat en el qual les dues més altes magistratures són el president de la República Francesa i el Sant Pare requerirà anar responent a diferents reptes. Vagi per endavant que un dels reptes més importants que caldrà afrontar serà conseqüència de la secularització de la societat andorrana i la llibertat per legislar sobre determinats assumptes que poden fer incompatible un cap d'Estat bisbe amb determinat ordenament jurídic.¹⁵ Em refereixo, és clar, a la despenalització de la interrupció de l'embaràs a Andorra. Ja s'ha parlat d'aquest tema en el parlament andorrà arran d'una proposició de llei que es va portar a tràmit parlamentari l'any passat, i la posició política d'uns i altres es recull fil per randa en el diari de sessions del Consell General. Caldrà no oblidar que aquest debat té implicacions de caràcter constitucional i institucionals, com ja s'ha dit, i que inexorablement determinat marc legal votat lliurement pel parlament andorrà suposarà un canvi de règim polític. El Principat d'Andorra tindrà el disseny institucional que vulguin els andorrans, i els seus coprínceps, de la mateixa manera que garanteixen que el règim polític d'Andorra és el copríncipat parlamentari,¹⁶ també garanteixen que la sobirania resideix en el poble andorrà.¹⁷

Un interessant debat es va obrir tímidament sobre la conveniència o no que Andorra esdevingués una república parlamentària en el decurs de la tramitació de la proposició de llei sobre la despenalització de la interrupció voluntària de l'embaràs, però més enllà de moltes altres consideracions una cosa és segura: sense un dels coprínceps Andorra no serà mai més un copríncipat. Les elits polítiques ho han de tenir clar i actuar consegüentment. A Andorra, el poble és sobirà i els seus representants electes dins el Consell General legislen lliurement, només sotmesos al que diu el seu ordenament jurídic conseqüència del règim polític i el marc institucional. Andorra és un estat de dret i les lleis estan sotmeses a la Constitució, i convé doncs recordar que la Constitució estableix en l'article 8: "La Constitució reconeix el dret a la vida i la protegeix plenament en les seves diferents fases."¹⁸ De tots és sabuda la posició del Vaticà amb relació a partir de quin moment comença la vida i les declaracions del Sant Pare Francesc no donen peu a possibles interpretacions.

Per suposat tot es pot canviar, i el debat intel·ligent i serà en un entorn democràtic és força saludable i no hem de tenir por d'assumir les conseqüències de les nostres decisions, sempre que se'ns expliqui amb claredat on ens porten.
Moltes gràcies per la seva atenció.

Jaume Serra i Serra,
economista i ambaixador d'Andorra a la Santa Seu

Notes

1- Manté també relacions diplomàtiques amb la UE, amb la Sobirana Orde Militar de Malta i relacions especials amb l'OLP. Font: http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state

2- UN/ONU: Organització de les Nacions Unides, Nova York, observador. ONUG: Oficina de les Nacions Unides a Ginebra, Ginebra, observador. ONUV: Oficina de les Nacions Unides a Viena, Viena, observador. ACNUR: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, Ginebra, membre del Comitè Executiu. UNCTAD: Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament, Ginebra, membre. WIPO/OMPI: Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual, Ginebra, membre. IAEA/OIEA: Organisme Internacional d'Energia Atòmica, Viena, membre. OPAQ: Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques, la Haia, membre. CTBTO: Comissió Preparatòria de l'Organització del Tractat de Prohibició Completa dels Assajos Nuclears, Viena, membre. ICMM/CIMM: Comitè Internacional de Medicina Militar, Brussel·les, membre. FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació, Roma, observador. ILO/OIT: Organització Internacional del Treball, Ginebra, observador. WHO/OMS: Organització Mundial de la Salut, Ginebra, observador. UNESCO: Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura, París, observador. ONUDI: Organització de les Nacions Unides per al Desenvolupament Industrial, Viena, observador. IFAD/FIDA: Fons Internacional per al Desenvolupament Agrícola, Roma, observador. UNWTO/OMT: Organització Mundial del Turisme, Madrid, observador. WMO/OMM: Organització Meteorològica Mundial, Ginebra, observador. WTO/OMC: Organització Mundial del Comerç, Ginebra, observador. PNUD: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, Nova York, observador. ONU-HABITAT: Programa de les Nacions Unides per als Assentaments Humans, Nairobi, observador. PNUMA: Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient, observador. WFP/PMA: Programa Mundial d'Aliments, Roma, observador. INTOSAI: Organització Internacional de les Entitats Fiscalitzadores Superiors, Viena, membre. CIEC: Comissió Internacional de l'Estat Civil, Estrasburg, observador. UL: Unió Llatina, París, enviat permanent. OSCE: Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, Viena, membre. CE: Consell d'Europa, Estrasburg, observador. UA: Unió Africana, Addis Abeba, estat no membre acreditat. OAS/OEA: Organització dels Estats Americans, Washington, observador. LAS: Lliga dels Estats Àrabs, el Caire, estat no membre acreditat. AALCO: Organització Consultiva Jurídica Asiàtica-Africana, Nova Delhi, enviat. UNIDROIT: Institut Internacional per a la Unificació del Dret Privat, Roma, membre. IOM/OIM: Organització Internacional per a les Migracions, membre. UPU: Unió Postal Universal, Berna, membre. UIT: Unió Internacional de Telecomunicacions, Ginebra, membre. IGC/CIC: Consell Internacional de Cereals, Londres, membre. ITSO: Organització Internacional de Telecomunicacions per Satèl·lit, Washington D.C., membre. EUTELSAT IGO: Organització Europea de Telecomunicacions per Satèl·lit, París, membre. CEPT: Conferència Europea d'Administracions de Correus i Telecomunicacions, Copenhaguen, membre. IISA: Institut Internacional de Ciències Administratives, Brussel·les, membre. Font: http://www.vatican.va/roman_curia/secretariat_state

3- Afganistan, Arabia Saudita, Brunei, les Comores, les Maldives, Mauritània, Oman, Somàlia, Xina, Corea del Nord, Laos, Vietnam, Butan, Botswana, Birmània i Tuvalu.

Font: <http://www.wikipedia.org>

4- Membre núm. 184 de l'ONU.

- 5- La vella locució romana en què els assumptes que afecten a tots han de ser resolts per tots, i per tant els mecanismes de solució de conflictes és el més incliusiu; cal la unanimitat.
- 6- Duverger, Maurice (1981) *La reforma de les institucions d'Andorra*. Editat pel Comú d'Andorra.
- 7- P. Raton *Le statut international de la Principauté d'Andorre*. 2a ed. Govern d'Andorra.
- 8- Maresceau, Marc (2008) *Law and Practice of EU External Relations*. Cambridge University Press. P. 275.
 "One serious difficulty facing Andorra in its attempts to acquire International legal personality has been the position of the French Government which refuted such personality on the grounds that Andorra was only "a territory" and not a sovereign State. In 1971, the French Cour de Cassation, while recognising that "les Vallées d'Andorre [...] ne constituent ni un Etat, ni une personne de droit International". Clearly, in this view, it was only the French President, as Co-Prince of Andorra, who could decide whether an International agreement had to be applied in the territory. Consequently, any International activity or representation of Andorra needed to be organised through the French Co-Prince."
- 9- Té l'origen en les idees desenvolupades per l'Assemblea Nacional Francesa el 1789; si bé fou bastida per juristes alemanys entre el 1871 i el 1914 (Von Molh, Stahl i Gneist).
- 10- El nunci apostòlic al Regne d'Espanya ho es també al Principat d'Andorra.
- 11- "Secretari per i Raporto con gli Stati", l'equivalent al ministre d'Afers Exteriors.
- 12- Butlletí Oficial del Principat d'Andorra. Núm 47. 11/06/2008.
- 13- Del 1995 al 2008 la feina és evidentment pausada.
- 14- Estatut de l'Església catòlica a Andorra. Matrimoni canònic. Ensenyament religiós. Règim econòmic de l'Església catòlica a Andorra...
- 15- La incompatibilitat amb determinat ordenament jurídic també afecta el Copríncep Francès, com es va posar de manifest amb el president Sarkozy quan va anunciar al poble andorrà que la seva figura de copríncep era incompatible amb una determinada legislació –absència en aquest cas– sobre el blanqueig de capitals i la transparència/opacitat bancària.
- 16- Constitució Andorrana, títol I. *De la sobirania d'Andorra*, art. 4.
- 17- Constitució Andorrana, títol I. *De la sobirania d'Andorra*, art. 3.
- 18- Constitució Andorrana, títol I. *Dels drets fonamentals de la persona i de les llibertats públiques*, art. 8.

Estadístiques dels petits estats d'Europa

DEPARTAMENT D'ESTADÍSTICA D'ANDORRA

Resum

Es presenta una comparativa de les dades més rellevants sobre els petits estats europeus, de Luxemburg, Malta, Andorra, Mònaco, Liechtenstein i San Marino, amb l'objectiu d'oferir una visió de conjunt que permeti la descripció de les particularitats de cada estat i la seva comparativa.

Nota del resum

El criteri emprat per definir l'ordre dels països en les taules i gràfics de tot l'informe ha estat per volum de població, en ordre ascendent. De manera que Luxemburg és el primer estat presentat, atès que presenta una major població, mentre que San Marino és l'últim presentat, en tenir la població més reduïda de tots els petits estats informats.

D'altra banda, l'informe presenta, preferentment, comparacions de dades de l'any 2014. Tot i així, en alguns dels apartats la comparació es fa de l'any 2013, per la insuficiència de dades de l'any 2014.

1. Entorn físic i medi ambient

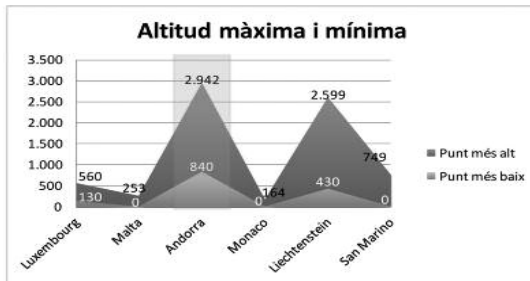
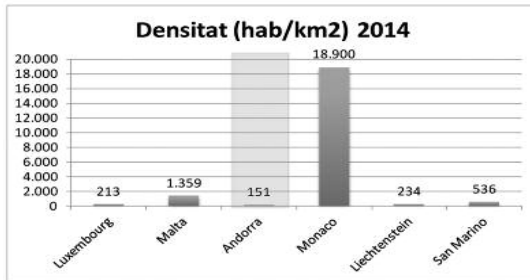
1.1. Superfície

El Principat d'Andorra, comparat als altres petits estats d'Europa, té una superfície relativament extensa. Amb 468 km² (dels quals només un 1,3% són zones urbanitzades), el país presenta una densitat inferior a la mitjana dels petits estats europeus (150 hab./km²). En canvi, Mònaco és l'estat més petit pel que fa a la superfície (només 2 km²) però en tenir una població elevada representa un dels països amb més densitat del món.

Andorra juntament amb Liechtenstein són els dos països amb altituds més elevades, en tractar-se de països muntanyencs. En canvi, Malta, Mònaco i San Marino presenten altituds molt baixes, ja que són països costaners.

Superfície	Luxemburg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Total (km2)	2.586	316	468	2	160	61
Punt més alt (m)	560	253	2.942	164	2.599	749
Punt més baix (m)	130	0	840	0	430	0
Densitat (hab/km2)	213	1.359	151	18.900	234	536

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDS (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

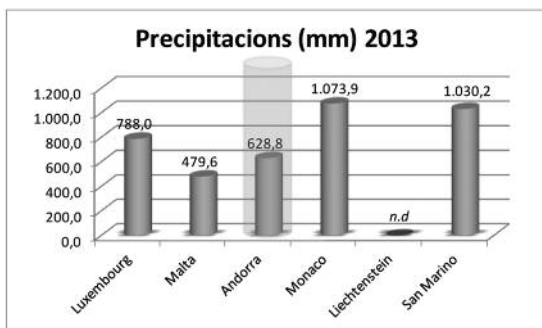

1.2. Precipitacions

Pel que fa a les precipitacions, els països amb més quantitat de pluja són San Marino i Mònaco. En canvi, a Malta el nivell de precipitacions és el més baix.

Precipitacions 2013	Luxemburg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Precipitacions (mm)	788,0	479,6	628,8	1.073,9	n.d	1.030,2

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDS (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

2. Demografia i població

2.1. Població

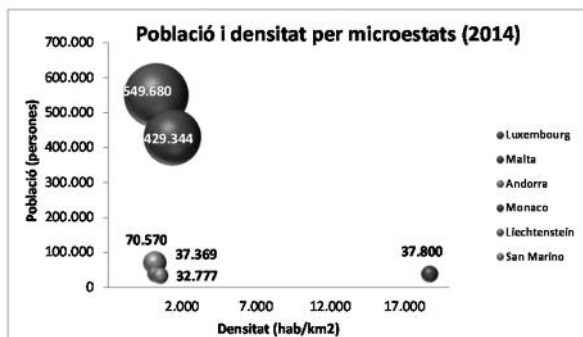
La població d'Andorra, comparada a altres petits estats europeus, quasi dobra la d'altres petits estats com Mònaco, Liechtenstein o San Marino. Luxemburg és l'estat més poblat dels sis, seguit de Malta. Quant a la densitat, Andorra és el país menys dens comparat amb els altres estats, seguit de Luxemburg i Liechtenstein.

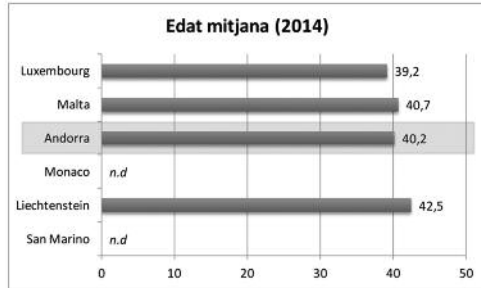
La mitjana de població més jove la presenta Luxemburg, seguit d'Andorra.

Població 2014	Luxemburg	Malta	Andorra	Mònaco	Liechtenstein	San Marino
Població (persones)	549.680	429.344	70.570	37.800	37.369*	32.777
Densitat (hab/km ²)	213	1.359	151	18.713	234	536
Edat mitjana (anys)	39,2	40,7	40,2	n.d	42,5	n.d

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDS (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

*Nota: La població de Liechtenstein és una dada provisional

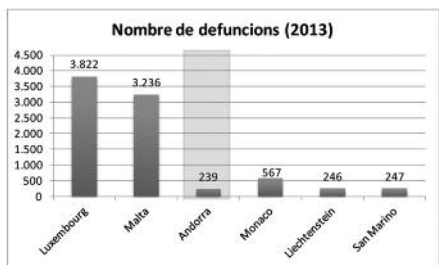
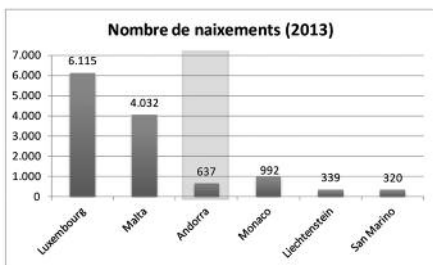

2.2. Moviment natural

Del nombre de naixements, cal destacar que Mònaco, tot i tenir una població més petita que la d'Andorra, ha comptabilitzat l'últim any més naixements i defuncions que el nostre país. Andorra presenta respecte als altres microestats l'edat mitjana a la maternitat més elevada.

Moviment natural 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nbre. de naixements	6.115	4.032	637	992	339	320
Nbre. de defuncions	3.822	3.236	239	567	246	247
Edat mitjana a la maternitat	30,0	30,0	32,3	30,7	31,7	n.d.

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

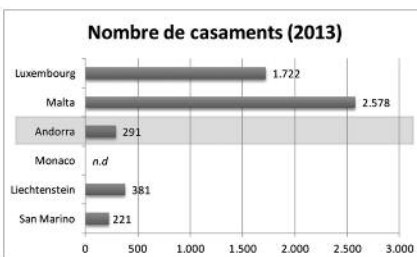
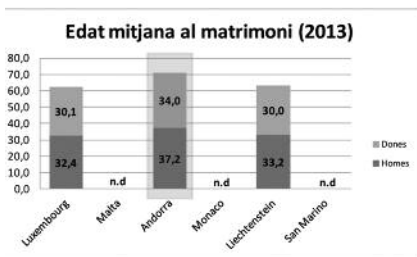
2.3. Estat civil

Malta, tot i tenir una població més baixa que Luxemburg, comptabilitza més casaments per a l'any 2013 que aquest darrer. Tanmateix, es comptabilitzen més casaments en l'any 2013 a Liechtenstein que al nostre país.

Per a l'edat mitjana al matrimoni només s'ha pogut establir la comparativa entre la meitat dels petits estats, per manca de dades. De les dades obtingudes, cal mencionar que tant a Luxemburg com a Andorra i Liechtenstein els homes solen arribar abans al matrimoni que les dones. Andorra presenta l'edat mitjana al matrimoni més alta per a ambdós sexes.

Estat civil 2013	Luxemburg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nbre. de casaments	1.722	2.578	291	n.d	381	221
Edat mitjana al matrimoni - homes	32,4	n.d	37,2	n.d	33,2	n.d
Edat mitjana al matrimoni - dones	30,1	n.d	34,0	n.d	30,0	n.d

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

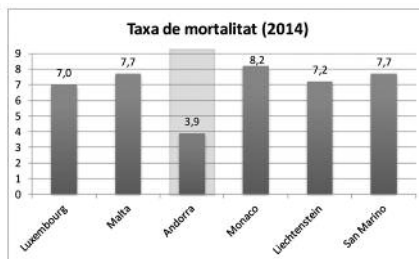
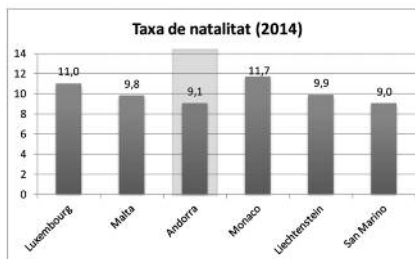

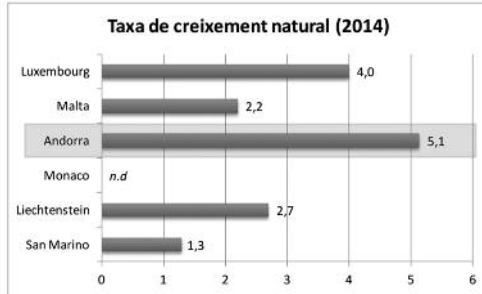
2.4. Indicadors demogràfics

Andorra presenta la taxa de creixement natural més alta de tots els petits estats, seguida de Luxemburg, mentre que San Marino i Malta presenten les taxes de creixement natural més baixes. Andorra presenta i amb gran diferència la taxa de mortalitat més baixa de tots els petits estats, fet que s'explica en bona part pel retorn dels immigrants als països d'origen durant l'última etapa de la vida. Aquest fet també té com a repercussió que l'índex de dependència senil sigui inferior al dels altres petits estats. Tanmateix, l'indicador conjuntural de fecunditat ens indica que al nostre país una dona tindrà en mitjana 1,3 fills, dada que és inferior a la mitjana de fills per dona a Luxemburg i a Malta (1,5 i 2,3, respectivament).

Indicadors demogràfics 2014	Luxemburg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Taxa de creixement natural	4,0	2,2	5,1	n.d	2,7	1,3
Taxa natalitat	11,0	9,8	9,1	11,7	9,9	9,0
Taxa mortalitat	7,0	7,7	3,9	8,2	7,2	7,7
Índex dependència senil	20,4	26,4	17,3	n.d	22,4	n.d
Indicador conjuntural de fecunditat	1,5	n.d	1,3	2,3	n.d	n.d
Taxa bruta de nupcialitat	3,0	6,7	3,8	9,8	n.d	n.d

Source: EUROSTAT; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

Definicions:

- Taxa de creixement natural: diferència entre els naixements i defuncions per 1.000 habitants.

- Taxa de natalitat: nombre de naixements per 1.000 habitants.

Indicador conjuntural de fecunditat: suma de les taxes de fecunditat de l'any per edat de la mare. L'índex indica el nombre mitjà de fills que tindrà una dona durant la seva vida.

- Taxa de mortalitat: nombre de defuncions per 1.000 habitants.

- Taxa bruta de nupcialitat: nombre de matrimonis per 1.000 habitants.

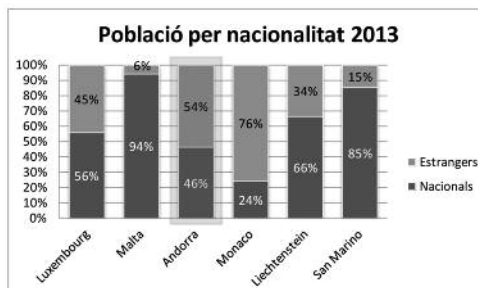
- Taxa de dependència senil: Ràtio de la població de 65 anys i més respecte de la població de 15 a 64 anys.

2.5. Població per nacionalitat

Malta, San Marino i Liechtenstein presenten una població majoritàriament nacional, 94%, 85% i 66%, respectivament, mentre que a Mònaco bona part de la població té nacionalitat estrangera, un 76%. A Andorra i a Luxemburg, les proporcions entre nacionalitats són més equitatives: al país els andorrans són un 46% de la població total, mentre que a Luxemburg els luxemburguesos són el 56% de la població total.

Població per nacionalitat 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nacionals	56%	94%	46%	24%	66%	85%
Estrangers	45%	6%	54%	76%	34%	15%

Source: STATEC (Luxembourg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

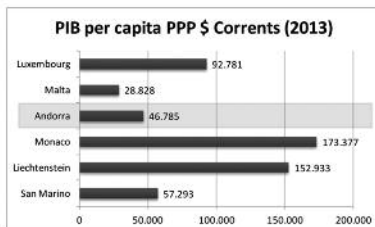
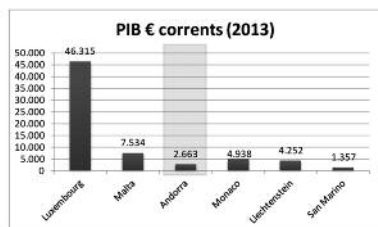

3. Indicadors macroeconòmics

3.1. Producte Interior Brut

PIB 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Producte Interior Brut € corrents	46.315	7.534	2.663	4.938	4.252	1.357
PIB per capita PPP \$ Corrents	92.781	28.828	46.785	173.377	152.933	57.293

Source: UNdata; OECD; EUROSTAT; DatosMacro; EconomyWatch; National Statistics Office (Malta); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

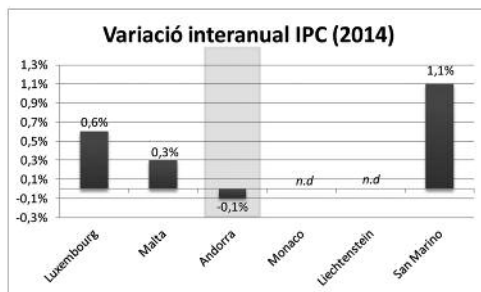

3.2. Índex de Preus de Consum

El 2014, els preus de consum han augmentat a la majoria dels països, excepte a Andorra, on la variació interanual de l'IPC ha resultat negativa (-0,1%).

Variació anual IPC nacional 2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Taxa de variació anual IPC	0,60%	0,30%	-0,10%	n.d	n.d	1,10%

Source: World Bank Group; Office of Statistics of Liechtenstein; Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

4 Finances públiques

S'observa que per a Luxemburg, Malta i Mònaco els ingressos de les administracions públiques han anat augmentant any rere any, des del 2011 fins al 2014. Per a Andorra, però, aquesta tendència s'inverteix el 2014, on els ingressos disminueixen comparats amb l'any 2013. Liechtenstein, del 2011 al 2013, ha anat reduint any rere any els seus ingressos.

Pel que fa a les despeses, s'observa que per a Luxemburg, Malta i Mònaco, les despeses de les administracions públiques han augmentat any rere any, mentre que l'administració pública andorrana, respecte als anys anteriors, ha reduït considerablement les despeses l'any 2014. Pel que fa les despeses de les administracions públiques de Liechtenstein, han anat disminuint any rere any, del 2011 al 2013.

Ingressos administracions públiques (5.13) - milions d'euros	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
2011	17.861,9	2.819,2	1.094,5	809,3	1.011,2	n.d
2012	18.949,2	3.054,9	1.197,8	900,1	900,8	n.d
2013	20.193,5	3.186,7	1.523,8	945,1	716,4	n.d
2014	21.748,5	3.478,3	1.041,6	1.111,4	n.d	n.d

Source: UNdata; OECD; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

Despeses administracions públiques (5.13) - milions d'euros	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
2011	18.030,8	2.639,9	1.075,5	861,1	1.109,8	n.d
2012	18.992,7	2.788,3	1.201,8	896,4	913,5	n.d
2013	20.564,0	2.990,8	1.467,3	933,0	794,9	n.d
2014	22.094,5	3.311,5	996,0	1.085,7	n.d	n.d

Source: UNdata; OECD; STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

5. Comerç exterior

5.1. Evolució comerç exterior

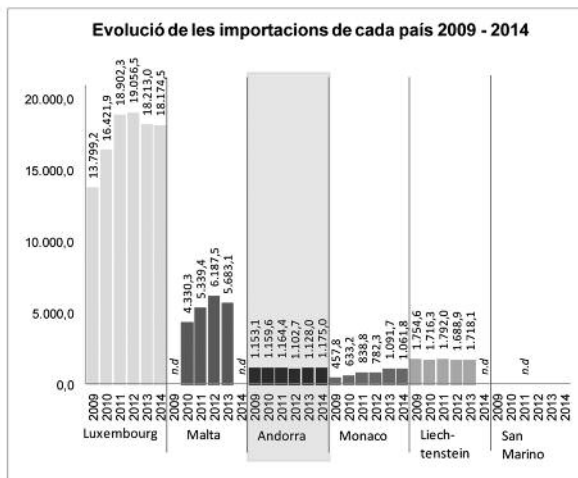
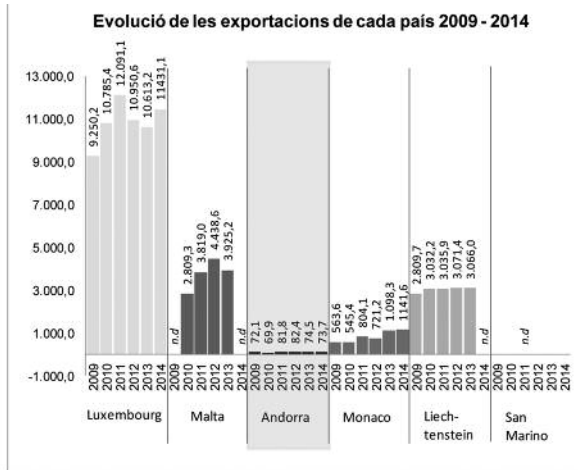
Andorra i Luxemburg són països que importen més béns que n'exporten, amb una gran diferència. En canvi, Liechtenstein exporta un gran valor de béns, i és superior el valor de les exportacions al de les importacions (tot i que no té en compte el comerç exterior amb Suïssa).

Importacions i exportacions en milions d'€ - 2009-2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein*	San Marino
2009 Importacions en valor	13.799,2	n.d	1.153,1	457,8	1.754,6	n.d
Exportacions en valor	9.250,2	n.d	72,1	563,6	2.809,7	n.d
2010 Importacions en valor	16.421,9	4.330,3	1.159,6	633,2	1.716,3	n.d
Exportacions en valor	10.785,4	2.809,3	69,9	545,4	3.032,2	n.d
2011 Importacions en valor	18.902,3	5.339,4	1.164,4	838,8	1.792,0	n.d
Exportacions en valor	12.091,1	3.819,0	81,8	804,1	3.035,9	n.d
2012 Importacions en valor	19.056,5	6.187,5	1.102,7	782,3	1.688,9	n.d
Exportacions en valor	10.950,6	4.438,6	82,4	721,2	3.071,4	n.d
2013 Importacions en valor	18.213,0	5.683,1	1.128,0	1.091,7	1.718,1	n.d
Exportacions en valor	10.613,2	3.925,2	74,5	1.098,3	3.066,0	n.d
2014 Importacions en valor	18.174,5	n.d	1.175,0	1.061,8	n.d	n.d
Exportacions en valor	11431,1	n.d	73,7	1141,6	n.d	n.d

Source: STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

*Nota: Liechtenstein exclou de les seves dades el comerç exterior amb Suïssa

6. Mercat laboral

6.1. Assalariats totals

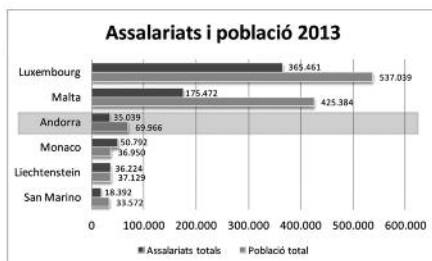
El gràfic presentat mostra el nombre d'assalariats totals per país i la comparativa amb la població total del país. Cal destacar que hagués resultat més adient comparar-ho amb la població activa, però ha sigut impossible disposar d'aquesta dada per a la majoria dels petits estats.

És digne de menció que Mònaco té més assalariats que residents, fet que s'explica pel gran

nombre de treballadors transfronterers (el 95,4%) que treballen al principat. D'altra banda, a Liechtenstein el nombre d'assalariats s'aproxima al nombre de residents, per la qual cosa semblaria que la majoria de la població a Liechtenstein és població activa.

Assalariats 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Assalariats totals	365.461	175.472	35.039	50.792	36.224	18.392
Població total	537.039	425.384	69.966	36.950	37.129	33.572

Source: STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

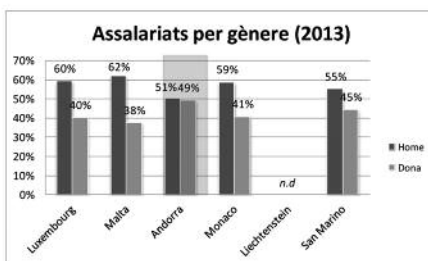

6.2. Assalariats per gènere

Quant als assalariats per gènere cal destacar que Andorra és l'estat amb una proporció d'homes i dones més equitativa. Mentre que a Malta aquesta proporció és la més desequilibrada, ja que dels assalariats només un 37,8% són homes.

Assalariats per gènere 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Assalariats homes	59,5%	62,2%	50,5%	59,0%	<i>n.d</i>	55,3%
Assalariats dones	40,5%	37,8%	49,5%	41,0%	<i>n.d</i>	44,7%

Source: STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

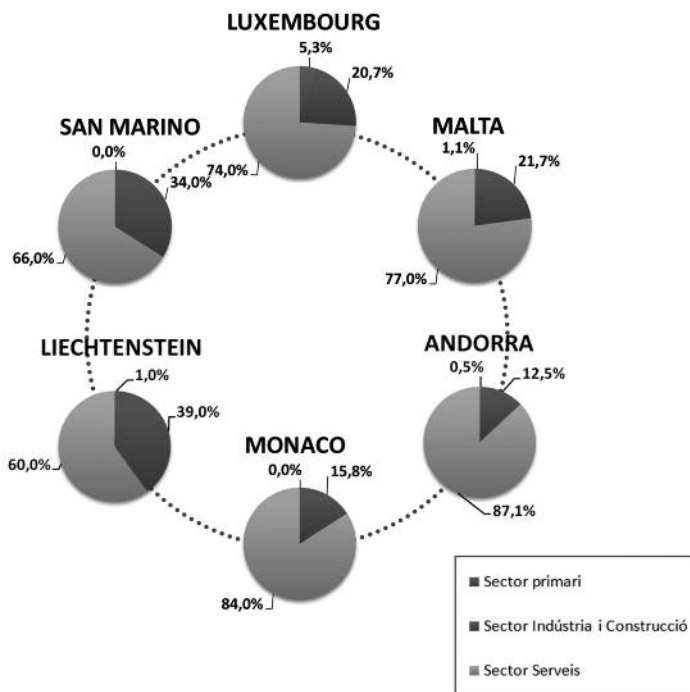

6.3. Assalariats per sector d'activitat

S'observa que en la totalitat dels petits estats el sector dels serveis és el que presenta més assalariats (té per a Andorra la proporció més alta, un 87,1% dels assalariats). El sector de la indústria i la construcció presenta el pes més elevat a Liechtenstein (un 39,0% dels assalariats), mentre que el sector primari té un pes molt baix en tots els petits estats, amb el pes màxim del 5,3% dels assalariats a Luxemburg.

Assalariats per sector d'activitat 2013	Luxemburg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Sector primari	5,3%	1,1%	0,5%	0,0%	1,0%	0,0%
Sector Indústria i Construcció	20,7%	21,7%	12,5%	15,8%	39,0%	34,0%
Sector Serveis	74,0%	77,0%	87,1%	84,0%	60,0%	66,0%

Source: STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

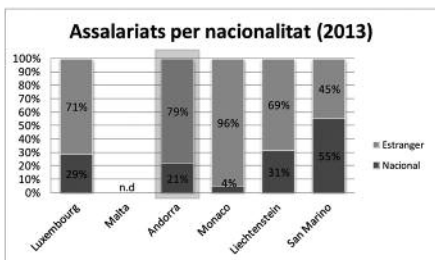

6.4. Assalariats per nacionalitat

S'observa que a la majoria dels petits estats predominen els assalariats estrangers respecte als nacionals. A Mònaco aquesta relació s'accentua, amb el 95,6% d'assalariats estrangers. En canvi, a San Marino els assalariats estrangers són un 5% inferiors als nacionals.

Assalariats per sector nacionalitat 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nacionals	28,6%	n.d	21,4%	4,4%	31,2%	55,0%
Estrangers	71,4%	n.d	78,6%	95,6%	68,8%	45,0%

Source: STATEC (Luxembourg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

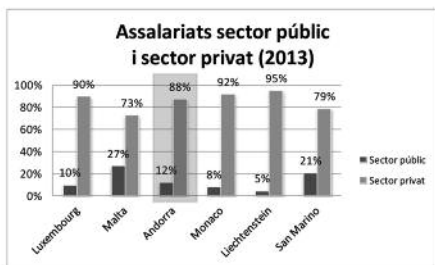

6.5. Assalariats del sector públic / sector privat

A Malta és on els assalariats del sector públic tenen més pes respecte als assalariats totals (són un 27,1%), seguit de San Marino, on els assalariats del sector públic són el 21%. En canvi Liechtenstein presenta la proporció de funcionaris més reduïda respecte al total d'assalariats, un 4,9%.

Sector públic/privat 2013	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Sector públic	10,2%	27,1%	12,5%	8,3%	4,9%	21,0%
Sector privat	89,8%	72,9%	87,5%	91,7%	95,1%	79,0%
Assalariats totals	365.461	175.472	35.039	50.792	36.224	18.392

Source: STATEC (Luxembourg); National Statistics Office (Malta); IMSEE (Mònaco); Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDES (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

6.6. Salari mínim

Respecte al salari mínim establert, Luxemburg presenta el salari mínim més elevat, fixat en 1.921 €. En contrapartida, Malta té un salari mínim més baix que el d'Andorra, de 718 €. Cal mencionar que al principat de Liechtenstein no hi ha salari mínim establert.

Salari mínim mensual 2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Salari mínim mensual	1.921,0	718,0	962,0	n.d	n.d	n.d

Source: STATEC (Luxemburg); National Statistics Office (Malta); Ministeri de Salut, Afers socials i Ocupació / Dept. de Treball

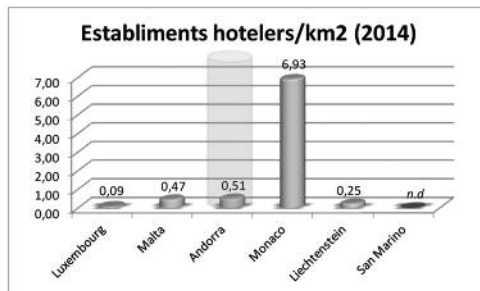
7. Turisme

7.1. Establiments hotelers

Andorra és el país amb el nombre més elevat d'establiments hotelers. Tot i així, Mònaco és l'estat que presenta el nombre d'establiments hotelers per quilòmetre quadrat més elevat, amb quasi set hotels o similars per quilòmetre quadrat. Pel que fa al nombre d'habitacions en establiments hotelers, Malta és l'estat amb més habitacions.

Establiments hotelers 2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nombre d'establiments hotelers	236	149	241	14	40	n.d
Establiments hotelers/km2	0,09	0,47	0,51	6,93	0,25	n.d
Nombre d'habitacions d'establiments hotelers	7.777	17.875	12.339	2.508	591	n.d

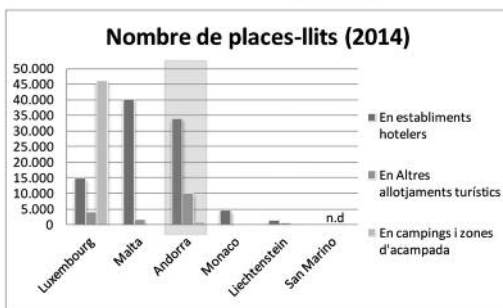
Source: EUROSTAT; Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDS (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

7.2. Nombre de places i llits per tipus d'establiment

Malta és l'estat amb més places disponibles en establiments hotelers, ja que és l'Estat amb més habitacions disponibles en aquesta categoria d'allotjament. Andorra se situa en segon lloc, amb un total de 34.019 llits en establiments hotelers. Pel que fa a les places disponibles en altres allotjaments turístics (inclosos apartaments moblats, allotjaments rurals, refugis de muntanya i albergs de joventut i cases de colònies), Andorra presenta la quantitat més elevada de places/llits. Pel que fa les places disponibles en càmpings i zones d'acampada, Luxemburg presenta una quantitat molt més elevada que els altres petits estats, 46.051 places/llits; en concret, el nombre de places/llits en aquesta categoria, per a Luxemburg, supera el nombre de llits totals en establiments hotelers.

Nombre de places i llits 2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Nombre de places/llits establiments hotelers	14.787	40.222	34.019	4.642	1.288	n.d
Nombre de places/llits altres allotjaments turístics	4.020	1.651	9.850	n.d	519	n.d
Nombre de places/llits campings i zones d'acampada	46.051	0	717	0	204	n.d

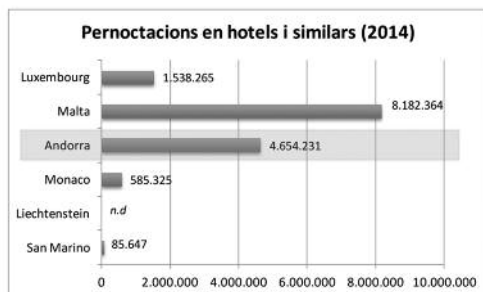

7.3. Pernotacions

S'observa que Malta és el país amb més pernотacions de no residents totals, seguit d'Andorra. En canvi, Luxemburg, tot i ser l'estat més gran i més poblat, presenta un nombre total de pernотacions inferior a Malta i Andorra. Mònaco, tot i les seves petites dimensions, va comptabilitzar l'any 2014 un total de 585.325 pernотacions.

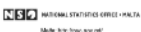
Pernотacions 2014	Luxembourg	Malta	Andorra	Monaco	Liechtenstein	San Marino
Pernотacions totals	2.513.585	8.428.215	5.551.762	n.d	n.d	134.304
Pernотacions en hotels i similars	1.538.265	8.182.364	4.654.231	585.325	n.d	85.647

Source: EUROSTAT; Office of Statistics of Liechtenstein; UPECEDS (San Marino); Dept. D'Estadística del Govern d'Andorra.

Agraïments

Volem agrair l'activa col·laboració dels instituts oficials d'Estadística dels països estudiats.

Departament d'Estadística d'Andorra

L'adaptabilitat dels petits països

Xavier DÉU i PUJAL

La recent història dels petits països ha estat beneïda amb casos de gran succés i altres casos de rotund fracàs, però en general es podria dir que la història recent ha estat més al seu favor que en contra, encara que en diversos casos han hagut d'aprendre a conviure amb una alternança entre el succés seguit del fracàs. Explicar aquests canvis tan ràpids, comparativament amb els països més grans i amb economies més diversificades, es fa difícil, ja que la idiosincràsia d'aquestes economies va lligada al moment històric, la seva localització i les poques indústries que actuen com a catalitzadors d'aquests països, així com els grups que actuen/controlen els futurs esdeveniments polítics en aquests petits països.

Cal tenir en compte alguns factors per entendre la major volatilitat en les economies d'aquests països:

- Tenen una molt reduïda capacitat d'influenciar en els esdeveniments i canvis polítics dins les àrees de les zones on estan situats, ja que el seu poder polític és baix.
- No tenen suficient mida per poder desenvolupar economies d'escala en indústries, ja que no tenen un mercat nacional gran per impulsar certs sectors ni tenen una massa crítica com a país per poder convertir-se en un *hub* en algun sector industrial.
- Tenen poblacions reduïdes, la qual cosa dificulta l'accés al *know-how* local així com al talent. Importar-lo de l'exterior durant molts períodes ha generat tensions i té un cost addicional.
- Existència de pocs i forts grups/famílies, que determinen el futur polític dels països, cosa que frena o decideix certes polítiques econòmiques i polítiques, en funció dels interessos particulars de les indústries i grups dominants.
- Tenen economies basades en monosectors industrials o 2-4 sectors que aglutinen més del 50% del PIB, la qual cosa també evita poder aprofitar-se de l'efecte *spillover*.

L'especialització en certs sectors industrials ha de ser tinguda en compte en un termini a llarg i no a curt, i amb aquest objectiu ens podríem preguntar per què certs països tenim èxits i uns altres han esdevingut històries de rotund fracàs.

D'altra banda, també ens hem de preguntar si en el cas que hi hagi alguna manera de poder-se especialitzar en certs sectors i créixer, per què els petits països no solen tenir històries d'èxits rotunds si en teoria haurien de tenir més agilitat a l'hora de prendre decisions majors. És a causa del sector privat? Del sector públic del qual emanen les lleis? De tots dos?

Si mirem un període que abraça un cicle laboral, és a dir uns 30-40 anys, podem veure que hi ha hagut un cert nombre de petits països que van aprofitar-se d'uns períodes de creixement molt importants, en especial durant els anys 1970-2000. I també podem veure que bastants petits països van aprofitar aquest període global de creixement per especialitzar-se en alguna indústria. Alguns es van especialitzar a captar turisme (de masses o d'elit); uns altres a convertir-se en paradisos fiscals, per tal de permetre una optimització fiscal a les grans empreses i individus; altres a explotar els minerals de què disposen, altres a desenvolupar el secret bancari, o algun altre, com últimament, en l'*on line gaming*. Diversos països han estat competitiu a desenvolupar alguns d'aquests sectors, com el turisme i l'optimització fiscal, la qual cosa ha redundat en una estabilitat més gran de les seves economies, però com podem veure avui en dia, aquesta gran especialització pot ser molt perillosa, com veiem, per exemple, en l'illa de Man, Maurici o d'altres, ja que un cop aquesta indústria, per forces externes, s'acaba, no tenen opcions que els puguin ajudar a compensar la pèrdua.

Les taxes de creixement en alguns d'aquests països, que en el passat tenien nivells de creixement molt baixos i depenien en certs casos de les subvencions encobertes de països veïns per tal de mantenir-los dins la seva esfera d'influència (Holanda o Anglaterra, per donar-ne dos casos), han estat per sobre del que eren les taxes de creixement globals, fet que demostra que les seves economies ho varen fer millor que les veïnes, i per tant sota certes condicions poden desenvolupar-se i crear molta riquesa.

Un fet indirecte és que molts d'aquests països es varen especialitzar en aquests sectors econòmics i depenien de certes zones d'influència o països veïns per seguir creixent, ja que el seu mercat/valor afegit es generava per aquests països veïns. Aquesta especialització té l'avantatge que quan els països veïns creixen aquestes economies van millor però quan decreixen van pitjor proporcionalment, la qual cosa no és un problema, sinó una característica dels seus sectors econòmics. El problema rau en l'extrema especialització en aquests sectors i en el valor afegit dels sectors. Si aquest valor afegit es trenca, el país queda dins d'un nou marc de referència, en el qual tot un sector econòmic deixa de contribuir al país. Normalment aquests canvis tectònics no són gaire previsibles (secret bancari), i en altres casos sí que ho són (recursos naturals, com per exemple a Vanuatu o la mateixa banca de Vanuatu).

Pot un país petit adaptar-se a aquests canvis tan eficientment com una economia gran? La resposta per sorprendent que sembli és no, perquè el països petits no tenen les economies d'escala d'un mercat intern per poder crear empreses competitives (aquests països no solen estar dins cap zona econòmica de lliure mercat), ni tampoc tenen el *pool* de treballadors que permetria crear aquests nous sectors sense la intervenció dels governs. Si suposem un sector com el tecnològic o de tractament de dades, per què un país petit no pot arribar a ser competitiu i exportar? Si traiem de l'equació que no té accés a un mercat gran, el país petit no sol tenir accés fàcil i barat a persones qualificades, i d'altra banda no té un marc de referència legal que faci que pugui crear un avantatge competitiu per compensar la seva

localització i, per tant, que atregui empreses foranes cap al seu país. Hi ha dues maneres: una és costos més baixos, la qual cosa en economies petites sol ser difícil, i una altra és atractiu fiscal i el seu marc legal i la manera com aquest marc legal permet crear valor afegit als productors locals.

Donant per suposat que el primer punt té una solució molt més difícil, el segon punt –desenvolupar un marc fiscal i legal atractiu– sembla que hauria d'estar dins l'àmbit del que hauria de ser possible per a certs països per convertir-se en competitiu en el món globalitzat. La qüestió rau en per què no és així.

Podríem fer un simple paral·lelisme i dir que costa molt canviar la direcció d'un cos gran en moviment comparat amb un cos petit i poc pesant, ja que la inèrcia és una força persistent en funció de la massa i la velocitat, però sembla que en els països petits hi ha moments històrics en què encara trobem aquesta resistència al canvi que impedeix els canvis que els permetrien ser més reactius a nous sectors econòmics.

Sembla difícil de creure, però es pot produir que en països petits, on la supervivència de la població depèn de pocs sectors econòmics, l'eficàcia del sector públic (que al cap i a la fi acaba executant el que la població necessita/reclama) a l'hora de crear un marc de referència per permetre desenvolupar millor els sectors econòmics actuals i els potencials, queda paralitzada per tirar endavant aquestes reformes legals, o encara pitjor, queda impossibilitada per crear nous sectors econòmics.

Quines raons podem trobar per a aquesta dificultat?

1- La inèrcia és moltes vegades una variable per tenir en compte: *sempre ho hem fet així i ens ha funcionat*. Aquesta raó sobretot funciona quan a certs països els ha anat bé durant un període relativament llarg, sense haver d'adaptar-se a les noves circumstàncies globals. Però aquest argument no té raó de ser, ja que no es basa en una anàlisi dels problemes i possibles solucions, sinó en *l'esperança* que tot tornarà a ser el que era: no hi ha cap gestió ni suposició per a aquesta solució, és comptar amb la sort... Arriba un dia que no en tenim...

2- Estereotips: certs països petits tenen la imatge que l'estranger no aporta res de bo, perquè en el passat no ho ha fet. Assumir que part del creixement econòmic depèn de l'estranger no és culturalment fàcil d'empassar. Menys quan en molts petits països els veïns han demostrat amb fets aquesta creença.

3- A vegades crear nous sectors econòmics no és fàcil, ja que depèn de certs factors que en molts països petits es fan difícil d'obtenir: espai, accés a vies de comunicació per arribar als mercats o que els mercats arribin, mà d'obra barata o qualificada, condicions naturals especials... Encara que es vulgui, el potencial d'èxit és reduït i el risc alt.

4- Manca de visió política i privada: si la població local té visió i és emprenedora, i suposant que tingui *know-how*, acabaran trobant algun sector econòmic on situar-se i crear una posició. L'èxit no és evident, però quan el sector privat i el polític caminen junts, les possibilitats d'èxit augmenten.

5- Emprendre reformes legals per tal d'atraure un sector econòmic forà no és evident. Que un país desenvolupi certes lleis eficients no és per si sol una fórmula d'èxit. Cal també que la proposició al país sigui creïble per a l'inversor forà i que cregui que serà una solució estable, transparent i creïble a llarg termini. Si el país no és capaç de crear un grup de lleis, mantenir-

s'hi ferm i fer creure al mercat exterior que el seu és un país creïble, ni la millor llei farà que aquestes lleis creïn nous sectors econòmics.

6- La posició/credibilitat del país dins el marc internacional és una font important del futur èxit i que es fa difícil transformar: calen anys per fer-ho. De nou, és com la inèrcia, ja que un cop ha estat creada es fa difícil de canviar-la. En països que en el passat varen crear sectors econòmics poc *respectables* i que a més, dins aquests sectors, la seva reputació era fins i tot baixa, canviar aquesta percepció és un gran fre per tal de voler introduir un sector econòmic nou, que es basi en la transparència, serietat dels serveis i credibilitat de les seves institucions: serà molt difícil que cap empresari extern no pugui creure que aquest canvi hagi passat de la nit al dia.

7- Una altra variable important de resistència és la concentració del país en pocs sectors econòmics i que, a més, aquestes indústries estiguin concentrades en pocs grups industrials o famílies. El que això crearà és una resistència al canvi per tal d'evitar, aquests grups, perdre la seva posició dominant, ja que una part important dels seus ingressos està determinada per aquestes posicions de poder que volen seguir mantenint, i per tant tot canvi que es vulgui tirar endavant al país ha de mantenir l'*status quo* o no tirarà endavant.

Podríem argumentar altres variables que eviten que el canvi es produeixi, o que si es produeix, que tingui dificultats d'èxit, ja que, mirant el punt 6, els canvis necessiten temps per tornar-se creïbles. Per exemple, els últims sis anys països com Luxemburg i Xipre, que han volgut tenir una indústria de gestió i administració de fons, es van dedicar a crear un marc de lleis i serveis per ser competitiu, però al mateix temps els seus governs han estat molt proactius venent-se fora com a centre financer, fins i tot amb *road shows* dels ministres de Finances respectivament en altres països per explicar-los els seus avantatges i mostrar-los que el país és creïble en aquesta nova aposta per deixar-hi entrar un sector econòmic. Xipre, per contra, va executar certs canvis amb la mateixa ambició però sense la voluntat real política, i ha quedat en no-res, ja que el mercat no ho ha vist com a creïble.

No hi ha cap fórmula, però sí certes variables que cal tenir en compte si es vol situar un país dins el marc internacional, i un dels més importants és la credibilitat. Un altre és la transparència i l'existència d'un marc legal creïble, fiable i eficient. La resta, moltes vegades, és funció del temps per deixar que les condicions es vagin creant i desenvolupant, ja que el sector privat té una capacitat de crear el que el mercat necessita, però sols ho fa quan se sent còmode i amb una visió a llarg termini. No es creen sectors econòmics a curt termini ni es poden fabricar. Cal treballar-hi i no tenir por del canvi, encara que sí que cal preparar-se per enfrontar-se al canvi.

Xavier Deu i Pujal,
empresari i soci de Carlis a Luxemburg

Interessos comuns

Enric TARRADO i VIVES

Andorra es troba avui davant d'un repte històric del qual dependrà el seu futur com a país. Un repte que segurament el pot modificar tant en el vessant econòmic com en el social.

Andorra inicia oficialment aquest acostament a la Unió Europea l'any 2009 amb el govern d'Albert Pintat. Successivament, els governs posteriors han anat fent passos per trobar una via d'acord per poder participar d'aquest gran mercat que és la Unió Europea i que representa més de 500 milions de persones.

Andorra ha de negociar la seva participació i el seu accés al mercat únic de la Unió Europea. El país no es pot quedar al marge del que avui representa la forma de viure i de treballar de la majoria de la societat europea. Andorra ha de fer part d'alguna manera d'aquesta associació de països. Hi hem de participar i estic convençut que no hem d'esperar molt de temps.

Hem de tenir clar que la Unió Europea és un gegant que dicta les seves normes, les quals els associats segueixen. Els països no associats s'hauran d'adaptar a la Unió Europea si volen seguir treballant-hi. És al meu entendre molt important agafar una posició proactiva i anar al davant per buscar solucions i acords al més avantatjós possible per als interessos del país.

La història recent de les relacions entre la Unió Europea i Andorra demostra que si no s'actua de manera proactiva acabem aplicant la legislació de la UE sense obtenir-ne cap contrapartida. El fet de negociar amb anterioritat i sense estar forçat per a esdeveniments d'última hora facilita les relacions entre les parts, ajuda a trobar contrapartides que convinguin a les dues parts i també, segur, crea un clima de confiança difícil de tenir en cas d'actuar amb obligatorietat. Per aquest motiu, és important que Andorra pugui participar en els treballs preparatoris a l'elaboració dels nous actes legislatius de la UE a fi de fer sentir la seva veu.

Com tots sabem, Andorra es troba en aquests moments, juntament amb San Marino i Mònaco, negociant un acord d'associació amb la Unió Europea. Per tant, Andorra, Mònaco i San Marino hauran de defensar els seus interessos nacionals en el marc d'una negociació amb diferents estats implicats i on s'hauran de trobar interessos comuns.

Altres petits estats, com Liechtenstein, han trobat una forma d'acord amb la Unió Europea, que en aquest cas passa per l'espai econòmic europeu (opció que Andorra, San Marino i Mònaco havien estudiat però que va ser descartada per la Comissió en un informe del novembre del 2013).

Altres, com Malta o Xipre, s'han adherit plenament a la Unió Europea.

Amb això no vull dir en cap cas que Andorra, San Marino i Mònaco vagin tard per negociar amb la Unió Europea.

Els tres petits estats ja tenen cada un d'ells diferents acords bilaterals firmats amb la Unió Europea i també amb diferents grans països de la Unió. Val a dir, a més, que les legislacions que han anat aprovant darrerament els tres petits estats s'han fet pensant en l'adaptació a les normes elaborades per la Unió Europea –per tant, homologables–. Andorra, San Marino i Mònaco podem dir que tenen preocupacions compartides, tant pel que fa al desenvolupament de les seves economies com per al benestar dels seus ciutadans. De ben segur que cadascun dels tres petits estats té les seves especificitats, però tenen punts de vista similars pel que fa al seu encaix al mercat únic. Els tres petits estats, coneixedors de la importància de la situació, són conscients que la Unió Europea vol negociar un marc institucional comú acompanyat de protocols específics per a cadascun dels estats que tindran en compte les seves particularitats (com ho preveu la declaració 3 en l'article 8 del tractat de la UE).

Podem assistir avui a una conscienciació de cada estat perquè aquesta negociació arribi a bon port. Anar junts Andorra, San Marino i Mònaco a aquesta negociació és sens dubte un avantatge per a cada un. El fet de poder exposar conjuntament en el mateix moment problemes i neguits similars conscienciarà l'interlocutor de la importància que poden tenir certs temes per a un país petit, per exemple la lliure circulació de persones. Els tres petits estats haurem de demanar adaptacions i el fet de veure repetida la mateixa problemàtica en cada un d'ells pot facilitar el desbloqueig d'un punt de la negociació.

Aquesta negociació canviarà el futur dels ciutadans dels tres petits estats. Nous compromisos, noves obligacions envers la Unió Europea (adaptació a les disposicions europees), però també, el més important, nous avantatges que de ben segur dinamitzaran les economies dels tres petits estats (accés al mercat únic tant pel vessant econòmic com pel vessant social).

En relació amb la magnitud del treball i als recursos que comporta assumir totes les directives vingudes de la Unió Europea, el precedent de Liechtenstein, un altre estat de petita dimensió, ha demostrat que no és impossible. Personalment no veig cap motiu que si ho fa Liechtenstein no ho puguin fer la resta de petits estats.

Realment crec que Andorra, San Marino i Mònaco tenim interessos comuns inherents a la dimensió dels nostres països, a la seva reduïda població, a la nostra situació geogràfica i al fet de compartir valors comuns amb la UE (democràcia, imperi del dret i dels drets humans...)

Tots tres tenim clar que no podem quedar-nos aïllats de l'entorn més pròxim, que és la Unió Europea (els tres estem a Europa). Tenim clar, també, que en una economia cada vegada més globalitzada ens serà difícil subsistir. Tenim clar que ens cal donar facilitats als nostres joves, als nostres treballadors i als nostres empresaris perquè tinguin les mateixes oportunitats que la resta de ciutadans de la Unió Europea.

Aquests neguits han portat Andorra, San Marino i Mònaco a tenir una col·laboració molt estreta i amb constants contactes a primer nivell.

Crec realment que per a Andorra, San Marino i Mònaco anar junts a aquesta negociació és molt important. L'interlocutor s'adonarà que, ni que tinguem diferències d'idioma, de situació econòmica, de costums, etc., l'interès d'Andorra, de Mònaco i de San Marino és participar en el mercat únic, ja que com deia el Sr. Robert Schuman, ministre d'Afers Exteriors de França el 1950, "Europa no es farà de cop (...) es farà per realitzacions concretes que creïn una solidaritat de fet entre els seus membres".

Enric Tarrado i Vives,
ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino, i Mònaco

San Marino i Andorra, un camí compartit vers al futur

Jaume BARTUMEU i CASSANY

Després de llargs anys de visitar periòdicament la República de San Marino –la meva primera visita fou l'any 1973– penso poder dir que és un país en el qual tinc molts bons amics i que conec prou bé per gosar presentar aquesta breu comunicació sobre les relacions entre ambdós petits estats en una perspectiva d'acostament a la Unió Europea.

Amb 61,196 quilòmetres quadrats, el territori de la República de San Marino està enclavat a la península italiana. La seva frontera llinda amb les regions italianes de l'Emilia Romagna i les Marques, té una població de 30.000 habitants i també va fer de l'euro, el gener del 2002, la moneda oficial. Té un acord duaner amb la Unió Europea que abasta, a diferència de l'acord d'Andorra, els productes agrícoles.

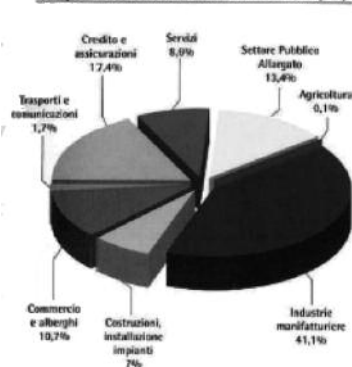
En el gràfic adjunt es pot apreciar la situació de l'economia sanmarinesa per sectors.

Si bé l'activitat d'indústria i manufactura és força més important a San Marino (41,1%) que no pas a Andorra (5,1%), no és pas menys cert que el sector turístic i comercial (10,3%), d'una banda, i el sector financer (17,4%), de l'altra, són uns sectors força importants i que no passen un bon moment.

Com, prou que ho sabem i ho patim, tampoc no passen un bon moment a Andorra el sector financer (21%) i el sector del turisme i el comerç (25%).

La crisi del sector bancari i financer de San Marino va començar el 2009 amb l'anomenat *scudo fiscale*, una amnistia fiscal mitjançant la qual el ministeri de Finances italià va aconseguir que tornessin a Itàlia i

Composizione dell'economia sammarinese (PIL)

regularitzessin la situació fiscal centenars de milions d'euros que es trobaven dipositats a les banques suïsses i sanmarineses.

Tant és així que en els darrers cinc anys i després de successives crisis bancàries el nombre d'establiments bancaris actius a San Marino ha passat de dotze a sis entitats operatives en el sistema financer.

Pel que fa al turisme, San Marino està patint, igual que Andorra, la davallada en quantitat i també en qualitat dels visitants procedents de Rússia i d'altres països de l'Est d'Europa.

Precisament perquè tenim nombroses característiques comunes en aquesta situació de crisi econòmica global, estic convençut que Andorra i San Marino són, entre els tres petits estats europeus que busquen la millor manera d'acostar-se a la Unió Europea (Mònaco, San Marino i Andorra) els dos que tenen més coincidències en les qüestions per plantejar i els interessos per defensar en les negociacions, iniciades a Brussel·les, per un acord marc d'associació.

Amb la gent del centre esquerra de la República de San Marino ens uneix una estreta relació política des de fa molts anys. Una relació que ens ha dut a defensar plegats uns plantejaments de reformisme modern als nostres dos petits estats.

Al llarg dels anys hem trobat una àrea comuna de trobada entre les forces socialdemòcrates i reformistes per anar avançant en l'acostament a Europa.

Ha estat, ho és encara, una batalla dura perquè mai no és fàcil abandonar el que es coneix i endinsar-se en nous escenaris, desconeguts per la ciutadania.

L'historiador sanmarinès Verter Casali escriu en la seva obra *Storia del socialismo sanmarinese* que tenir un somni fet d'humanitat, justícia social, equitat, lluita contra les desigualtats, eren "[...] característiques que en una societat tradicionalment conservadora com és la sanmarinesa eren un vertader i indiscutible pecat mortal."

En una salutació adreçada el dia 27 de setembre del 2013 al congrés del Partito dei Socialisti e dei Democratici de la República de San Marino vaig gosar dir, citant l'historiador sanmarinès, que a Andorra també hem estat uns grans pecadors en aquest àmbit.

Tant els socialdemòcrates i reformistes de San Marino com la gent progressista d'Andorra estem força preocupats, en aquest inici de negociacions amb Brussel·les, de les coses que cal fer per defensar l'interès general, el *bene comune* en diuen ells en italià.

Cal adoptar decisions per garantir el futur, a San Marino i a Andorra.

Davant un procés de globalització ben evident, des del centre esquerra hem de donar la nostra opinió i formular propostes.

Gairebé sempre, en els moments més delicats, s'esdevé que augmenten les tendències a la confrontació en els equilibris interns de cada estat.

I es veuen problemàtiques –el que definim com les *síntesis europees*– per avançar cap al futur. De ben segur l'interès nacional és una brúixola indispensable en les opcions internacionals de països com els nostres. Tanmateix cal dir que el que convé no és invocar-lo constantment sinó saber-lo interpretar i adaptar a l'evolució del nostre entorn.

Avui tant San Marino com Andorra no necessiten fórmules màgiques sinó projectes convincents i eficaços.

San Marino i Andorra ja estem obligats, des dels acords duaners dels anys noranta, a incorporar a la nostra legislació moltes directives europees.

l'acord monetari, que ambdós hem establert amb la Unió Europea, ens obliga a adequar-nos als anomenats estàndards financers europeus.

La Comissió Europea, en un informe del 20 de novembre del 2012 que va adreçar tant al Parlament Europeu com a les altres institucions de la Unió (el Consell Europeu, el Comitè Econòmic i Social, i el Comitè de les Regions), va plantejar diverses opcions per a una més gran integració amb la Unió Europea.

La gent de Socialdemocràcia i Progrés fa anys que defensem l'acostament a Europa per la via d'un acord d'associació, i les instàncies europees amb el mandat establert el mes de desembre del 2014 han considerat definitivament aquesta via com la més convenient.

Comparteixo amb els autors d'aquell informe del 20 de novembre del 2012 que l'opció per a un acord marc d'associació és, potencialment, la més adequada per preservar un just equilibri entre la flexibilitat i la capacitat d'aconterar les preocupacions de petita dimensió, a més de satisfer alhora els requisits de la Unió Europea.

l és important que finalment el 18 de març d'enguany s'hagi iniciat la negociació d'aquest acord marc a Brussel·les.

En tot cas, en aquest procés d'acostament nosaltres tenim com a brúixola a seguir les aspiracions fonamentals de la socialdemocràcia: llibertat, justícia social i pau.

Unes aspiracions que, pensant en les noves generacions, ens fan confluïr, progressistes sanmarinesos i andorrans, en un projecte que ha de permetre als nostres joves treballar a Europa i amb Europa i no trobar-se tancats i estancats en una economia que volgués mantenir esquemes ancorats en el passat.

El 6 de març d'enguany vaig assistir al congrés del Partit Socialista de San Marino i vam tornar a parlar de l'encaix dels nostres països amb la Unió Europea.

El PS sanmarinès és la primera força política de l'oposició i té una llarga experiència de govern en aquell país amic.

En les diferents reunions de treball que hem dut a terme des del setembre del 2013 fins al 16 de maig d'enguany, quan una delegació del PS de San Marino va assistir a la nostra assemblea general, hem tingut com a centre dels intercanvis la discussió sobre les opcions existents per a una integració més gran en el mercat interior de la Unió Europea. També hem analitzat periòdicament, tant amb membres de la majoria com de l'oposició, les perspectives en relació amb diverses qüestions d'actualitat en l'àmbit europeu, com és l'intercanvi automàtic d'informació fiscal que estan promovent la Unió Europea i l'OCDE, amb l'empenta decisiva dels Estats Units d'Amèrica.

Tant amb la gent del Partit dei Socialisti e dei Democratici, que participa en l'actual govern de coalició de San Marino, com amb els companys del Partit Socialista hem debatut força sobre el camí que ja assenyalava el document de conclusions del Consell de la Unió Europea sobre les relacions amb el Principat d'Andorra adoptat el 20 de novembre del 2012 i que fou confirmat en el posterior informe de la Comissió Europea al Parlament Europeu, al Consell Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu, i al Comitè de Regions, fet a Brussel·les el 18 de novembre del 2013.

En aquest procés de debat hem pogut avançar així en la definició d'una visió compartida pel que fa a les perspectives que s'obren en aquesta fase per als petits estats d'Europa.

Hem coincidit a considerar que l'acord d'associació és l'opció més viable i que millor permetrà de recollir les especificitats dels nostres països.

També estem convençuts que en el període actual convé enfortir la nostra relació amb la Unió Europea.

En aquest camí són molt importants les conclusions dels Consell de la Unió Europea sobre un mercat únic, igual i homogeni i sobre les relacions de la Unió Europea amb els països de l'Europa occidental que no pertanyen a la Unió Europea, adoptades pel Consell d'afers generals del 16 de desembre del 2014.

Tant el PS de San Marino com SDP d'Andorra compartim el criteri que la negociació que es va obrir el mes de març passat hauria de permetre un acostament gradual dels diferents sectors de l'economia a l'anomenat *cabal comunitari*, és a dir a les llibertats de circulació de persones i de mercaderies i a les llibertats d'establiment i de lliure prestació de serveis.

Tanmateix, de la mateixa manera que donem suport al Govern en aquest procés també volem dir, des de la responsabilitat que ens dóna el fet de ser forces polítiques amb experiència del govern, que no hi ha un marge gaire ampli a l'hora d'encarar la negociació a Brussel·les. Som conscients de la limitació que comporta la prèvia definició, per part dels organismes europeus, de les línies generals, del marc global, de l'associació que defensem. Per això, tocant de peus a terra, no volem afavorir falses expectatives.

Europa és una realitat que és aquí i seguirà aquí ho vulguem o no. Convé reforçar la relació amb Europa, amb el millor acord d'associació possible, per ajudar la nostra economia. Europa no ens necessita, però nosaltres ho tindrem difícil si ens hi girem d'esquena.

El futur de petits països com San Marino i Andorra depèn en gran mesura de com arribem a integrar Europa en les nostres societats i com les nostres societats integraran Europa. Les perspectives de partida són bones però hem de saber agafar aquest tren que passa i no hem de permetre que alguns el facin descarrilar per irresponsabilitat.

Europa es fa sense nosaltres, però nosaltres no podem fer sense Europa.

Europa és una font d'oportunitats per als empresaris, professionals autònoms i treballadors, que podran accedir al mercat únic amb condicions favorables. També és una oportunitat per als joves de poder estudiar i treballar en tot l'espai de la Unió Europea en igualtat de condicions amb els joves dels estats membres.

Compartim la voluntat d'avançar ràpidament en aquest recorregut d'acostament amb la Unió Europea per arribar ben aviat a l'establiment de l'acord marc d'associació amb l'objectiu d'inserir plenament San Marino i Andorra en l'àmbit de l'Europa unida.

Sabem que aquest embrancament comportarà dificultats. En som plenament conscients, però també sabem que tant Andorra com San Marino pateixen una greu crisi del seu model econòmic.

Una crisi, sense precedents, en la qual estem immersos des de fa més de sis anys i que, per més que el govern de DA ho vulgui dissimular, s'agreuja.

Per això mantenim amb els socialistes i els progressistes de San Marino una línia permanent de comunicació i d'intercanvi d'informacions i opinions.

Volem avançar cap a la transparència i la internacionalització de la nostra economia i estem convençuts que ni San Marino ni Andorra es poden permetre deixar passar l'oportunitat que ens obre la perspectiva d'aquest acord marc d'associació amb Europa.

El Partit Socialista de San Marino i Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra som dues forces polítiques que no fem una lectura pessimista de la situació. N'hi ha que pensen que no es pot fer res per canviar les coses i que, en qualsevol cas, no cal tocar res. Som optimistes i també realistes, per això treballem i treballarem plegats per aconseguir una societat inclusiva i un futur millor per a tothom. Aquest és el nostre camí compartit vers el futur.

Jaume Bartumeu i Cassany,
advocat, excap de Govern i president de Social Democràcia i Progrés d'Andorra (SDP)

Les Comissions Nacionals per a la UNESCO i petits estats

Elisenda VIVES i BALMAÑA, Jean-Michel ARMENGOL i PETIT

La Unesco és l'única agència de les Nacions Unides que disposa d'una xarxa mundial d'organismes nacionals de cooperació, coneguts com a comissions nacionals per a la Unesco. Representen un element de l'arquitectura de conjunt de l'organització tal com es defineix en l'acta constitutiva, de manera que, de conformitat amb l'article VII d'aquesta acta de la Unesco, les comissions nacionals estan constituïdes pels governs respectius. La seva actuació associa permanentment ens nacionals governamentals i no-governamentals competents en matèria d'educació, de ciència, de cultura i de comunicació als treballs de l'Organització.

Actualment hi ha 199 comissions nacionals. Arriben a formar una veritable família que teixeix xarxes reconegudes per totes les parts implicades, col·laboradors i experts. Les comissions ofereixen un avantatge comparatiu per a l'organització en el si del sistema de les Nacions Unides i juguen un rol determinant de lligam entre els col·laboradors, de coordinació substancial a la realització dels objectius de la Unesco i a l'execució del seu programa.

Des d'un altre punt de vista, és ben sabut que en organismes del sistema de les Nacions Unides, la importància dels estats en el moment de presa de decisions a través del vot és idèntica. Cap criteri relatiu a magnituds de territori o de població no es té en compte en el moment d'expressar-se o participar-hi de ple dret. Tenint en compte aquesta perspectiva i, alhora, la noció de l'abast universal de la Unesco, l'espai dels projectes adquireix amplitud per la seva pròpia essència. Un exemple paradigmàtic i un dels més importants de la Unesco per a la seva projecció de futur i accions en el present són les escoles associades, sobre les quals es farà referència en aquest mateix text.

Per donar-los viabilitat, els agrupaments regionals es fan necessaris de manera que les comissions nacionals poden trobar els seus referents en l'organització per regions continentals. D'una banda, es tracta d'una qüestió de gestió i del foment de la interrelació regional oberta a tots els països. De l'altra, la interrelació s'estén a tot el planeta a través dels

programes de participació, que busquen una distribució de recursos, per reequilibrar-los des de la cooperació.

Perquè els principis de la Unesco siguin realitzables, perquè totes les generacions se'n beneficiïn s'han de fonamentar en una base constituïda per elements múltiples, com ara el diagnòstic de situacions, i de forma més específica, la distribució de la riquesa que ho faci possible.

Al voltant d'aquest tipus de conceptes amplis, les comissions nacionals fomenten o acullen activitats governamentals i de la societat civil. Dins d'aquest context i gairebé per una lògica comparativa, per a Andorra els altres petits estats europeus són una referència per a la recerca de sinergies i per a la unió d'esforços i perquè pot ser el marc de projectes conjunts i compartits.

En aquest text es detallen activitats que s'han dut a terme amb els petits estats d'ençà la creació de la comissió andorrana. Com es veurà, alguns projectes estan orientats cap a l'anàlisi de situacions que van més enllà de l'abast nacional, des de les aportacions dels experts que transcendeix la dimensió dels estats.

D'aquesta participació, se'n deriva que el treball de la Unesco per a l'educació i la cultura genera la necessitat d'una interrelació permanent. En aquest sentit, els petits països podrien aportar un intercanvi de les experiències pròpies. Al costat de països més grans però sobretot amb els que estan dotats de més recursos, la dimensió dels petits estats propicia una noció que mereixeria uns comentaris a banda, la de ser considerats un laboratori en què l'experiència de cadascun facilitaria la comparació entre si.

A més, els petits estats es troben en una posició en què la cooperació podria resultar més fàcil. Entre els projectes que s'exposaran, des d'aquest punt de vista cal destacar-ne un d'específic dels petits estats europeus, que es va dur a terme el 2006 al Níger per a l'educació i la igualtat de gènere, dut a terme precisament a través de la redistribució de la riquesa. Tanmateix, la col·laboració i cooperació s'han efectuat, com veurem a continuació, amb afinitats en les problemàtiques i en els objectius que es volen assolir.

Activitats i relacions amb petits estats

Any 1997

Reunió d'experts sobre les comunitats mixtes

La Comissió Nacional Andorrana per a la Unesco va participar en el projecte d'estudi sobre les comunitats mixtes aprovat pel grup Europa durant la 4a sessió ordinària del Comitè Intergovernamental del Decenni Mundial per al Desenvolupament Cultural de la Unesco.

En aquest marc, la CNAU va encomanar un estudi sobre el procés d'implantació i de constitució de les comunitats que viuen a Andorra i també va organitzar, els dies 19, 20, 21 i 22 de maig del 1997, una trobada d'investigadors al voltant de la immigració als països de l'Europa del sud.

Aquesta trobada va permetre situar la problemàtica andorrana en el context europeu i conèixer el plantejament d'altres països, com ara Luxemburg, França, Espanya i Portugal, pel que fa a la immigració.

Atès que aquestes jornades no van ser obertes al públic, se'n van presentar les conclusions

durant un debat públic, el 22 de maig de 1997, a la sala d'actes del comú d'Andorra la Vella. Aquesta trobada va obrir el 8è Cicle de conferències sobre el futur de l'economia andorrana, de Banc Agrícola i Comercial d'Andorra. L'any següent es va publicar el recull de conferències.

Any 2005

Reunió regional Europa i Amèrica del Nord. Escoles associades a la Unesco

Del 10 al 14 de maig de 2005 va tenir lloc a Luxemburg una reunió amb el títol *Xarxa de les escoles associades a la Unesco: educació per la pau i desenvolupament sostenible*, de caràcter regional. Organitzada per la Comissió Nacional de Luxemburg, va tenir lloc en el cor de l'abadia de Neumünster, patrimoni mundial.

Dues ponències d'alt nivell van iniciar la reunió. Desenvoluparem els conceptes més interessants que es van tractar en aquesta reunió. La primera de les conferències va ser presentada per Werner Wintersteiner, professor de Ciències culturals i Educació per la pau de la Universitat Klagenfurt (Àustria), amb el títol *Amor del món: educació per la pau en temps de globalització*.

Wintersteiner va recordar Bertha von Suttner, primera dona premi Nobel de la pau, l'any 1905, amb la idea que l'educació no és una meta en ella mateixa, sinó una manera de transmetre valors a les generacions futures. Va descriure la paradoxa d'un món violent en què l'educació és necessària per crear una cultura de pau. Com a referència va citar Maria Montessori, ben coneguda de l'Escola Andorrana, que considerava que "la pau durable és cosa d'educació". Cità també Hannah Arendt, que deia que "si estimem el món i la vida, ho hem de demostrar en la pràctica". En aquell moment ja es posà una pregunta que avui és vigent: "ensenyem per fer diners o per a la solidaritat internacional?"

Una de les idees fonamentals que va desenvolupar es refereix que les bases d'una educació per la pau són mitjans pacífics com educació internacional, cultura de pau, nova relació amb la natura, sensibilització sobre educació i gènere, i resolució de conflictes, principalment. Les escoles associades representen el perfecte exemple de desenvolupament d'aquests temes i de com fer servir l'educació per a una globalització de cara més humana.

Com a exemple europeu per la formació en l'educació per la pau tenim Eured,¹ amb l'avantatge que les comissions nacionals podrien enviar-hi els professors a seguir un curs de formació.

En conclusió, Wintersteiner considerà que l'educació no és gratuïta, necessita diners i un marc legal. Va proposar seguir els punts següents:

- l'educació per la pau ha de formar part de tots els manuals escolars dels estats membres;
- creació d'un fons europeu per la recerca sobre la pau;
- universitat europea de la pau;
- projecte pilot d'educació per la pau per als professors d'Europa;
- cooperació educativa amb els països del sud.

La segona intervenció que volem assenyalar va ser protagonitzada per Doudou Diène, relator especial de les Nacions Unides sobre les formes contemporànies de racisme, discriminació racial, xenofòbia i totes formes d'intolerància, a Ginebra.

Diène va fer un repàs sobre totes les formes de malentesos sobre la diversitat i va explicar que ens trobàvem, i ens trobem, en un context perillós. En primer lloc, va insistir sobre la diversitat com a fet, no com una cosa abstracta procedent del cosmos. La diversitat es forja en la història humana amb una càrrega ideològica molt marcada. En segon lloc, en referir-se a la identitat, s'entén que cada grup o comunitat porta *ulleres culturals* que els donen una visió particular del món. Per tant, és fonamental tenir en compte els diferents nivells de percepció que existeixen quan parlem de diversitat cultural:

- el primer nivell és estètic, amb tots els valors visibles, tangibles, basats en experiències viscudes. Aquest nivell no crea cap vincle, per exemple, on pot apreciar l'arquitectura àrab però no necessàriament els àrabs; música jueva però no els jueus, etc;
- un segon nivell és necessari, i és el nivell de l'ètica i dels valors humans.

En el cas concret europeu, fou des de la negació de l'existència de valors d'altres pobles que van aparèixer els actes de barbàrie. Més d'una dècada més tard d'aquestes paraules, es pot seguir afirmant que Europa està construint una nova identitat en la seva diversitat. La UE no pot representar únicament interessos polítics i econòmics.

D'acord amb la intervenció de Diène, la diversitat no representa una resposta única. S'hi ha d'afegir la noció d'*unitat*. *Unitat + diversitat* representen reconèixer, respectar, promoure i defensar la diversitat en un context global. En un afany s'associar els dos conceptes, Diène volia parlar de *diversalitat* (diversitat + universalitat).

En aquest context, el repte de les escoles associades consisteix a promoure la diversitat igual que el pluralisme a través la educació. Per tant, és important revisar els llibres d'història i canviar la presentació que s'està fent de les altres cultures. Diène acabà amb una cita africana que diu: "Quan les branques dels arbres es barallen, les arrels s'enllacen". L'arbre és la unitat i les branques, diversitat. És important no tallar les branques sinó revitalitzar-les.

Taller 1: Dècada de l'educació pel desenvolupament sostenible (DEDS)

L'objectiu del taller consistia a definir el paper de la xarxa dintre de la Dècada.

En aquell moment, es recomanaren els punts següents:

- Formació de professors de les escoles associades als objectius fixats per la DEDS, amb la cooperació de les universitats i centres de formació del personal docent. Organització de tallers per intercanviar bones pràctiques sobre la DEDS i/o desenvolupar nous materials, activitats, etc. que podria publicar la Unesco.
- Les escoles han de tenir una visió global del desenvolupament sostenible. Es recomanà que s'organitzi tota la vida de l'escola al voltant de la sostenibilitat. Un premi atorgat per les comissions nacionals podria fomentar aquest treball.
- Connexió entre les diferents pàgines web de les escoles associades implicades en la Dècada.
- Recollida i distribució de bones pràctiques pels alumnes i professors.
- Seminaris internacionals sobre EDS pels estudiants de les escoles associades.
- Ús de material existent, com *Youth X change* (*Joves pel canvi*, ja traduït al català per l'Ajuntament de Barcelona; www.youthxchange.net).
- Ús d'indicadors com *ecological footprint* (la petjada ecològica) que es va treballar des d'Andorra amb l'Associació de Defensa de la Natura (ADN). Primer càlcul de la petjada

ecològica d'Andorra (2004), segona aproximació al càlcul (2008).

Per tant, convindria:

- Fer participar les escoles associades a la DESD via el coordinador nacional.
- Preparar un pla d'acció nacional en l'àmbit de les escoles associades.

Taller 2: Educació per la pau, els drets humans i la resolució pacífica de conflictes

Recomanacions:

- Intercanviar bones pràctiques i experiències entre escoles, crear fòrums i xats en la web mitjançant el portal de la Unesco.
- Intercanviar projectes i activitats, publicades i enviades per les comissions nacionals a tots els altres països.
- L'educació per la pau ha d'esdevenir transcurrençar.

Taller 3: Diversitat lingüística

Partint de l'experiència a Luxemburg, el taller va reflexionar sobre els vincles entre la llengua i la cultura considerant que són inherents l'una a l'altre.

Diversitat lingüística i diversitat cultural van íntimament lligades: l'aprenentatge dels idiomes obre els ulls sobre les altres, sobre el món. Tot i que s'ha de tenir en compte les estructures mentals de l'infant per afavorir aquest aprenentatge, que hauria de tenir lloc com més aviat millor.

Recomanacions:

Que les escoles associades siguin el lloc privilegiat de la diversitat lingüística amb un enfoc particular a la comunicació i al diàleg intercultural, cosa que suposa una diversificació de l'aprenentatge de les llengües.

- Les escoles associades podrien jugar un paper innovador en aquest camp amb el suport de les autoritats educatives.
- Promoció de l'aprenentatge lingüístic als nivells preescolars. L'aspecte precoç també pot representar un vessant innovador.
- El taller proposà també l'intercanvi entre escoles, vist que és encara la millor manera d'afavorir el coneixement de les llengües i l'aprenentatge intercultural. Les trobades *físiques* són indispensables, però s'hauria de fomentar l'ús de les comunicacions electròniques. La recerca prop de ciutats agermanades i altres institucions europees ha de ser desenvolupada.

Taller 4: Diàleg euroàrab

Recomanacions

- Promoció de la cooperació entre la xarxa d'escoles associades i les institucions internacionals, regionals i nacionals per elaborar i desenvolupar programes i projectes (patrimoni mundial, aigua i Mediterrani).
- El Centre Unesco de Catalunya va fer una proposta concreta sobre el Projecte Mediterrani Occidental (PMO) que necessitava ser reactivat amb nou espònsor, nou equip directiu,... Andorra hi va participar des de l'any 2001 amb l'escola de Santa Coloma. Els temes abordats eren de caràcter mediambiental (paisatge, litoral, biodiversitat, desertificació...), però es

proposà ampliar la proposta amb temes de diàleg intercultural i interreligió (patrimoni arquitectònic, temes sociològics com la família o la immigració). El nou projecte es diria Projecte Mediterrani, per quedar obert a molt més països que en el format actual.

- Organització de tallers de formació pels coordinadors nacionals dels països europeus i àrabs.

Any 2006

Lluita contra la pobresa

En el marc dels objectius de la Unesco *Educació per a tothom i lluita contra la pobresa*, Andorra, a través de la seva delegació permanent prop de la Unesco va col·laborar en el projecte *Les droits humains et l'éducation pour lutter contre la pauvreté – Soutien à l'autonomisation des filles et des femmes au Niger*.

El tema principal del projecte se centrava en la igualtat de gènere. Anava destinat a nenes i dones de diversos pobles del Níger. Aquest projecte donava continuïtat a un altre en què va participar Andorra des de les Nacions Unides l'any 2005 per al qual es va fer una aportació de 25.000 € per construir escoles i altres estructures destinades a les dones.

En aquesta edició i per poder ampliar objectius, es va decidir unir esforços. Els països que hi van participar van ser Luxemburg, Mònaco, Andorra, Xipre i San Marino, que hi van aportar 187.000 €. Van ser invertits en la construcció d'aules que al mateix temps van ser equipades amb el material necessari. Es van poder beneficiar d'aquest projecte 2.500 persones.

Es tracta del projecte en què els petits països europeus, sense estructura jurídica o organitzativa comuna, van demostrar la seva capacitat d'organització i iniciativa per contribuir en un dels temes més importants de la Unesco i essencial per al desenvolupament humà, alhora que per la justícia social.

Any 2007 i 2008

Intercanvi amb Mònaco. Escoles Associades a la Unesco

En el marc de les activitats de les Escoles Associades d'Andorra, l'any 2007 s'inicia un programa d'intercanvi entre alumnes de l'Escola Andorrana d'Encamp amb alumnes d'una escola associada de Mònaco, l'escola Charles III.

L'any 2007, del 21 al 24 de març els alumnes de Mònaco van visitar Andorra i un grup d'Andorra va tornar la visita del 7 al 10 de juny, que van viatjar a Mònaco en el marc dels Jocs dels Petits Estats.

El balanç d'aquesta experiència va ser molt positiu i es va repetir l'any 2008, quan els dos centres van treballar un projecte sobre l'aigua. En aquest marc, els alumnes de l'Escola Andorrana van visitar Mònaco del 30 de març al 4 d'abril. Del 18 al 20 de juny, els alumnes de l'escola Charles III de Mònaco van tornar la visita als alumnes d'Andorra i van visitar conjuntament l'exposició universal sobre el tema de l'aigua que va tenir lloc a Saragossa.

Any 2009

Exposició itinerant de l'Art Camp

Del 23 de març al 3 d'abril, es van exposar les obres de l'Art Camp 2008 a la seu de l'Aliança Francesa a Madrid amb motiu de la celebració dels actes de la francofonia. A més d'Andorra

hi havia com a convidats Xipre, Mauritània i Haití, que també hi van participar amb alguna mostra artística.

Art Camp, un projecte especial

El 2008 es va iniciar l'Art Camp *Colors per al planeta* amb una freqüència bianual. Per fer-ne difusió, s'envia la informació a les comissions nacionals i delegacions permanents, que s'encarreguen de seleccionar un artista. La selecció implica diversos criteris, que reflecteixen l'orientació del projecte, però que han de tenir en compte no solament els aspectes vinculats a la creació artística, sinó la geopolítica que permeti la participació de creadors de tots els continents, de països diversos en cada convocatòria, de l'aproximació a la diversitat cultural, i també a la presència de països en conflicte per als quals l'Art Camp esdevingui un escenari de diàleg.

Amb tots els condicionants i després d'una sèrie d'edicions, com a participants dels petits estats d'Europa, a més dels d'Andorra, presents en cada convocatòria, hi hagut dos països més representats, Xipre i San Marino, l'any 2010, amb Charalambos Paspalis com a participant de Xipre i la darrera, el 2014, amb Thea Tini, de San Marino.

El projecte de l'Art Camp es revela en cada edició com un projecte vàlid en els projectes de la Unesco pel relat que els artistes han de fer d'ells mateixos, de la seva trajectòria i de com entenen el seu país de procedència quan l'han d'explicar als seus col·legues en la trobada a Andorra. Les seves obres expliquen la seva història i van formant en el temps un conjunt tan divers com representatiu del món contemporani. La proposta dels artistes es realitza a través de les comissions nacionals de tots els països, que són convidats, sense excepció, al projecte. A partir de les edicions que ja han tingut lloc s'ha pogut posar en relleu que és un projecte que s'adapta perfectament a les possibilitats d'un petit estat, pel dinamisme que pot generar, per la facilitat d'integrar els artistes a la comunitat, perquè és sostenible i en aquest cas per la mateixa diversitat cultural que traspuja l'Andorra del segle XXI.

Elisenda Vives i Balmaña,
presidenta de la Comissió Nacional Andorrana per a la Unesco, i
Jean-Michel Armengol i Petit,
director de la Comissió Nacional Andorrana per a la Unesco

Els reptes polítics compartits entre Andorra i els altres petits estats d'Europa

Pere LÓPEZ i AGRÀS

En aquest escrit o reflexions s'analitzaran superficialment els reptes que avui té plantejats Andorra davant Europa, però sobretot amb la Unió Europea, amb de la qual, si bé no en forma part, vol tenir unes àmplies relacions de tota mena. És evident que haurà de passar per les etapes i estadis que siguin necessaris d'acord amb el dret internacional general, i també en les condicions i el marc jurídic creat per la mateixa Unió com a organització supranacional política, econòmica i humana.

Les especials característiques històriques, geogràfiques i de configuració política i jurídica d'Andorra fan força difícil que els reptes que té amb la Unió i els seus Estats membres puguin ésser compartits al cent per cent amb els que anomenem petits estats d'Europa, ja que són realment diferents. Això no vol dir que sectorialment o puntualment coincideixin en les fites a aconseguir. Es tracta de realitats molt diverses i difícilment equiparables, no només per la seva personalitat internacional, sinó per les seves relacions amb els països veïns, o amb la seva pròpia estructura politicoinstitucional.

Qualsevol camí o negociació obtinguda per aquells subjectes poden servir com a precedent per a Andorra però no condicionaran les seves aspiracions. A la vegada, els acords a què s'arribi entre Andorra i la UE seran nous camins per aprofitar per tercers estats negociadors.

Andorra té un passat i un present polítics que neixen d'una situació institucional atípica, el copríncipat, però amb una total submissió a un sistema constitucional, règim democràtic i parlamentari de qualsevol antic estat d'Europa i de l'Europa de la Unió. Es basa en un dret romà i en uns costums històrics que s'han anat adaptant a la realitat d'una societat globalitzada. Però sempre sota uns paràmetres, propòsits i valors que li són propis i que s'integren completament en els imperants i bàsics de la construcció europea, en els de la Unió, des del tractat de Roma, i de tots els seus estats membres fins avui.

Aquests valors o principis, com són la llibertat, la democràcia, el respecte a la dignitat de la

persona i el respecte als drets fonamentals i llibertats públiques de tothom, són idèntics als altres països del seu entorn. Aquest *background* és un instrument que facilitarà, segur, els acords econòmics dins una societat de lliure mercat i una unió política en constant construcció. Tot i això, els nostres reptes poden ser també reptes compartits amb altres estats petits i, salvant totes les distàncies, segons el nostre entendre són de diferent naturalesa:

- Construir i mantenir un marc jurídic internacional de relacions amb la UE, entesa com a organització supranacional de caràcter inicialment econòmic, però amb una finalitat al darrere d'aconseguir ser una organització política supranacional. Passar de la intergovernalitat dels estats sobirans a una supranacionalitat d'una comunitat política. Relacions que no obviaran ni restringiran o substituiran els acords i tractats que Andorra tingui signats i pugui mantenir amb altres estats. Estem parlant, en concret, amb els països limítrofs (Espanya i França) i amb altres organitzacions internacionals de caràcter general o universals (l'ONU i organismes especialitzats) o també amb els de caràcter sectorial o regionals (Consell d'Europa).

- Mantenir i preservar la sobirania de l'estat andorrà amb capacitat de decisió en els temes que li siguin transcendents, no només per a les seves institucions i estructura política, sinó sobretot per als seus nacionals i ciutadania. Tot plegat com a exercici de la seva subjectivitat internacional sobirana i *ius cōntrahendi*.

- Aconseguir en l'àmbit territorial i competencial de la Unió Europea i dels 28 estats membres els màxims avantatges per a la ciutadania andorrana, és a dir, la màxima equiparació, igualtat, o a partir d'una reciprocitat, a la condició de ciutadania de la Unió, per gaudir la ciutadania i els andorrans de la protecció en els temes acordats amb la Unió de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea. Andorra forma part com a membre de la Convenció europea de salvaguarda dels drets fonamentals i ha acceptat la jurisdicció del Tribunal d'Estrasburg. Això aplanarà el camí per a l'acceptació dels postulats i la jurisprudència del tribunal, i també i de forma indirecta de la jurisprudència del tribunal de la Unió que afecti aquestes matèries acordades o comunes.

- Aprofundir en les relacions comercials amb la UE així com en l'obtenció d'un normal exercici de les llibertats pròpies del mercat comú: lliure circulació de mercaderies, treballadors, establiment i capitals.

Andorra té com a moneda pròpia i utilitza els mecanismes monetaris derivats de l'euro, si bé no té accés directe al Banc Central Europeu o a altres institucions monetàries i bancàries que li permetin entrar dins del sistema que regula el sistema monetari. En aquest sentit, un repte indispensable per assolir serà la participació d'Andorra i la capacitat d'intervenció recíproca en el sistema bancari i monetari que regeix en la majoria dels estats membres de la zona euro.

Primer repte

a) Construir i mantenir un marc jurídic internacional estable de relacions amb la UE com a organització supranacional.

b) Conservar i aprofundir en els acords internacionals que Andorra tingui amb altres subjectes de dret internacional, en especial amb Espanya i França. Així mateix, enfortir els vincles que Andorra té amb altres organitzacions internacionals de les quals és membre de ple dret tant en l'àmbit universal o general (l'ONU) com sectorial o regional (Consell d'Europa).

- En ple segle XXI cap escenari de negociació està tancat amb la Unió Europea ni amb seus estats membres, ans al contrari. Les especials característiques del Principat, en especial el seu ordenament jurídic constitucional i els costums que han regit la vida econòmica i política d'Andorra, permeten albirar que un acord no és només possible sinó necessari. Els acords podran tenir més o menys profunditat però en la negociació és possible que abastin competències que fins ara eren exclusives de l'Estat andorrà. Acords d'associació o nous acords sectorials permetran avançar en unes futures relacions internacionals entre Andorra i la Unió Europea, ja que Andorra ha estat, és i serà part integrant d'Europa des dels inicis de la construcció d'aquesta entitat geogràfica.

- Evidentment existeixen escenaris que possibiliten aquests acords amb la UE. Diversos són els factors que poden condicionar aquests acords:

- Polítics.
- Econòmics.
- Institucionals.
- Monetaris.
- Fiscals.

Cap d'aquests vessants són actualment una barrera per a Andorra per accedir a un acord que permeti una progressiva aproximació dels estats als estàndards i a l'anomenat *acquis communautaire*.

La Unió Europea ha demostrat des de la seva constitució una capacitat d'adaptar els seus interessos i els dels seus estats a les circumstàncies polítiques, econòmiques i humanes dels temps. En especial, ha hagut d'anar negociant l'entrada de nous estats membres, gens homogenis i per tant ha anat transformant-se quantitativament i qualitativament. Molts no tenien unes arrels democràtiques en els inicis de la Comunitat Europea, ni existien com a realitats nacionals o eren estats dividits no reconeguts per la comunitat internacional o per la mateixa ONU.

Si examinem els propòsits i finalitats del primer tractat constitutiu de Roma fins als tractats de Lisboa, ens adonarem que aquesta capacitat metamorfofica de la UE demostra que és un organisme institucional, jurídic viu i en moviment constant on tot és possible. És una realitat pragmàtica.

Andorra està totalment capacitada institucionalment i jurídicament per assumir el quadre institucional i els principis generals de dret que són la base de convivència de la Unió ja que són els propis de l'estat d'Andorra.

La negociació serà, doncs, sobre aspectes puntuals però mai sobre aspectes estructurals, com poden ser l'acceptació de la democràcia, la defensa de les llibertats i drets fonamentals, a la qual a més Andorra està obligat internacionalment en ser part de l'ONU o del Conveni europeu sobre els drets humans i la jurisdicció del Tribunal Europeu d'Estrasburg.

Segon repte

Per a Andorra seria perjudicial i inviable en un món globalitzat present i que s'accelera en el futur no arribar a un acord amb la Unió Europea de progressiva integració i que inclogués perfeccionar els acords d'associació ja existents. La seva economia, la ciutadania i la seva

voluntat d'estar dins del concert internacional obliga Andorra a tenir un o diversos acords estables amb la Unió. La Unió també necessita integrar dins de l'engranatge institucional, polític, econòmic, fiscal i monetari al que hi ha a Andorra, amb les millores i reformes que calguin. Andorra no hi està en absolut tancada sinó que pretén sumar-se a l'evolució i la progressiva integració econòmica, política, i com ja hem dit humana, que suposa una comunitat de més de 500.000.000 d'éssers, que viuen en un dels llocs més privilegiats de la Terra.

Tercer repte

Acceleració dels mecanismes comuns de les dues realitats polítiques que facin viable el dia. Dos punts són essencials en qualsevol acord o aprofundiment dels que ja hi ha existents:

- Arranjament de les controvèrsies que puguin aparèixer en l'aplicació dels acords. Arranjament a través de comissions mixtes paritàries que respectin la capacitat de decidir de les parts i no siguin o resultin meres capitulacions del més dèbil davant el més fort. En aquest supòsit és evident que Andorra formalment pot tenir la mateixa força però en realitat no la té davant la UE. Cal preservar aquesta igualtat formal.
- Acceptació del dret comunitari, en especial aconseguir una assumpció, transposició o acceptació dels principis rectors que vagi establint el tribunal de la Unió en aquells temes que són objecte dels acords d'associació o sectorials.

Aquesta acceptació de la jurisprudència que modula l'aplicació uniforme del dret comunitari originari i derivat suposa un pas importantíssim per crear un espai jurídic homogeni entre la Unió, Andorra i els actuals estats membres.

És una conversió o adaptació complexa però no impossible, ja que Andorra haurà d'acceptar que determinada jurisprudència del TJUE sigui aplicable internament al seu Estat i en la resolució dels conflictes, plets o resolucions administratives interns. D'altra banda, la Unió hauria de permetre i cercar mecanismes que possibilitessin que Andorra i els batlles andorrans puguin accedir a demanar, per camins fàcils i assequibles, a través del que s'anomena *Questions prejudicials* interposades pels batlles andorrans a sol·licitar al tribunal de la Unió, el seu parer i l'adequació de determinades normes o disposicions de l'ordenament o de l'administració andorrans. És a dir, si les mateixes qüestions (que en principi són alienes a l'àmbit jurídic i polític comunitari) estan o no d'acord amb la legislació comunitària. Amb el ben entès que es tractaran de matèries compreses dins dels acords d'associació o sectorials amb la Unió. Serà una qüestió imaginativa però molt suggeridora de poder adoptar criteris i jurisprudència que facilitarà una futura integració sense menystenir la legislació i jurisprudència andorranes.

Aquests dos punts serien un magnífic instrument de connexió entre dues realitats tan semblants en un marc jurídic, democràtic i de respecte als drets fonamentals.

Quart repte

Adaptació institucional. Reiterem que és molt necessari, amb vista a una exacta i no polèmica connexió institucional, una vegada delimitat el marc competencial i l'abast dels acords competencials, comercials, mercaderies, serveis, etc., establir:

- Una estructura i funcions del comitè mixt (en els dos nivells previstos). És un tema per pensar-hi però que no sigui *ex novo* del que ja hi ha previst sinó que es delimiti més clarament el paper de cada part i s'enumeri, que no hi hagin vetos apriorístics o majories que impossibilitin que Andorra pugui dir el seu parer i defensar els seus interessos davant la UE i dels estats membres.

- Paper de la Comissió Europea. És un tema molt polític que no ha estat tractat i que dependrà de quina seria la voluntat política del govern i les institucions andorranes. En teoria amb qui ha de tenir relacions Andorra seria amb el consell de ministres de la Unió, però no trobar-se que una vegada establerts els acords marc o d'associació si es preveu o no la participació o competències amb la Comissió o amb altres institucions com pot ser el Parlament Europeu.

- Ciutadania, llibertats fonamentals i garanties del seu exercici: la realitat social i de la ciutadania de la Unió és juntament amb la protecció dels seus drets i llibertats un àmbit sensible no només per a la Unió sinó també per a Andorra. En ple segle XXI aquest és una vessant essencial, ja que en definitiva les realitats polítiques, econòmiques o monetàries es basen i funcionen en favor i a partir dels elements personals. Els drets i deures dels individus, siguin nacionals estrangers o ciutadans de la Unió, han de quedar ben regulats i molt ben plantejats els conflictes que es puguin generar, ja que aquesta és una competència pròpia dels estats membres, excepte la configuració de l'*estrangeria privilegiada* que suposa la ciutadania europea per als nacionals de tots els estats membres en el territori d'Europa però també en la protecció que tots li atorguen en el món i davant qualsevol eventualitat.

Cinquè repte

Comercial, econòmic i monetari.

1. L'àmbit inicial de les relacions amb la Unió Europea és de caràcter econòmic i comercial; per tant el principal repte a curt termini serà aprofundir en les relacions comercials amb la UE, així com en l'obtenció d'un normal exercici de les llibertats pròpies del mercat comú: lliure circulació de mercaderies, treballadors, establiment i capitals.

La Unió Europea té unes competències exclusives o preferents en matèria comercial cosa que li permet tancar acords amb altres potències o amb organitzacions internacionals. Cal doncs que Andorra es beneficiï d'aquesta posició per poder obtenir uns resultats positius per a ella així com tenir un paper a través d'Europa en el món econòmic.

2. Andorra té com a moneda pròpia i utilitza els mecanismes monetaris de l'euro, però no és membre dels països de la zona euro, ni té accés directe al Banc Central Europeu o a altres institucions monetàries i bancàries que li permetin entrar dins del sistema que regula el sistema monetari. En aquest sentit un repte indispensable per assolir serà la participació d'Andorra i la capacitat d'intervenció recíproca en el sistema bancari i monetari que regeix la majoria dels estats membres de la zona euro.

A la vegada, i com a contraprestació, haurà d'estar sotmesa als controls i la vigilància dels organismes comunitaris i internacionals relatius al sistema monetari .

Hi ha tractats que permeten aquesta flexibilitat en l'àmbit europeu. Sense anar més lluny, el Tractat d'estabilitat, coordinació i governança de la Unió, en què s'utilitzen mecanismes de les institucions de la Unió per controlar o sancionar el dèficit que es regula en el tractat, que va

entrar en vigor el primer de gener del 2013 i del qual no tots els estats membres formen part, a més que també en poden formar part altres que no estan a la zona euro.

Pere López i Agràs,
conseller general pel Partit Socialdemòcrata (PS) i president del Grup Parlamentari Mixt

Les relations de Suisse amb Andorra i la Unió Europea

Thomas KOLLY

Les relations de la Suisse avec Andorre

Les relations bilatérales entre la Suisse et la Principauté d'Andorre sont traditionnellement très bonnes et cordiales. Les similitudes historiques, le développement économique et la géographie des deux pays suscitent une sympathie réciproque. Fin 2014, 86 ressortissants suisses vivaient en Andorre, tandis que 55 ressortissants andorrans vivaient en Suisse.

Les relations officielles entre les deux pays remontent aux années 1960 avec la conclusion de l'accord sur la libre circulation le 30 novembre 1961. En 1979, la Suisse a nommé un correspondant à Andorre-la-Vieille qui a été chargé d'apporter son concours au consulat général situé jusqu'alors à Marseille.

Le 25 août 1993, suite à l'adoption de la nouvelle Constitution d'Andorre, le Conseil fédéral a reconnu la souveraineté et l'indépendance de l'Etat. C'est aussi à cette époque qu'Andorre, qui dépendait jusqu'alors du consulat général de Marseille, passe sous la responsabilité du consulat général de Barcelone. Ces modifications dans les relations consulaires ont été conclues suite à un échange de lettres envoyées les 1er novembre 1993 et 22 avril 1994.

En 1995, le Conseil fédéral a décidé de nouer des relations diplomatiques avec Andorre. Le 16 novembre 1995, le premier ambassadeur suisse a été accrédité en Andorre avec résidence à Madrid. Dès lors, l'ambassadeur de Suisse à Madrid est en charge des affaires diplomatiques. Les affaires consulaires ont néanmoins continué d'être gérées depuis le consulat général de Barcelone. Depuis 2001, un consul honoraire représente également la Suisse en Andorre.

La Suisse se situe au sixième rang pour les importations et au cinquième rang pour les exportations. Les biens principalement exportés regroupent les montres, le chocolat, les objets d'art ainsi que les produits chimiques et pharmaceutiques.

Les deux pays se caractérisent également par un secteur financier important qui fut l'objet de

fortes pressions internationales au cours des dernières années. Dès lors, la Suisse et Andorre ont échangé leur expertise dans ce domaine. Afin de mettre en œuvre une clause d'assistance administrative qui soit conforme à la nouvelle norme internationale, les deux pays ont signé un accord sur l'échange de renseignements en matière fiscale (AERF) en mars 2014, qui est entré en vigueur le 27 juillet 2015.

Les relations de la Suisse avec l'Union Européenne

La Suisse se situe géographiquement au milieu du continent européen et est presque exclusivement entourée d'Etats membres de l'Union européenne (UE). L'UE et ses 28 Etats membres sont, de loin, les principaux partenaires de la Suisse, en raison du poids économique et politique de l'Union et de sa proximité géographique et culturelle. Mais la Suisse est aussi un excellent partenaire pour l'UE. Une politique européenne active est donc essentielle pour la prospérité de la Suisse. La Suisse n'est pas membre de l'UE. Elle poursuit une politique européenne fondée sur des accords sectoriels bilatéraux. Depuis l'accord de libre-échange de 1972, un réseau toujours plus dense d'accords s'est progressivement constitué. Cette approche bilatérale permet à la Suisse de mener une politique d'ouverture et de coopération avec ses voisins européens. La voie bilatérale a été confirmée et soutenue par le peuple helvétique lors de différentes votations.

Etat du dossier

En acceptant l'initiative populaire «Contre l'immigration de masse» le 9 février 2014, la population suisse s'est prononcée pour un changement de politique: les nouvelles dispositions constitutionnelles exigent une limitation de l'immigration via des plafonds et des contingents annuels. Le Conseil fédéral a trois ans pour instaurer un nouveau système d'admission applicable à tous les ressortissants étrangers. Lors des entretiens de Watteville, le 16 mai 2014, il a été confirmé que le nouvel article constitutionnel n'est pas compatible avec l'accord sur la libre circulation (ALCP) avec l'UE. Le Département fédéral de justice et police (DFJP) va préparer les ordonnances d'application nécessaires pour le cas où les travaux législatifs de mise en œuvre ne pourraient pas être menés à leur terme dans le délai imparti. Les nouvelles dispositions constitutionnelles donnent en effet la compétence au Conseil fédéral de régler provisoirement par voie d'ordonnance le nouveau système d'immigration. Le 20 juin 2014, le Conseil fédéral a présenté le concept de mise en œuvre du nouvel article constitutionnel. Le 11 février 2015, il a approuvé l'avant-projet de la nouvelle législation sur les étrangers et ouvert une consultation, qui a duré jusqu'au 28 mai. Il a en outre arrêté des mesures complémentaires en vue d'une meilleure exploitation du potentiel de main d'œuvre en Suisse. Le Conseil fédéral a définitivement adopté le mandat de négociations avec l'UE concernant l'ALCP le 11 février 2015.

Une majorité du peuple et des cantons a rejeté par 74,1% de «non» et 25,9% de «oui», le 30 novembre 2014, l'initiative fédérale «Halte à la surpopulation – Oui à la préservation durable des ressources naturelles» (Ecopop). Ce résultat ne remet pas en question la votation du 9 février 2014.

Les nouvelles dispositions constitutionnelles de l'initiative «Contre l'immigration de masse»

excluent toutefois la conclusion de nouveaux accords incompatibles avec l'introduction de contingents pour les immigrants. Cette disposition est directement applicable et ne nécessite pas de législation d'application. En conséquence, le Conseil fédéral n'a pas été en mesure de signer le Protocole III – qui contient les dispositions relatives à l'extension de l'ALCP à la Croatie – dans sa forme actuelle. Le 30 avril 2014, le Conseil fédéral a approuvé des mesures comprenant notamment une solution à la question des contingents pour les ressortissants croates dans le cadre de l'admission de ressortissants d'Etats tiers au marché suisse de l'emploi. La mise en œuvre des mesures prévues a relancé les négociations dans les différents dossiers concernant notamment la recherche, la formation, l'électricité et l'échange de quotas d'émission. De plus, les négociations sur les questions institutionnelles ont pu être entamées le 22 mai 2014.

Pour mettre en œuvre l'initiative «Contre l'immigration de masse», le Conseil fédéral a adopté le 4 mars 2016 un projet de loi à l'intention du Parlement. Il s'efforce par ailleurs de parvenir à une solution consensuelle avec l'UE. Toutefois, étant donné qu'aucun accord n'a encore pu, jusqu'à présent, être trouvé avec l'UE, il propose, de gérer l'immigration des ressortissants d'Etats membres de l'UE/AELE au moyen d'une clause de sauvegarde unilatérale. Son objectif reste néanmoins de trouver une solution concertée avec l'UE qui pourrait être introduite dans la loi.

Contexte

L'Union européenne (UE) et ses 28 Etats membres sont, de loin, les principaux partenaires de la Suisse, à la fois en raison du poids économique et politique de l'UE et de sa proximité géographique et culturelle.

Les relations économiques revêtent une importance toute particulière, puisque la Suisse gagne un franc sur trois au travers de ses échanges avec l'UE. En 2014, 55% des exportations suisses étaient destinées à l'UE et 73% des importations en provenaient. La Suisse compte parmi les quatre principaux partenaires commerciaux de l'UE, avec les Etats-Unis, la Chine et la Russie (situation en 2014). En raison de cette interdépendance, mener une politique européenne active revêt une importance essentielle. Face à l'UE, la Suisse a adopté une politique d'intérêts par le biais de la voie bilatérale – ce qui signifie que les demandes formulées de part et d'autre et les problèmes concrets sont réglés par des accords bilatéraux dans des secteurs clairement délimités. Cette approche pragmatique permet de trouver des solutions contractuelles taillées sur mesure à toute une série de questions économiques et politiques. Les accords bilatéraux améliorent l'accès mutuel aux marchés et jettent également les bases d'une étroite coopération dans des domaines politiques importants. L'approche bilatérale permet à la Suisse de mener une politique d'ouverture et de coopération étroite avec ses voisins européens. La coopération en matière d'imposition transfrontalière des revenus de l'épargne ou de lutte contre la fraude, l'approche coordonnée en matière de politique d'asile ainsi que la contribution suisse à l'élargissement (ou contribution à la cohésion) en faveur des nouveaux Etats membres de l'UE sont autant d'exemples illustrant cette politique. En n'étant pas membre de l'UE, la Suisse préserve son indépendance sur le plan institutionnel. En tant qu'Etat tiers, elle ne peut cependant pas participer à la prise de

décision au sein de l'UE. L'objectif de la Suisse, en matière de politique européenne, est de créer les meilleures conditions possibles pour ses relations avec l'UE. C'est dans cette optique que les liens bilatéraux entre la Suisse et l'UE (ou les organisations européennes qui l'ont précédée) ont été continuellement développés et approfondis au fil des décennies. Environ 20 accords principaux et de nombreux autres traités ont été conclus en plusieurs étapes. Cette approche bilatérale a régulièrement été confirmée par le peuple suisse à travers une série de votations, pas moins de sept fois depuis 2000. En acceptant l'initiative populaire «Contre l'immigration de masse» le 9 février 2014, le peuple suisse s'est prononcé pour un changement de politique: les nouvelles dispositions constitutionnelles exigent une limitation de l'immigration via des plafonds et des contingents. Le Conseil fédéral a trois ans pour instaurer un nouveau système d'admission applicable à tous les ressortissants étrangers. Les nouvelles dispositions constitutionnelles excluent toutefois la conclusion de nouveaux accords incompatibles avec l'introduction de contingents pour les immigrants. Après l'acceptation de l'initiative «Contre l'immigration de masse», le Conseil fédéral a réaffirmé à plusieurs reprises sa conviction que la voie bilatérale constitue le meilleur instrument applicable aux relations entre la Suisse et l'UE. Depuis lors, sa stratégie consiste à développer et à coordonner dans leur ensemble les négociations actuelles et futures sur différents dossiers de politique européenne, en vue de parvenir au meilleur résultat possible pour la Suisse.

Accord de libre-échange (ALE) de 1972

Les produits industriels originaires des Etats parties peuvent être échangés en franchise de douane. L'accord interdit toute restriction quantitative et toute mesure d'effet équivalant à des droits de douane. Les produits agricoles transformés (régis par le protocole n° 2 de l'ALE) ont une composante industrielle, sur laquelle les droits de douane ont été entièrement supprimés, ainsi qu'une composante agricole (matières premières), sur laquelle la Suisse a réduit les droits de douane et les subventions à l'exportation tandis que l'UE les a entièrement supprimés.

Accord sur les assurances de 1989

La liberté d'établissement, dans le domaine de l'assurance dommages, est garantie aux compagnies d'assurances sur une base de réciprocité. Les agences et succursales de compagnies basées sur le territoire d'une Partie bénéficient des mêmes conditions d'accès au marché et d'exercice de leurs activités dans l'autre Partie. L'accord ne s'applique pas aux assurances-vie, à la réassurance ou aux systèmes légaux de sécurité sociale. Il n'autorise pas non plus la prestation de services transfrontaliers.

Accords bilatéraux I

La participation à l'EEE aurait permis à la Suisse une intégration économique complète et, par conséquent, un accès sur pied d'égalité au marché intérieur européen. Pour que les entreprises suisses ne soient pas discriminées sur ce marché dans plusieurs secteurs économiques clés après le non à l'EEE, le Conseil fédéral a décidé d'entamer avec l'UE des négociations sectorielles.

A la fin de 1993, l'UE s'est déclarée prête à entamer des négociations dans sept secteurs, en

posant comme condition que les accords devaient être négociés parallèlement, puis être signés et entrer en vigueur conjointement (principe du parallélisme). En effet, ces dossiers n'étaient dans l'intérêt des Parties que pris dans leur ensemble. Les accords sont juridiquement liés par une «clause guillotine», qui prévoit qu'ils ne peuvent entrer en vigueur qu'ensemble. Si l'un des accords n'était pas prolongé ou dénoncé, les autres seraient caducs. Berne et Bruxelles ont signé les sept accords bilatéraux sectoriels le 21 juin 1999. Ces Accords bilatéraux I ont été approuvés par le peuple suisse par 67,2% des voix et sont entrés en vigueur le 1er juin 2002. Venant compléter l'accord de libre-échange, ils ouvrent à l'économie suisse un accès étendu au marché intérieur de l'UE, aujourd'hui fort de plus de 507 millions de consommateurs potentiels.

Accords bilatéraux I

Les Accords bilatéraux I sont, à l'exception de celui sur la recherche, des traités classiques d'ouverture des marchés:

Libre circulation des personnes

Les marchés du travail sont ouverts progressivement. Après l'expiration des délais transitoires, les Suisses et les citoyens de l'UE peuvent s'établir et travailler librement dans l'autre Partie, à condition de disposer d'un contrat de travail valable, d'exercer une activité en tant qu'indépendant ou de pouvoir attester de moyens financiers suffisants et d'une assurance-maladie.

Obstacles techniques au commerce (aussi appelé MRA - Mutual recognition Agreement)

L'examen de la conformité des produits est simplifié. L'évaluation de la conformité des produits destinés à l'ensemble du marché européen ne doit être effectuée qu'auprès d'un seul organisme de certification, en Suisse ou dans l'UE.

Marchés publics

L'obligation de lancer des appels d'offres pour des achats publics ou des mandats de construction conformément aux règles de l'OMC est étendue aux communes et districts, ainsi qu'aux entreprises publiques ou privées pour des acquisitions dans certains secteurs (par exemple: chemins de fer, approvisionnement en énergie).

Agriculture

Le commerce de produits agricoles est simplifié dans certains domaines (fromages, produits laitiers transformés) par la réduction des droits de douane, d'une part, et par la reconnaissance de l'équivalence des règles en matière de médecine vétérinaire, de protection phytosanitaire et d'agriculture biologique, d'autre part.

Transports terrestres

Les marchés des transports routier et ferroviaire sont progressivement ouverts. La Suisse voit sa politique d'un transfert des marchandises de la route vers le rail reconnue au niveau européen. L'UE accepte la hausse graduelle de la RPLP à 325 francs suisses (à partir de 2008); la Suisse accepte de relever progressivement la limite de tonnage des camions à 40 tonnes (en vigueur depuis 2005).

Transport aérien

L'accord garantit aux compagnies aériennes l'octroi progressif de droits d'accès au marché.

Recherche

Les chercheurs et les entreprises suisses peuvent participer aux programmes-cadres de l'UE.

Accords bilatéraux II

La seconde série d'accords, les «Accords bilatéraux II», prend en compte de nouveaux intérêts économiques (industrie des denrées alimentaires, tourisme, place financière) et élargit la coopération entre la Suisse et l'UE à d'autres domaines importants dépassant le seul cadre économique, tels que la sécurité, l'asile, l'environnement ou la culture.

En dépit des déclarations d'intention formulées de part et d'autre dans les actes finaux des Accords bilatéraux I de 1999, la Commission européenne est d'abord restée sceptique quant au lancement de nouvelles négociations. Bruxelles a finalement accepté d'entamer un deuxième cycle de négociations car elle avait deux nouvelles requêtes importantes à l'égard de la Suisse. L'UE souhaitait, d'une part, inclure la Suisse dans ses plans visant à régler l'imposition transfrontalière des revenus de l'épargne. Elle tenait, d'autre part, à intensifier la coopération dans la lutte contre la fraude en matière de fiscalité indirecte (notamment contre la contrebande de cigarettes).

La Suisse a accepté de négocier dans ces deux domaines, mais à certaines conditions: les négociations devaient également porter sur des dossiers intéressant la Suisse, dont sa participation à la coopération de Schengen/Dublin en matière de sécurité et d'asile (coopération dans les domaines de la justice, de la police, de l'asile et de la migration) et les divers domaines cités dans la déclaration d'intention jointe aux textes des Accords bilatéraux I (produits agricoles transformés, statistique, environnement, MEDIA, éducation, pensions et services). De plus, les intérêts de la place financière suisse, et en particulier le secret bancaire, devaient être sauvegardés.

Les négociations bilatérales II entre la Suisse et l'UE, débutées en juin 2002, portaient sur dix dossiers. La négociation sur le dossier de la libéralisation des services a été suspendue d'un commun accord en mars 2003, en raison du grand nombre de questions ouvertes. Une étape importante a été franchie en juin 2003 avec l'accord politique trouvé dans le dossier de la fiscalité de l'épargne. Le 19 mai 2004, à l'occasion d'un sommet Suisse-UE, un accord politique a pu être trouvé sur les autres points politiquement sensibles, à savoir la question de l'échange d'informations en matière de délits fiscaux dans le cadre de l'entraide judiciaire et administrative:

Dans l'association à Schengen/Dublin, la Suisse bénéficie d'une dérogation permanente (opt-out) pour le cas où un développement de l'acquis de Schengen devait conduire à une obligation d'entraide judiciaire y compris pour les délits de soustraction d'impôt.

En matière de lutte contre la fraude, la Suisse étend sa coopération aux cas de délits de soustraction dans le domaine de la fiscalité indirecte (traitement national).

Pendant toute la durée des négociations, la Suisse a observé le principe du parallélisme: une conclusion ne pouvait concerner que l'ensemble des accords. C'est notamment grâce à cette stratégie de négociation qu'a pu être obtenu un résultat global équilibré, prenant en compte tant les principaux intérêts de la Suisse que ceux de l'UE. Comme le souhaitait la Suisse, tous les accords, y compris Schengen/Dublin, ont été conclus conjointement. En contrepartie, la Suisse coopère avec l'UE dans le domaine de l'imposition transfrontalière des revenus de l'épargne et étend sa coopération en matière de lutte contre la fraude (fiscalité indirecte).

Les Accords bilatéraux II ont été signés le 26 octobre 2004 puis ratifiés par le Parlement suisse

sous forme d'arrêtés fédéraux distincts le 17 décembre 2004. Sept accords étaient soumis au référendum facultatif. Un seul référendum a finalement été déposé, contre l'accord d'association à Schengen/Dublin. Le 5 juin 2005, le peuple suisse a approuvé cet objet par 54,6% des voix. Contrairement aux Accords bilatéraux I, les Accords bilatéraux II ne sont pas liés juridiquement entre eux; ils peuvent entrer en vigueur selon des modalités propres et indépendamment les uns des autres. Tous ces accords sont désormais entrés en vigueur, à l'exception de l'accord sur la lutte contre la fraude. Les accords Schengen/Dublin sont entrés formellement en vigueur le 1er mars 2008: la participation opérationnelle est effective depuis le 12 décembre 2008, à la suite d'une procédure d'évaluation au cours de laquelle un groupe d'experts Schengen a contrôlé si la Suisse respectait les standards Schengen dans divers domaines (protection des données, coopération policière, visas, aéroports et SIS). L'entrée en vigueur a été parachevée le 29 mars 2009 et les aéroports ont introduit le régime de Schengen en même temps que les changements des horaires de vols.

Les Accords bilatéraux II étendent la coopération avec l'UE à de nouveaux domaines politiques importants:

Schengen/Dublin

La levée des contrôles systématiques de personnes à la frontière garantit la fluidité du trafic transfrontalier. Simultanément, les contrôles aux frontières extérieures de l'Espace Schengen sont renforcés, de même que la coopération policière et judiciaire, ce qui permet de mieux lutter contre la criminalité. Les règles de Dublin sur l'Etat compétent en matière d'asile et la base d'empreintes digitales Eurodac contribuent, pour leur part, à éviter les demandes d'asile multiples, ce qui permet de soulager les systèmes d'asile nationaux.

Fiscalité de l'épargne

La Suisse prélève pour le compte des Etats membres de l'UE une retenue sur les revenus de l'épargne des personnes physiques ayant leur domicile fiscal dans l'UE.

Lutte contre la fraude

La coopération est étendue afin de mieux lutter contre la contrebande et d'autres formes de délits en matière de fiscalité indirecte (droits de douane, TVA, impôts sur la consommation), de subventions et de marchés publics.

Produits agricoles transformés

Les droits de douane et les subventions à l'exportation sont supprimés pour de nombreux produits issus de l'industrie agroalimentaire.

Environnement

La Suisse devient membre de l'Agence européenne pour l'environnement (AEE), un organisme de coopération important dans le domaine de l'environnement.

Statistique

La collecte des données statistiques est harmonisée afin de garantir l'accès à une large base de données comparables, élément essentiel pour informer toute prise de décision en économie comme en politique.

MEDIA

Les professionnels suisses de l'industrie cinématographique peuvent bénéficier des programmes européens de promotion du film.

Pensions

La double imposition frappant les fonctionnaires de l'UE retraités établis en Suisse est levée.

Education

Dans le cadre des Bilatérales II, seule une déclaration d'intention avait été adoptée sur la participation de la Suisse aux programmes communautaires d'éducation et de formation 2007-2013. L'accord à proprement parler a été signé le 15 février 2010.

Cadre juridique et institutionnel

Tous ces accords instaurent une coopération internationale de type classique. En effet, ils ne prévoient pas de transfert de compétences législatives et décisionnelles au profit d'une instance supranationale. Chaque Partie est responsable de la bonne application des accords sur son propre territoire (à l'exception des règles de concurrence dans le domaine du transport aérien dont la surveillance de l'application de ces règles relève des compétences de la Commission européenne et de la Cour de justice de l'Union européenne. Mais la surveillance des aides d'Etat est assurée par chaque partie sur son territoire). Les accords bilatéraux sont basés soit sur l'équivalence des législations suisse et communautaire (p. ex. prévention des obstacles techniques au commerce ou produits agricoles), soit sur la reprise de l'acquis communautaire (p. ex. transport aérien et Schengen / Dublin). Les accords de coopération régissent la collaboration dans le cadre des programmes et des agences de l'UE (p. ex. recherche ou environnement). La gestion et le développement des accords sont assurés par des comités mixtes au sein desquels les Parties décident d'un commun accord. Ils contrôlent leur bon fonctionnement et servent de plate-forme pour l'échange d'informations et les consultations mutuelles entre les deux Parties. Celles-ci peuvent ainsi dialoguer par ce canal en cas de divergences. Pour la Suisse, les décisions sont généralement prises par le Conseil fédéral, qui bénéficie d'une délégation de compétences approuvée par les Chambres fédérales. Les comités mixtes peuvent notamment décider de modifier les annexes des accords, dont le contenu est de nature technique (il s'agira, p. ex., de listes d'actes juridiques, d'autorités ou de produits). La révision des accords, et en particulier l'introduction de nouvelles obligations pour les Parties, doivent être approuvées selon les procédures internes applicables en Suisse et dans l'UE. Les dispositions institutionnelles de l'accord d'association à Schengen sont d'une nature particulière, dans la mesure où la Suisse est associée à la mise en œuvre, à l'application et au développement de l'acquis de Schengen. Les comités mixtes Schengen et Dublin se réunissent à plusieurs niveaux (experts, hauts fonctionnaires et ministres). Les accords bilatéraux ne peuvent être modifiés que d'un commun accord: ils ne peuvent pas faire l'objet de modifications automatiques. Pour assurer le bon fonctionnement durable des accords, en particulier des accords fondés sur l'équivalence des législations, les Parties ont un intérêt commun à maintenir cette équivalence en cas d'évolution de leur droit. La reprise des développements de l'acquis de l'UE pertinent pour un accord est généralement nécessaire pour maintenir des conditions de concurrence égales pour les opérateurs des deux Parties (p. ex. pour éviter les obstacles techniques au commerce). En outre, la reprise est motivée par l'intérêt de maintenir les mêmes standards dans les domaines de la sécurité, de la santé et de l'environnement. Des procédures ont été prévues pour l'échange d'information

et les consultations lorsqu'une Partie envisage de modifier ses règles dans le champ d'application de l'accord. A la suite de l'adhésion à l'UE de dix nouveaux Etats, le 1er mai 2004, puis de la Roumanie et de la Bulgarie, le 1er janvier 2007 et de la Croatie, le 1er juillet 2013, les accords bilatéraux s'appliquent désormais également à ces nouveaux Etats membres. En adoptant l'acquis communautaire, ces Etats ont également accepté d'être liés par les accords conclus par l'UE avec des Etats tiers tels que la Suisse. L'extension des accords bilatéraux aux nouveaux Etats membres se fait sans négociation, à l'exception de l'accord sur la libre circulation de personnes. En effet, chacun des Etats membres de l'UE est partie contractante à cet accord (on parle d'«accord mixte»), qui doit donc être adapté après avoir fait l'objet de négociations lors de chaque élargissement de l'UE. Dans les conclusions de son rapport 2014 sur les relations entre l'UE et les pays de l'AELE, le Conseil de l'UE qualifie les relations entre la Suisse et l'UE de bonnes et intenses. Il souligne toutefois la nécessité de régler les questions institutionnelles et la problématique de la libre-circulation des personnes avant d'envisager la conclusion de nouveaux accords sur l'accès aux marchés. Concernant les questions institutionnelles, la Suisse et l'UE examinent des mécanismes permettant de garantir une application plus homogène et efficace des accords présents et futurs conclus dans le domaine de l'accès au marché. Le Conseil fédéral a adopté le mandat de négociation sur un cadre institutionnel le 18 décembre 2013 et le Conseil de l'UE le 6 mai 2014. Les négociations entre les deux parties ont débuté le 22 mai 2014, elles ont bien progressé et elles se poursuivent actuellement (14ème réunion le 13 mai 2016).

Thomas Kolly,
ambaixador de Suïssa a Espanya i Andorra

Liberals d'Andorra i l'Acord d'associació amb la UE

Judith PALLARÉS i CORTÉS

Andorra viu un moment cabdal de la seva història, encaminada cap a un rumb certament desconegut. Cal, doncs, focalitzar els esforços de tots sota uns paràmetres comuns i transmetre'ls a tota la població: política d'Estat, visió d'Estat i, sens dubte, acords d'Estat. Aquests són els tres pilars que sostenen, i han de sostenir, el camí cap a un futur que ja és present.

El desafiament que suposa el fet de ser un país obert al món i que aquest hagi experimentat importants canvis en les dues darreres dècades requereix responsabilitats constants i que aquestes estiguin a l'altura dels esdeveniments. La dimensió de la nostra immersió al sistema globalitzat ha d'estar pensada, sospesada i decidida en clau d'abast no únicament nacional, però tenint com a referent inequívoc la defensa de qui som i a on volem anar.

Els Liberals volem incidir en el tempo de les coses i, sobretot, en el contingut. La nostra societat, la nostra gent, és treballadora, solidària i agraïda, afile en el tracte i amb visió global de futur. Ens uneix per damunt de tot un sentiment d'orgull derivat del fet de pertànyer a un territori lliure i sobirà que, amb molt d'esforç i sacrifici però també amb solidaritat, s'ha guanyat el seu espai en l'escena internacional. I aquest sentiment és el primer compromís que hem de posar en relleu per sobre de qualsevol altre.

Alguns en diem especificitats i altres simplement identitat. Diguem-ho com sigui, però no podem renunciar a tot allò que ens ha fet ser com som. En un món globalitzat i en constant evolució, estem obligats a canviar les pràctiques tradicionals per accions amb objectius ben definits. I per començar, el país ha de tenir clar qui som, d'on venim i què volem.

Òbviament, qualsevol canvi d'estatus comporta noves necessitats de diàleg i de concertació amb els agents i actors econòmics del país. Una concertació que no es pot obtenir sense uns estudis actualitzats sobre l'impacte del cabal comunitari i de les repercussions econòmiques i socials que l'adhesió al mercat interior pot provocar en el Principat.

Avui més que mai hem d'assolir una veu andorrana, forta, segura i decidida, que recuperi l'espai que necessitem per mantenir el nostre Estat en constants normals i transmetent confiança. En aquest sentit, cal un pacte d'Estat, però amb el full en blanc i amb totes les forces representades al Consell General en igualtat de condicions, sota unes mateixes regles del joc, amb tota la informació damunt la taula i amb respecte a la diversitat de punts de vista amb l'objectiu d'arribar a un acord comú i compartit per tots. En definitiva, un pacte d'Estat des de zero i no pas un pacte d'Estat amb tot ja redactat, negociat i, en darrer terme, imposat. Atès que altres països de l'Europa geogràfica també estan negociant el sistema institucional de relació amb la Unió Europea, sembla recomanable i de sentit comú mantenir un tempo pausat en les negociacions, per poder analitzar els avenços i dinàmiques que es plantegen en altres jurisdiccions, com ara Suïssa. Voler anar molt de pressa per ser els primers pot ser, en aquests moments, una tria poc encertada. No és moment de pauses ni dubtes, però tampoc de presses. Calen accions pensades i passos segurs que tinguin com a principi vertebrador la nostra identitat i especificitat. No hem d'anar capcots a Brussel·les.

Els estats sobirans són iguals jurídicament en el concert de les nacions. Quan Andorra adopta una obligació internacional, ha d'ésser molt conscient dels compromisos a què haurà de fer front. Per això, cal prudència i consell abans d'assumir obligacions, però alhora cal avaluar la nostra capacitat i els mitjans de què disposem per poder acomplir els compromisos adquirits. La seriositat en aquest aspecte és l'essència de la credibilitat del país i dels seus habitants.

Per fer front a aquestes obligacions i exercir els drets que atorga el fet de ser membre de la comunitat internacional, hem d'assegurar un desplegament diplomàtic adequat, amb professionals suficients. I perquè aquesta diplomàcia pugui actuar, calen unes grans línies de política exterior consensuades pel Consell General i pel Govern, basades en els principis dels interessos de l'Estat. Si no tenim clar què volem a casa i no anem tots a una, no serem capaços de negociar a l'exterior amb una sola veu.

Fins ara tothom ha defugit parlar de la matèria de les negociacions, i el debat s'ha centrat en els termes jurídics, si era millor un acord d'associació o l'entrada a l'Espai Econòmic Europeu. En aquest sentit, la proposta liberal segueix la línia del que ja va apuntar el darrer cap de Govern liberal, Albert Pintat, una fórmula de relació emmarcada en el model de l'Espai Econòmic Europeu o en una estructura equivalent. Una fórmula que ha de permetre a Andorra gaudir d'un nivell d'accés al mercat interior comparable al que tenen avui els estats de l'AELC que hi participen, i ha de produir uns resultats equivalents als de l'Espai Econòmic Europeu. En qualsevol cas, sigui un model o l'altre, aquest nou acord ha d'establir un marc de relacions institucionals coherent i eficient, que tingui en compte la situació particular d'Andorra en tots els seus estaments institucionals, socials, econòmics i fiscals.

Ara, però, el que cal és centrar el debat en temes concrets i establir quins són els interessos d'Andorra en cada un dels punts que haurem de negociar. Com a exemple destacat d'aquest debat de continguts, Liberals d'Andorra defensa a ultrança el manteniment de l'acord duaner, signat el 1990 i plenament vigent, tal com està i tal com s'ha aplicat fins ara.

Aquest és un acord lloat per la UE i reconegut pel seu bon funcionament i efectivitat i, en el marc d'una de les quatre llibertats, la de lliure circulació de mercaderies, aquesta protecció proposada es materialitza mantenint l'exclusió dels productes agrícoles del règim d'Unió

Duanera —en alineament amb l'acord sobre l'EEE. Òbviament, aquesta proposta també comprèn el manteniment de l'actual règim de les franquícies a l'exportació, a la UE, dels productes procedents d'Andorra i establerts en l'acord.

El diferencial fiscal és, i ha de continuar essent, un diferencial bàsic amb el nostre entorn europeu. És un dels atractius turístics més importants que, juntament amb les franquícies actuals, ajuden al manteniment dels sectors del comerç i el turisme. Dos sectors que, per ells mateixos, representen actualment el 65% del PIB del país. La imposició d'un IVA, IRPF o IS a l'europea seria insostenible i, per tant, és inacceptable per a la subsistència de l'economia del Principat.

Andorra no pot viure d'esquena als seus veïns, però tampoc no pot assumir acords només per inèrcia.

Així, en matèria de llibertat de la lliure circulació de persones, mantenir l'actual sistema de quotes, com a regulador de les dinàmiques migratòries i demogràfiques al nostre país, ha estat un sistema efectiu que ha permès garantir, al llarg dels anys i independentment dels escenaris internacionals, els fluxos demogràfics i la circulació de persones pel territori. Els elevats estàndards de seguretat ciutadana, de civisme i de possibilitats d'assolir nivells de qualitat de vida notables deriven, en gran part, d'aquesta vigent sistemàtica de regulació de circulació de persones.

Un altre aspecte a tenir en compte és la incorporació d'Andorra al dret i les decisions comunitaris que s'hauran d'assumir en un acord d'associació. La qüestió del cost de l'administració necessària no és negligible. Es tracta d'assimilar la legislació europea sense possibilitat de decidir-la.

El que en tot cas no pot ser és que Andorra i els altres petits estats negociïn acords d'associació que els imposin les obligacions dels estats membres, però els prohibeixin participar en les decisions. Si no hi ha capacitat de participació en la decisió, ha d'haver-hi marge de maniobra per negociar clàusules de salvaguarda.

El viatge d'Andorra cap a Europa ha de tenir la força i l'aval de tots els actors socials, econòmics i polítics del país. Per fer que aquesta participació sigui una realitat en termes absoluts, cal que la ciutadania pugui decidir l'adopció de qualsevol acord amb Europa. I aquí entra la figura del referèndum, una eina que els Liberals promovem sense embuts per a assumptes que afecten les estructures profundes de l'Estat.

Judith Pallarés i Cortés,
consellera general del Grup Liberal

Ser petit en un món global?

Jordi DOMINGO i COLL

D'entrada, cal agrair a la Societat Andorrana de Ciències l'oportunitat que ofereix de participar a la Universitat Catalana d'Estiu per aportar anàlisis i reflexions a l'entorn del món dels microestats i de la realitat andorrana. En un moment de la història dominat per una tendència creixent a atendre els estats en relació amb superestructures polítiques i econòmiques més grans, reflexionar sobre el paper dels estats que, per la seva mida territorial i demogràfica, es poden considerar *petits* pot ajudar a entendre millor els processos que es produeixen.

L'evolució tecnològica, econòmica i política del segle xx va permetre ampliar la idea de la internacionalització per poder arribar a l'estadi superior de la globalització. I com a conseqüència, la idea de l'estat com a entitat política bàsica i suprema ha anat deixant lloc, de manera progressiva però encara incompleta, a la idea de l'estat com a part integrant de superestructures multiestats on cada unitat perd capacitat de decisió en favor d'una entitat superior que la inclou. La pèrdua d'autonomia s'acostuma a acompanyar d'avantatges que com a entitat aïllada podrien ser fàcilment inabastables. I d'aquesta manera la figura tradicional de l'estat es converteix en peça d'un trencaclosques homogeneïtzador on, tot i ser molt important i encara bàsica, va quedant relegada a un segon terme en virtut d'una finalitat més gran.

Aquesta transformació ha afectat de manera gradual però diferent tots els estats del món. Els processos d'integració s'han anat produint a partir d'eines pròpies desenvolupades en cada continent. I ha estat dirigit, principalment, per interessos econòmics que, moltes vegades, han anat modificant els marcs polítics a la seva conveniència. La finalitat d'aquesta intervenció és reflexionar sobre la manera en què la transformació del món actual ha afectat els petits estats, i de manera especial els més petits o microestats. Mentre el panorama internacional estava dominat per les entitats estatals, alguns dels països més petits havien anat trobant les seves estratègies per mantenir-se vius i han arribat fins avui. D'altres realitats polítiques s'han quedat

pel camí, engolides per processos integradors de veïns més grans. D'altra banda, la transformació de l'escena internacional a partir de la segona meitat del segle xx va permetre l'aparició de nous estats que formarien part de la categoria de *petits*. En conjunt, aquests països tenen unes característiques pròpies que els obliga a analitzar de manera molt detallada el seu paper en els processos de globalització.

Així, doncs, en aquest procés de transformació que afecta tot el món a diferents escales, cal preguntar-se si hi ha lloc per poder ser petit en un món que sembla que, per primera vegada a la història, no es pot eixamplar més.

Una qüestió de mida

A les llistes amb dades estadístiques de països del món sovint n'hi ha que no hi apareixen. O, si hi són, en lloc d'una xifra el nom s'acompanya d'una ratlla, com deixant clar que el seu valor no és representatiu o digne de tenir en compte. Si bé sembla cert que organismes com l'ONU han tingut un paper important en la creació de bancs de dades, que cada vegada han inclòs més i més països, quan aquestes dades afecten comunitats d'uns quants milers d'habitants s'acostuma a no presentar-les. La imatge pot ser mal interpretada, com deixant entendre que en un món on els països tenen cada vegada més població, els petits són poc representatius i poc importants. I, en canvi, aquests *petits* representen al voltant de la setena part dels estats del món.

De petits països, microestats i territoris n'hi ha a tot el món. El seu origen mostra diferències importants entre ells, és a dir, el fet de compartir una categoria determinada per la mida del territori o de la població no vol dir que els processos històrics que han viscut hagin de ser els mateixos ni que tinguin similituds entre ells. La història mostra que cada país s'ha anat formant a partir de la combinació de fets locals amb, en ocasions, altres de més globals. Així, des dels processos feudals que afecten bàsicament el naixement d'alguns dels microestats europeus fins als processos de descolonització de la segona meitat del segle xx, els estats petits en mida o volum d'habitants s'han convertit en una realitat de l'escena internacional.

Els elements propis de cada estat pel que fa a recursos naturals i econòmics, l'estructura política, la composició de la seva població i les dinàmiques demogràfiques són diferents en cada cas, de la mateixa manera que la dinàmica de les seves relacions amb els països veïns i amb la resta de la comunitat internacional. Però dins d'aquesta diversitat hi ha un element que destaca en tots ells: el desenvolupament permanent d'estratègies transfrontereres que permeten la seva supervivència i el manteniment de les seves característiques específiques. Cal tenir present que una diferència amb els estats de mida més gran és la presència constant de la frontera. Els límits físics del petit estat són un element que es té present de manera permanent en les seves estratègies de desenvolupament social, econòmic i polític, de la mateixa manera que es té present en el desenvolupament de moltes de les activitats quotidianes.

Les estratègies que adopta cada estat varien depenent de les característiques i de les dinàmiques del seu entorn. Els microestats i els microterritoris no viuen aïllats i reben, com qualsevol altra entitat políticament diferenciada, els efectes i els estímuls del que succeeix més enllà de les seves fronteres. I de la mateixa manera que qualsevol altre estat, adopten les

seves polítiques per afrontar els reptes diaris de les noves situacions que es puguin produir. L'efecte de tenir present la frontera com un element integrat en la vida quotidiana és que la comunitat del petit país ha d'integrar la dimensió exterior a moltes de les decisions que es prenguin encara que siguin en l'àmbit interior. I malgrat que sembli un element retòric, l'estratègia de supervivència dels microestats ha tingut en compte la doble dimensió de les seves actuacions, local i exterior, en la seva presa de decisions. La història dels microestats mostra aquest procés d'adaptació constant a l'evolució de les característiques pròpies i del seu entorn més immediat.

La mida dels microestats pot semblar un handicap difícil de superar amb vista a la participació en l'escena internacional. I ho és si es mira el país petit, sovint amb una certa limitació en recursos naturals en comparació amb altres estats més grans, com un estat més. Vist d'aquesta manera, hi ha el perill d'oblidar les fortaleces que pot presentar aprofitant la seva situació particular i la seva aportació a l'escena internacional. Actualment alguns dels estats més petits del món es compten entre els influents en determinades àrees i altres entre els que es consideren més rics o que tenen posicions elevades en l'índex de desenvolupament humà. La mida, doncs, no sembla un impediment per participar en un procés de relacions exteriors, sempre que es tinguin en compte les característiques pròpies, el que es pot aportar i el que es pot deixar transformar en el seu àmbit intern sense perdre la seva especificitat.

Un món que s'eixampla

Una característica de l'actualitat és la intensitat de les interaccions entre els diferents actors internacionals. La conquesta física de la totalitat del planeta ha estat seguida per l'acceleració i la intensificació de les relacions entre les diferents societats. En aquest escenari, cada estat aporta els elements actius que li permeten desenvolupar els seus interessos.

La combinació de població, recursos naturals i tecnològics situa alguns dels estats més grans en una posició avantatjosa en relació amb la resta. Però cada país ha de trobar la manera d'aportar els seus actius per, tot defensant els seus interessos legítims, afrontar una situació canviant. De fet, aquest és un procés que s'ha repetit durant tota la història de l'estat nació, i Andorra i la resta dels petits estats europeus ho han viscut amb intensitat durant els darrers segles. La gran diferència és que en l'actualitat l'escenari s'ha fet més gran i els petits estats ja no han de tractar només amb els seus veïns, sinó que han de desenvolupar tot un conjunt de relacions amb organismes internacionals i amb la resta d'estats del món. La internacionalització d'Andorra pot servir d'exemple d'aquest procés. És l'evolució de la internacionalització la que porta a Andorra un conjunt significatiu de persones d'origen portuguès, i són els canvis que es produeixen a Espanya i a la Unió Europea la que porta Andorra a establir un nou marc de relacions que ja superen els seus veïns territorials.

D'aquesta manera, mentre el món es converteix en finit, augmenta en complexitat de la mà de noves tecnologies, de l'augment de les relacions i de la suma de les diferències culturals. Però cal tenir present que en aquesta suma de diversitat hi ha un element que pot resultar negatiu: la uniformitat. Hi ha una tendència a oferir un procés d'uniformitat que amb la idea d'ajudar a fer més senzilles les relacions interculturals, i la realitat de cada comunitat, inicia un camí per anul·lar les diferències que fan de cada realitat una base única amb característiques

pròpies per aportar al conjunt. Una de les conseqüències d'eixamplar el món és la necessària interacció de les estratègies globals amb les estratègies locals. Tot just fa unes dècades les estratègies que van impulsar la modernització d'Andorra, però també les de San Marino, Liechtenstein, Mònaco, Malta i la mateixa Luxemburg eren inicialment d'abast local, i com a molt es podien estendre als seus veïns més immediats. Actualment cadascun d'aquests estats ha de tenir present que les seves estratègies polítiques, econòmiques i fins i tot les socials han de trobar un procés d'encaix en un escenari internacional que s'estén més enllà dels seus veïns immediats. I per una comunitat petita –sempre en comparació amb altres del seu entorn– és important encertar les estratègies que han de permetre un encaix en la conjuntura actual. I val la pena repetir que aquesta situació no és nova per a cap d'aquests estats que al llarg de la història del continent europeu han trobat la manera per tenir una presència permanent en els mapes polítics del continent.

Les societats dels petits estats europeus conviuen des del seu origen amb conceptes que poden semblar antagònics i que, en canvi, resulten complementaris. Aquests conceptes formen part de la seva cultura i de la manera de desenvolupar la política del seu estat. Així, l'eficàcia de les institucions ha afavorit la convivència i la complementarietat de conceptes com *interior* i *exterior*, bàsics en realitats polítiques on la frontera és una part significativa del dia a dia. També s'actua en la dicotomia entre tradicionalisme i modernitat, que incideix en el manteniment d'aspectes identitaris i l'obertura a les tendències que comporta la transformació social i cultural. Aquests conceptes es complementen amb els de localisme i internacionalisme que defineixen una contraposició que si bé existeix en el conjunt de les comunitats, en el cas dels petits estats, precisament per les seves condicions de petitesa, adquireixen un paper més significatiu, ja que cada modificació de les relacions exteriors pot afectar el conjunt del seu territori i, depenent dels processos interiors, pot modificar les relacions internacionals. Per exemple, San Marino ja ho va viure en intentar obrir un casino, fet que va comportar una reacció italiana que va obligar a desdir-se de la idea. I el cas de Mònaco podria ser un altre exemple quan va deixar de ser paradís fiscal per als ciutadans francesos.

L'acceptació i l'ús permanent d'aquests conceptes com una part de la naturalesa dels petits estats fa possible que aquestes comunitats s'adaptin amb més facilitat a una situació internacional complexa per l'augment d'interrelacions en un món cada vegada més global.

En un món que s'eixampla, cada país ha intentat mantenir aquells elements que li permeten ser diferent i que tenen la capacitat d'aportar un fonament per ser fàcilment identificable. Per als petits estats aquests elements es converteixen en una imatge de marca que han de promocionar per obtenir un lloc en una escena internacional competitiva. Precisament per la globalització de molts aspectes de la cultura, el manteniment de les essències destacables de cada comunitat local, en aquest cas la dels estats més petits de l'escena internacional, és una eina que els permet seguir sent identificables. La globalitat es pot construir a partir de la uniformitat i també a partir de la suma de les diferències on el manteniment de les particularitats permet assolir una major riquesa i mantenir les bases per a futurs desenvolupaments.

Ser petit en un món global

Els canvis produïts en la darrera etapa de la història han obligat les comunitats més petites a plantejar noves estratègies per assegurar la seva existència i per trobar nous recursos per poder ser. El fet de convertir-se en realitats urbanes amb una economia decididament internacionalitzada és el resultat d'un procés d'adaptació a noves situacions que han estat una de les característiques del segle xx. En aquest període, tots els estats han hagut d'intensificar la seva connexió internacional i per als microestats i per als estats petits, aquesta obertura a la resta del món ha suposat la intensificació d'una estratègia que es troba en la base de la seva existència. Com en temps anteriors, l'estratègia de participar en l'escena internacional com a recurs per poder ser obliga a aprofitar de manera molt intel·ligent els recursos propis i les oportunitats que els escenaris de globalització ofereixen.

Cada país s'ha hagut d'adaptar a les noves situacions sorgides dels processos globalitzadors. La consolidació de processos d'internacionalització ha generat que cada país posi en valor els seus actius per competir en un mercat que ja no se circumscriu només al seu territori. Com a conseqüència, diversos estats han coincidit en estratègies com, per exemple, la creació i consolidació de la Unió Europea o d'altres organitzacions internacionals, mentre que al mateix temps exploten les seves condicions més favorables. I el cas dels petits estats no ha estat diferent.

Els microestats europeus han explotat la seva realitat a partir de la combinació dels seus recursos, la seva història, la seva situació i les oportunitats que han tingut. Cada país ha optat per establir estratègies diferents en els processos d'internacionalització i de participació en un món cada vegada més globalitzat. Així, mentre que Luxemburg és un país completament integrat a la UE, Mònaco hi manté una relació d'integració parcial a través de la seva relació amb França, i Andorra, San Marino i Malta hi mantenen tractats adaptats a les necessitats de cada país. I mentre que Andorra, Mònaco i San Marino han adoptat l'euro, Liechtenstein segueix utilitzant el franc suís.

Les estratègies diferents obeeixen a situacions i perspectives diferents. A partir d'elements similars, desenvolupen camins adaptats a les seves possibilitats. A partir de les seves característiques, els petits estats han anat teixint un marc de relacions exteriors que s'escapa a la tradicional biteralitat tot i que aquest procés és el resultat, també, dels processos d'integració dels seus veïns en estructures supraestats. I en aquest procés, els estats més petits d'Europa han de trobar un equilibri no sempre fàcil de mantenir entre el manteniment de les seves característiques pròpies i l'homogeneïtzació que suposa la participació en organismes supraestats.

Ser petit en un món global obliga a encarar un canvi d'interlocutors exteriors, treballar aquells elements en els quals poden excel·lir i ser competitius aprofitant les seves característiques. En el procés d'adaptació a un món global el microestat ha de tenir en compte que no es pot convertir en una còpia petita d'una economia o d'un estat més gran. Ha de trobar un camí a partir de les seves característiques específiques tot estudiant noves oportunitats que s'ofereixen en un mercat més global. I aquest és un repte que durant el segle xx han anat assolint cadascun d'ells, per separat i en moments diferents.

Si el manteniment de les condicions específiques de cada estat petit és una constant al llarg

de la seva història, la manera d'afrontar els nous reptes que acompanyen l'actual procés històric ha d'encaminar-se en el mateix sentit. De fet, en el nou marc canvien aspectes, importants, com la dimensió dels interlocutors i les seves característiques. Cada microestat ha d'adaptar-se a la nova situació i trobar el marc on desenvolupar unes característiques econòmiques i socials que són fruit d'una relació de forces anterior. I potser avui ja no ofereixin el mateix resultat que en el moment en què es van posar en funcionament.

En aquest sentit, la creació d'una taula permanent dels petits estats hauria de ser una primera eina que permetés analitzar de manera conjunta una realitat que obliga a cadascun d'ells a adaptar-se a noves situacions. No es tracta d'homogeneïtzar les polítiques de cadascun d'aquests estats, sinó de fer un front comú en la defensa de les seves identitats i de la seva existència davant una situació que els converteix, encara més, en més petits. Posar en comú les experiències i les fortaleses que cada estat ha conreat permet la col·laboració entre unes realitats que, tot i tenir estratègies diferents, poden complementar-se en experiència i aspiracions amb vista al futur. L'equilibri, sovint precari, entre la identitat tradicional i la modernitat, que si bé ve de l'exterior s'imposa en els models de vida com si fos fruit d'una evolució pròpia i *normal*, pot trobar noves formes de treball i d'enfortiment en una col·laboració entre aquells estats que tenen condicions i característiques parcialment semblants. Com s'ha dit anteriorment, l'objectiu bàsic de les petites comunitats és el de seguir sent identificables malgrat els canvis que es produeixen en un món cada vegada més global. Per tant, ser petit en un món global pot convertir-se en una aportació a la diversitat i l'enriquiment del conjunt d'una societat planetària.

Jordi Domingo i Coll,

geògraf i professor titular del departament de geografia i sociologia de la Universitat de Lleida

Creu Roja Andorrana: es pot ser petit i representatiu?

Josep DURÓ i VIDAL

Abans de contestar aquesta pregunta, hauríem de definir breument els conceptes *representativitat* i *petit* en la particularitat del nostre país dels Pirineus. I potser també hauríem de fer aflorar unes altres preguntes per fer-nos una idea més profunda del context.

La representativitat és, amb bastant probabilitat, quelcom volgut possiblement des de l'aparició dels humans. Possiblement podríem definir diferents nivells de representativitat segons el grau d'importància que hom hi vulgui donar. Perquè en el fons, absolutament tot és una qüestió de persones. Sense les persones, ni multinacionals ni països no existirien. I sortosament no totes les persones són iguals, amb tot el que la representativitat implica. Així doncs, podríem definir-la com la capacitat d'actuar en nom d'una persona, d'una col·lectivitat o d'una entitat.

És un dret que tenim? Tenim dret efectivament a defensar els nostres interessos, i una de les moltes maneres és precisament sent representatiu. Podem intuir, doncs, que com més important és aquesta capacitat d'actuació, més representativitat i més marge de defensa dels interessos tant nostres com forans si la situació en qüestió ho requereix.

I *petit*? El Japó és la tercera economia mundial, és tremendament més reduït en mida de territori que la majoria de països i té un pes més que considerable en les decisions mundials. Incideix la mida geogràfica a ser representatiu? La veritat és que les persones tenim la tendència a valorar la grandesa o petitesa d'un país o d'una entitat, precisament per la seva mida. Però s'ha de destacar que també s'ha de valorar pel que representa. Aquesta representativitat, doncs, es pot mesurar per la seva capacitat creativa, cultural i malauradament sobretot bèl·lica. Si Andorra tingués la bomba atòmica, sense cap dubte les seves relacions internacionals serien molt diferents, tot i tenir els dos països més grans en territori de l'Europa occidental.

Arribats a aquest punt, el terme *petit* pot ser definit com la capacitat de negociació amb persones, col·lectivitats, entitats i països.

Andorra, com a estat propi i delimitat sempre més geogràficament des del 1278, ha perdurat al llarg de la història dins d'aquesta Europa de situacions bèl·liques contínues. Parlant d'Europa, el desig dels governants europeus durant l'edat mitjana era precisament augmentar la mida dels seus territoris per ser representatius. Però la Revolució Industrial demostrava que la representativitat també s'aconseguia per un altre camí. Tots els països, dins la seva capacitat, es van efectivament industrialitzar. Per ser, precisament representatius!

Tornant a Andorra. Com ho van fer els nostres avantpassats? País de muntanya amb molt pocs recursos, va practicar tot el contrari. Una política d'humilitat i una política de saber passar desapercbut. Això li ha valgut mantenir-se fins al segle XXI, i ha quedat aquesta famosa frase: *saber fer l'andorrà*. Podrem continuar així amb tots els tractats internacionals firmats i amb les obligacions que impliquen? Només si trobem vies de representativitat. Per posar-ne un exemple, Andorra s'ha consolidat en el món de l'esquí sent un destí turístic d'hivern important. S'han d'anar buscant vies per trobar l'excel·lència en allò que fem per ser representatius.

Una vegada, definits els conceptes de representativitat i petit com a capacitats d'actuació i de negociació, ens podem centrar en la Creu Roja Andorrana.

Neix el 1980, com a societat nacional al Principat d'Andorra, i s'endinsa tot seguit en activitats de socorrisme i formació en primers auxilis. Un primer pas per a una representativitat nacional. Des de llavors, l'entitat no ha parat de donar suport a la seva comunitat tant en la part de primers auxilis com en l'àmbit social. El fet d'estar propers a tothom, el fet d'implicar-nos i el fet d'ajudar el vulnerable millora la representativitat en el nostre entorn, tot i ser petits.

Malauradament la societat nacional no podia formar part de la Federació Internacional de la Creu Roja i Mitja Lluna Roja perquè Andorra no era un estat social i democràtic de dret. Hem d'esperar fins al 1993, a tenir la Constitució i entrar a l'ONU. El setembre del 1993, la Creu Roja Andorrana és la primera entitat a ser reconeguda internacionalment a Ginebra. Un primer pas a una representativitat internacional.

A Ginebra ens apadrinen dos països grans: Espanya i França. Som iguals de representatius? El nostre vot val igual que qualsevol altre, però la implicació en l'estructura de la federació, els interessos creats amb altres països al llarg de cent cinquanta anys d'història de la Creu Roja –recordem que França i Espanya en són fundadors del moviment de la Creu Roja–, i la importància del pes econòmic fan que en el fons no puguem ser igual de representatius.

Quina és la via que hem d'emprar per tenir un més alt nivell de representativitat?

De fet són poques, però són primordialment essencials la implicació, el treball i la constància. Últimament, a iniciativa de la Creu Roja Andorrana, el 2013 a Sidney es va aconseguir fer un apropament de creus roges de petits països d'Europa per fer-ne una associació, on són presents Liechtenstein, Luxemburg, Mònaco, Islàndia, Montenegro i San Marino. Què es busca? Doncs precisament, una situació de representativitat en l'àmbit de l'ajuda internacional: poder fer projectes més grans per ajudar el tercer món, ja que individualment disposem de pocs recursos econòmics. Finalment, després de tres reunions, hem vist que no disposem dels recursos humans necessaris cadascú de nosaltres per separat per fer front a totes les demandes internacionals, i s'ha decidit de repartir-nos diferents tasques i estar més

presents a la presa de decisions de la Federació Internacional. Tots aquests passos són moviments d'implicació i molt treball.

I aquesta és la nostra conclusió en la resposta si és possible ser representatiu i petit. Sigui la Creu Roja, una empresa o un país, si no existeix una capacitat d'actuació i negociació creïble amb el seu entorn mai no es pot ser representatiu. Ja no importa la mida, perquè com dèiem importen les persones. Importa la implicació, el treball i la constància. Importa la ferma anticipació dels esdeveniments, i no podem estar al marge de cap situació, i molt menys esperar que els problemes s'esvaeixin per si mateixos.

La imatge de si mateix és un punt de representativitat tremendament important, i aquí tampoc no importa la mida. Perquè en el fons, la dignitat i el respecte han d'anar al davant de tot.

Josep Duró i Vidal,
 doctor en optometria i òptic diplomad, president de la Creu Roja Andorrana

Les particularitats d'Andorra i els altres microestats europeus. Aprofitant al màxim la petitesa

Judith PAMPALONA i TARRÉS

Introducció

La investigació social de les darreres dècades s'ha centrat en temàtiques tan diverses com la immigració, la integració social, i els aspectes socioeconòmics en contextos molt diversos. Tanmateix, tan sols una petita proporció d'aquests estudis s'han desenvolupat en microestats, en assumir que per les seves particularitats poden aportar variacions importants en les teories socials fins ara establertes. De fet, part de la literatura sobre microestats existent abans dels anys 80 del segle xx, en la qual se'ls anomena amb freqüència "estats lil·liputencs", assigna als petits estats un cert concepte negatiu i d'anomalia (Catudal, 1975; Combarnous, 1933) i assumeix que els països grans gaudeixen de més avantatges que no pas els de mida reduïda (Baldacchino, 1993, p. 30). Tot i els desavantatges als quals s'havien enfocat totes aquelles investigacions, però, la recerca duta a terme durant les tres darreres dècades ha pogut mostrar que la mida reduïda no és un impediment per al desenvolupament social i econòmic d'un país (H. Armstrong, De Kervenoael, Li, & Read, 1998; H. W. Armstrong & Read, 2000; Grydehøj, 2011).

No existeix una definició consensuada i universal d'estat i, de la mateixa manera, tampoc no existeix un consens universal per a la definició del que es coneix pròpiament com a microestat. Per a tal efecte, cal especificar què entenem per microestat i quins criteris es tenen en compte en aquest cas. Assumint la definició de Domingo (2002), entenem per microestat aquelles unitats estatals de menys de 5.000 km² i una població inferior al milió d'habitants (Domingo, 2002, p. 79; Margarit, 2012, p. 38). Dins d'aquesta mateixa definició es diferencien els microestats grans (aquells que tenen més de 1.000 km²) i els petits, que són els que no arriben a tenir aquesta extensió. Com veurem més endavant, entre els microestats europeus tan sols Luxemburg podria ser considerat com un microestat gran, segons aquesta acotació. Entre la resta de microestats europeus no n'hi ha cap que superi els 468 km², extensió geogràfica del segon microestat més gran d'Europa, Andorra.

A més, en aquesta definició, caldria afegir-hi els diferents criteris que diferenciarien els microestats d'altres petites jurisdiccions no estatals. Els principals criteris que defineixen les realitats microestatals són: l'establiment d'un govern i unes institucions pròpies, el fet de tenir independència administrativa (sobirania pròpia) i, finalment, gaudir de reconeixement diplomàtic internacional (Eccardt, 2005, p. 17). Altres aspectes com l'ètnia, la llengua o la cultura comuna no poden considerar-se com a definitoris d'estat, ja que molts països gaudeixen de societats multiètniques, multiculturals i poliglotes com, de fet, és el cas de molts microestats europeus (Eccardt, 2005).

Microestats, un món a part

Els microestats tenen unes característiques que, d'una banda, els diferencien dels estats més grans, i de l'altra, els solen fer similars entre ells. Això fa necessari el desenvolupament d'unes polítiques específiques i adaptades a les seves pròpies particularitats (Baker, 1992). Com és obvi, els factors diferenciadors dels microestats vers altres realitats estatals són la mida reduïda de la jurisdicció administrativa i/o el baix nombre de població. Tanmateix, els efectes en què aquests factors es converteixen a la realitat quotidiana d'aquests estats és menys evident i més discutida entre la comunitat investigadora. En aquest sentit, el gran interrogant rau si la petita mida d'aquests estats els suposa un impediment per al desenvolupament econòmic i social, o si, al contrari, és una oportunitat que cal aprofitar (Harvey W. Armstrong & Read, 1998; Baldacchino, 2012; Grydehøj, 2011).

Al contrari del que passava en moltes recerques anteriors a la dècada dels 80, els microestats es descriuen en gran part de la literatura com països que, no només han sabut defensar la seva sobirania i mantenir el seu territori (Eccardt, 2005), sinó que en molts casos tenen un sector financer especialment fort (Baldacchino, 1993; Grydehøj, 2011) i una economia prou ferma com per mantenir baixos índex d'atur (vegeu taula 1). Probablement aquesta sigui la causa per la qual els microestats reben fortes influències de migració laboral (Baldacchino, 2008, p. 3) i, en els casos no insulars, també de treballadors transfronterers (Eccardt, 2005, p. 56). Aquesta darrera és també una de les causes per les quals es desenvolupen marcs legislatius específics per aquests casos i, sovint, les lleis d'immigració, de nacionalitat i de drets econòmics presenten restriccions més dures que a la resta de països europeus.

Tot plegat fa que els contextos de microestat requereixin certes estratègies de desenvolupament especials i adaptades al seu cas particular. De fet, és recurrent que els responsables polítics de molts microestats proposin i apliquin lleis que han estat exitoses a altres països grans, creient que també ho seran en un país més petit si s'aplica a més petita escala (Baldacchino, 2012). Tanmateix, això és un error, ja que els aspectes culturals, socials i estructurals d'ambdós contextos són molt diferents, per la qual cosa són necessaris uns altres paradigmes de desenvolupament i que no han de ser els mateixos (Baldacchino, 1993, p. 36). De fet, la mida dels microestats no és necessàriament un limitador per al seu rendiment econòmic. Molts microestats s'estan desenvolupant d'una manera més eficient que els seus homòlegs més grans, mentre que n'hi ha d'altres que es troben en serioses dificultats econòmiques (H. Armstrong et al., 1998, p. 654). Aquest darrer fet demostra que la mida del territori i de la població no té efectes especials en el creixement econòmic d'un país, però sí que fa que requereixi d'una gestió particular per al seu desenvolupament i manteniment.

Els microestats a Europa i les seves particularitats

El nombre de microestats al món ha augmentat de manera significativa durant el segle xx com a conseqüència de la descolonització (Anckar, 2004, p. 1). Molts d'aquests microestats, que es reparteixen per tots els continents del planeta, solen ser territoris insulars o arxipèlags que han assolit la condició d'estats sobirans com a conseqüència del seu aïllament. En el cas de la majoria de microestats europeus, però, la història del seu desenvolupament com a estats sobirans ha estat molt diferent.

A excepció de Malta, que assolí la condició de microestat sobirà després de la seva descolonització del Regne Unit l'any 1964, la resta de microestats europeus han estat territoris independents (no necessàriament sobirans) durant segles, per temes de signatures i cessions de senyories. Tots aquests territoris han estat capaços, durant gran part de la seva història, de mantenir la independència territorial gràcies, en part i en la majoria de casos, al protectorat dels territoris veïns i, en altres casos, a la seva neutralitat (Eccardt, 2005, pp. 27–31). Gràcies a aquesta neutralitat, per cert, els microestats europeus comparteixen la particularitat de no tenir exèrcit o, en cas de tenir-lo, que sigui molt reduït (Eccardt, 2005).

Tot i que és fàcil pensar el contrari ateses les limitacions de recursos que presenten els territoris microestats, en part a causa de la poca variabilitat del seu territori, han demostrat tenir un nivell òptim d'estabilitat econòmica i política, cosa que permet un desenvolupament satisfactori de la seva economia. Bona prova d'això són els alts nivells de PIB per càpita que s'observen en molts d'aquests contextos (vegeu taula 1),¹ i el creixement vertiginós que han experimentat els microestats europeus durant les darreres dècades del segle xx. No només Andorra ha passat de tenir un entorn rural, amb una economia centrada principalment en el sector primari, a tenir una activitat econòmica altament basada en el turisme, el comerç i els serveis; de fet, aquesta és una característica que comparteixen una gran part de microestats europeus (Eccardt, 2005). Probablement, la principal causa d'aquest fenomen és el ràpid creixement dels mercats a nivell intern barrejada amb la capacitat d'obertura i d'adaptació als canvis externs (H. Armstrong et al., 1998) que aquests països han hagut de tenir per sobreviure.

Així doncs, el creixement econòmic experimentat pels microestats durant la segona meitat del segle xx ha fet que els seus índexs d'atur estiguin, encara avui en dia i malgrat la crisi econòmica, molt per sota de la mitjana europea (taula 1), que és del 9,9% segons el *Llibre mundial de dades* de la CIA. Tenint en compte aquesta darrera dada, juntament amb la història recent d'Europa, no és estrany que durant les sis darreres dècades aquests països hagin rebut fortes onades migratòries provinents de diversos països europeus, especialment dels estats veïns.

Com a conseqüència del fort creixement econòmic experimentat i la migració laboral rebuda durant el passat mig segle, la majoria dels microestats europeus estats tenen actualment una alta concentració poblacional (taula 1) que, a més, es complementa amb uns alts percentatges d'immigrants. En els casos d'Andorra i Mònaco la població immigrant supera la nativa en nombre, segons les estadístiques de l'any 2014. L'únic cas en què les estadístiques no reflecteixen aquests alts índexs d'immigració és la República de Malta, les característiques de la qual difereixen en gran mesura de la resta de microestats europeus (és un territori insular, no és un protectorat sinó una antiga colònia, té una cultura i una arrel idiomàtica diferent a la dels països més propers a l'illa, etc.) (taula 1). L'entrada d'immigrants en el cas maltès té uns motius

i condicions molt diferents a les descrites per als altres microestats, i en un alt nombre de situacions es tracta de migracions irregulars (Lutterbeck, 2009, p. 121) que, d'altra banda, no apareixen en les estadístiques reflectides en la taula 1 d'aquest document. La Ciutat del Vaticà també és una excepció en tots els efectes descrits, doncs la majoria de les particularitats que presenta quant a estructura i població són incomparables amb la resta d'estats.

Com a conseqüència d'aquest encadenat de fenòmens, els microestats europeus s'han vist obligats a dur a terme certes estratègies de desenvolupament que només es poden entendre en aquests contextos. Es tracta de països amb unes característiques econòmiques i unes possibilitats laborals que, a priori, els converteixen en destinacions molt atractives per migrar: baix índex d'atur, sous alts, contextos molt segurs i amb un baix nivell de vandalisme, baixos impostos (solen ser o haver estat paradisos fiscals), baixa segregació social (tot i l'alt nombre d'immigrants), etc. Tanmateix, a causa d'això, els governs microestatals tendeixen a desenvolupar polítiques que afavoreixen els seus nadius amb la finalitat de conservar seva essència social i cultural i, d'altra banda, per tal d'evitar ser absorbits per les economies dels grans estats (Harvey W. Armstrong & Read, 1998). Com sostenen Armstrong i Read (1998; 2000), una excessiva dependència exposa l'economia d'un microestat al risc de tenir activitats foranes entre les seves principals fonts de supervivència. Aquesta situació provocaria que aquestes petites jurisdiccions no poguessin enfortir-se per si soles i, per tant, és necessari controlar aquest fet amb algunes polítiques dirigides a la immigració, la nacionalitat i, fins i tot, als drets econòmics, com és el cas del Principat d'Andorra.

Totes aquestes polítiques no sempre han estat acceptades, sobretot si es comparen o s'observen des de contextos més grans, on, d'altra banda, no serien aplicables perquè no comparteixen la majoria de característiques i experiències que un microestat comprèn. Tot i que les seves restriccions són força més dures que a la resta de països europeus, i la majoria d'ells no admeten la doble ciutadania (taula 1), els microestats no són els únics països que implementen polítiques restrictives vers els drets de naturalització i doble nacionalitat. Tots els estats tenen un nombre mínim d'anys de residència per tal d'obtenir la naturalització d'aquell país. També hi ha d'altres estats que tenen restringida o prohibida la doble nacionalitat; són els casos d'Àustria, que té un alt índex d'immigració, i altres països com Holanda, Dinamarca o Noruega, que tenen alguns dels millors estats del benestar d'Europa i que són també destinacions molt desitjables per migrar. Fa uns anys, Alemanya i Àustria també aplicaven restriccions als drets econòmics dels immigrants. Com a Andorra, per tant, la figura dels prestanoms en els negocis era l'ordre del dia.

AGRAÏMENT

Judith Pampalona i Tarrés agraeix l'ajut de tercer cicle del Govern d'Andorra, ATC008- AND, cursos acadèmics: 2011-2012, 2012-2013 i 2013-2014.

Judith Pampalona i Tarrés,
doctoranda en antropologia social i econòmica a la UAB

PAÍS	DOBLE NACIONALITAT	NATURALITZACIÓ (període residència)	EXTENSIÓ (km ²)	HABITANTS (2014)	MIGRANTS % (2010-14)	ATUR %	PIB per càpita (\$)
Andorra	NO	20 anys	468	80.153	61	4 (2012)	41.000 (2013)
Liechtenstein	NO	30 anys	157	37.194	34,7	2,3 (2012)	89.400 (2009)
Luxemburg	SI	7 anys	2 586	556.074	34,2	7,1 (2014)	92.400 (2014)
Malta	SI	5 anys	316	427.404	3,7	5,9 (2014)	31.700 (2014)
Mònaco	NO	10 anys	2,02	38.066	64	2 (2012)	78.700 (2013)
San Marino	NO	30 anys	61	31.637	37,9	7 (2012)	55.000 (2013)
Vaticà	SI	Segons funcions	0,44	≈800	100	--	--

Taula 1: Informació bàsica disponible dels microestats europeus²

Bibliografia

- ANCKAR, D. (2004). "Regime choices in microstates: The cultural constraint." *Commonwealth and Comparative Politics*, 42(2), 206–223.
- ARMSTRONG, H.; DE KERVENOEL, R. J.; LI, X.; READ, R. (1998). "A comparison of the economic performance of different micro-states, and between micro-states and larger countries". *World Development*, 26(4), 639–656.
- ARMSTRONG, H. W.; READ, R. (1998). "Trade and Growth in Small States: The Impact of Global Trade Liberalisation". *The World Economy*, 21(4), 563–585.
- ARMSTRONG, H. W.; & READ, R. (2000). "Comparing the economic performance of dependent territories and sovereign microstates". *Economic Development and Cultural Change*, 48(2), 285–306.
- BAKER, R. (1992). "Scale and Administrative Performance: the Governance of Small States and Microstates". In R. Baker (Ed.) *Public administration in small and island states* (pp. 5–25). West Hartford, CT.: Kumarian Press.
- BALDACCHINO, G. (1993). "Bursting the bubble: the pseudo-development strategies of microstates". *Development & Change*, 24(1), 29–51.
- BALDACCHINO, G. (2008). "Island Brands and 'The Island' as a Brand: Insights from Immigrant Entrepreneurs on Prince Edward Island". *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 9(4), 373–377.
- BALDACCHINO, G. (2012). "Governmentality is All the Rage: The Strategy Games of Small Jurisdictions". *The Round Table*, 101(3), 235–251.
- CATUDAL, H. (1975). "The plight of the Lilliputians: an analysis of five European microstates". *Geoforum*, 6(3-4), 187–204.
- COMBARNOUS, G. (1933). *Les Vallées d'Andorre. Voyage aux états Lilliputiens*. Montpellier: Éditions Les Chênes Verts.
- DOMINGO, J. (2002). "Migracions i microestats". *Papers: Revista de Sociologia*, (66), 77–91.
- ECCARDT, T. (2005). *Secrets of the Seven Smallest States of Europe: Andorra, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Monaco, San Marino, and Vatican City*. New York: Hippocrene Books.

- GRYDEHØJ, A. (2011). "Making the Most of Smallness: Economic Policy in Microstates and Sub-national Island Jurisdictions". *Space and Polity*, 15(3), 183–196.
- LUTTERBECK, D. (2009). "Small Frontier Island: Malta and the Challenge of Irregular Immigration". *Mediterranean Quarterly*, 20(1), 119–144.
- MARGARIT, E. (2012). *Les relacions frontereres entre el Principat d'Andorra i l'Alt Urgell: anàlisi dels moviments de població fronterers vinculats al món laboral, el comerç, la formació, l'oci, les xarxes de parentesc i d'amistat i les condicions de vida*. Encamp: Centre de Recerca Sociològica.

1- La mitjana del PIB per càpita de la Unió Europea és 39.200 \$ l'any 2014 (*Llibre mundial de dades*, CIA).

2- Fonts de dades: Banc mundial de dades (Banc Mundial) www.worldbank.com; CIA World Factbook:

www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/; Mairie de Monaco: www.mairie.mc; Principality of Liechtenstein:

www.liechtenstein.li/en; Govern d'Andorra: www.govern.ad; Government of Malta: www.gov.mt; City Government of San

Marino: <http://www.ci.san-marino.ca.us>; Ministry of Justice of Luxembourg: <http://www.bienvenue.lu>

Estònia i Andorra

Antoni d'ORTODÓ i LLOVERAS-PUIG

Senyores i senyors,

Quan l'ambaixador d'Estònia, el Sr. Toomas Kahur, va inaugurar el consolat a Andorra, en el seu discurs en perfecte català va dir: "El consolat honorari és com una miniambaixada, que ajudarà Estònia a estar al corrent de les alegries i les tristors d'Andorra, metafòricament parlant; seria també una diminuta finestra, per la qual els andorrans podrien fer un cop d'ull a Estònia [...]".

Aquesta metafòrica i diminuta finestra de què parlava el senyor ambaixador avui està oberta gràcies a la Societat Andorrana de Ciències, que ha tingut l'amable iniciativa de convidar-me aquí, a Prada de Conflent, com a cònsol honorari d'Estònia, per parlar sobre el tema *Andorra i els petits estats d'Europa* i concretament, *Estònia i Andorra*.

De ben segur que tots vostès coneixen les dades bàsiques sobre Estònia, però a Andorra en general no es coneix gaire, i no només a Andorra; arreu també tenen dificultats a situar-la. Per a aquells països que no siguin escandinaus o de la Federació Russa, Estònia es percep com a part de Rússia o totalment fora del mapa. Els soldats estonians que varen servir a l'Iraq comentaven que ningú no sabia d'on eren. Molts dels seus col·legues americans no havien sentit parlar mai d'Estònia o bé pensaven que era un país mític. Els iraquians tampoc no en tenien cap idea. Un capità estonià explicava: "Jo els deia que venia de la Lluna". Era més fàcil! La República d'Estònia –o dit en estonià, Eesti Vabariik– està situada entre el golf de Riga i el golf de Finlàndia, a la mar Bàltica, a 85 km d'Hèlsinki, 375 km d'Estocolm i 350 km de Sant Petersburg. Té una superfície de 45.227 km²; és, doncs, més gran que Suïssa, Dinamarca o Holanda. Té 1.521 illes a les costes del mar Bàltic; en terra, el 55% del territori són boscos i milers de llacs ocupen aproximadament el 5% del país. Estònia no té muntanyes, únicament inacabables boscos primigenis, una gran quantitat d'aigua de milers de llacs i rius, així com centenars de quilòmetres de costa al mar Bàltic.

Una dada que descriu a la perfecció la biodiversitat d'Estònia és que un quart del territori ha estat declarat reserva natural. A més, s'han creat cinc parcs naturals i centenars de reserves tant marítimes com terrestres amb l'objectiu de conservar el valor excepcional de la natura del país. Davant el golf de Pärnu es troba la petita illa de Kihnu, on la cultura dels seus habitants ha sigut valorada per part de la Unesco entre els més selectes patrimonis de la humanitat. És un petit premi a una molt bona actitud i gestió, tant dels diferents governs com de tot el poble estonià.

Si per la superfície d'Estònia es pot dir que és un país relativament gran, en canvi pel nombre d'habitants sí que pot ser considerada un dels petits estats d'Europa. La població d'Estònia és aproximadament d'1.340.000 persones, amb una densitat de població de tan sols 30 persones per km² (a Andorra seria aproximadament d'unes 170 persones per km²).

En l'actualitat el 75 % de la població viu a les ciutats. La capital és Tallinn, de 400.000 habitants. El seu centre històric medieval és un dels més ben conservats d'Europa i està declarat patrimoni de la humanitat per la Unesco. L'any 2011 Tallinn va ser designada Capital europea de la cultura. Altres ciutats principals són Tartu, que disposa de la universitat més important del país; Narva, la ciutat industrial que fa frontera amb Rússia, i la capital estival, Pärnu, ciutat balneari d'estiu a la costa bàltica.

La identitat d'Estònia, com acostuma a passar en les petites nacions, està estretament vinculada a la llengua, i la llengua dels estonians és l'estonià. Actualment són menys d'1.100.000 a tot el món les persones que tenen l'estonià com a llengua materna. A diferència de la majoria dels idiomes que es parlen a Europa, l'estonià no és una llengua indoeuropea, sinó finoúgrica, com el finès, i està dotat d'un lèxic actualitzat en tots els àmbits de la vida i del coneixement.

Diuen que quan els estonians miren vers l'horitzó hi veuen no només en la distància sinó en el passat. Hi ha hagut massa dolor en la seva terra per arriscar-se a oblidar els avantpassats i la història. És vital mantenir-se vigilants, no abaixar la guàrdia i permetre el retorn dels problemes del passat.

És per això que abans de parlar de l'Estònia d'avui, d'aquest horitzó prometedor, crec que he de fer un breu recorregut per aquest passat de la història d'Estònia.

Els primers pobladors es van establir a Estònia tan aviat com es van retirar els gels continentals de l'últim període glacial, fa uns 11.000 anys. Posteriorment va arribar el nom: com correntment eren coneguts aquells pobladors era pel gentilici llatí *aestii*, paraula derivada del germànic septentrional, que vol dir "est".

Durant el segle XII, la regió del Bàltic va estar en poder dels cavallers de l'orde Teutònic. Estònia és cristianitzada al començament del segle XIII, sota la pressió de croades vingudes d'Alemanya i Dinamarca. A partir d'aquest moment i fins a la independència del 1918, la propietat de la terra, el poder econòmic i cultural, és exercit per la minoria germànica.

El poder econòmic durant el segle XIV està en mans de la Lliga Hanseàtica; moltes ciutats estonianes pertanyen a la Lliga, també la capital, Tallinn, que va rebre el nomenament l'any 1248 i que va arribar a ser un dels ports més importants de l'est d'Europa.

La Reforma de Luter s'estableix a Estònia al segle XVI, i el país queda com a zona d'influència de la cultura i religió luteranes. A mitjan segle XVI i al XVII, l'any 1558 Estònia es converteix en

camp de batalla en la guerra que enfronta Dinamarca, Suècia, Rússia i Polònia. Suècia esdevé vencedora, i Estònia, havent perdut més de la meitat de la seva població, es trobarà sota domini suec fins al segle XVIII. Durant el govern suec, va ser fundada la primera universitat, pel rei Gustav II Adolf, a la ciutat de Tartu, el 1632. Aquell període es recorda encara avui com *els vells i bons temps dels suecs*.

La gran guerra del Nord col·loca, el 1721, Estònia així com a tots els països bàltics i Finlàndia sota el poder de Rússia, i d'aquesta manera el sobirà rus Pere el Gran aconsegueix l'accés a Europa a través del Bàltic.

Arribem al segle XIX. Els vents de nombrosos moviments nacionals bufen per tot Europa i Estònia no n'és cap excepció. El desvetllament nacional arriba amb l'ideal de llibertat de la Il·lustració a través de la població dirigent dels balticoalemanys; és el juny del 1869 quan se celebra el primer Festival nacional de la cançó i el 1862 es publica el *Kalevipoeg*, el poema èpic nacional estonià.

Voldria recordar que Johann Gottfried Herder, deixeble de Kant, pedagog i filòsof, iniciat el 1766 en la francmaçoneria en la lògia L'espasa, a la ciutat bàltica de Riga, va ser un defensor de la llibertat i de la cultura d'Estònia i va desenvolupar un remarcable treball de recull de cançons estonianes alhora que va crear una de les societats científiques de més prestigi en aquesta renaixença estoniana, la Societat d'Estudis Estonians, l'any 1838, dins l'àmbit de la universitat de Tartu.

La dissolució de l'imperi rus, com a conseqüència de les revolucions que van seguir a la fi de la Primera Guerra Mundial, va fer possible que el 24 de febrer 1918 es proclamés la República d'Estònia. L'any 1921 va ser admesa a la Societat de Nacions i durant vint anys Estònia va gaudir d'independència. Amb una avançada constitució democràtica i creant les estructures d'Estat, es va fer possible assolir uns nivells molt elevats de desenvolupament tant social, cultural i científic com econòmic.

La independència d'Estònia és eliminada mitjançant el pacte secret entre Hitler i Stalin l'any 1939. El 1940 les tropes soviètiques entren al país i immediatament més de 10.000 estonians són empresonats, deportats o executats a Rússia.

La Segona Guerra Mundial ha començat i els alemanys fan fora els soviètics d'Estònia durant l'estiu del 1941 i l'ocupen fins al 1944, quan novament l'exèrcit soviètic entra a Estònia en derrotar les tropes alemanyes i estonianes.

Davant la desfeta, 80.000 estonians van fugir per mar cap a Suècia, Finlàndia o Alemanya. Durant el març del 1949, el govern rus va deportar a Sibèria més de 20.000 estonians, la majoria dones i nens. Malgrat el rebuig majoritari, el govern comunista es mantingué a Estònia fins a la dissolució de la Unió Soviètica.

El 20 d'agost del 1991 es restitueix novament la República d'Estònia. Els estonians estaven completament sols: alguns estats miraven cap a un altre cantó i altres no volien molestar els russos. Però els homes i dones d'Estònia, amb coratge, constància i convicció, van guanyar la independència pacíficament, en l'anomenada Revolució del Cant.

La història d'Estònia ha estat tràgica, la independència es va perdre violentament però es va recuperar de forma pacífica. Encara que les cicatrius i els records no desapareixen fàcilment, els estonians han sabut sortir dels mals moments. Tan aviat com el país tornà a ser lliure,

començà tot a partir de zero. Es prenen decisions, s'arrisca i es construeix. Els estonians fan un nou estat basat en la llibertat, la democràcia i la modernitat. És així com Estònia s'obre a Europa i al món, ingressa en poc temps a la Unió Europea i a la zona euro, i esdevé un estat membre de l'OTAN.

A Estònia, el treball es pren molt seriosament i sempre es busquen formes per fer-lo més eficient. I el resultat és que s'ha aconseguit trobar l'equilibri entre la natura i la moderna tecnologia, entre el dinàmic desenvolupament econòmic i les polítiques socials, entre l'obertura i les tradicions. Estònia és un dels països més avançats en l'àmbit d'Internet i és un camp obert a noves idees i solucions.

El seu creixement econòmic ha estat espectacular aquests darrers anys. La fórmula ha estat una política econòmica basada en el quasi inexistent deute públic (el més baix de la Unió Europea), un disciplinat equilibri pressupostari, un impost sobre la renda del 21% per a tothom i unes inversions dirigides cap a les noves tecnologies de la informació.

La potenciació i el desenvolupament de les noves tecnologies de la informació han tingut a Estònia un èxit increïble; és una història de creixement, d'una col·laboració entre un govern amb una mentalitat avançada, les companyies i una població tecnològicament preparada i ben assistida.

Aquesta aposta tecnològica ha donat a la societat estoniana un nivell sense precedents de transparència i accessibilitat. Un intercanvi de dades privades, governamentals i empresarials segur, flexible i útil. Una població més saludable, més ben instruïda, amb un fàcil accés a tots els serveis. I finalment, un immillorable ambient per als negocis i l'emprenedoria.

Tot aquest progrés s'ha fet possible gràcies a valors fonamentals, vàlids per a tots els pobles, com la independència, la llibertat, la democràcia i el treball. Amb la defensa d'aquests valors imprescindibles, Estònia projecta el seu futur estant a l'avantguarda de la innovació, en el desenvolupament i aportant noves solucions als vells problemes, sempre en benefici dels seus ciutadans i també per a tota la humanitat.

Per acabar, voldria recordar algunes de les frases pronunciades per l'anterior ambaixador d'Estònia a Andorra, conceptes que crec que cal tenir sempre presents: "Pocs pobles del món evocuen temps tan llunyans com Andorra. Quan Carlemany atorgà a Andorra l'estatut d'independència, moltes altres nacions encara no estaven ni constituïdes, sense parlar dels estats i de la seva sobirania. La supervivència d'Andorra com a país, entre dos grans estats, malgrat les tempestes i els cataclismes de la història, constitueix un magnífic èxit històric." "Nosaltres som dos estats diminuts en diferents racons d'Europa [...]" i continua: "nosaltres som dos socis iguals entre els altres estats, compartim els mateixos valors i col·laborem amb diverses organitzacions internacionals".

Moltes gràcies.

Antoni d'Ortodó i Lloveras-Puig,
cònsol honorari d'Estònia a Andorra i empresari

Els Jocs dels Petits Estats d'Europa, història i evolució de la participació andorrana

Olga GELABERT i FÀBREGA

Història

En ocasió del Congrés Olímpic que va tenir lloc a la població alemanya de Baden-Baden l'any 1981, els vuit comitès olímpics europeus que formarien més endavant el nucli dels futurs Jocs dels Petits estats van celebrar la primera reunió per intercanviar impressions. Per als països petits, participar als Jocs Olímpics els suposava dificultats, tant pel sol fet de participar-hi com, a més, per guanyar-hi alguna medalla.

L'any 1984, coincidint amb la celebració dels Jocs Olímpics de Los Angeles, les federacions internacionals van acceptar la creació dels anomenats Jocs dels Petits Estats d'Europa, els quals es van dotar de la normativa i la reglamentació necessàries, van firmar la Carta Olímpica i van ser apadrinats pels comitès olímpics europeus.

Per tal que un petit país hi pogués participar s'havien de complir unes condicions:

- Ser un país d'Europa.
- Tenir una població inferior al milió d'habitants.
- Tenir un comitè olímpic autònom.
- Formar part del Comitè Olímpic Internacional.

Aquestes condicions les complien Andorra, Islàndia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Mònaco, San Marino i Xipre.

Els primers Jocs dels Petits Estats d'Europa van tenir lloc a San Marino l'any 1985. Des d'aleshores se celebren cada dos anys en un país diferent: a Mònaco l'any 1987, a Xipre el 1989, a Andorra el 1991, a Malta el 1993, a Luxemburg el 1995, a Islàndia el 1997 i a Liechtenstein el 1999. A partir del 2001 va

recomençar la ronda i Andorra els va acollir el 2005. Enguany, el 2015, a estat el torn d'Islàndia.

Els esports que hi han participat en totes aquestes edicions són atletisme, bàsquet, bitlles, ciclisme, ciclisme de muntanya, esquaix, gimnàstica, halterofília, judo, natació, taekwondo, tennis, tennis de taula, tir (al plat i de precisió), vela, voleibol i voleibol de platja.

Als Jocs Olímpics dels Petits Estats, el país organitzador està obligat a incloure vuit disciplines: sis d'esport individual i dos d'esport col·lectiu. El comitè organitzador hi pot afegir un màxim de dos

disciplines més, de les quals una ha de ser olímpica. També, cada disciplina ha de tenir una competició masculina i una altra de femenina.

Evolució de la participació andorrana

En la primera edició dels Jocs, a San Marino, hi van participar 222 atletes en total. Andorra hi va acudir amb 34, i en sis disciplines de les set disponibles: atletisme, bàsquet, ciclisme, judo, natació i tir. La delegació andorrana es va emportar quatre medalles de bronze, bastant lluny de les 52 que va aconseguir Luxemburg o de les 21 d'or d'Islàndia.

En la segona edició, el 1987, a Mònaco, hi van participar 51 atletes andorrans, en cinc disciplines aquest cop (de les nou disponibles): atletisme, judo, tir, natació i voleibol, però es van quedar amb una sola medalla, de bronze, i Andorra va quedar en la darrera posició del medaller. En aquesta ocasió, també va ser Luxemburg el país que va aconseguir més medalles (62) i Islàndia, el que en va guanyar més d'or (27).

Amb la tercera participació andorrana, a Xipre, el 1989, el creixement va ser exponencial i els resultats força més satisfactoris: 79 atletes andorrans participants, vuit disciplines i vuit medalles, tres de les quals d'or i una de plata. Andorra va abandonar l'última posició del medaller i va escalar dos posicions. El creixement d'aquesta edició dels Jocs havia estat general. Dels 222 atletes de la primera edició, ara ja n'hi participaven 675! Els Jocs dels Petits Estats anaven agafant força i interès.

Des de llavors, els Jocs dels Petits Estats d'Europa s'han anat desenvolupament sense entrebancs, tan sols en alguna edició s'han registrat incidències, sempre causades per les especials condicions dels petits països i les limitacions de població, infraestructures, etc.

No vull ser excessivament exhaustiva amb les xifres, però sí que vull remarcar unes quantes dades que són significatives de l'evolució dels Jocs i del que ha suposat la participació del nostre país. El més interessant, i això ho deixo per al final, és el que ha significat per a l'esport andorrà i per als nostres atletes el repte de representar el seu país cada dos anys davant Europa i el món. Com a resum de les edicions dels Jocs cal dir el següent:

1. Es continuen mantenint els mateixos quatre esports en totes les edicions: atletisme, judo, natació i tir.
2. De tots aquests esports, l'atletisme continua sent l'esport més practicat i el que més esportistes ha aportat a les edicions dels Jocs.

3. Luxemburg i Mònaco són els països que han estat representats en més esports i Andorra i Liechtenstein en els que menys.
4. El rànquing de medalles d'or l'encapçalen Islàndia i Xipre.

Els últims resultats: Islàndia 2015

Sí que m'estendré un pèl més en la nostra darrera participació, perquè ha estat fa just dos mesos: el mes de juny passat, de l'1 al 6, van tenir lloc a Islàndia, els últims Jocs en què hem participat. Andorra hi ha presentat una delegació de 41 esportistes. El Comitè Olímpic Andorrà hi ha afegit en aquesta edició els esportistes que havien proposat les federacions, que no havien assolit la marca però que hi estaven a prop.

En atletisme hi ha hagut set representants. A banda de Marcos Sanza, Miquel Vílchez i Clàudia Guri, que ja havien aconseguit la mínima, també van viatjar Estefania Sebastián, Laia Isús, Pep Sansa i Mikel de Sa. En natació, Nàdia Tudó va fer equip amb Pol Arias i Mònica Ramírez.

En judo es van incloure Lia Povedano, Karim Nsir i Fabian Ramos, els quals es van afegir als classificats Laura Sallés, Ivan Garcia i Ivan Llanos. El cap de la missió a Islàndia, Aitor Osorio, va assenyalar que l'objectiu era superar les sis medalles aconseguides feia dos anys a Luxemburg. En aquesta edició, Andorra hi ha participat en deu de les onze modalitats, ja que no ha pogut presentar cap equip de vòlei.

Els resultats han estat satisfactoris per al president del COA, Jaume Martí, que ha valorat molt positivament el rendiment dels atletes en els quatre dies que va durar la competició.

Les medalles d'or de Marcos Sanza, Laurent Recouderc, Laura Sallés i l'equip de vòlei platja; la plata de Sanza, i els bronzes de Pep Sansa, Clàudia Guri, Pol Arias, Ivan Llanos, l'equip femení de judo i el de tennis masculí de dobles permeten augmentar el nombre de metalls a onze, una xifra superior a les sis que es van assolir fa dos anys a Luxemburg.

Els resultats obtinguts, no només per les vegades que s'ha pujat al podi, fan que consideri que aquests últims hagin estat "uns Jocs positius. Feia temps que no sentíem l'himne andorrà tantes vegades", segons Martí. Aquests metalls són fruit del treball de llargs mesos de preparació, que van significar un premi per als implicats. Perquè costa poder aconseguir-los.

El president del COA assegura que "tots els països van preparats, tant si presenten una delegació més nombrosa o més reduïda; el nivell cada cop puja més i amb l'entrada de Montenegro encara fa que sigui més alt. El 2017 agafa el relleu San Marino, que serà la pròxima seu. Per a aquella ocasió els criteris es mantindran. No crec que canviem gaire. Tindrem una delegació reduïda i amb més opcions de medalla".

Andorra 2021 o 2023?

La roda es va completant pel que fa a les seus. El 2021 Malta hauria de ser-ne l'organitzador, però aquest país ja ha mostrat interès a intercanviar l'ordre amb Andorra, a qui en teoria li pertoca el 2023. Més endavant, doncs, sabrem quin any ens tocarà d'organitzar els nostres tercers Jocs.

La filosofia que sustenta la nostra participació als Jocs

Hem de reconèixer que entre els moviments esportius i socials de més protagonisme durant el segle passat i començament d'aquest, destaca per damunt de tots el moviment olímpic. Es pot afirmar sense exagerar que el desenvolupament de l'olimpisme ha

coincidit amb el de la societat occidental. La influència d'aquest moviment s'ha estès per totes les contrades del planeta. L'olimpisme ha esdevingut font, no solament de valors esportius, sinó també socials i personals. No cal obviar que també s'ha configurat com un espectacle de primer nivell. Els grans protagonistes han estat, són i segurament seran els esportistes, que són els transmissors d'aquests valors a la societat i que en definitiva en són responsables de la continuïtat i el dinamisme.

L'esport és una eina alternativa per al foment de la cultura de la pau i d'un creixement sostenible. Els valors olímpics són aquesta alternativa, que sota la pràctica esportiva construeixen aquesta cultura de la pau i el desenvolupament dels pobles. El respecte, la tolerància, l'esperit de sacrifici, la integració, el diàleg, el joc net són valors que l'educació obligatòriament ha de transmetre per tal que els pobles puguin construir un espai de tolerància que permeti la integració i el desenvolupament. Un dels mitjans de transmissió d'aquests aspectes pot ser, sens dubte, l'esport.

El COI, a través de la seva carta olímpica ha promulgat aquests valors, que al capdavall han de ser els valors que ha de perseguir tota societat democràtica. La Carta Olímpica els anomena *Principis fonamentals de l'olimpisme*. Per la situació en què es troben en el text de la carta (a l'inici) esdevenen els principis rectors de tota la Carta Olímpica.

Són els següents:

- 1) L'olimpisme és una filosofia de vida, que exalta i combina en un conjunt harmònic les qualitats del cos, la voluntat i l'esperit. En associar l'esport amb la cultura i la formació, l'olimpisme es proposa crear un estil de vida basat en l'alegria de l'esforç, el valor educatiu del bon exemple i el respecte per als principis ètics fonamentals i universals.
- 2) L'objectiu de l'olimpisme és posar sempre l'esport al servei del desenvolupament harmònic

de la persona, amb la finalitat d'afavorir l'establiment d'una societat pacífica i compromesa amb el manteniment de la dignitat humana.

3) El moviment olímpic és l'acció concertada, organitzada, universal i permanent, exercida sota l'autoritat suprema del COI, sobre totes les persones i entitats inspirades pels valors de l'olimpisme. S'estén als cinc continents i troba el seu punt àlgid en la reunió dels atletes del món en el gran festival de l'esport que són els jocs olímpics. El seu símbol són cinc anelles entrelaçades.

4) La pràctica esportiva és un dret humà. Tota persona ha de tenir la possibilitat de practicar un esport sense discriminació de cap mena i dins de l'esperit olímpic, que exigeix la comprensió mútua, solidaritat i esperit d'amistat i *fair play*. L'organització, l'administració i la gestió de l'esport han de ser controlades per organitzacions esportives independents.

5) Qualsevol forma de discriminació contra un país o una persona basada en consideracions de raça, religió, política, sexe o d'altra mena és incompatible amb la pertinença al moviment olímpic.

6) La pertinença al moviment olímpic exigeix ajustar-se a la Carta Olímpica i tenir el reconeixement del COI.

En una societat en què es van perdent valors, aquests postulats olímpics, a través de l'esport, ajudaran que les societats siguin més tolerants i promouran l'acostament entre els pobles i entre les diverses capes socials; per això s'ha de fomentar l'educació dels valors olímpics de l'esport, especialment en el jovent. És primordial per al nostre govern estar convençut que el pressupost destinat a l'esport no és una despesa sinó una inversió que incidirà finalment en el benestar del conjunt de la societat. En fi, afavorir la igualtat entre les persones i l'aplicació real dels drets fonamentals.

Conclusions

Per a l'esport andorrà en general, i per als atletes en particular, la participació d'Andorra al Jocs dels Petits Estats és un repte imprescindible. Aquests Jocs permeten als nostres esportistes viure una experiència similar als Jocs Olímpics i esdevenen un element potenciador i dinamitzador de l'activitat esportiva i federada del país.

Podríem veure'ls com uns jocs olímpics adaptats a la dimensió del nostre país, de manera que ens permeten establir objectius i mínims de classificació exigents però a la vegada assolibles pels nostres atletes. Participant, competint i fins i tot guanyant en algunes proves, aporten la motivació necessària per tal que els nostres atletes segueixin millorant. Alhora aquests jocs permeten que tinguin la visibilitat mediàtica nacional que sense dubte mereixen els esportistes per l'esforç que hi dediquen.

L'esport andorrà ha d'aprofitar aquesta competició com a plataforma i banc de proves per a les altres competicions internacionals.

També m'agradaria destacar que el repte que ha suposat i que suposarà, en un futur proper l'organització dels Jocs, ha de servir com ha punt d'inflexió per a la nostra base esportiva. Estic convençuda que són esdeveniments com els Jocs dels Petits Estats i les ganes que tenen els nostres joves d'arribar a representar el nostre país els que ajuden a mantenir la motivació

necessària per prosperar en l'activitat esportiva. Així doncs espero que la nostra ambició esportiva creixi i que els Jocs, sens dubte, importants per als països de la nostra dimensió, siguin el trampolí per assolir algun dia resultats destacables en altres competicions internacionals.

Olga Gelabert i Fàbrega,
ministra de Cultura, Joventut i Esports

Bibliografia

Treball de recerca "Els Jocs dels Petits Estats d'Europa", d'Oriol Fernández Vilarrubla.

Pàgina web del Comitè Olímpic Andorrà, www.coa.ad

Hemeroteca del *Diari d'Andorra*

Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals

Sílvia BONET i PEROT

Les relacions internacionals emmarcades amb la participació en els organismes internacionals, la política exterior i l'exercici de la diplomàcia han estat fets tradicionalment condicionats per la mida d'un estat.

Els microestats, entre els quals trobem Andorra, s'han trobat subjectes a diverses definicions, i autors com Hey determinen que la no-existència d'una definició estricta explica la dificultat per entendre el comportament en política exterior que desenvolupen cada un d'ells.

Keohane (1988) va desenvolupar una classificació dels estats en funció de les seves relacions internacionals i va pressuposar els microestats com a "estats inefectius" en el sistema internacional, sobretot per la seva vulnerabilitat, i altres autors com Rosenau i Rothstein reforcen aquesta tesi al·legant que la seva supervivència depèn de la voluntat de les grans potències i en el fet que han de buscar suport en altres països per poder donar resposta a determinats temes.

Però tot i així existeixen diferències significatives en el comportament que desenvolupen els diferents microestats europeus en matèria de política exterior, i Rosenau des de la seva perspectiva opina que hi ha tres factors que en marquen les diferències, com són: la mida de l'estat, el nivell de desenvolupament i el sistema polític que existeixi en el moment.

Tots els autors arriben a la conclusió que els microestats obtenen millor consideració i impacte internacional actuant en grups organitzats o sempre que es trobin ajudats per un tercer país o a través de la participació en organismes internacionals, a causa que generalment els seus interessos es troben en situació diferent als de les nacions més grans, motiu pel qual les seves relacions internacionals han de desenvolupar-se de forma molt eficient per poder actuar i fer avançar temes que per ells mateixos tindrien certes dificultats.

La participació en els organismes internacionals és un mitjà adequat per poder interactuar en l'escenari internacional i arribar a tenir més influència en temes cabdals de política exterior, també és una forma d'obtenir més representació en determinats països o assolir relacions

internacionals amb representants de països de difícil accés, ja que són molt selectius a l'hora d'establir missions residencials en l'exterior.

Andorra disposa de vuit ambaixades o missions diplomàtiques permanents.

David Vital recorda que existeix una necessitat dels microestats a pertànyer a organismes internacionals i tenen l'obligació d'aprofitar les sinergies que es generen per poder establir aliances bilaterals o multilaterals, mitjà pel qual es poden assegurar certs interessos que a causa dels límits dels microestats no podrien arribar a comprometre's, sobretot pel fet que els microestats se centren en un rang de temes en política exterior certament limitat.

Contràriament, els autors també comparteixen el recel que existeix en els microestats en la participació en els organismes internacionals arribant fins i tot a una situació certament defensiva en la valoració de les oportunitats exteriors que poden oferir.

Aquesta actitud defensiva pot ser explicada per la preocupació per la vulnerabilitat i la dependència a les pressions internacionals, les preferències que poden tenir certs líders polítics, l'interès nacional, el cost i les restriccions econòmiques, les aspiracions pel desenvolupament, l'opinió pública, els canvis socials, la influència de la societat civil, i la pèrdua de sobirania (Braveboy-Wagner, 2007).

Andorra, Liechtenstein, Mònaco o San Marino són microestats històrics europeus amb entitat jurídica pròpia que els preocupa de forma important les relacions econòmiques, socials i institucionals dels seus respectius estats amb Europa, i la necessitat d'integració als organismes internacionals va lligada de forma directa amb les relacions de reciprocitat que puguin seguir mantenint, com també els obre les portes a poder establir contactes amb altres països que no formen part del seu entorn més proper.

Podem dir que els aspectes més comuns en política exterior que presenten els microestats són:

- Disminució de la participació en temes globals.
- Nombre reduït de temes de política exterior i molt relacionats amb l'entorn geogràfic proper.
- Alt nivell de diplomàcia en les seves relacions exteriors.
- Nombre important d'acords multilaterals per assegurar temes relacionats amb la seguretat, sanitat, economia o desenvolupament.
- El manteniment de posició neutral en nombrosos temes i aprofitar les oportunitats de cooperació.

Baur va destacar que no sempre durant la integració en estructures internacionals supranacionals s'ha de perdre sobirania, sinó que per als microestats participar pot arribar a suposar un impacte més gran sobre el sistema internacional que fora d'elles no podrien tenir. Andorra i la resta de microestats europeus són conscients de les seves limitacions, no tenen prou força per fer imposicions, fins i tot moltes vegades són incapaços de convèncer per defensar les seves especificitats.

La participació dels microestats dintre dels organismes internacionals els ofereix una oportunitat immillorable de posar en valor la seva capacitat d'innovació, la seva competitivitat i la seva capacitat d'adaptació als canvis, recursos molt valorats en el si del funcionament dels organismes com també en la mediació de conflictes, i dintre d'elles poden arribar a maximitzar la seva influència fins i tot arribant a liderar temes en els quals puguin aportar un valor afegit i/o neutralitat.

L'ambaixador de la República de Malta l'any 1993 va expressar que la qüestió no era la conveniència o inconveniència dels microestats d'adherir-se a un organisme internacional, si no de com relacionar-se i desenvolupar-se de forma que es pugui arribar a influir en la presa de decisions.

Pia Hanson estableix que els microestats que aprofiten les oportunitats que els ofereixen els organismes internacionals i són capaces de posar en evidència els seus valors passen de ser un estat petit a ser un estat intel·ligent, i de la seva habilitat i capacitat d'adaptació i d'identificar les oportunitats poden arribar a fer que obtinguin èxit dintre dels temes que es tractin.

Però què ofereixen els organismes internacionals als microestats europeus?

Abans de la globalització, la política exterior dels microestats se centrava en les relacions de veïnatge amb els estats propers. Andorra l'any 1993 va signar amb Espanya i França el primer tractat tripartit, el Tractat de bon veïnatge, d'amistat i col·laboració, en què, entre d'altres aspectes, s'establia el compromís de garantir la independència i la sobirania d'Andorra i es va reforçar la cooperació que havien d'oferir Espanya i França (Òscar Ribas).

Els espais de diàleg que generen els organismes internacionals s'han modificat i s'han desenvolupat, ara ja no es troben en capitals clàssiques com Madrid, París o Roma, sinó que s'han traslladat a Brussel·les quan cal negociar amb la UE, a Estrasburg quan toca negociar amb el Consell d'Europa, a Ginebra en temes relacionats amb l'OMS o Nova York quan es tracta d'afers de les Nacions Unides.

Aquests organismes han arribat a ser tan importants que diversos autors consideren que mai abans no havien tingut un rol tan fonamental en la vida internacional (Barnet/Finnemore).

Dit d'una altra manera, fan moltes més coses que simplement executar acords establerts pels seus estats membres; prenen decisions que afecten a tots i a cada un dels racons del planeta i, per tant, la vida dels seus habitants.

Resulta rellevant destacar que tenen dos grans fonts de poder: d'una banda, els materials i informacions i, de l'altra, la forma com utilitzen la seva autoritat per orientar accions i crear realitat social, donant sentit al seu fonament i transformant la informació en coneixement.

Especialment ha estat important el paper que juguen alguns organismes internacionals en la necessitat d'afrontar determinades agendes i com han afectat de forma important en les agendes dels microestats, cada cop més interrelacionades, sobre temes de pau, seguretat, desenvolupament econòmic i social i drets humans en termes de bens col·lectius globals.

La globalització a Europa i al món ha provocat un fort increment dels intercanvis internacionals de béns, serveis i capitals i ha configurat un mercat global on es pot comprar o vendre qualsevol producte fet a qualsevol lloc del món. La globalització ho afecta tot.

Els canvis tan profunds que estan succeint es relacionen amb canvis tecnològics o de les telecomunicacions, els avenços científics en el camp de les ciències de la vida, l'aparició de nous països emergents fortament competidors, els forts corrents migratoris, i tot això ens aboca necessàriament a un profund canvi social, cultural i identitari que afecta de forma important en la vida dels microestats.

En resum, estem assistint a una redistribució del potencial econòmic i a uns canvis tecnològics i demogràfics amb implicacions polítiques i socials de primer nivell, en què molts dels països

en sortiran beneficiats, però sens dubte d'altres veuran com la seva situació pot empitjorar. Tota aquesta revolució afecta de forma més significativa els microestats com Andorra en generar dificultats per imposar-se com a estat sobirà dintre d'una Europa globalitzada. Però potser la millor forma de contrarestar aquest desequilibri és a través de la presència d'Andorra i de la resta de microestats als organismes internacionals i poder presentar els diversos avantatges de què disposa, com són la capacitat de flexibilitat, la proximitat i la capacitat d'exportació de talent.

Els organismes internacionals constitueixen el marc internacional favorable que, a través del desenvolupament de regles substantives i de l'activació de mecanismes processals de garantia, el respecte dels drets humans, econòmics i socials i la seva promoció, es troben assegurats dintre d'un marc democràtic de referència (Amaya Ubeda de Torres).

Tots els microestats europeus milloren les seves relacions internacionals a través de la participació en els organismes internacionals, són espais on poden arribar a reafirmar la seva pròpia identitat i resulta el camí imprescindible per al reconeixement internacional i per fer efectiva la integració a la comunitat internacional.

Cal entendre què fan els organismes internacionals, de què s'ocupen, i els microestats han de fer una anàlisi acurada d'entendre una a una les diferents tipologies, el valor afegit que té cada una d'elles per al microestat, a quines convé estar present, què poden aportar-los en termes de coneixement, de pràctica i d'experiència i bones pràctiques, com relacionar-s'hi i quina estratègia els cal seguir per treure'n el màxim profit

Tots els microestats d'Europa pertanyen al Consell d'Europa i a l'ONU. Andorra, a més, també pertany a l'OSCE, la Unesco, l'OMS, l'UIT, l'Organització Internacional de la Francofonia o el Tribunal Penal Internacional, entre d'altres.

A Europa, la defensa dels drets humans, la democràcia i l'estat de dret prenen el seu veritable significat a través del Consell d'Europa, format per 47 països, i la integració dels diferents estats situa a qualsevol, independentment de la mida o situació, en igualtat de condicions polítiques i institucionals, i provoca que tots han d'incorporar el respecte pels drets humans en les polítiques públiques nacionals sense distincions.

A causa de la complexitat que presenta poder ser membre de la UE, molts països han considerat la seva inclusió al Consell d'Europa, d'una banda pel seu caràcter paneuropeu i de l'altra, per la importància i pluralitat dels temes que tracta. Aquesta integració és un pas inicial o almenys paral·lel per a les negociacions. A més, el fet de tenir com a observadors països tan importants com Canadà o Mèxic, pertanyer al Consell d'Europa té una dimensió mundial destacada. Per tant, ser membre actiu al Consell d'Europa és una fita clau, sobretot per als microestats, per assolir un procés de reconeixement i d'integració en la comunitat internacional.

De la seva participació, se'n deriva l'adhesió a nombrosos convenis internacionals entre els quals vull destacar la Convenció europea de drets humans, del qual és garant el Tribunal Europeu de Drets Humans; o més recents com poden ser el Conveni del Consell d'Europa per la protecció dels nens contra l'explotació i l'abús sexual (Conveni de Lanzarote) o el Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica (Conveni d'Istanbul).

Cal destacar que pertànyer a un organisme internacional exigeix als estats (també als microestats) acreditar el manteniment del nivell de desenvolupament aconseguit en la matèria a través del dret internacional.

La ratificació dels convenis internacionals suposa establir-ne el caràcter vinculant dintre de l'ordenament jurídic nacional i que genera obligatorietat als països que el subscriuen.

Igualment, dintre de la ratificació existeix la possibilitat de reserva, que és la declaració que fa un estat mitjançant la qual vol excloure o modificar l'efecte jurídic d'algunes disposicions del tractat o convenció en la seva aplicació. És a dir, permet que s'accepti un tractat multilateral en el seu conjunt i dóna la possibilitat de no aplicar les disposicions que no vol acceptar.

És el cas de la Carta Social Europea, el tractat internacional que defensa els drets econòmics i socials de les persones des de tres perspectives generals, que són la protecció del treball, la protecció social per al conjunt de la població i la protecció particular fora de l'àmbit laboral dels països membres del Consell d'Europa.

Molts països i sobretot els microestats han ratificat la Carta Social Europea però amb moltes reserves per la dificultat d'implementar al dret nacional els preceptes que se'n deriven, i fins i tot molts d'ells encara no han ratificat el protocol addicional sobre la negociació col·lectiva.

En el cas de l'Organització Internacional de la Francofonia, Andorra va entrar a formar part com a secció associada d'aquesta organització el 2004, ha disposat de la possibilitat d'entrar en contacte amb 57 països de parla francesa que la componen i establir relacions i lligams amb tots ells, sobretot en el foment de la llengua francesa, i obre les portes a compartir experiències i coneixements per a una millor gestió i sostenibilitat dels projectes de cooperació amb estats francòfons.

A les Nacions Unides és on Andorra, i tots els microestats adquireixen un rol més important. L'ONU es regeix pel principi d'igualtat de representació, de manera que cada país té un vot, això fa que la veu d'Andorra sigui tan important com la de l'Índia o la de la Xina, fet que aporta consideració i respecte al microestat. Segons Ban Ki-moon, la importància dels microestats com Andorra en el si de l'organització rau en el fet que ajuden a equilibrar el vot dins de l'Assemblea General.

L'ONU és l'organització internacional més gran i reconeguda del món. En depenen altres organismes com són la Unesco, l'OMS, l'OMPI, la FAO, etc., i entre tots es dediquen a facilitar i fomentar la cooperació entre els seus membres.

Podem dir que, de forma general, els microestats europeus determinen clarament els espais de participació i busquen organismes internacionals que principalment se centrin en la promoció i la protecció dels drets humans, així com aspectes relacionats amb l'educació, la salut, la infància i el desenvolupament econòmic i social.

Un aspecte rellevant també és el cost econòmic que representa poder formar part dels organismes internacionals. Els microestats disposen de pressupostos limitats i han de tenir en compte les despeses derivades de les quotes, les gestions i contactes, i les despeses de representació. És per aquest motiu que cal determinar clarament, tal com ha estat expressat anteriorment, el valor afegit que aporta la seva pertinença a cada microestat.

En conclusió, el microestats, i Andorra n'és un exemple clar, disposen d'eines fonamentals a través de la seva participació en els organismes internacionals per poder augmentar-ne de

manera clara la visibilitat, com també poder tenir un rol més important i actiu en la comunitat internacional, tant per ostentar càrrecs de rellevància o al capdavant de missions electorals, com també en la mediació de conflictes, ja que el fet de ser petits evita que puguin ser percebuts com si tinguessin una doble intenció o busquessin protagonismes, sent més fiables i acceptats a escala internacional en la mediació.

També serveixen per enfortir les relacions internacionals que les diplomàcies clàssiques no poden assolir, i aconseguir establir lligams amb països que d'altra forma no seria possible.

Les noves formes de poder com la democràcia participativa o la sobirania compartida prenen rellevància en un món cada vegada més globalitzat però alhora amb més importància dels poders locals, i les petites dimensions d'Andorra la converteixen en un model idoni per dur a la pràctica nous mecanismes per permetre una democràcia més directa i poder participar en decisions que ens afecten a tots.

Sívia Bonet i Perot,
consellera general, membre de Socialdemocràcia i Progrés,
i exministra de Salut i Benestar

Consonàncies i dissonàncies dels petits estats europeus: Andorra, Mònaco, San Marino, el Vaticà, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre, Luxemburg, Suïssa i Eslovènia

Meritxell MATEU i PI

I- Introducció

Nombrosos escrits, debats i tertúlies han dissertat en el decurs del segle xx i ara a l'inici del segle XXI sobre els anomenats petits estats europeus.

Avui de manera arbitrària n'hem escollit onze. Els quatre que representen l'arquetip de petit estat europeu, Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino; més cinc de més grans, econòmicament i demogràficament, Luxemburg, Islàndia, Malta, Suïssa i Xipre; un que va néixer del desmembrament de l'antiga Iugoslàvia, Eslovènia, i un d'atípic, el Vaticà.

Val a dir que aquestes divisions també són arbitràries però permeten percebre el joc que es pot desenvolupar per conjuntar o separar aquests estats segons quins siguin els paràmetres utilitzats. Els conjunts d'estats poden variar segons els metres quadrats emprats, segons la demografia, segons el potencial econòmic, segons l'estructura social, segons l'adhesió a estructures internacionals o bé segons la situació geopolítica.

Així, els quatre que representen l'arquetip, actualment als ulls de la Unió Europea es transformen en tres, Andorra, Mònaco i San Marino, ja que Liechtenstein forma part de l'AELE (Associació Econòmica pel Lliure Canvi) i de l'EEE (espai econòmic europeu), que és un macroacord d'associació entre l'AELE i la UE d'accés al mercat interior. Alhora, Liechtenstein està amb Suïssa i Islàndia a l'AELE. I tot i que Islàndia també és membre de l'EEE, Liechtenstein té un acord duaner i monetari amb Suïssa que no és membre de l'EEE tot i estar a l'AELE.

A banda, al grup dels cinc més grans també es poden intercanviar les peces del puzzle, ja que tres són estats membres de la UE, Luxemburg, Malta i Xipre, mentre que dos hi tenen acords, Suïssa amb acords sectorials i Islàndia com hem mencionat anteriorment amb l'EEE. En aquest grup també s'hi podria afegir Eslovènia, ja que si bé és una república nascuda de les cendres d'una part de l'ex-Iugoslàvia el 1991, amb només 2,6 milions d'habitants, la seva ubicació entre Àustria i Itàlia i els lligams econòmics i comercials amb Occident li van permetre

esdevenir estat membre de la Unió Europea el 1r de gener del 2007..., set anys abans que la seva veïna Croàcia.

Finalment resta l'estat atípic del Vaticà, del qual faré una referència a part, ja que l'especificitat i l'estructura d'aquest estat em fan difícil un comparatiu amb els altres estudiats..., tret del fet que la majoria dels altres deu països que examinarem són catòlics o de tradició catòlica. A excepció de Xipre, que és de tradició ortodoxa, i d'Islàndia, que és de tradició protestant.

A banda i abans d'entrar en l'articulat d'aquesta xerrada, voldria deixar palès que contràriament a la majoria dels especialistes, com Pedreschi, Lacoste, Ghirardi o Sanguin que en els diferents llibres que han publicat qualifiquen si un estat és gran, petit o micro segons els quilòmetres quadrats i la superfície que té, prefereixo cenyir-me a distingir la talla dels petits estats segons la demografia i el dinamisme econòmic, ja que al meu entendre il·lustren millor la potencialitat de cadascun. La majoria d'autors qualifiquen de microestats aquells que tenen una superfície inferior a 5.000 km² i de petits estats, aquells que tenen una superfície d'entre 5.000 a 250.000 km². I dels onze estats que analitzem aquí, només Islàndia amb una superfície de 103.000 km², Suïssa amb 41.285 km² i Eslovènia amb 20.273 km² tenen l'estatus de país petit, mentre que tots els altres entren dins dels paràmetres dels microestats amb superfícies, tots ells, inferiors als 5.000 km². A més, Islàndia, que és el país més gran dels estudiats segons aquest indicador de superfície, té amb 329.000 habitants una població inferior a Malta, que amb 316 km², més de 100 km² menys que Andorra, té una població de 450.000 habitants.

Vistes les disparitats i les dificultats comparatives, deixarem de banda l'indicador de superfície com a indicador de base per diferenciar o conjuntar aquests onze petits estats europeus.

II. Consonàncies i dissonàncies demogràfiques, de societat, econòmiques i polítiques

Els petits estats *arquetip*: Andorra, Liechtenstein, Mònaco i San Marino

Els quatre petits estats que anomenem *arquetip* són estats que tenen una població de menys de 80.000 habitants, i Andorra amb 70.570 habitants (dades del 2014) és el que alberga més població; també és el que té la superfície més gran. Així, Liechtenstein té 36.838 habitants; Mònaco, 36.950 habitants, i San Marino, 32.140 habitants. Són tots quatre estats territoris històrics, llegat de la riquesa cultural i política europea. Però tots són diferents. Un és una república independent (San Marino), amb una democràcia parlamentària ben arrelada, amb el Gran Consell General, el parlament, elegit cada cinc anys i on el poder executiu està a mans dels dos Capitanis Regenti, elegits cada sis mesos pel parlament i que assumeixen a la vegada la funció de cap de govern i de cap d'estat.

Els tres altres són principats amb, cadascun, un caràcter propi. Andorra és un copríncipat sense llinatge reial fruit de la història, on els coprínceps són forans (el copríncep francès, president de la República Francesa, i el copríncep episcopal, bisbe d'Urgell), són conjuntament i indivisa el cap de l'estat i vetllen pel compliment de la constitució. És un estat independent, de dret, democràtic i social, amb una democràcia parlamentària, amb el Consell General elegit cada quatre anys i un poder executiu amb el govern. Els coprínceps nomenen el cap de govern, que acostuma a ser el cap del partit guanyador a les eleccions generals.

Liechtenstein és un principat amb una monarquia hereditària i és un estat independent amb

una democràcia parlamentària però on el príncep té un poder ampli, ja que pot dissoldre el parlament, la Dieta, i oposar-se a una llei, pot revocar el govern i pot instaurar mesures excepcionals en cas de necessitat. Tot i això, el poble pot abolir la monarquia per referèndum amb una majoria dels dos terços (2/3).

Mònaco, igual que Liechtenstein, és un principat amb una monarquia hereditària i constitucional. En aquest cas, el poder del príncep és potser més gran, ja que el govern és responsable exclusivament davant del príncep i el cap de govern és escollit pel príncep d'una terna proposada per França. El cap de govern és, doncs, francès. El príncep comparteix amb el parlament (Conseil National) el poder legislatiu, el pressupost i una part de les relacions exteriors. És a dir que el príncep és qui fa el lligam entre el govern i el parlament.

Tots quatre, doncs, són democràcies que apliquen l'economia del lliure mercat, l'emprenedoria i la banca. Tots quatre s'esmercen per tenir una fiscalitat atractiva i tots quatre tenen o tenien un sistema bancari molt dinàmic. A tall d'exemple, a Mònaco hi ha 35 bancs, a Liechtenstein 17 o a San Marino 12, mentre que a Andorra n'hi ha 5. Ara bé, tots han hagut d'adaptar-se a les exigències de l'OCDE en matèria de transparència bancària i de cooperació financera i fiscal.

La crisi econòmica i financera els ha afectat també a tots, tot i que el que ha patit més ha estat San Marino, on des del 2008 el volum del PIB s'ha contret d'un 30%. Val a dir que San Marino té una administració molt pesant, amb 5.000 funcionaris, cosa que complica una mica més les reformes que està emprant per tornar a dinamitzar la seva economia. Per contra, Liechtenstein, que té una indústria puntera amb una tradició industrial de més d'un segle, és un país d'emprenedors. La indústria puntera representa el 40% del PIB. Actualment és el primer exportador mundial de corones dentals!

Dit això, tots estan estretament lligats als seus estats veïns. Mònaco té una relació amb França molt forta..., més per l'afany de control gal que per voluntat dels monegascs, i això d'ençà la crisi del 1962. Mònaco té amb França més de 150 acords bilaterals i l'IVA a Mònaco és simplement la TVA de França: el mateix tipus del 20% (10% el tipus intermedi i 5,5% el tipus reduït) i la mateixa estructura. Alhora també, qui supervisa els bancs monegascs és... la *commission bancaire* del Banc de França.

Liechtenstein, de la seva banda, a més de la seva adhesió a l'EEE manté una relació molt estreta amb Suïssa, amb una unió duanera amb aquest país des del 1923. La moneda a Liechtenstein és el franc suís. San Marino, de la seva banda, segueix tenint uns vincles vitals amb Itàlia, país on està enclavat, en matèria duanera, de transports, monetària o comercial iniciats pels acords del 1939, renovats el 1971, el 1991 i el 2002. Alhora destina a Itàlia més del 85% de les exportacions i rep el 81% de les importacions, igual com nosaltres, que tenim lligams econòmics, comercials, educatius i polítics amb França i amb Espanya. Val a dir que a Andorra, malgrat la voluntat d'equilibri i d'equidistància amb els dos veïns, el 2013 el 62% de les importacions provenien d'Espanya davant un 16,5% de França.

A banda, una característica comuna dels estats d'aquestes dimensions –la pervivència de la identitat i de les especificitats– fa que als quatre estats l'accés a la nacionalitat sigui difícil i que privilegiïn tots ells el *ius sanguini* al *ius soli*. Remarquem que a Andorra és el país on l'accés a la nacionalitat és el més obert dels quatre, ja que hi ha introduït el *ius soli* amb un accés, tot

i ser dur, menys dràstic que als altres. A Mònaco el *ius soli* és només una prerrogativa del príncep, és a dir que si hom vol esdevenir monegasc ha d'escriure una carta al Príncep, i per matrimoni, el casat o casada amb un monegasc pot demanar la nacionalitat després de deu anys de matrimoni. A Andorra són tres anys. A San Marino, les sanmarineses casades amb estrangers no poden transmetre la nacionalitat, ni als cònjuges ni als fills, mentre que ho poden fer els sanmarinesos casats amb estrangeres després, com a Andorra, de tres anys de matrimoni. A Liechtenstein, com a Andorra, no s'accepta la doble nacionalitat i per matrimoni un estranger o estrangera poden esdevenir nacionals liechtensteinesos després de tres anys de matrimoni i de dotze anys de residència prèvia al país. A més, el *ius soli* resta restringit a trenta anys de residència, tot i que els primers vint anys compten doble, a més de la renúncia de la nacionalitat d'origen.

Els petits estats més grans: Luxemburg, Islàndia, Eslovènia, Malta, Suïssa i Xipre.

Els sis estats que anomenem més grans, per la demografia principalment, tenen característiques comunes i alhora particularitats força diferenciades, fruit entre d'altres de la ubicació geogràfica i geopolítica.

Tots, igual que els quatre estats més petits, són estats independents i democràtics amb economies basades principalment en l'economia del lliure mercat, l'emprenedoria i en alguns casos, com Luxemburg, Malta o Suïssa, amb uns sistemes financers potents. Quant a la població, majoritàriament –llevat de Suïssa, amb 8 milions d'habitants; d'Eslovènia, amb 2 milions, i de Xipre amb 885.600–, tenen una població inferior a 600.000 habitants (Luxemburg, 562.958 habitants; Malta 450.000, i Islàndia 329.000).

En el pla institucional, un dels estats és una monarquia constitucional hereditària, el Gran Ducat de Luxemburg; un altre és una confederació amb una democràcia participativa, la Confederació Suïssa, mentre que els altres són repúbliques. A Luxemburg, no obstant això i contràriament a Liechtenstein o a Mònaco, el gran duc delega la majoria de les seves prerrogatives a mans del primer ministre. El sistema parlamentari és unicameral, amb 60 diputats, i el primer ministre és normalment el líder del partit majoritari a les eleccions.

Suïssa és un estat federal amb una estructura política de tres nivells: la confederació, els cantons i les *communes*. L'assemblea federal té dues cambres legislatives amb les mateixes prerrogatives: el Consell dels Estats (46 membres, que representen els cantons) i el Consell Nacional (200 membres, que representen el poble). Al Consell Nacional els escons per cada cantó són proporcionals a la població mentre que al Consell dels Estats tots els cantons llevat de sis (els cantons d'Obwald, Nidwald, Bàle-Ville, Bàle-Campagne, Appenzell Rhodes-Extérieures i Appenzell Rhodes-Intérieures que en tenen un) tenen dos escons.

La confederació, de la seva banda, dirigeix els temes que no són competència dels cantons, com la defensa o la moneda, estableix el pressupost de l'estat federal i dirigeix la política internacional.

Pel que fa a les repúbliques, Islàndia, independent des del 1944, és una república parlamentària amb un sistema unicameral, l'Althing, de 63 diputats elegits cada quatre anys. El president s'elegeix per sufragi universal directe i té unes àmplies competències, com presidir el consell de ministres, ja que el primer ministre a Islàndia és un ministre *primus inter pares*, és a dir que no està per sobre dels altres. Així, el president participa en els acords

internacionals, nomena o trasllada els funcionaris, promulga lleis en situacions excepcionals o refusa de promulgar una llei i convoca un referèndum perquè el poble tingui la decisió final. Eslovènia és independent des del 1991, nascuda de les cendres de l'ex-República de Iugoslàvia. Té un sistema parlamentari amb dues cambres: la cambra alta, el Consell Nacional (Državni Svet), amb quaranta membres designats per les col·lectivitats territorials i per les organitzacions professionals o sindicals, que pot sotmetre la cambra baixa projectes de llei, exigir fer una segona lectura de les lleis bastides a la cambra baixa o convocar un referèndum; i la cambra baixa, l'Assemblea Nacional (Državni Zbor), amb noranta diputats elegits per sufragi universal directe per a un mandat de quatre anys elegeix el primer ministre, elabora les lleis, pot convocar un referèndum i controla l'exèrcit. El primer ministre, com a Islàndia, és un ministre *primus inter pares*, ja que coordina les relacions interministerials però no pot dirigir els ministres. El president, elegit per sufragi universal directe per a cinc anys i renovable només un cop, és el cap de l'exèrcit, nomena alts càrrecs com els jutges del tribunal constitucional o el governador del banc central però sempre amb l'aval dels diputats de l'Assemblea Nacional.

Xipre, que és independent des del 1960 i que està partit des del 1974 pel conflicte amb Turquia, és una república presidencialista. Té una sola cambra, House of Representatives, on hi són representats 56 xipriotes grecs, tot i que a l'inici, el 1960, es preveïen 80 diputats, amb 24 diputats turcs xipriotes a més a més. També hi són representats, com a observadors, els membres de les minories religioses (un catòlic, un maronita i un armeni). El president és també cap de govern i té unes prerrogatives força extenses, com nomenar i cessar els ministres grecs xipriotes; convocar les reunions del consell de ministres i preparar l'ordre del dia; dret de veto a decisions del consell de ministres en matèria de defensa, d'exteriors i de seguretat, i dret de veto a lleis votades pel parlament sobre defensa, exteriors o seguretat. Xipre viu encara avui en dia un conflicte obert amb Turquia per l'ocupació de la meitat nord de l'illa, que es va autoproclamar independent el 1983 i que només està reconeguda per Turquia.

Finalment Malta, antiga colònia britànica, és una democràcia parlamentària, independent des del 1964 i amb un règim de república parlamentària monocameral des del 1974. El parlament (Kamra tad-Deputati o House of Representatives) té 69 diputats elegits per a cinc anys. El parlament elegeix el president també per a una durada de cinc anys. Alhora, l'executiu està dirigit pel primer ministre, que és normalment el líder del partit que guanya les eleccions.

Tots sis són doncs democràcies que, com els quatre més petits estats que hem analitzat anteriorment, apliquen una economia de lliure mercat, emprenedors i dinàmics. Tots sis s'esmercen per tenir una protecció social de primer nivell, un nivell de vida atractiu i quasi tots sis tenen un sistema bancari *performant*.

A Luxemburg el sector financer és, de lluny, el primer motor econòmic del país, representa el 38% del PIB i conserva el triple A, mentre que Malta és, segons el World Economic Forum, el desè sistema bancari més sòlid del món, on els actius bancaris s'avaluen al 800% del PIB.

Igual que els quatre estats més petits, tots, inclosos Luxemburg i Suïssa han hagut d'adaptar-se a les exigències de l'OCDE en matèria de transparència bancària i de cooperació financera i fiscal.

La crisi econòmica i financera del 2008 va afectar de manera diversa aquest grup d'estats.

Mentre que Islàndia i Xipre es van veure molt afectats pels actius tòxics i les *subprime*, Malta, Luxemburg (que està a la primera posició a la UE en PIB per habitant) o Suïssa han anat resistint. Tanmateix, Islàndia s'ha recuperat més aviat que Xipre i des del 2014 que torna a créixer econòmicament, amb la pesca, que representa el 40% de les exportacions (Islàndia acaba de signar un acord de lliure canvi amb la Xina), l'energia, el turisme i el desenvolupament de les TIC. Xipre, que pateix del mal grec ja que el 40% dels compromisos exteriors dels bancs xipriotes estaven lligats al deute grec i el dèficit xipriota ja el 2010 era molt elevat, va demanar ajuda a la Unió Europea el juny del 2012 i des del gener del 2013 té en marxa un pla molt estricte i rigorós supervisat per Brussel·les i per l'FMI. A més del sistema bancari i financer la crisi ha malmès a Xipre la construcció i la indústria i el 2014 l'activitat econòmica va retrocedir un 2,8%.

Eslovènia, que també ha patit per la crisi financera i que va haver de recapitalitzar els seus bancs, s'està recuperant des del 2014, amb un creixement del 2% del PIB. Aquesta renovada activitat és fruit de l'increment de les inversions, el turisme o de l'impuls del comerç exterior, que representa el 130% del PIB d'aquest país. A més, el país, que encara no ha acabat la transició dolça entre economia socialista i economia liberal, té com a fita un pla per privatitzar la majoria d'empreses públiques i disminuir el dèficit públic.

El control de l'atur és un dels punts forts de la majoria d'aquest grup d'estats, així com el fort arrelament del sistema d'estat del benestar. Així, Suïssa té una taxa d'atur envejada del 3,4%, seguida d'Islàndia, amb 4%, mentre que Luxemburg i Malta tenen una taxa d'atur del 6%. Eslovènia, amb una taxa d'atur del 10,8%, i Xipre, amb un 16,2%, es desmarquen dels altres estats. A banda, Luxemburg té un sistema de protecció social i de jubilació molt generós i envejat, amb un percentatge de recuperació del 92% al 112%.

Els temes de societat i el pes de la tradició també afecten diferentment els sis estats d'aquest grup. A Malta l'avortament està prohibit, Luxemburg va legalitzar l'adopció per part de parelles del mateix sexe tot just fa un any (el juny del 2014) i enguany, a l'inici del 2015, ha revisat els acords entre l'Església catòlica i l'Estat per fer que les celebracions religioses se separin de les celebracions institucionals i que la subvenció a aquesta religió passi de 24,4 milions d'euros a 6,75 milions, a més que augmentin els subsidis a les altres religions, com l'islam, que passa de tenir una subvenció de 2.480 euros a 450.000 euros.

Relacions amb la Unió Europea

Quatre dels onze estats són estats membres de la UE: Eslovènia, Luxemburg, Xipre i Malta. Luxemburg és un dels estats fundadors, Xipre i Malta en van ser estats membres el 2004 i Eslovènia va esdevenir-ne el 2007. És a dir que formen part de la UE. Tots quatre han adoptat la moneda comuna: l'euro.

Dos dels onze estats, Islàndia i Liechtenstein, formen part de l'EEE (espai econòmic europeu) des del 1995. És un macroacord d'associació amb l'accés al mercat interior de la UE, amb les quatre llibertats (lliure circulació de persones, de mercaderies, de serveis i de capitals), però sense la política exterior comuna o la fiscalitat.

Un dels estats, Suïssa, té un teixit d'acords sectorials amb la UE (més de 120 acords), anomenats els *bilaterals I* i els *bilaterals II*, que actualment s'estan tornant a negociar arran del referèndum

del “no” suís, el 2014, per aplicar l’acord de lliure circulació de persones, ja que els bilaterals, tot i ser acords separats, estaven lligats per una clàusula, la clàusula *guillotina*, que preveu que si un dels acords no s’aplica o deixa d’aplicar-se, tots els altres cauen i deixen d’aplicar-se.

Tres dels onze estats, Andorra, Mònaco i San Marino, estan en un procés de negociació d’un acord d’associació amb la UE arran del mandat de negociació que la UE va lliurar a la Comissió el desembre del 2014. De ben segur que en la propera ponència, el ministre Saboya ens en donarà més detalls. Dit això, em permeto suggerir que el pas que la UE va fer lliurant el mandat de negociació pren com a base jurídica la declaració 3 de l’article 8 del Tractat de Lisboa, declaració que va ser inclosa dins del tractat mercès a l’acció decidida i insistent de la diplomàcia de dos dels estats més petits, Liechtenstein i Andorra, i de la complicitat i empena decisives de tres estats membres afins, França i sobretot Espanya i Alemanya. En l’esmentada declaració s’especifica que: “La Unió tindrà en compte la situació particular dels estats de petita dimensió territorial, mantenint amb ells relacions específiques de proximitat.”

Tots tres, no obstant això, ja tenen alguns acords amb la UE. San Marino i Mònaco tenen un acord monetari des del 2000 per RSM i del 2001 per Mònaco per encunyar euros renovats fa cinc anys, mentre que Andorra va signar nou anys més tard l’acord monetari el 2011. Per això tots tres tenen la moneda única, l’euro.

Tots tres van signar un acord relatiu a la fiscalitat de l’estalvi dels no-residents el 2004, acord que s’està revisant actualment, per deixar pas, el desembre del 2015 segons les previsions, a un altre acord d’intercanvi d’informació fiscal automàtic.

A banda, San Marino té a més a més un acord d’unió duanera i de cooperació amb la UE des del 1991, Andorra té un acord comercial amb una unió duanera parcial amb la UE des del 1991 i un acord marc de cooperació en matèria de medi ambient, educació i polítiques transfrontereres des del 2004. Mònaco té un acord comercial amb la UE des del 2003 relatiu als productes i dispositius mèdics i als cosmètics.

I finalment el Vaticà té un acord monetari amb la UE per encunyar i establir l’euro com a moneda oficial des de l’any 2000, revisat el 2009.

Conclusions

Se’m fa difícil establir línies de conclusions sobre aquests deu o onze estats si hi incloem el Vaticà, examinats en aquesta ponència, ja que de ben segur que moltes sinergies, accions i problemàtiques de cadascun d’ells i de la transversalitat de les relacions s’han quedat al tinter..., per manca de temps i perquè el subjecte és molt ampli i complex.

Pel que fa al Vaticà, i per tal de fer-ne una pinzellada com he comentat a la introducció, tot i que d’acord amb el Tractat de Latran del 1929 el Vaticà és un territori independent i sobirà i que el papa és el cap de l’estat, hi ha elements massa diferencials que compliquen poder-ne fer un comparatiu. El papa és també el cap de la Santa Seu, que és la institució que governa l’Església catòlica, ubicada al Vaticà. Al Vaticà no es parla de *nacionalitat*, sinó de *ciutadania*, i obtenen la ciutadania vaticana els eclesiàstics que sojornen i resideixen al Vaticà, mentre hi són. I la perden un cop en marxen, una mica com el passaport de *funcions* que a Andorra donem als jutges del Tribunal Constitucional, als magistrats del Tribunal Superior de Justícia o als coprínceps forans mentre exerceixen al país.

Tanmateix, en dret internacional, la Santa Seu és una entitat sobirana, amb una política internacional pròpia i amb relacions diplomàtiques amb més de 170 estats al món i la majoria d'organitzacions internacionals, com les Nacions Unides, el Consell d'Europa o la Unió Europea. Són elements essencials per la diplomàcia de la pau i de la justícia al món, però el Vaticà alberga un recorregut i vida propis per la qual cosa he preferit deixar-lo com una peça annexa del puzzle.

Pel que fa les consonàncies, podríem destacar el fet que els onze mantenen unes relacions estretes i molt vinculades amb la Unió Europea, o bé com a estats membres o bé amb acords. En aquest sentit, i a la llum del que hem pogut apreciar amb Liechtenstein i el creixement i fortalesa econòmica que aquest estat té mercès a l'espai econòmic europeu amb la Unió europea, el futur acord d'associació que Andorra està negociant amb la Unió Europea podria ser una oportunitat. Se'ns pot permetre pensar que si fa vint anys Liechtenstein apostant per l'EEE va donar una empenta decisiva a la seva economia per diversificar-la i consolidar-la, sense perdre els trets d'identitat i les seves particularitats, l'acord que es pugui assolir amb la UE també ens podrà ser benèfic. De fet, Mònaco i San Marino van en la mateixa línia.

Pel que fa als petits estats més grans (Eslovènia, Suïssa, Islàndia, Xipre, Malta i Luxemburg), si bé han hagut d'acceptar fil per randa tot el cabal comunitari lligat a les quatre llibertats i a les polítiques horitzontals igual que els grans estats, tots tenen protocols addicionals que els permeten tenir períodes molt llargs d'adaptació amb alguna excepció.

És un fet que malgrat les dissonàncies i les consonàncies que poden aflorar, tots els estats de petita o de molt petita dimensió s'esmercen per conservar llurs especificitats i llurs prerrogatives dins del mapa polític i econòmic europeu i mundial. És a dir que llur acció comuna és destacar a l'exterior per obtenir un reconeixement, fer-se un nom i poder tenir rèdits polítics i sobretot econòmics, ja que a l'hora de la mundialització, on el món és un mocador, la viabilitat i la solidesa econòmiques d'un Estat són el sòcol de la seva sobirania. I tota la subtilitat rau a preservar, acaronar i esperonar a la vegada els trets identitaris que fonamenten cadascun dels estats, mantenint unes relacions de respecte i específiques amb els estats veïns. És el que s'anomena el *soft power* (que podríem traduir o definir com poder suau, dolç o poder de persuasió). El *soft power*, que va ser una noció que va introduir el 1990 l'universitari americà John Nye contraposada al *hard power* (poder dur) tradicional d'imposar-se per la força i de mesurar la potència fent demostracions de força, és el que uneix aquests onze estats. Així que per cloure diré que el *soft power* els dóna l'impuls necessari i el fet diferencial per mantenir la seva pervivència en tant que estats sobirans de dret i en dret internacional, malgrat no tenir exèrcit o tenir-ne de manera quasi testimonial i no ser cap potència econòmica mundial.

Meritxell Mateu i Pi,

consellera general de Demòcrates per Andorra,
exambaixadora i exministra d'Afers Exteriors

Andorra i el nou marc de relacions amb la UE

Gilbert SABOYA i SUNYÉ

Introducció. Quan parlem d'aproximació d'Andorra a la UE és probablement una expressió tant retrospectiva com prospectiva. En efecte, retrospectivament, Andorra s'ha anat aproximant a la UE de dos maneres essencials: una més lligada a la realitat de la necessitat d'adaptació del conjunt normatiu andorrà pel fet de viure al bell mig d'Europa, i l'altra més vinculada a l'expressió d'una voluntat política de més integració.

Així, i des de la perspectiva més prospectiva, tant la necessitat d'adaptació a l'entorn com una bona dosi de voluntat política seran dos elements per continuar tenint en compte.

Tant un aspecte com l'altre fan de l'aproximació d'Andorra a la UE una realitat evolutiva.

Maria Ubach, ambaixadora d'Andorra prop de la UE

1 Homologació. Començarem fent una breu referència al primer dels vessants de l'aproximació d'Andorra cap a la UE: la de la necessitat d'adaptació del conjunt normatiu andorrà al seu entorn viscut en les darreres dècades.

No farem, avui i aquí, la llista de directives i reglaments de la UE que s'han anat adaptant els darrers anys en forma de lleis i reglaments per regular múltiples àmbits.

En especial, aquesta tendència ha estat present en tot el relatiu a la seguretat industrial, a temes mediambientals o als serveis financers, per exemple, i sempre ha anat associada a una idea bàsica que anirem desenvolupant al llarg de l'exposició: la necessitat d'homologació de la nostra legislació a l'entorn.

Molt sovint Andorra ha emprat l'adaptació del cabal comunitari amb vista a poder desenvolupar activitats, o bé en altres casos per poder equiparar les seves pràctiques i evitar així situacions de conflicte per als seus operadors. En ambdós casos, si no ho

hagués fet, les conseqüències les haurien acabat patint aquests mateixos operadors. Tampoc no podem ignorar que Andorra ha fet passos en el passat cap a establir acords directes amb la UE.

Són especialment rellevants en aquest sentit l'acord duaner de final de la dècada dels 1980, o bé de manera més recent l'acord sobre la fiscalitat de l'estalvi del 2004, o més recent encara l'acord monetari del 2011.

Amb aquests textos Andorra passava a adquirir de forma pautaada tot el cabal comunitari existent en aquells moments, però també –i diria que sobretot– tot el cabal a venir. I aquest és un punt eminentment interessant, ja que com es pot comprendre la delegació legislativa i per tant la cessió de sobirania que es fa és un element molt notable.

En tots els casos, els acords han d'intentar resoldre qüestions pendents entre Andorra i la UE, sovint fruit de l'evolució de la mateixa UE i a vegades arran de demandes específiques andorranes.

L'acord duaner té per objectiu resoldre des del punt de vista de la UE el fet que Andorra es troba enclavada entre dos estats membres, des que Espanya en va esdevenir estat membre, el 1986. Curiosament, per resoldre aquesta situació, la UE negocia amb una Andorra que en aquell moment no és un estat de dret reconegut internacionalment.

La UE manté acords duaners amb altres estats tercers: la unió duanera amb Turquia cobreix, igual que a Andorra, els capítols 25 a 97; la unió duanera amb San Marino cobreix tots els capítols, de l'1 al 97, inclosos, per tant, els productes agrícoles.

Però la UE no tan sols intenta resoldre situacions puntuals, sinó que sol fer-ho en fronts més amplis, especialment quan es refereix als petits estats europeus, i en temàtiques sensibles.

Us n'esmentaré alguns exemples. L'acord sobre la fiscalitat de l'estalvi és el precursor de la situació actual de l'intercanvi automàtic d'informació fiscal. Es preveuen retencions en origen sobre els interessos de productes d'estalvi pagats a Andorra als beneficiaris efectius, persones físiques residents en un dels estats membres de la UE, com a mesura compensatòria provisional a canvi de no facilitar dades. Aquest acord inclou Suïssa, Liechtenstein, Mònaco, San Marino i Andorra: tots els microestats (més Suïssa, que no és tan *micro*).

Avui el pas cap a l'intercanvi automàtic esdevé una realitat, amb un calendari que s'escalona entre el 2017 i el 2018. Suïssa, Mònaco i Andorra iniciaran l'intercanvi automàtic el 2018; Liechtenstein i San Marino, el 2017. Tots cinc països es troben avui negociant amb la UE un acord que permetrà la cooperació administrativa en l'àmbit fiscal; de fet, Suïssa ha signat l'acord fa poques setmanes.

Acabarem amb l'acord monetari del 2011, mitjançant el qual països tercers passen a tenir un marc per a la utilització efectiva de l'euro com a moneda oficial i que engloba San Marino, Mònaco, el mateix Vaticà o Andorra (Liechtenstein té un acord monetari amb Suïssa).

De fet, podríem anar més enllà en l'anàlisi d'aquest vessant d'homologació.

I força seria de constatar que no tan sols Andorra ha emprat aquesta pràctica en relació amb normes de la mateixa UE, cosa que sembla fins a cert punt normal, ja que ens hi trobem físicament enclavats, sinó de molts altres organismes internacionals, com el Consell d'Europa o l'OCDE, per esmentar-ne només dos de certa actualitat, especialment en les temàtiques financeres com la lluita contra el blanqueig o la transparència financera internacional i la fiscalitat.

El cas més paradigmàtic és el de l'intercanvi automàtic d'informació fiscal, en què el text que la UE negocia amb els petits estats europeus es basa en el model de l'OCDE (*Competent Authorities Agreement* i *Common Reporting Standard*), amb la paradoxa que la mateixa UE se sotmet a una regla supranacional. Els tractats en preveuen l'actualització en funció de l'evolució que puguin tenir els estàndards de l'OCDE. Parlant de cessions de sobirania...

Aquesta interdependència amb el nostre entorn més immediat s'amplifica amb el fenomen de la creixent globalització, tant en l'àmbit geogràfic, que passa a ser cada vegada més global, com en el ritme d'evolució, que s'accelera notablement. La necessitat d'adaptació o d'homologació és a la vegada més global i més ràpida, i per tant, és més exigent.

A ningú no se li escapa que Andorra no ha pogut, ni podrà viure al marge d'aquesta evolució. Una altra cosa és saber de quina manera Andorra es vol mantenir atenta a aquest procés: quin mètode vol aplicar? Més reactiu? O més proactiu? No és sobrer reconèixer que històricament Andorra ha estat més aviat reactiva en la seva política d'adaptació o d'homologació amb l'entorn. L'experiència ens ha demostrat que aquesta excessiva reactivitat o tardana actuació no sol produir resultats massa positius. No podem fer cas a aquells que professen la dita francesa *d'avant l'heure, ce n'est pas l'heure. Après l'heure, c'est trop tard*.

2 Voluntat política. Però més enllà d'aquesta breu constatació històrica de la progressiva homologació o adaptació del nostre cos normatiu a directives i reglaments de la UE, m'agradaria dedicar un espai a l'expressió de la voluntat política d'una integració més gran a la UE. És a dir, a l'exploració de l'evolució d'una més gran convergència del nostre marc normatiu, fruit del procés d'adaptació o homologació descrit abans, cap a una major integració.

En relació amb aquest punt, voldria assenyalar dos aspectes essencials: un lligat a una certa idea de continuïtat històrica que sobrepassa separacions polítiques tradicionals, i l'altre lligat al fet que aquesta expressió política de més integració va estretament vinculada, sempre que se'n parla, al procés d'obertura i diversificació econòmica d'Andorra.

De fet, tractaré aquests dos temes seguint de manera cronològica les publicacions més rellevants, i les posaré en perspectiva de la seva influència sobre les posicions polítiques.

3 Continuïtat històrica. Durant pràcticament una dècada, des del 1999 fins al 2009, proliferen publicacions importants encomanades pels successius governs. En destacaria algunes, com l'estudi *Elements per definir un model de relació entre la UE i Andorra*, elaborat per Pedro Solbes el llunyà 1999 quan era comissari d'Afers Jurídics i Monetaris de la Comissió Europea. I dic llunyà amb una certa ironia, perquè el seu treball és rabiosament actual.

Recomanaria a tothom de llegir (més enllà del conjunt de l'obra, en què posa de manifest la necessitat d'homologació que vindrà) la seva aposta per l'obertura econòmica i una més gran integració amb la UE, però sobretot la seva reflexió final sobre les opcions de futur per a Andorra, en què analitza la possibilitat de seguir un model autònom o bé un model més integrat.

Aquesta reflexió és avui, al meu parer, un dels aspectes més rellevants al voltant de la qüestió de l'aproximació d'Andorra a la UE.

La manera com, ja des del 1999, l'autor anticipa que esdevindria cada cop més difícil no evolucionar des d'una adaptació autònoma, i podríem afegir autòctona, de les normes del nostre entorn cap a una visió més integrada. I parlo d'autònoma i autòctona en dos sentits. Autònoma en el sentit d'escollir el moment i l'àmbit de la qüestió a adaptar. L'autonomia rau que s'és capaç d'escollir de forma adequada el moment per adaptar les qüestions necessàries o desitjables. Ja hem constatat que no sempre la selecció del moment ha estat la més adequada en el passat.

Però quan hi afegeixo autòctona ho faig en referència al grau d'adaptació del text andorrà respecte de la regulació de referència.

Si bé encertar els continguts i els moments és difícil, especialment quan el ritme regulatori al nostre entorn s'accelera, i no està exempt d'un esforç de producció legislativa important, la temàtica del grau d'adaptació cada vegada té més importància. Fins fa ben poc, sempre es procurava deixar marges de diferència, a vegades més generosos, per poder preservar alguns avantatges comparatius en l'adaptació de les normes. Avui, en un món on per poder competir, has de fer-ho en un marc comú de regles del joc, o *level playing field*, el valor de l'homologació per part dels altres, o el *segell* d'homologació que doni per vàlid el nivell d'adaptació és un requisit quasi bé indispensable. De què serveix fer l'esforç d'adaptar-se si després no es té la certesa que el món ho interpretarà com a equivalent? Quin interès té el món a dedicar-se a valorar si els avenços propis d'Andorra són mereixedors de l'homologació?

En un món globalitzat, on les decisions d'inversió es prenen de forma cada vegada més ràpida, i on existeixen multitud d'alternatives on invertir, qui no preferirà tenir la certesa d'un *segell* de validació del marc normatiu?

La reflexió al voltant de com garantir la consecució d'aquest *segell* resulta, al meu parer, un element clau en la primacia de l'opció de més integració respecte a l'opció de la via autònoma i autòctona.

En aquest mateix sentit i vinculant de forma estreta la necessitat d'un procés d'obertura i de diversificació de l'economia andorrana amb la d'una aproximació a la UE basada en la idea d'una més gran integració s'expressen diferents autors, com Michel Camdessus, exdirector general de l'FMI, amb l'estudi *Andorra: de les excepcions a l'exemplaritat*, del 2005 (tot i que es concentra de manera principal en la necessitat d'homologació); Michael Emerson, investigador del CEPS, amb l'estudi *Andorra and the European Union*, del 2007; Jacques Attali, amb l'obra *23 propositions pour changer la Principauté d'Andorre*, del 2009, o bé finalment els professors Berthélemy, Maresceau i Llimona amb l'estudi del 2009 *Andorra-Unió europea: cap al mercat interior*, en què aposten per la convergència cap a una més gran integració.

En tots aquests treballs es constata l'esgotament del model econòmic tradicional davant dels canvis en curs. I se'n deriva la necessitat d'un procés de reforma que condueixi a una més gran diversificació de l'economia andorrana, via l'obertura econòmica, que acabi portant a un estadi de més integració amb la UE, basat en la idea de l'accés al mercat interior europeu tenint en compte les particularitats de l'economia andorrana.

Tots els treballs coincideixen en aquesta base. I resulta molt important, ara que es discuteix sobre si és convenient o no avançar en aquest procés, prendre nota que sempre s'opta per aquesta via davant del previsible fracàs de l'*status quo*.

Aquesta premissa bàsica, comuna a tots els treballs –el del fracàs de l'*status quo* amb vista a poder generar escenaris de sortida de la situació–, resulta extremament interessant. Sobretot per tenir clar com s'ha d'afrontar la qüestió de la conveniència d'avançar: avançar o *status quo*. En efecte, no ens enganyem; l'*status quo* no és la tornada als anys gloriosos, quan semblava que no calia tocar res perquè semblava que tot funcionava.

Avui, com ahir, s'havien de confrontar dos escenaris: el de més integració, amb els seus punts forts i febles, amb les seves oportunitats i amenaces, respecte de l'*status quo*, que també presenta els seus propis punts febles i amenaces. No ens enganyem.

En tot cas, tots aquests treballs devien anar prenent en l'imaginari polític andorrà, ja que a partir del 2009, el govern d'Albert Pintat, primer, i seguidament els governs de diferents colors polítics, com els de Jaume Bartumeu i Antoni Martí, més a l'esquerra o més de centre, van donar una certa continuïtat al plantejament de necessitat de reformes que permetessin diversificar i obrir l'economia, i plantejar una més gran integració cap a la UE. Més aviat hauria de dir una continuïtat certa: especialment, al voltant de la idea de l'accés al mercat interior de la UE tenint en compte les particularitats d'Andorra.

Aquesta idea ha anat fent camí des que el 2009 el govern d'Andorra presentés a la UE un primer memoràndum, *Note à l'attention de la future présidence espagnole de l'UE: les relations entre l'Andorre et l'EU, vers le marché intérieur*, que apostava per aquest objectiu a llarg termini, ja fos per la via d'una participació a l'espai econòmic europeu (EEE) o d'una estructura equivalent.

L'espai econòmic europeu era, i és encara, un exemple únic de participació en el mercat interior per part d'estats no membres de la UE. Agrupa encara avui Noruega, Islàndia i Liechtenstein, aquest darrer un clar exponent de les possibilitats d'un microestat d'assolir aquest status.

Aquesta petició andorrana es formulava en el marc de la presidència de torn espanyola del Consell de la UE, el primer semestre del 2010. Per tant, la voluntat política intentava buscar el moment oportú perquè pogués ser presa en consideració. Aquest fet tenia poc d'estètica i en canvi molt d'expressió de forta voluntat política. I és que convé recordar que en aquells moments el Govern manifestava una forta voluntat d'expressió política a favor de les reformes, de l'obertura econòmica i de l'aproximació cap a la UE; elements indissociables, també en aquell moment.

Probablement hi havia més voluntat d'expressió política que capacitat de posada en obra, com va quedar demostrat. Probablement, les mateixes veus que avui continuen defensant que no cal avançar o que no és el moment tenien, en aquell moment, més força, i probablement més influència, que la que avui volen tornar a recuperar.

En tot cas, la idea de l'accés al mercat interior, tenint en compte les particularitats d'Andorra, vertebrada al voltant de la participació a l'EEE o a una estructura equivalent, estava llençada. Bo seria aprofitar aquí per anotar que l'EEE és un acord d'associació, i que per tant, la situació actual no deixa de ser un avenç en la línia de la voluntat política expressada ja el 2009 pel govern d'Albert Pintat.

Seria injust no fer menció a la iniciativa de la diplomàcia andorrana d'aquell moment, conduïda pel ministre Juli Minoves, que va promoure la introducció en el projecte del tractat constitucional de la UE d'una declaració que tingués en compte la situació particular dels estats de petita dimensió territorial dins de la seva política de veïnatge, i que va donar lloc a la declaració 3 de l'article 8 del Tractat de la Unió Europea.

També seria injust no fer menció en aquest punt de l'aportació realitzada pels professors Jean-Claude Berthelemy, Marc Maresceau i Joaquim Llimona amb el seu treball *Andorra–Unió Europea: cap al mercat interior*, que serveix de base clara als continguts del *non-paper* del 2009.

Encara recordo –i obro un parèntesi si m'ho permeteu– amb un punt de certa nostàlgia la presentació d'aquest treball, en presència de la ministra d'Afers Exteriors, Meritxell Mateu. Ho recordo perquè aleshores, i a resultes d'un treball encomanat per la Fundació Reig sobre l'estat d'Andorra en temes socials, estàvem treballant amb el Jordi Alcobé (així ens vam conèixer...) i amb el Jean-Claude Berthélemy. Vam anar a escoltar el Jean-Claude, en particular, i recordo que en aquell precís moment el Jordi i jo mateix vam constatar que aquest era el discurs de futur per resoldre el que en aquell moment resultava popular anomenar *l'encaix d'Andorra a Europa*. Ho vam compartir amb els companys Ladis [Baró] i Vicenç [Mateu], i des de llavors va esdevenir la base de treball de Nou Centre, Coalició Reformista i Demòcrates per Andorra. Fins avui, quan tinc l'honor i el plaer de comptar amb tots ells: el Jean-Claude, el Marc, ara acompanyat del seu amic (i també vell coneixedor i amic d'Andorra) Paul Démaret, i el Joaquim, que d'aquí a uns dies estarà de conferenciant a la Universitat d'Estiu d'Andorra. Un altre element de continuïtat... Tanco el parèntesi.

El govern Bartumeu donaria també continuïtat al procés amb un nou memoràndum, *Note sur les relations entre l'Andorre et l'UE*, en què apostava, en la línia esmentada abans, per un acord d'associació *ad hoc*. Encara que el discurs relatiu a la diversificació econòmica i a l'obertura econòmica no fos tan present en aquells moments, la vocació europeïsta del Govern donava suport a la continuació dels treballs.

La UE acceptava el repte d'aquesta possibilitat, i el juny del 2011, sota la presidència hongaresa, iniciava el procés d'anàlisi de l'accés al mercat interior de la UE per part de Mònaco, San Marino i Andorra, que alhora havia de tenir en compte les seves particularitats. A partir de llavors, el diàleg entre els participants s'intensifica.

Diàleg bilateral entre la UE i Andorra.

Diàleg trilateral entre Andorra, San Marino i Mònaco.

Diàleg intern entre el conjunt de forces polítiques representades al Consell General.

El govern d'Antoni Martí produeix tres nous memoràndums destinats a Brussel·les i a les capitals dels Estats membres,¹ tots preparats amb la participació de totes les forces polítiques representades al Consell General, amb les quals es comparteixen els continguts de les trobades mantingudes sobre aquest tema. Tots aquests memoràndums, a la vegada, responen a sengles comunicacions de la UE i preparen les posicions davant els propers passos. En aquests memoràndums es van precisant, a mesura que avancen, les posicions polítiques, tant des del vessant del marc institucional, en què es planteja d'entrada la

participació a l'EEE o a una estructura equivalent que organitzi la incorporació del cabal comunitari mitjançant un comitè mixt, i els òrgans de supervisió i resolució de conflictes escaients, com des del vessant més sectorial, en què s'insisteix en el lligam amb el procés de reforma i obertura de l'economia, i s'avança la necessitat de respectar les particularitats d'un petit estat com ho és Andorra.

Sobre la base d'un intens treball d'intercanvi de visites i qüestionaris amb la UE i entre els tres microestats, la UE va descartant, dels cinc escenaris plantejats per la Comissió Europea el novembre del 2012, l'*status quo*, els acords sectorials tipus Suïssa i l'adhesió a la UE.

Val a dir que, aquesta posició, la manté la UE també davant de Suïssa, amb qui està, avui en dia, en un procés de negociació que inclou molts aspectes similars als que estem tractant els tres microestats, i que parteix de la base de posar fi a la dinàmica d'acords parcials en favor de l'establiment d'un marc general de relacions que cobreixi la globalitat del mercat interior de la UE.

Un any més tard, el novembre del 2013, la UE descartaria l'escenari de la participació a l'EEE i acaba conclouent que l'opció més viable és la d'un (o diversos) acords marc d'associació.

Així, davant la perspectiva d'un possible acord de la UE per a l'obertura de negociacions amb Andorra, Mònaco i San Marino, el Govern elabora un tercer memoràndum, que fa especial èmfasi en alguns aspectes *a priori* essencials de la negociació. Les anomenades, a voltes, *línies vermelles*, a les quals em referiré al final de la ponència.

Finalment, el desembre del 2014, la UE dona llum verd a l'inici de negociacions per a un o diversos acords d'associació amb Andorra, Mònaco i San Marino. Per això adopta un mandat que reprèn els elements que Andorra sempre ha defensat: l'accés al mercat interior tenint en compte les particularitats dels estats de petita dimensió territorial, tal com recull el Tractat de Lisboa. És bo mencionar també la insistència de la UE que l'acord tingui plantejaments similars als de l'EEE.

Les negociacions s'inicien oficialment el 18 de març del 2015 a Brussel·les, en presència de la vicepresidenta de la Comissió Europea i alta representant per a la Política Exterior i de Seguretat de la UE, Federica Mogherini, que convida els tres ministres d'Afers Exteriors, Pasquale Valentini, de San Marino; Gilles Tonelli, de Mònaco, i jo mateix, com a ministre en funcions aquells dies a resultes del procés electoral. Mònaco i San Marino havien nomenat prèviament els seus caps negociadors, el mateix ministre Tonelli per Mònaco i Antonella Benedettini, ambaixadora de San Marino davant de la UE.

Andorra va informar les autoritats de la UE que seria el nou govern qui nomenaria el cap negociador, càrrec que ha recaigut en l'avui lectora d'aquesta ponència, com a nova ambaixadora d'Andorra prop de la UE, Maria Ubach, a qui dono les gràcies per haver-se desplaçat avui a Prada, honorant el meu compromís amb la SAC, i que ha succeït l'ambaixadora Eva Descarrega, avui secretària d'Estat de Justícia i Interior, a qui vull agrair la seva tasca a Brussel·les durant aquests darrers cinc anys.

4 Avui, negociació. Les negociacions arrenquen, així doncs, fa unes setmanes amb la idea d'afrontar primer les qüestions relatives al marc institucional que ha de regir el funcionament de l'acord i de negociar posteriorment els aspectes més sectorials, basats en un ordre

cronològic que començaria per la lliure circulació de mercaderies, després la lliure circulació de persones, més endavant la lliure circulació de serveis i finalment la lliure circulació de capitals. Aquestes són les quatre llibertats de circulació que configuren la base del mercat interior de la UE, a les quals hauríem d'afegir també les polítiques horitzontals o d'acompanyament, que tracten temes transversals com ara l'organització de la competència, la defensa del consumidor, les polítiques mediambientals o bé de suport a la petita i mitjana empresa, entre d'altres.

La delegació andorrana, encapçalada per l'ambaixadora Maria Ubach, compta amb la presència dels representants del serveis dels Coprínceps, ja que el Govern, d'acord amb l'article 67 de la Constitució, els va requerir la seva associació.

Des d'un punt de vista del marc institucional, la voluntat de la delegació andorrana és assolir un marc garantista i participatiu. En aquest sentit, més garantista i més participatiu que el marc institucional del darrer acord conclòs amb la UE, l'acord monetari. No es tracta avui de criticar aquest acord; al cap i a la fi, el text es bàsicament el mateix que va ser acordat també amb San Marino, el Vaticà i Mònaco, però és cert que deixa poc marge a la participació andorrana, més enllà de fixar el calendari d'aplicació. En canvi, el mercat interior és quelcom que haurem de compartir, i per tant, entenem que hauria d'incorporar elements més participatius i també més garantistes.

Des d'un punt de vista sectorial, Andorra ha avançat d'entrada alguns punts essencials de la negociació que són especialment sensibles i que entrarien dins del camp de les particularitats. En l'àmbit de la lliure circulació de persones, Andorra proposa el manteniment d'instruments de gestió de la política immigratòria, com ara les quotes a partir d'un període de transició associat a criteris de revisió i clàusules de salvaguarda escaients. En el vessant de la lliure circulació de mercaderies, es proposa el manteniment dels continguts de l'acord duaner existent. Pel que fa a la lliure circulació de serveis i capitals, s'advoca per l'establiment de períodes de transició específics a la situació de cada sector econòmic a fi de facilitar-ne l'adaptació; així mateix, s'apunta la casuística particular dels mercats de l'energia i les telecomunicacions. És probable que en el transcurs de la negociació apareguin altres punts sensibles, però d'entrada, aquests són importants.

El diàleg amb el conjunt de les forces polítiques presents al Consell General, com ja vam fer durant la legislatura passada, i ara també amb el conjunt de les organitzacions empresarials i socials, especialment en el vessant sectorial, haurien de permetre afrontar les negociacions i anar a Brussel·les a parlar amb una sola veu. Una premissa important per negociar en millors condicions, primer, però també per preparar, després, si el resultat de les negociacions així ho aconsella, el suport al tràmit parlamentari de l'acord i a l'eventual referèndum que DA portava en el programa electoral. Mai no serà possible satisfer tothom, i el Govern haurà de conduir i arbitrar en les negociacions en el si de la delegació andorrana, tal com preveu la Constitució, però resulta obvi que la construcció d'un consens ampli ha de ser un fil conductor de la seva acció.

Dic si el resultat de les negociacions així ho aconsella perquè resulta evident que no podem anticipar-ne totalment els resultats. De totes maneres, però, serà convenient tenir present sempre, atesa la similitud del cas, l'exemple de Liechtenstein.

Un país més petit que Andorra, membre de l'EEE, un acord d'associació en si mateix que ha sigut capaç de fer front al repte que suposa l'adaptació del cabal comunitari concernit, i que ho ha fet, a més, a satisfacció de totes les parts, especialment la seva, ja que l'impacte de la seva participació al mercat interior li ha permès un desenvolupament certament envejable. Però tot aquest procés requerirà encara d'un cert temps. I possiblement mereixi algunes ponències més en el futur.

Gilbert Saboya i Sunyé,
economista i ministre d'Afers Exteriors

1- (Oct. 2011) "Memorandum sur les relations entre l'Andorre et l'UE".

(Jul. 2013) "Vers le Marché Intérieur"

(Abr. 2014) "Non paper sur certains aspects d'intérêt en ce qui concerne la future négociation d'un Accord d'association entre la Principauté d'Andorre et l'Union européenne".

Cloenda

Àngels MACH i BUCH

Quan, a l'assemblea de socis de la SAC, es va escollir tractar de la relació d'Andorra amb els altres petits estats d'Europa, es va fer pensant que hi ha relativament poca relació. Atès que per la dimensió reduïda dels territoris la coneixença, els intercanvis i una posició comuna en aspectes que ens preocupen a tots els petits poden ajudar-nos a millorar, potser caldria que les relacions entre aquests estats en diversos àmbits fos més freqüent i fluïda. Es fa necessari conèixer-nos millor per a poder establir noves bases de col·laboració per a encarar el futur plegats cara a la Unió Europea. Més tenint en compte la mobilitat existent actualment entre ciutadans andorrans que resideixen fora d'Andorra en altres països europeus grans i petits, i els ciutadans d'altres microestats i petits estats que viuen a Andorra.

En un moment que alguns petits estats estan en converses amb la Unió Europea per tal de trobar una forma convenient d'associació, i tenint en compte que aquesta està pensada pels països de dimensions grans que la integren, és un repte aconseguir que es puguin mantenir especificitats que fins ara han permès la supervivència dels molt petits, o sinó de buscar-ne de noves, vàlides per a continuar preservant el país en el nou marc de relacions polítiques.

Al llarg d'aquesta jornada especialitzada a l'UCE, que anomenem Diada Andorrana, s'ha tractat de les relacions institucionals que Andorra ha mantingut o manté directament amb alguns dels petits estats com Mònaco, San Marino, el Vaticà, Estònia, Suïssa, mitjançant ambaixadors, i cònsols honoraris, així com les trobades de petits estats en l'àmbit de la salut, del parlamentari i de l'esport, que també fomenten aquesta coneixença mútua.

Les relacions entre les institucions d'abast internacional com la Creu Roja o la UNESCO han promogut la col·laboració en àmbits comuns, donant més força als petits països. Els serveis meteorològics dels petits estats, les relacions econòmiques i el repte del comerç electrònic també han estat factors a tenir molt en compte en aquests petits territoris durant aquesta jornada. I un altre aspecte important és la visió aportada pels andorrans que estan residint i treballant en un altre petit país d'Europa.

La Diada Andorrana ha arribat a la 28a edició amb la totalitat de les Diades publicades en llibre imprès. És important remarcar que aquesta col·lecció de llibres ha esdevingut una eina de treball no tan sols per estudiosos de temes del país, sinó també per les escoles i els lectorats de català de l'exterior, pels temes de reflexió sobre Andorra que es tracten a Prada, i per potenciar la rellevància de la iniciativa que ens va conduir a participar i donar-nos a conèixer en aquesta universitat. Des de la 22a Diada de l'any 2009 tots els articles publicats tenen el seu DOI (Digital Object Identificator), i des de la 19a Diada els articles per separat es poden trobar al portal de publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans. Així mateix també es poden trobar al portal de la biblioteca José Luis Sampedro de la Universitat Andorra. Finalment, gràcies a l'Institut Ramon Muntaner, la col·lecció de Diades Andorranes que ja estaven exhaurides en format llibre, s'han pogut digitalitzar i es poden consultar al portal www.sac.ad de la Societat Andorrana de Ciències. Els enregistraments que contenen les ponències i els debats mantinguts durant la jornada seran dipositats a l'Arxiu Històric Nacional, per a poder ser consultades per part de qui hi estigui interessat i també per a garantir la seva conservació, com els de les Diades anteriors.

El nostre agraïment al Ministeri de Cultura perquè el seu ajut ens ha permès completar la logística de l'organització de la 28a Diada i la publicació de la 27a de l'any anterior.

Agrair també al ministeri d'Educació i Ensenyament Superior el seu suport directe a la UCE. De la seva aportació econòmica es beneficien enguany dos estudiants d'Andorra i una estudiant del lectorat de Català del Govern d'Andorra a la Universitat Carolina de Praga (República Txeca), pel 90% i el 100% de l'import de les seves inscripcions als cursos, respectivament. Les seves impressions i comentaris a l'entorn de la UCE sortiran publicats als butlletins El SAC. Recordem que l'assistència a la Diada Andorrana està reconeguda per la Universitat d'Andorra amb crèdits de lliure elecció.

Un agraïment molt especial a FEDA Cultura per la seva sensibilitat envers els actes de divulgació científica i la seva confiança en la SAC.

La reproducció de la filmació "Castellers d'Andorra, des del Camp de Tarragona a Andorra" en la secció Cinema, l'exposició "Viatge al cristall" commemorativa de l'Any Internacional de la Cristal·lografia 2014, preparada per la CNAU, FEDA i la SAC, i la participació en la XI Jornada de l'IEC a l'UCE de Prada "L'Institut d'Estudis Catalans, acadèmia nacional de Catalunya i dels Països Catalans" i l'homenatge a Pompeu Fabra al cementiri de Prada han estat les altres aportacions d'Andorra a l'edició de l'UCE 2015.

Gràcies als ponents pel seu esforç en preparar la ponència, lliurar-la per escrit la majoria, i de forma especial per haver estat aquí a Prada donant-la a conèixer. Fent, a més, l'esforç suplementari de ser concisos i breus, per a adaptar-se al temps previst.

També agraïm l'esforç que duen a terme els periodistes dels mitjans de comunicació que traslladen la crònica dels esdeveniments viscuts a Prada ràpidament a Andorra, perquè els qui no han pogut assistir-hi se'n puguin assabentar fidelment i amb celeritat.

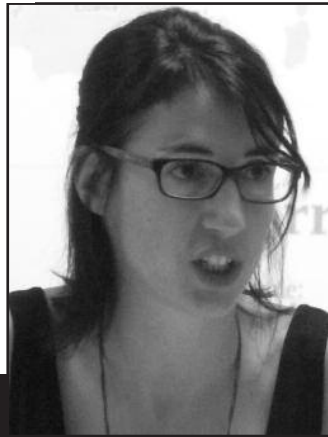
Finalment us volem agrair l'atenció i l'interès a tots els que heu estat seguint aquesta 28a. Diada Andorrana al llarg del dia, i convidar-vos a la propera edició de l'any vinent 2016, en la XLVIII edició de la UCE, en que comptem poder-vos presentar un nou tema d'interès i d'actualitat per a ser analitzat i debatut.

Àngels Mach i Buch,
presidenta de la SAC

Pensant en la Diada andorrana a l'UCE

Marta FONOLLEDA i RIBERAYGUA

El passat dissabte 22 d'agost va tenir lloc la vintivuitena Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que se celebra a Prada de Conflent, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) i patrocinada pel ministeri de Cultura i per FEDA.

Es tracta d'un ja tradicional punt de trobada polièdric i calidoscòpic per pensar i repensar Andorra des de diferents punts de vista. Gent d'Andorra i gent de fora, espontanis i assidus, autoritats, científics, periodistes, experts, i ciutadans..., tothom hi és benvingut i tothom hi té coses a dir. I de ben segur que la diada no els deixa indiferents. Com es viu la diada? Què evoca? Com es veu des de dins i des de fora? Quines oportunitats i reptes té?

Aquest any, sense saber gaire on volíem arribar, vam voler fer un experiment: el núvol de paraules espontànies de la Diada andorrana. Vam demanar a tots els assistents i ponents, el següent:

"Sense pensar-hi gaire... Si et diem *Diada andorrana a l'UCE*, quina és la primera paraula que et ve al cap? Escriptura al paperet!

Moltes gràcies!"

I vam recollir 53 paperets anònims. Després, durant la cerveseta postdiada, en una terrassa a la plaça de Prada, vam escampar els paperets sobre la taula i els vam classificar buscant criteris que per a nosaltres tinguessin sentit.

No preteníem cap exercici científic amb aquest experiment. Més que una enquesta d'opinió, era un sondeig espontani. Més que significatiu, era suggeridor. Més que precís, era explosiu. Més que una necessitat, era una excusa. Purament un *divertimento* qualitatiu. Simplement vam voler llançar una pregunta per veure què en recollíem. I vam pensar sobre el que recollíem per estructurar-ne un discurs.

Ens va servir per sintetitzar les cinc idees que es presenten en aquest text. Cinc idees que parteixen dels paperets que han escrit els ponents i assistents a la diada, amanits amb les converses de sobretaula que vam mantenir amb molts, i finalment passats per l'òptica personal de qui escriu l'article. Un poti-poti que no té cap més voluntat que continuar compartint punts de vista!

minories en una dinàmica de majories, singularitats en un univers de generalitzacions, milers davant de milions.

Una identitat construïda. La Diada andorrana arrossega 28 anys d'*HISTÒRIA* i és la més antiga i consolidada de totes les jornades temàtiques de l'UCE. Durant aquest temps, els participants incondicionals en constaten l'*EVOLUCIÓ* i el *RESPECTE* que s'ha anat guanyant dins de l'UCE (no en va, l'any 2013 la SAC va rebre el premi Canigó com a reconeixement de la seva feina). La diada ha anat construint una forma de ser i de fer que la fa *ÚNICA*. Pocs esdeveniments poden presumir de ser un referent per *COMPARTIR IDEES* de forma tan transversal, un escenari on experts, ciutadania en general i representants de les més altes institucions del país hi participen sense prejudicis, amb el propòsit de *COMPARTIR* temes d'actualitat. Podem interpretar-ho com un acte de *SOLIDARITAT* o simplement com una oportunitat derivada de les *ESPECIFICITATS* de ser un *PETIT* i *GRAN PAÍS*.

I una identitat que continua construint-se... Així ho mostren paraules com *FUTUR*, *PROSPECTIVA* o *IL·LUSIÓ*.

Una feina ben feta. Crec que no cal pecar de modestos i podem dir ben fort que la Diada d'Andorra a l'UCE funciona. En general, per als participants, és un punt de trobada *INTERESSANT* i en acabar el que més se senten són felicitacions (*MOLTES GRÀCIES; MOLT BÉ; GENIAL!*). Elogis que, seguint l'esperit de la *TROBADA DE PRADA*, traspassen fronteres (*JORNADA NECESSÀRIA PER AL FUTUR DELS PETITS PAÏSOS DES DE CATALUNYA; AMICS (DE PIRINEUS)*) i ajuden a projectar Andorra. Un participant entusiasta de Barcelona apuntava *SENY* i ens explicava tot fent el cafè que es referia a feina ben feta; a un altre la diada li havia obert la curiositat: *ANDORRA: HI ANIRÉ!*

Això sí, punts positius que moltes vegades van acompanyats d'aquells peròs propis de la gent crítica (és a dir, amb criteri) que s'estima la feina de la SAC... i que permeten obrir el següent punt:

Alguns reptes per millorar. Si bé són pocs, sí que hi ha alguns punts dèbils, que ens apuntem com a motor de millora. És una jornada densa, on s'aposta per donar veu al màxim de gent i al màxim de visions. I tanta diversitat, si no es gestiona bé, té el perill de ser *DISPERSA*. O d'haver d'estar tota l'estona patint perquè, tot i la *BONA VOLUNTAT DELS ORGANITZADORS, MANCA TEMPS PER AL DEBAT*. No és estrany que la jornada es faci *LLARGA*, i més en aquelles condicions de *CALOR* i *XAFOGOR* pròpies del mes d'agost a Prada i de les instal·lacions del liceu Renouvier.

Unes cares visibles de la feina invisible. Com sempre, darrere de les coses hi ha persones. I és ben normal que es relacioni la diada amb l'*ANTONI POL* i amb l'Àngels Mach Buch (sota el pseudònim enginyós que li han posat els periodistes de l'UCE: *MAC BOOK*), veritables menairons de la cultura científica que fa tants anys que són al peu del canó. O que es faci referència a la *MARTA FONOLLEDA*, que enguany va fer de corcò controlant el *TEMPS!* (*TIC-TAC*) de les conferències (prenent el relleu de l'Éric Jover, que ha estat tants anys fent una fantàstica feina de coordinació i projecció). Aquest és el lideratge visible de les jornades, però tots sabem que hi ha molta gent al darrere que hi posa el seu granet de sorra perquè funcionin. I, entre ells, els autèntics protagonistes són els ponents i els participants, que vénen a compartir el seu coneixement i experiència per anar millorant, entre tots, el món des

d'Andorra.

En definitiva, sembla que activitats com la Diada andorrana ajuden a avançar en la divulgació científica, entenent la ciència com un conjunt de coneixements estructurats, obtinguts a partir del raonament, el diàleg i la contraposició. Bona Setmana de la ciència!

Marta Fonolleda i Riberaygua,

coordinadora de la 28a Diada andorrana a Prada de Conflent 2015

L'Institut d'Estudis Catalans i Andorra

Àngels MACH i BUCH

Actualment l'Institut d'Estudis Catalans manté dos convenis de continuïtat amb el Principat d'Andorra: un acord marc amb l'Institut d'Estudis Andorrans, institució que presideix el ministre d'Educació i Ensenyament Superior del Govern d'Andorra, que va ser signat el 1998 pel ministre de Cultura, Pere Canturri, arran de l'exposició itinerant dels 90 anys de l'IEC que va viatjar a Andorra, a Madrid i a l'Alguer; i un conveni marc de reconeixement i de cooperació amb la Societat Andorrana de Ciències, societat científica reconeguda com associació cultural que té com a missió la divulgació de tot el coneixement i la promoció de la recerca en l'àmbit andorrà, signat el 2010, d'ampliació del conveni del 2004 d'intercanvi de publicacions. També ha signat algun altre conveni específic de caràcter esporàdic amb les mateixes entitats. El 30 de març del 2005 l'IEC va signar un conveni amb el Govern d'Andorra per al finançament del projecte *l'Atles lingüístic del domini català*. I el 13-12-2010, amb la SAC per a la publicació del llibre *Recull de conferències 2009: 200 anys de naixement de Darwin i 150 anys de 'L'origen de les espècies' / 4ts Debats de recerca: La llengua catalana i Andorra*.

Antecedents

Per la part de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), que és la que conec i em pertoca, hi ha hagut relació indirecta amb l'IEC per diversos projectes anys enrere, principalment en el camp de la salut a través de la Societat Catalana de Biologia i la Universitat Catalana d'Estiu.

Tot va començar al X Congrés de Metges i Biòlegs de Parla Catalana (CMBLC), dit de la

El Dr. Josep Alsina i Bofill explicitant
l'homenatge a Fabra al cementiri de Prada

represa perquè, iniciat el 1913, des del novè, de l'any 1936, no n'hi va haver cap més fins al que es va inaugurar a Perpinyà el 23 de setembre del 1976.

El Dr. Josep Alsina i Bofill, aleshores president de l'Institut d'Estudis Catalans (1974-78) i també president de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears (ACMCB), va ser el president del X Congrés, i el Dr. Antoni Vilanova i Ortiz, el representant d'Andorra. El metge andorrà havia estat alumne del cirurgià Dr. Joaquim Trias i Pujol, que havia estat president de l'ACMCB (1928-1939) i del VII

Signatura del conveni amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears. Seu social de la SAC a Andorra la Vella, 8 juny 1985. Josep Vilanova, Joaquim Ramis, Meritxell Fiter, Màrius Foz, Imma Mañà i Elisa Muxella. Fotografia realitzada per Antoni Pol

Congrés el 1932, i degà de la facultat de Medicina de l'Hospital Clínic. El Dr. Joaquim Trias, al final de la Guerra Civil, es va exiliar primer a Carcassonna i el 1941 a Andorra, on es va estar fins al 1947 i va poder exercir la seva professió en una petita clínica instal·lada al cap de casa de casa Guillemó junt amb el Dr. Vilanova, que va esdevenir el seu gendre en casar-se amb la seva filla Mercè. El seu nét, el Dr. Josep Vilanova, va ser fundador i el primer president de la SAC.

Amb la signatura del conveni amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, a la seu social de la SAC a Andorra la Vella, el 8 de juny del 1985, la Societat Andorrana de Ciències es va incorporar com a entitat convocant dels CMBLC junt amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, la Societat Catalana de Biologia (filial de l'IEC) i Acció Cultural del País Valencià, a més de propiciar que el XIII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana es dugués a terme a Andorra del 10 al 12 novembre del 1988. A la fotografia es pot observar el Dr. Josep Vilanova (president de la SAC), Dr. Oriol Casassas (president del congrés), Dr. Oriol Ramis, i Dr. Josep M. Goicoechea (vicepresident per Andorra) durant la presentació del congrés –foto realitzada per Antoni Pol– i l'acte d'inauguració, al Centre de Congressos d'Andorra la Vella (foto CMBLC).

XIII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, Andorra 10 al 12 novembre 1988. A la taula: Josep Vilanova (president de la SAC), Oriol Casassas (president del congrés), Oriol Ramis i Josep M. Goicoechea (vicepresident per Andorra)

L'estiu del mateix any, la SAC entra al Patronat de l'UCE, el 6 de juliol del 1988, a iniciativa de l'Enric Casassas (que havia sigut president de l'IEC el període 1982-87), aleshores president de l'equip rector de la XX edició de l'UCE, i de Joan Becat,

via Antoni López i Muntanya, amb el Centre de Recerques i d'Estudis Catalans (CREC) de la Universitat de Perpinyà. Després dels dos primers anys, la SAC ha continuat en solitari l'organització cada any de la jornada especialitzada dita Diada Andorrana i la seva publicació en format de llibre imprès, i des de la 21a Diada també en format digital. També s'ha implicat en altres actes i cursos com els d'iniciació als Països Catalans, aquesta Jornada de l'IEC a l'UCE, l'homenatge a Pompeu Fabra al cementiri de Prada, exposicions i cinema, en què ha donat a conèixer diferents aspectes d'Andorra a les edicions de l'UCE.

A iniciativa del president de la Societat Catalana de Química, el Dr. Àngel Messeguer, i atès que un membre de la seva junta directiva era també membre de la junta de la SAC, el Dr. Èric Jover, les dues entitats varen signar un conveni de col·laboració el 27 de març del 2003. De llavors ençà, a més d'una conferència anyal que s'ha anat publicant al recull del cicle de conferències de la SAC, va coproduir la 8a Trobada de joves investigadors dels Països Catalans a Andorra la Vella, del 27 al 29 novembre 2013.

A la tardor de l'any 2003 es va realitzar una sessió de la Societat Catalana de Biologia a Andorra juntament amb dues conferències de dos dels seus membres.

Conveni amb la Societat Catalana de Química, 27 de març del 2003. Àngel Messeguer i Èric Jover

Convenis IEC-SAC

El primer conveni que varen signar l'Institut d'Estudis Catalans i la SAC va ser d'intercanvi de publicacions. El varen signar els seus presidents, Josep Laporte i Antoni Pol, a la Casa de Convalescència el 2 d'abril del 2004. El Dr. Laporte coneixia la SAC perquè va ser president del 11è CMBLC, del 25 al 28 de setembre del 1980, a Reus, amb Josep Vilanova com a vicepresident territorial.

Des d'aleshores, per a les publicacions de la SAC de caràcter més acadèmic es va poder sol·licitar els DOI dels articles amb el prefix de l'IEC, i ser penjades al seu portal de publicacions.

El Dr. Laporte va ser president del 11è CMBLC de 1980, a Reus.

Amb motiu de la mostra itinerant commemorativa del centenari de l'IEC, la

8a Trobada de joves investigadors dels Països Catalans, Andorra la Vella del 27 al 29 novembre 2013

Antoni Pol i el Dr. Josep Laporte en la signatura del conveni de publicacions

Casa de Convalescència, 2 d'abril del 2004. Manuel Pascual, Àngels Mach, Josep Laporte, Antoni Pol i Salvador Alegret

SAC va col·laborar en la ubicació al claustre dels Miralls del santuari de Meritxell, i atès que el lema de l'any escollit per al cicle de conferències va ser aquesta efemèride, es va convidar el president de l'IEC, Salvador Giner, a pronunciar una conferència a l'entorn de les funcions de les acadèmies.

Paral·lelament, el 22 de febrer del 2008 la SAC va entrar a formar part de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, com a membre número 117. Aquesta institució té la seu en un local de l'IEC. En el marc de la col·laboració amb la CCEPC i l'Institut Ramon Muntaner, del 13 al 15 de maig del 2011 la SAC va organitzar la 7a edició de la trobada de Centres d'estudis de recerca local, Recercat, a Escaldes-Engordany, capital de la cultura catalana 2011, junt amb l'Institut Ramon Muntaner i la CCEPC.

Inauguració de l'exposició del centenari de l'IEC a Meritxell, el dia 7 de juny del 2007, amb Salvador Giner (president 2005-2013); el ministre de Cultura, Juli Minoves, i la cònsol menor de Canillo, Mònica Bonell

Membres dels centres d'estudis, de l'Institut Ramon Muntaner i de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana a l'envelat del 7è Recercat, a Escaldes-Engordany el 2011

Després de diversos intents de signatura d'un conveni de col·laboració ampli amb propostes per part de la SAC i desitjos per part de l'IEC, reconeixent ambdues entitats la seva afinitat i motivacions, finalment els presidents, Salvador Giner i Àngels Mach, varen signar el conveni vigent actualment, a la Casa de Convalescència el 2 de juny del 2010.

El 8 d'abril del 2011, la reunió de la secció de Filosofia i Ciències Socials, itinerant, es va realitzar a Andorra la Vella, a la sala Aria del Centre de Congressos d'Andorra la Vella, amb conferències sobre economia (Jordi Alcobé), llengua (Joan Sans), política exterior (Meritxell Mateu) i cultura (Josep Dallerès, síndic general), amb un concert previ el vespre abans a l'Institut de Música del Comú d'Andorra la Vella a càrrec d'alumnes del centre.

Arran de la coneixença amb el president de la secció, Josep González-Agàpito, i amb el president de la Societat d'Història de l'Educació dels Països Catalans, Salomó Marquès, la SAC va col·laborar en la realització de les XX Jornades d'Història de l'Educació a Andorra, del 7 al 9 novembre 2012, al cap de casa de Casa de la Vall, seu del Consell General, que per primera vegada autoritzava un acte de la societat civil en aquesta institució, i tenint en compte que havia estat escola antigament. La conferència inaugural va anar a càrrec de la ministra d'Educació, Roser Suñé, i de la consellera general i exministra d'Educació Roser Bastida, al vestíbul del nou edifici del Consell General.

Signatura del conveni amb l'IEC, el 2 de juny del 2010. Antoni Pol, Èric Jover, Ricard Guerrero, Salvador Giner i Àngels Mach

Reunió itinerant de la secció de Filosofia i Ciències Socials realitzada a Andorra la Vella el 2011

Roser Suñé i Roser Bastida en la conferència inaugural

XX Jornades d'Història de l'Educació, Andorra la Vella, del 7 al 9 novembre 2012, a la seu del Consell General

El conveni signat per la SAC amb l'IEC i Amics de l'UCE el 19 de juny del 2008, per a la segona fase de les obres del Centre Transfronterer d'Estudis Pau Casals - Alberg Vall Roc, per al qual es va sol·licitar un ajut europeu POCTEFA, va arribar a la inauguració del centre, el 9 d'abril del 2015. La SAC hi va desenvolupar, amb altres entitats, entre les quals el Casal del Conflent, les 12es Trobades Culturals Pirinenques el 25 d'octubre del 2015, registrada com a primera activitat realitzada al centre.

Balanc

En què ha beneficiat la SAC estar convenionada amb l'IEC?

En aquests anys s'ha rebut un ajut per a l'edició de quatre publicacions: tres llibres *Recull de conferències* (2008-2009-2012/2013) i un llibre de la Diada Andorrana a l'UCE (23a, 2010), d'un 5% del total de l'import de les quatre edicions. Tenint en compte que una de les prioritats de l'IEC ha estat sempre la publicació de treballs

Inauguració del Centre
Transfronterer d'Estudis
Pau Casals - Alberg Vall Roc

científics, el suport a l'edició hauria de ser més decidit i intens.

De les quatre publicacions anuals i una bianual que ha editat la SAC, a partir del 2010 (*Recull de conferències i Debats de recerca 2008 a 2013*, 13es a 19es Jornades, 22a a 27a Diada Andorrana, *Papers de recerca històrica* núm. 1 a 7, i 10es *Trobades Culturals Pirinenques*) hi consten 589 articles amb DOI en 25 llibres digitalitzats, 24 llibres es troben penjats al portal de publicacions de l'IEC i 3 estan pendents de catalogar.

En aquests anys una quarantena de membres de l'IEC han impartit conferències per la SAC (de 310 conferenciants).

Més de setanta membres numeraris i corresponents han realitzat estudis, o participat en actes, per a Andorra: Antoni Griaer, Miquel Coll i Alentorn, Josep Alsina i Bofill, Josep Laporte i Salas, Antoni Badia i Margarit, Miquel Batllori, Philippe Wolff, Federico Mayor Zaragoza, Joan Massagué, Antoni Trias Pujol, Pere Pujol Tubau, Joan Triadú, Albert Manent, Joan Veny Clar, Cebrià Baraut, Ferran Valls i Taberner, Lluís Figa Faura, Lluís Solé i Sabarís, Oriol de Bolós Capdevila, Ramon Folch, Màrius Foz, Josep Enric Llebot, Martí Boada, Juli Peretó, Salvador Llobet, Enric Casassas, Oriol Casassas, Carles Gasòliba, Josep M. Terricabras, Josep Egozcue, Joan Veny, Pompeu Fabra, Joan Vilà- Valentí, Josep Vallverdú, Francesc Vallverdú, Ramon Sistac, Jaume Cabré, Salvador Alegret, Alfred Giner-Sorolla, Jordi Sarsanedas, Joan Becat, Xavier Barral, Antoni Lloret, Ricard Guerrero, Jaume Bertranpetit, Salvador Giner, Joandomènec Ros, Francesc Asensi, Lídia Rabassa, Ramon Margalef, Joan Martí Castell, Joaquim Torres Pla, Francesc Badia, Isidre Bartumeu, Josep M. Bricall, Joan Ainaud i de Lasarte, Manuel Esteller, Pilar González Duarte, Joan Grimalt, Joan Josep Guinovart, Joan Ramon Laporte, Àngel Messeguer, Joan Nogué, Isidre Molas, Carles Viver i Pi-Sunyer, Màrius Serra, Jaume Reventós Puigjaner, Enric Pujol

Casademont, Jean-Auguste Brutails, Martina Camiade, Pere Puigdomènech, Josep Puig i Cadafalch, Àngel Llàcer, Salomó Marquès, entre d'altres.

Fins ara tres andorrans són membres corresponents de l'IEC: Lídia Rabassa en la Secció Filològica (28-2-2006), i Francesc Badia i Isidre Bartumeu en la Secció de Filosofia i Ciències Socials (18-3-2013). A Andorra hi ha altres candidats amb mèrits suficients per ser escollits.

La SAC ha estat *partner* dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, d'actes diversos de l'IEC i les seves filials (SCQ, SCB, SHEPC), de la Fundació Universitat Catalana d'Estiu, del Centre Transfronterer d'Estudis Pau Casals Vall Roc i de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana.

La internacionalització de l'IEC

A partir dels anys 80 va haver-hi contactes entre l'IEC i les principals institucions acadèmiques de les Illes Balears i el País Valencià per intensificar les relacions. Un dels aspectes d'interès per a l'IEC va ser la possibilitat d'obrir delegacions en qualsevol punt dels Països Catalans, inclosos la Catalunya Nord, l'Alguer i àdhuc el Principat d'Andorra. Actualment l'IEC té sis delegacions territorials: a la Universitat de Perpinyà Via Domícia (16 març 1999 i juny 2011), al Centre Municipal de Cultura a Castelló de la Plana (2001), a la Universitat de Lleida (8 novembre 2005) i a la Universitat d'Alacant (2 novembre 2005). A València no té seu pròpia però les activitats es realitzen a l'Espai Ciències, dins l'edifici Octubre Centre de Cultura Contemporània, i Juli Peretó n'és el delegat, i a Palma de Mallorca el delegat és Damià Pons i tampoc no té seu pròpia.

En el conveni signat, l'IEC reconeix la SAC com l'associació científica i cultural privada de referència en el territori del Principat d'Andorra per a la divulgació del coneixement i el foment de la recerca, i la SAC reconeix l'IEC com l'acadèmia de les ciències i les humanitats de referència per al conjunt del territori dels països de llengua i cultura catalanes. A més, ambdues entitats es van comprometre a treballar estretament en el desenvolupament dels objectius científics, tecnològics i humanístics en l'àmbit dels espais d'actuació nacionals respectius i arreu del món.

Àngels Mach i Buch,

presidenta de la SAC i patró de la Fundació UCE

Nota

Acte realitzat el 20 d'agost del 2015 dins la XI Jornada de l'Institut de Estudis Catalans a l'UCE de Prada: L'IEC, acadèmia nacional de Catalunya i dels Països Catalans

Pompeu Fabra i Poch, quatre virtuts i tres eines

Antoni POL i SOLÉ

Pompeu Fabra i Poch, com tot home, tenia unes aptituds personals que el varen distingir i, com qualsevol altre, va disposar, en la seva vida, d'unes eines per poder desenvolupar els seus talents i poder oferir així el seu fruit a la resta de la societat en què va decidir viure. I, malgrat les dificultats de l'època o temps que li va tocar, va reeixir. El seu llegat encara avui ens guia.

Però també ens ha de guiar la seva actitud davant els reptes vitals i com usar les eines disponibles i les pròpies virtuts.

Quatre virtuts que el van caracteritzar foren la intel·ligència, o capacitat d'entendre i estructurar la realitat; la imaginació, o capacitat per crear nous models; la generositat, o capacitat d'oferir el teu saber i treball desinteressadament a la societat que t'envolta, i l'audàcia, o capacitat per poder superar els conflictes sense l'ús de la força malgrat la raó.

Les eines disponibles, a l'abast de tothom, són sempre diverses. Les essencials, però, cal saber-les escollir.

Ofrena floral a la tomba de Pompeu Fabra al cementiri de Prada, 20 d'agost de 2015

En el cas de Pompeu Fabra i Poch varen ser-ne tres: l'ús de la memòria, o el passat; l'ús del treball, o present, i l'ús del projecte, o futur.

El seu record, a més del reconeixement que es mereix, ens convida a qüestionar-nos sobre quines són les nostres aptituds i quines les eines en el nostre particular projecte vital en pro de la societat en la qual hem decidir desenvolupar-nos.

Antoni Pol i Solé,
patró a la Fundació UCE per la SAC (1988-2014)

LLISTA DE PARTICIPANTS A LA 28a DIADA ANDORRANA EN LA XLVII UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Nom i cognoms	Professió	Lloc de residència
Enric Balaguer Iglesias		Prada
Marc Ballestà	Enginyer	La Massana
Albert Bertrana i Bernaus	Tècnic radiocomunicacions	Arenys de Mar
Univers Bertrana i Diaz	Responsable de comunicació	Escaldes-Engordany
Fanny Bonafos	Estudiant de màster transfronterer	Illa, Catalunya Nord
Sílvia Bonet i Perot	Consellera general, infermera	Ordino
Fanny Botet	Estudiant	Perpinyà
Maria Carme Claraluch i Pellicer	Estudiant	Pineda de Mar
Josep M. Casals i Alís	Director general Salut i Benestar	Escaldes-Engordany
Rubén Carcellé	Periodista RTVA	Andorra la Vella
Sílvia Chordà	Professora	València
Antoni d'Ortodó i Maymó	Cònsol honorari	Andorra
Jan Feistner	Estudiant i Traductor	Praga (Rep. Txeca)
Francesc Fenollosa i Ten	Tallers de Doblatge	La Vall d'Uixó
Núria Ferrer i Anglada	Física	UPC Barcelona
M. Rosa Ferrer i Obiols	Ministra de Salut, Afers Socials i Ocupació/ Advocada	Andorra la Vella
Diana Figueras i Nieto	Docent	Escaldes-Engordany
Marta Fonolleda i Riberaigua		
Christelle Frau	Parc Pirineu Català	Prada
Montserrat Gaya		Barcelona
Ramon Gual	Docent i editor	Codalet
Xavier Gurguí i Asensi	Empresari turisme	Barcelona
Conxita Heras Colell	Empresària	Andorra la Vella
Albert Iglésias i López	Comerç	Barcelona
Esther Jover	Periodista <i>El Periòdic d'Andorra</i>	Escaldes-Engordany
Èric Jover i Comas	Govern	L'Aldosa, la Massana
Jana Kuklová	Estudiant	Praga
Jaume Lladó	Cultura	Perpinyà
Sílvia Lladó		Perpinyà
Àngels Mach i Buch	Farmacèutica	Canillo
Martí Maluquer	Estudiant	Cabrera de Mar
Joan Maluquer i Ferrer	Editor	Barcelona
Guillem Martín i Bellido	Meteo Andorra	Incles, Canillo
Jordi Martín i Diez	Agent immobiliari	Incles, Canillo
Josep Maria Masó i Marcet	Industrial	Sant Julià de Lòria

Meritxell Mateu i Pi	Consellera general i historiadora	Ordino
Vicenç Mateu i Zamora	Síndic/ polític	Escaldes-Engordany
Olivier Merkel	Empresari	La Massana
Climent Miró i Tuset	Administratiu i historiador	Andorra la Vella
Marta Moliné	Grafòloga	Barcelona
Josep M. Montaner	Premsa	Roda de Ter
Rafa Mora	Periodista <i>El Periòdic d'Andorra</i>	Escaldes-Engordany
Miquel Morera		Els Masos de Prades
Conxita Naudi i Ubach	Economista	Soldeu
Simona Naudi i Ubach	Analista comptable	Soldeu
Lluís Obiols i Perearnau	Arxiver i historiador	Adrall
Judith Pampalona i Tarrés	Antropòloga	Andorra
Jordi Pasques i Canut	Escriptor	Oliana
Julià Pol i Pedrós	Tècnic de reconeixement de titulacions	Sant Julià de Lòria
Cerni Pol i Rossa	Advocat	Canillo
Antoni Pol i Solé	Arquitecte	Canillo
M. Rosa Pujal	Administrativa	Lleida
Anna Pujol	Professora d'anglès	Barcelona
Ramon Queralt i Boldú	Consultor ambiental	Les Borges Blanques
Josep Riba i Riber	Enginyer forestal	Escaldes/ Lleida
Carme Rider	Docent, Soc. Cat. de Pedagogia	Sabadell
Joandomènec Ros i Aragonès	Professor d'universitat	Barcelona
James Scott	Professor	Valls, Alt Camp
Jordi Seabra	Càmera RTVA	Andorra la Vella
Erola Simon i Lleixà	Arxivera	Alp
Marketa Sobolevicová	Estudiant beca cooperativa	Txèquia
Pep Sort	Estudiant	Cornellà de Llobregat
Claudine Tarrere	Estudiant de doctorat sobre Andorra	Sant Miquel de Llores
Carles Torra Roca	Jubilat	Lleida
Maria Ubach i Font	Ambaixadora d'Andorra a Bèlgica, prop de la UE	Andorra
Antoni Ubach i Mortés		La Massana
Ester Viñuales i Granel		Barcelona
Josep M. Virgili	Professor	Riudoms
Fermí Vives	Agricultor	La Noguera, Lleida
Alan Ward i Koeck	Professor	Sant Julià de Lòria
Nil Zaragoza i Mach	Tècnic d'eficiència energètica	Canillo

Societat Andorrana de Ciències

28a DIADA ANDORRANA A LA XLVII UCE (Prada, Conflent)
TEMA: ANDORRA I ELS PETITS ESTATS D'EUROPA
Dissabte 22 d'agost del 2015, al Liceu *Banquiar* (Ctra. de Caillà)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències
Patrocina: Ministeri de Cultura, i FEDA Cultura

PROGRAMA MATÍ (de les 9.30 a les 12.30 hores)

1. Presentació

Marta FONOLLEDA i RIBERAYGUA, vicerectora per les relacions de l'UCE amb Andorra

Resum de ponències no presencials disponibles

- 2. Andorra i els petits Estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic**
Alan WARD i KOECK, enginyer superior en informàtica i professor a l'Escola Andorrana
- 3. La meteorologia als petits Estats d'Europa: entre la mesoescala i la microescala**
Guillem MARTIN i BELLIDO, físic i tècnic al Servei Meteorològic d'Andorra

- Pausa -

4. Salutació del president de l'equip rector de la XLVII UCE

Joandomènec ROS i ARAGONÈS, president de l'equip rector de la XLVII edició de l'UCE

5. Mònaco, i els altres, vist per un andorrà

Antoni UBACH i MORTÉS, exconseller del Govern d'Andorra d'Educació i Cultura, de Treball i Benestar social

6. Polítiques conjuntes de salut amb els petits Estats d'Europa

Rosa FERRER i OBIOLS, advocada i ministra de Salut, Benestar i Ocupació

7. Petits Estats i especificitat

Vicenç MATEU i ZAMORA, filòsof i síndic general d'Andorra

Ponències no presencials/ Aportacions escrites:

1. El Vaticà un microestat que es mesura en hectàrees

Jaume SERRA i SERRA, economista i ambaixador d'Andorra a la Santa Seu

2. Les dades estadístiques dels Estats de reduïda dimensió territorial

Alexis ESTOPIÑAN i PASCUAL, director del departament d'Estadística

3. L'adaptabilitat dels petits països

Xavier DÉU i PUJAL, empresari i soci de Caillà a Luxemburg

4. Interessos comuns

Enric TARRADO i VIVES, ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino, i Mònaco

5. San Marino i Andorra: un camí compartit vers al futur

Jaume BARTUMEU i CASSANY, advocat, excap de Govern i president de Social Democràcia i Progrés d'Andorra (SDP)

- Pausa per dinar -

PROGRAMA TARDA (de les 15.00 a les 18.00 hores)

Societat Andorrana de Ciències

28a DIADA ANDORRANA A LA XLVII UCE (Prada, Conflent)
TEMA: ANDORRA I ELS PETITS ESTATS D'EUROPA
Dissabte 22 d'agost del 2015, al Liceu *Ranouviat* (Ctra. de Collà)

Organitza: Societat Andorrana de Ciències
Patrocina: Ministeri de Cultura, i FEDA Cultura

Resum de ponències no presencials disponibles

8. **Ser petit en un món global?**
Jordi DOMINGO i COLL, geògraf i professor titular del departament de geografia i sociologia de la Universitat de Lleida.
9. **Creu Roja andorrana: es pot ser petit i representatiu?**
Josep DURÓ i VIDAL, doctor en optometria i òptic diplomad, president de la Creu Roja Andorrana
10. **Les particularitats d'Andorra i els altres microestats europeus. Aprofitant al màxim la petitesa**
Judith PAMPALONA i TARRÉS, doctoranda en antropologia social i econòmica a la UAB
- Pausa -
11. **Estònia i Andorra**
Antoni D'ORTODÓ i LLOVERAS-PUIG, cònsol honorari d'Estònia a Andorra i empresari
12. **Els jocs dels petits estats d'Europa, història i evolució de la participació andorrana**
Olga GELABERT i FÀBREGA, ministra de Cultura, Joventut i Esports
13. **Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals**
Sílvia BONET i PEROT, consellera general, membre de Social Democràcia i Progrés, i *ex*ministra de Salut i Benestar
14. **Consonàncies i dissonàncies dels petits Estats europeus: Andorra, Mònaco, San Marino, Vaticà, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre, Luxemburg, Suïssa i Eslovània**
Meritxell MATEU i PI, consellera general de Demòcrates per Andorra, *ex*ambaixadora i *ex*ministra d'Afers Exteriors
15. **Andorra i el nou marc de relacions amb la UE**
Gilbert SABOYA i SUNYÉ, economista i ministre d'Afers Exteriors

Debat

Cloenda, Àngels MACH i BUCH, presidenta de la SAC i membre de la Fundació UCE

Ponències no presencials/ Aportacions escrites:

6. **La CNAU (Comissió Nacional per a la UNESCO) i els petits Estats**
Elisenda VIVES i BALMAÑA, presidenta de la CNAU, i Jean-Michel ARMENGOL i PETIT, director de la CNAU
7. **Els reptes polítics compartits entre Andorra i els altres petits Estats d'Europa**
Pere LÓPEZ i AGRÀS, conseller general pel Partit Socialdemòcrata (PS) i president del Grup Parlamentari Mixt
8. **La relació de Suïssa amb la Unió Europea i Andorra**
Thomas KOLLY, ambaixador de Suïssa a Espanya i Andorra

Recull fotogràfic

Recull de premsa

27/2016

Lletres - Presentació del llibre Models de país per a Andorra - Agenda.ad

// DISSABTE, 2 DE JULIOL DEL 2016
AGENDA.AD

Presentació del llibre 'Models de país per a Andorra'

Dijous, 13 d'agost del 2015
Encamp

Presentació del llibre *Models de país per a Andorra*, publicat amb el suport del Ministeri de Cultura, FEDA i aportacions privades.

Els parlaments de la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències, Angels Mach, i del director general de FEDA, Albert Molea, en el marc de les activitats FEDA Cultura, en descriurien breument el contingut.

Es presentarà el programa de la 28a Diada Andorrana que es realitzarà el dissabte 22 d'agost del 2015.

Es lliurarà un exemplar del llibre als assistents.

Hora:
A les 12 h

Comparteix:

Afegix:

Lloc: MW Museu de l'Electricitat

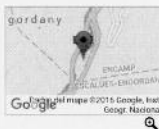
El museu està ubicat a la planta baixa del mateix edifici de la central hidroelèctrica de FEDA. Aquesta central es va posar en funcionament el 1934 i avui és la principal font de producció d'energia elèctrica d'Andorra.

El visitant es deixarà guiar per un recorregut on s'explica què és l'energia i on es mostra l'evolució històrica de l'energia elèctrica a Andorra. A més, podrà experimentar i descobrir diverses lletres de l'electricitat per mitjà de diversos tallers educatius.

L'edifici de la central és un bé inventariat dins del patrimoni cultural d'Andorra per la seva arquitectura de granit i per representar la modernització d'Andorra.

El Museu està situat en un edifici via on hi ha el Despatx Elèctric d'Exploatació, el centre neuràlgic de l'energia elèctrica del país, i on el visitant podrà veure en funcionament les turbines que generen electricitat.

El Museu de l'Electricitat és una entitat de FEDA.

Entrada lliure

Més informació
sacc@andorra.ad

Patrocina
Societat Andorrana de Ciències, FEDA i
Ministeri de Cultura

Qui som | Contacte | Avis legal | RSS | Govern d'Andorra | Disseny web

Patrocinadors institucionals

Govern d'Andorra

COMÚ DE CANILLO

COMÚ D'ENCAMP

COMÚ D'ORDINO

COMÚ DE LA MASSANA

COMÚ D'ANDORRA LA VELLA

COMÚ DE SANT JULIÀ DE LÒRIA

COMÚ D'ESCALDES ENGORDANY

<http://www.agenda.ad/activitats/encamp/lletres/presentacio-del-llibre-models-de-pais-per-a-andorra>

1/1

XLVII Universitat Catalana d'Estiu

del 16 al 23 d'agost del 2015

Prada (el Conflent)

Dinamismes de coneixement i esperances d'alliberament

JORNADES

XI JORNADA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS A L'UCE DE PRADA
l'UCe, acadèmia nacional de Catalunya i dels Països Catalans
 Ho organitza: Societat Andorrana de Ciències
 del 18 al 21 d'agost

L'Institut d'Estudis Catalans, acadèmia nacional de Catalunya i dels Països Catalans
L'Institut d'Estudis Catalans avui, situació i perspectives
 per JOAN DOMÈNEC ROS (president de l'IEC)
 dia 18, de 10 a 12

Els cent anys d'existència de l'Institut d'Estudis Catalans
 per ENRIQUE PUIG
 dia 19, de 10 a 12

L'Institut d'Estudis Catalans i l'Alguer
 per ANTON TORRE
 dia 20, de 10 a 11

L'Institut d'Estudis Catalans i Andorra
 per ANGEL MACH
 dia 20, d'11 a 12

L'Institut d'Estudis Catalans, Catalunya Nord i França
 per JOAN BODAT
 dia 21, de 10 a 11

L'Institut d'Estudis Catalans i la França de Ponent
 per JOAQUIM MONTELLÓ
 dia 21, d'11 a 12

ACTES I COMEMORACIONS

Ofrena floral a la tomba de Pompeu Fabra
 Equips de deixats i exalumnes de què s'ajuntà per curs Fabra i Puig i Pompeu Fabra i Puig, dues èpoques, dos projectes de ciència, enllaç amb l'IEC.
 muntat per 20 a 23 d'agost, a les 11 del matí
dia 20, a les 4

JORNADES

JORNADES

XXVIII JORNADA ANDORRANA
Andorra i els petits estats europeus
 Ho organitza: Societat Andorrana de Ciències
22 d'agost

L'obertura al món d'Andorra té una cita obligada, d'aturada i reflexió, amb els petits estats, microestats i altres. Perquè són als que més ens assemblen. Almenys en els paràmetres quantitius de comparació estàndard com l'extensió territorial, població, parcs econòmics, recursos naturals etc. També perquè són amb els que podem comparar més problemes similars pel fet de tenir característiques comunes. I perquè el nostre posicionament en un món convergent cap a l'homogeneïtzació global, està cada dia, geopolíticament parlant, més condicionat. Conèixer-nos millor, ser conscients de les nostres existències i realitats, i provocar accions de relació ha esdevingut una necessitat.

MATÍ (de dos quarts de 10 a 1)

Presentació
 per MARTA FONCILLADA I FERREROLLA (membres per les relacions de l'UCE amb Andorra)

Resum de ponències no presentats disponibles

Andorra i els petits estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic

per ALVARADO KOECH (inginyer i professor en informàtica i professor a l'Escola Andorrana)

La meteorologia als petits estats d'Europa: entre la mesoescala i la microescala
 per GUILLERMO MARTÍNEZ I BELLIDO (Doc i investigador a l'Observatori de l'Ebre)

Païsa

Salutació del president de l'equip rector de la XLVII UCE

per JOAN DOMÈNEC ROS (president de l'IEC)

Mònaco, i els altres, viat per un andorrà
 per ANTONI UBACH I MONTES (conseller de Govern d'Andorra i Educació i Cultura, de treball i benestar social)

Polítiques conjuntes de salut amb els petits Estats d'Europa

per ROSA FERRELL I GIBELLS (jubilada i ministra de salut, benestar i igualtat)

Petits Estats i especificitat
 per VÍCTOR MATEU I ZAMORA (filòsof i investigador d'Andorra)

Ponències no presentats/Aportacions escrites:

El Vaticà, un microestat que es mesura en hectàrees

per JUANMI SERRA I SERRA (economista i ambador d'Andorra a la Santa Seu)

Les dades estadístiques dels estats de reduïda dimensió territorial

per ALICIA ESTEBAN I PASQUAL (jefe de Departament d'Estadística)

L'adaptabilitat dels petits països

per XAVIER DEU PLANA (empresari i soci de Carls a Luxemburg)

Interessos comuns

per ENRIQUE DURANDO I VIVES (ambador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mónaco)

San Marino i Andorra: un camí compartit vers el futur
 per JUANMI SERRA I SERRA i CASSANYE (ambador i ocupat de Govern d'Andorra)

Païsa per dinar

TARDIA (de 3 a 6)

Resum de ponències no presentats disponibles

Ser petit en un món global?

per JORDI DOMINGOS I COLL (enginyer i professor titular del Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida)

Creu Roja Andorrana: es pot ser petit i representatiu?

per JORDI PUIG I VIVES (doctor en geografia i geografia i geografia, president de la Creu Roja Andorrana)

Les particularitats d'Andorra i els altres microestats europeus.

Aprofitant al màxim la petitesse

per JUSTI FERREROLLA I VIVES (doctor en antropologia social i economia a la UNED)

Païsa

Estònia i Andorra

per ANTONI DORTODO I LLOVERAS PUIG (jubilat i professor d'Estadística a Andorra i empresari)

Els jocs dels petits estats d'Europa, història i evolució de la participació andorrana

per OLGA GILBERT I FERRERA (historiadora de cultura, investigadora i esportista, presentada per JORDI BODAT I ALVARADO KOECH (Estat d'Andorra))

Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals

per SILVIA BONET I PERROT (economista general, membre de Social Demòcrata i Progrés, i ministra de treball i benestar)

JORNADES

Consonàncies i dissonàncies dels petits estats europeus: Andorra, Mònaco, San Marino, Vaticà, Malta, Liechtenstein, Islàndia, Xipre, Luxemburg, Suïssa i Eslovènia

per MARTINELLI, MATTEOLI P. (conseller general del Departament per Andorra, espanyolització i immigració i altres estats)

Andorra i el nou marc de relacions amb la UE

per GILBERTI SANCIA I OLIVIERI (economista i periodista d'afers estereis)

Debüt

Cloenda

per ANGEL MACH I BUCH (president de la SAC i membre de la Fundació UCE)

Ponències no presentats/Aportacions escrites:

La CNUA (Comissió Nacional per a la UNESCO) i els petits estats

per EL BEREDA VIVES I BALAMANA (president de la CNUA) I ANARACH EL ARMENTOSOL I PETIT (director de la CNUA)

Es reptes petits comparats entre Andorra i els altres petits estats d'Europa

per PERE LOPEZ I AGRAS (conseller general del Partit Socialdemocràtic i president del Grup Parlamentari 'Més')

La relació de Suïssa amb la Unió Europea i Andorra

per THOMAS HOLLY (ambador de Suïssa a Espanya)

EXPOSICIONS

Viatge al cristall
 Ho organitza: Societat Andorrana de Ciències i UNESCO

ESPECTACLES

Castellers d'Andorra. Des del Camp de Tarragona a Andorra (2015)
 Documental
 Cinema Lido
 dia 22, a les 11 de la nit

13/08/2015

►PRESENTACIÓ D'UN LLIBRE

Models de país per a Andorra recull les ponències que es van presentar a la passada Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu celebrada a Prada de Conflent.

Museu de l'Electricitat (12.00 h)
Encamp.

DIVULGACIÓ | SERÀ EL PROPER DIA 22

Mach i Moles, durant la presentació de la Jornada.

Mateu, Saboya i Ferrer parlaran de la relació amb els petits estats a Prada

La jornada aplegarà 23 ponències, on es tractaran múltiples àmbits d'intercanvis

GABRIEL VÍZC
Encamp

La relació d'Andorra amb els petits estats d'Europa serà l'eix que centrarà les 23 ponències de la Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent. La jornada, que tindrà lloc el proper dia 22 al Liceu Charles Renouvier de la població leonesa, comptarà amb la participació, entre d'altres, del síndic general, Vicenç Mateu; dels ministres de Salut, Benestar i Ocupació, Rosa Ferrer, i d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya; de l'excap de Govern Jaume Bartumeu; o els consellers Meritxell Mateu, Pere López i Sílvia Bonet.

La presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC) va voler destacar el fet d'haver escollit "un tema que feia falta tractar" i més en un moment com l'actual quan es negocia l'acord d'associació amb la Unió Europea juntament de forma conjunta amb dos d'aquests petits estats. "Ens volem preguntar si tenim una relació prou fluida amb ells o cal

que ho sigui més", va explicar, tot apuntant que aquesta situació s'analitzarà "en àmbits molt diferents", com ara l'econòmic, el diplomàtic -de fet hi participen ja algú amb un text escrit o presencialment diferents ambaixadors-, o, fins i tot, antropològic.

MÉS

**CÀRRETS
FONELLEDA PRIEN EL RELLEU
DE L'ARA MINISTRE ERIC JOVER**

La jornada l'orienta Maria Fonelleja, que ha relleuat l'ara ministre Eric Jover com a vicerectora de les relacions de la UCE amb Andorra.

**PUBLICACIÓ
RECULL DE LES PONÈNCIES
SOBRE ELS MODELS DE PAÍS**

La SAC va presentar el llibre que recull les ponències de la obra ra edició, editat amb la col·laboració de FEDA, el ministeri de Cultura i un donant anònim.

22/08/2015

DIVULGACIÓ | HI HAURÀ 23 PONÈNCIES, 13 DE PRESENCIALS

La Universitat Catalana d'Estiu acull avui una Diada andorrana centrada en els petits estats

REDACCIÓ
Andorra la Vella

La relació d'Andorra amb els petits estats d'Europa serà l'eix que centrarà les 23 ponències, 13 de presencials, de la Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent, que avui se celebra per 28a vegada. Una jornada, matí i tarda, que comptarà amb la participació del ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, que tancarà el torn de ponències amb una de titulada *Andorra i el nou marc de relacions amb la Unió Europea*.

A la diada també es podran sentir les ponències de la ministra de Salut, Benestar i Ocupació, Rosa Ferrer, *Polítiques conjuntes de salut amb els petits estats d'Europa*; del síndic general, Vicenç Mateu, *Petsis estats i especificitats*; de l'excap de Govern i president d'SDP, Jaume Bartumeu, *San Marino i Andorra: un camí compartit vers el futur*; del conseller general del PS Pere López, *Els reptes polítics compartits entre Andorra i els altres petits estats d'Europa*; de la consellera general d'SDP Sílvia Bonet, *Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i*

Ponents i assistents a la Diada de Prada de l'any passat.

els organismes internacionals, i de la consellera general Demòcrata Meritxell Mateu, *Consonàncies i dissonàncies dels petits estats europeus*.

L'objectiu de la Diada andorrana a l'UCE, com va explicar la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències, Angels Mach, organitzadora de l'esdeveniment el dia de la presentació, "és veure quina és la relació que tenim i la que podríem tenir amb els petits estats, sobretot tenint en compte que s'està negociant un acord d'associació amb la UE de la mà de dos petits estats més: San Marino i Mònaco".

La relació entre Andorra i aquests dos estats s'analitzarà durant la jornada a Prada de Conflent en àmbits molt diferents, com ara l'econòmic, el diplomàtic o, fins i tot, l'antropològic.

la tribuna

La petita Andorra al món

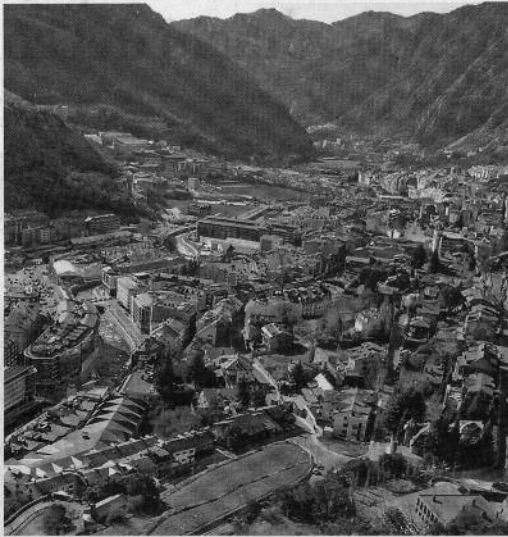
Hi ha d'altres territoris petits amb particularitats de les quals el Principat en pot aprendre

JORDI PASQUES

Un dels moments més màgics de la Diada andorrana a la Universitat catalana d'estiu de Prada de Conflent, que amb aquesta farà la vint-i-vuitena edició, per mi és quan al final de la jornada, mentre els assistents anem parlant de com ha anat i intercanviem seuares i propòsits, faig per aturar un moment l'Antoni Pol, que remena capses amb llibres i amb les desenes d'ampolles d'aigua begebenes durant el dia, i li pregunto pel tema de la Diada de l'any vinent. L'agafo a cop calent i, és clar, encara en ple batec de la que tot just s'acaba. Però us he de confessar que, tot i ser més enllà de les set de la tarda i portar tres una mica carregat el cap amb tantes paraules i reflexions com hem sentit, ell

ANTONI POL I ÀNGELS MACH SÓN ELS PRINCIPALS INCITADORS A L'APLEC ESTIUENC.

s'atura un moment i amb la mirada fixa, deixar anar un: "L'any vinent no ho sé però potser parlarem d'això." De fet, ja ho té mig rumiat. Per molts anys. I dic, i anem desfilant cap a fora, on les ramolletes d'aire net i fresc, entrellucades amb Canigó de fons, ens donen alenades per tornar, l'estiu següent, a fer cap a Prada. Ell i Àngels Mach són els principals incitadors a l'aplec estiuenc per parlar d'Andorra i dels seus aspectes més diversos. La Societat Andorrana de Ciències, com a entitat, n'és l'organitzadora i ells dos, amb l'ajuda d'altres membres, ho materialitzen. I després

de vint-i-vuit anys de picar pedra, col·locar i fer camí, aguantant i tenint ganes de continuar.

Aquest any el lema de la Diada andorrana a Prada de Conflent és *'Andorra i els Petits Estats d'Europa'*, i des de la SAC ens fan obser-

AQUEST ANY EL LEMA DE LA DIADA ANDORRANA ÉS 'ANDORRA I ELS PETITS ESTATS D'EUROPA'

var: "L'obertura al món d'Andorra té una cita obligada, d'aturada i reflexió, amb els petits estats, microestats i altres. Perquè són als que més ens assemblen. Almenys en els paràmetres quantitatius de comparació estàndard com l'extensió territorial, pobla-

ció, pes econòmic, recursos naturals, etcètera. També perquè són amb els que podem compartir més problemes similars pel fet de tenir característiques comunes. I perquè el nostre posicionament en un món convergent cap a la homogeneïtzació global, estarà cada dia, geopolíticament parlant, més condicionat. Conèixer-nos millor, ser conscients de les nostres existències i realitats, i provocar accions de relació ha esdevingut una necessitat." Així, i amb un clar enfocament pedagògic i divulgatiu, el programa que avui aniran desgranant a Prada els ponents, ens aporta informació sobre aspectes concrets concernents al Principat d'Andorra.

EL PROGRAMA ENS APORTA INFORMACIÓ SOBRE ANDORRA, AMB SIMILITUDS AMB ALTRES PETITS ESTATS

certament, però amb similituds amb els altres petits estats d'Europa. Es té sempre al cap la presència omnipotent de França i d'Espanya i més enllà dels dos grans veïns també hi ha altres territoris petits com Andorra, amb particularitats històriques, econòmiques, polítiques, de les quals la petita Andorra, quan ha d'anar pel món, en pot aprendre. Acostar-nos des de la pròpia especificitat andorrana a les que viuen altres estats petits situats en el context d'Europa, suposa enfortir la consciència col·lectiva des d'una òptica oberta i amb l'objectiu posat en un futur de cooperació i bona entesa europea i encara més enllà.

Diari d'Andorra

DIADA ANDORRANA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU PÀGINA 3

LET PRIMA

SENSE MARXA ENRERE EN L'ENCAIX A LA UE

Gilbert Saboya va defensar abir en una ponència llegida a la Diada andorrana de Prada de Conflent l'acord d'associació com a única via de futur. El ministre d'Exteriors incideix que "no ens enganyem", mantenir l'*status quo* actual sense acord "no és la

tornada als anys gloriosos on semblava que no calia tocar res perquè tot funcionava". Saboya defensa l'acord d'associació amb la UE perquè permetrà una major diversificació de l'economia nacional a través de l'obertura econòmica.

Angels Mach

Responsable Diada de Prada

La Diada andorrana a Prada de Conflent va tornar a tenir una important participació en ponències per debatre sobre microestats.

DIADA ANDORRANA

Tema del dia

PONÈNCIA A LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

Sense marxa enrere en l'encaix a la UE

El ministre d'Afers Exteriors defensa a Prada la necessitat de l'acord d'associació i es mostra contrari a mantenir l'"statu quo" ■ El veu vital per accedir al mercat interior europeu i diversificar l'economia

O. C.
Andorra la Vella

L'acord d'associació amb la Unió Europea no té marca enrere. Així es desprèn de la ponència que el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, va presentar ahir a la Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu celebrada a Prada de Conflent. Saboya va defensar un acord que es deriva de la necessitat d'un procés de reforma que conduïx a una major diversificació de l'economia andorrana, via l'obertura econòmica, que acabi portant a un estat de major integració amb la Unió Europea (UE), basat en la idea de l'accés al mercat interior europeu tenint en compte les particularitats de l'economia andorrana.

Saboya va posar sobre la taula les dues opcions que té Andorra: integrar-se a la UE a través de l'acord d'associació o mantenir l'"statu quo". Entre avançar o mantenir-se, el ministre aposta per la primera opció. "No ens enganyem, l'"statu quo" no és la tornada als anys gloriosos, on semblava que no calia tocar res perquè semblava que tot funcionava", assotava en la ponència. També indica que la major integració té punts forts i febles, amb les seves oportunitats i amenaces, i la contraposició amb l'"statu quo" que "presenta els seus propis punts febles i amenaces".

La ponència, que va tancar la Diada andorrana en què es van presentar 23 textos que van girar entorn del tema *Andorra i els petits estats d'Europa*, repassava els passos realitzats pel país des de la signatura a final de la dècada dels vuitanta de l'acord duaner fins a l'inici oficial de les negociacions amb la Comissió Europea el 18 de març passat.

INICI DE LES NEGOCIACIONS

Les negociacions es troben ara en les qüestions relatives al marc constitucional que ha de regir el funcionament de l'acord i posteriorment s'aniran tancant aspectes sectorials com ara la lliure circulació de mercaderies, de persones, de serveis i de capitals. Un acord en el qual Andorra pugui participar "activament" i no sigui només un element passiu i que mantingui especificitats com les quotes migratòries.

El ministre d'Educació, Eric Jover, en primer pla, i la ministra de Salut, Rosa Ferrer, al fons.

López vol poder intervenir en el sistema bancari

En una ponència intitulada *De regnes públics compartits entre Andorra i els altres petits estats d'Europa*, Pere López considera que un "repte indispensable a assolir serà la participació d'Andorra i la capacitat d'intervenció recíproca al sistema bancari i monetari que regirà la major part dels països de la zona euro". Afegint que "com a contraprestació (Andorra) haurà d'estar sotmesa als controls i la vigilància dels organismes comunitaris i internacionals relatius al sistema monetari". L'objectiu a curt termini "ha de ser "aprofundir en les relacions comercials amb la UE així com en l'obtenció d'un normal exercici de les llibertats pròpies del mercat comú, lliure circulació de mercaderies, treballadors, establiments i capitals".

Bartumeu veu l'acord amb la UE "imprescindible"

L'excap de Govern i president d'SOR Jaume Bartumeu, va participar a la Diada andorrana amb la ponència *San Adrià i Andorra, un camí compartit vers el futur*. Després de repassar les especificitats de cadascun dels dos països i les seves coincidències, Bartumeu va considerar "imprescindible" l'acord d'associació amb la UE, que "ha de permetre als nostres joves treballar a Europa i amb Europa i no trobar-se tancats i estancats en una economia que vulgui mantenir esquemes anacrònics del passat". Un acord en clau progressista i que hauria de permetre un acostament gradual dels diferents sectors de l'economia a les llibertats de circulació de persones i de mercaderies, i a les establiments i lliure prestació de serveis.

El 80% dels homes i el 75% de les dones perceben positivament la seva salut

R. P.
Andorra la Vella

Dins de la ponència de la ministra de Salut, Afers Socials i Ocupació, Rosa Ferrer, a Prada de Conflent, una de les dades més rellevants és la relativa als indicadors de salut de la població nacional. Segons Ferrer, a l'enquesta efectuada l'any 2011 "un 80,3% dels homes i un 74,5% de les dones tenien una percepció positiva de la seva salut". La ministra apunta que "la població és jove" i "el nivell

QUÈ HA DIT

Rosa Ferrer
MINISTRA DE SALUT

"El nivell primari socio-sanitari es considera com a l'eix del nou sistema"

de salut de la població, bo". Una altra dada interessant recull que "en ser l'Estat el darrer responsable garant de la salut de

la ciutadania, el finançament comptia també amb transferències que provenen del pressupost públic i cada vegada més elevades (47 milions d'euros el 2015)". Ferrer va reiterar la seva confiança en el "Model Andorrà d'Atenció Sanitària (MAAS)" adreçat a crear l'eficiència en la gestió dels recursos sanitaris, sense que en cap cas disminueixi l'atenció a la persona [pacient], sinó tot al contrari, garantint un millor servei [...]. I tot això sota criteris basats en l'evidència científica".

la tribuna

Pensant en la Diada andorranera a l'UCE

Un punt de trobada polièdric i calidoscòpic per pensar i repensar Andorra des de diferents punts de vista

MARTA FONOLLEDA I RIBERAYGUA

Coordiadora de la 28a Diada andorranera a Prete de Conflent 2015

Durant el mes de novembre, diversos estats europeus celebren la Setmana de la ciència, amb l'objectiu de divulgar la cultura científica i acostar-la al gran públic. Amb aquest mateix propòsit, la Societat Andorranera de Ciències (SAC) organitza diversitat d'activitats durant tot el curs (per exemple, les 12es Trobades Culturals Pirinètiques, que van tenir lloc el mes passat).

Una de les primeres activitats dels curs (o de les últimes, segons com es miri) que porta a terme la SAC és la Diada andorranera a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que se celebra a l'agost a Prada de Conflent, i està patrocinada pel ministeri de Cultura i per FEDA.

Es tracta d'un ja tradicional punt de trobada polièdric i calidoscòpic, per pensar i repensar Andorra des de diferents punts de vista. Gent d'Andorra i gent de fora, espontànies i assídues, autoritats, científics, periodistes, experts, i ciutadans... tothom hi és bevingut i tothom hi té coses a dir. I, de ben segur, que la diada no els deixa indiferents. Com es veu de dins i des de fora? Quines oportunitats i reptes té?

Aquest any, sense saber gaire on volíem arribar, vam voler fer un experiment: el nivell de paraules espontànies de la Diada andorranera. Vam demanar a tots els assistents i ponents, el següent:

sense pensar-ho gaire...

Si et dem Diada andorranera a l'UCE, quina és la primera paraula que et ve al cap?

Escriv-la al paper!

Moltes gràcies!

I vam recollir 53 papers anònims. Després, durant la correcció postulada, en una taulera a la plaça de Prada, vam escumbar els papers sobre la taula i els vam classificar buscant criteris que per a nosaltres tinguessin sentit.

No pretenim un exercici científic, amb aquest experiment. Més que una enquesta d'opinió, era un sondatge espontani. Més que significatiu, era suggerent. Més que precís, era explosiu. Més que una necessitat, era una excusa. Purament un *divertiment qualitatiu*. Simplement, vam voler llançar una pregunta per veure què en recollien. I vam pensar sobre el que recollien per estructurar-ne un discurs.

Ens va servir per sintetitzar les cinc idees que es presenten en aquest text. Cinc idees que parlen dels papers que han escrit els ponents i assistents a la

diada, a més dels vots converses de sobretaula que vam mantenir amb molts d'ells. I, finalment, passats per l'òptica personal de l'etiquetador. Un poti-poti que té una altra voluntat que continuar compartint punts de vista.

Així, les cinc idees al voltant de la Diada andorranera a Prada són:

(en majúscula i cursiva, les paraules textuales que hem tret dels papers).

Una plataforma per al diàleg. **DEBAT** és una de les paraules més repetides en aquest experiment. I ens fa contents ja que aquesta és una de les raons de ser de la diada i de la SAC en general: **COMPARTIR** i **CONFRONTAR IDEES** sobre **ANDORRA**.

La diada s'ha convertit en un veritable trampolí de **REFLEXIÓ** que s'estén a diferents espais temporals i espacials. El focus és a Prada, en directe, on tota la gent que hi assisteix està convidada a fer bullir l'olla. Abans i després, els **PERIODISTES** actuen com a diàspora, i els mitjans de comunicació traslladen l'impacte de la reflexió a les llars, als bars, etcètera (entre notícies i articles d'opinió, la presència als mitjans es compta per desenes). I, per últim, la publi-

AQUEST ANY VAM VOLER FER UN EXPERIMENT: EL NIVELL DE PARAULES ESPONTÀNIES DE LA DIADA ANDORRANA

cació del recull de conferències deixa un testimoni escrit (en paper i digital) de les reflexions de tots els ponents.

Aquest any, el tema escollit era **Andorra i la relació amb els petits estats d'Europa**, i explora, a més dels reptes i oportunitats que els països petits tenim en comú

POCS ESDEVENIMENTS PODEM PRESUMIR DE SER UN REFERENT PER A "COMPARTIR IDEES"

pel fet de tenir poca població o poca superfície. Des del paradigma europeu, el debat va tocar temes tan diversos com les relacions diplomàtiques, les particularitats del comerç electrònic, la previsió meteorològica, les polítiques de salut, el tractament de dades estadístiques, esdeveniments com els Jocs dels Petits Estats d'Europa, etcètera. En definitiva: el repte de situar els petits en un context global, minories en una dinàmica de majories, singularitat en un univers de generalitzacions, milers davant de milions.

Una identitat construïda. La Diada andorranera arrossega 28 anys d'**HISTÒRIA** i és la més antiga i consolidada de totes les jornades temàtiques de l'UCE. Durant aquest temps, els participants incondicionals constataren la seva **EVOLUCIÓ** i el **RESPECTE** que s'ha anat guanyant dins de l'UCE (no en va, l'any 2013 la SAC va rebre el premi

Cangüet com a reconeixement de la seva feina).

La diada ha anat construint una forma de ser i de fer que la fa ÚNICA. Pocs esdeveniments poden presumir de ser un referent per a **COMPARTIR IDEES** de forma tan transversal, un escenari on experts, ciutadania en general i representants de les més altes institucions del país, hi participen sense prejudicis, amb el propòsit de **COMPARTIR** temes d'actualitat. Podem intentar-ho com un acte de **SOLIDARITAT** o simplement com una oportunitat derivada de les **ESPECIFICITATS** de ser un **PEIT I GRAN PAÍS**.

I una identitat que continua construint-se... així ho mostren paraules com: **FUTUR**, **PROSPECTIVA** o **IL·LUSIÓ**.

Una feina ben feta. Crec que no cal parlar de modestos i podem dir ben alt que la Diada d'Andorra a l'UCE funciona. En general, per als participants, és un punt de trobada **INTERESSANT** i acabar el que més se senten són felicitacions (**MOLTES GRÀCIES**, **MOLT BE, GENIAL**). Elogis que, seguint l'espirit de la **TROBADA DE PRADA**, traspassen fronteres (**JORNADA NECESSÀRIA PEL FUTUR DELS PETITS PAÏSOS DES DE CATALUNYA**; **AMICS DE PIRINÈUS**) i ajuden a projectar Andorra. Un participant entusiasta de Barcelona, apuntava **SENY**, i ens explicava tot fent el caçó que es referia a feina ben feta; i a un altre, la Diada li havia obert la curiositat: **ANDORRA: HI ANIRÉ!**

Així sí, punts positius que

moltes vegades vam acompanyats d'aquells "però..." propis de la gent crítica (és a dir, amb criteri) que s'estima la feina de la SAC... i que permeten obrir el següent punt:

Alguns reptes per millorar. Hi ha sí punts poc, sí que hi ha alguns punts debils, que ens apuntem com a motor de millora. És una jornada de desca, on s'aposta per donar veu al màxim de gent i al màxim de visions. I tanta diversitat, si no es gestiona bé, té el perill de ser **DISPERSA**. O d'obrir de desca tota l'estona palant perquè, tot i la **BONA VOLUNTAT**

SI BÉ SÓN POCS, SI QUE HI HA ALGUN PUNTS DEBILS, QUE ENS APUNTEM COM A MOTOR DE MILLORA

TAT DELS ORGANITZADORS, MANCA TEMPS PER AL DEBAT. No és estrany que a la jornada es faci **LARGA**, i més en aquestes condicions de **CALOR** i **XAFAGOR** pròpies del mes d'agost a Prada i de les instal·lacions del Liceu Renouviat.

Unes cares visibils de la feina invisible. Com sempre, darrere de les coses hi ha persones. I es ben normal que es relacioni la diada amb **ANTONI POL** i amb l'Àngels Mach Buch (sota el pseudònim enginyer que li han posat els periodistes de l'UCE: **MAC BUCH**), veritables mentadors de la cultura científica que fa tants anys que són al peu del canó. O que es faci referència a la **MARTA FONOLLEDA**, que enquany va fer de cocó cotriant el temps (**TIC-TAC**) de les conferències (prenci el rellotge de l'Eric Jover, que ha estat tants anys fent una fantàstica feina de coordinació i projecte). Aquest és el lideratge visible de les jornades, però tots sabem que hi ha molta gent al darrere que hi posa el seu granet de sorra perquè funcioni. I, entre ells, els autèntics pioners són els ponents i els participants que vénen a compartir el seu coneixement i experiència per anar millorant, entre tots, el món des d'Andorra.

En definitiva, sembla que activitats com la Diada andorranera ajuden a avançar en la divulgació científica, entenen la ciència com un conjunt de coneixements estructurats, obtinguts a partir del mètode, el diàleg i la contradicció. Bona setmana de la ciència!

Portada del llibre del 2014.

La SAC explica la 28a Diada d'Andorra a Prada

EL PERIÒDIC EN CAMP

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) presenta aquest migdia el llibre *Models de país per a Andorra*, publicat amb el suport del ministeri de Cultura, FEDA i aportacions privades. L'acte serà a les dotze del migdia al MW Museu de l'Electricitat de FEDA.

El volum recull les ponències presentades durant la celebració de la 27a Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada de Conflent que va tenir lloc el 23 d'agost del 2014. L'acte comptarà amb la intervenció de la presidenta de la SAC, Angels Mach, i del director general de FEDA, Albert Molas, en el marc de les activitats FEDA Cultura.

A més de presentar el recull de ponències, també s'aprofitarà per presentar el programa de la 28a Diada Andorrana a l'UCE, que tindrà lloc el 22 d'agost.

AFERS EXTERIORS

La Diada andorrana vol millorar les relacions dels petits Estats

Les jornades compten amb 23 ponències i càrrecs institucionals

ESTERMINA GRACIA ENYART

La 28a Diada andorrana a la XIU Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que es desenvoluparà el proper 22 d'agost, tindrà com a conductor la relació d'Andorra amb els petits estats. I és que segons ha comunicat la presidenta de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Angels Mach, l'objectiu principal d'aquestes jornades és veure com els petits estats s'equilibren i podrien tenir amb aquests petits estats. Mach també creu que aquesta reciprocitat s'ha de fer encara més pal·lesca tant present que Andorra està negociant un acord d'associació amb la Unió Europea de la mà de dos petits estats més.

I és que Mach assegura que les relacions dels petits estats són plenes, perquè vivint amb a fractar amb els més grans i no ens podem a pensar amb els que són igual

que nosaltres i poden tenir els mateixos problemes. D'aquesta manera, amb l'intercanvi de coneixements que puguin aportar els diferents països, es vol veure per què es pugui buscar aquesta relació en diferents àmbits, com l'econòmic, social i institucional.

Per dur a terme la Diada, es faran 15 ponències presencials i 8 no presencials. Entre aquestes, hi hauran representants institucionals com ambaixadors i ministres o persones que han ocupat aquests càrrecs a Andorra i a altres països com Luxemburg, Suïssa, Liechtenstein, San Marino o Mònaco. De la mateixa manera que es comptarà amb experts en meteorologia, geologia, antropologia i altres àmbits de col·laboració. Per la seva part, SAC prepara també la seva participació en l'UCE, donec la Societat estigui present a la sessió de cinema amb un documental sobre els canviolers, a més d'en una jornada sobre l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i l'exterior.

La presentació de la propera Diada, va tenir lloc al bar ajornant la mostra del llibre que recull la 27a diada de ponències que es van desenvolupar l'any passat. A diferència de la resta d'edicions, el volum portarà d'un matric tema global: els models de país per a Andorra. I a l'horada aquest punt a través de diferents ar-

Presentació del llibre 'Models de país per a Andorra', a l'horada.

tics del vessant energètic, de salut o afers socials. Per elaborar el llibre, SAC ha comptat amb col·laboració del Ministeri de Cultura, un donant anònim i FEDA.

Opinió

14/08/2015

EL PERIÒDIC EN CAMP

el Periòdic d'Andorra 5

La tribuna

Andorra i els petits Estats d'Europa

La Societat Andorrana de Ciències ens convida, el 23 d'agost, a la diada andorrana a Prada de Conflent

Opinió

Pol

La 28a Diada d'Estiu de la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) de Prada de Conflent que va tenir lloc el 23 d'agost del 2014. L'acte comptarà amb la intervenció de la presidenta de la SAC, Angels Mach, i del director general de FEDA, Albert Molas, en el marc de les activitats FEDA Cultura.

A més de presentar el recull de ponències, també s'aprofitarà per presentar el programa de la 28a Diada Andorrana a l'UCE, que tindrà lloc el 22 d'agost.

normalment petits o menors, sempre d'alguna manera menys. És així que des dels petits estats d'Europa el 2015, el 2016 i el 2017 s'organitzaran a l'Institut Liechtenstein, l'Institut de Ciències, Mònaco, San Marino, i Suïssa.

El primer tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants. El segon tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El tercer tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El quart tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El primer tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El segon tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El tercer tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El quart tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

El cinquè tema que tractarà és el dels petits estats d'Europa, que és un tema que ens fa veure que, tot i que els petits estats són menys, no són menys importants.

Angels Mach

PREIDENTA DE LA SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

«L'afer BPA ens ha deixat un buit de 6.000 euros»

»Pàgina 8

«Si volem ser un país que prospera, no ens podem permetre no fer recerca»

ANGELS MACH Presidenta de la Societat Andorrana de Ciències

ESTEPANA GRADIA
Foto: Després de l'any

Actual directora de la Societat Andorrana de Ciències (SAC), Angels Mach està al capdavant de l'última de les projectes per impulsar la promoció de la recerca i la ciència del Principat.

«Com sorgia la Societat Andorrana de Ciències?»

«Va néixer el 1983, a iniciativa d'un grup de persones interessades en la divulgació de les últimes ciències que havien estat reduït i fins i tot recessa fora d'Andorra. L'equi van tenir després de dotze anys una reunió que aquí no hi havia pogut fer mai i van decidir que havien de fer alguna cosa. Van pensar que podien considerar un centre d'investigació a Andorra per mantenir-ne el diàleg amb les ciències, i van decidir que s'havia de fer alguna cosa fora del país. En aquell moment, ho vam pensar a l'abast de les dades».

«Quina objectiva perseguia la SAC des d'un principi?»

«El desenvolupament i la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«Hi ha algun projecte que estigui treballant?»

«El treball de recerca i la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«Amb quina entitat col·labores?»

«Tinc un contracte signat amb el Govern, però amb Andorra no hi ha cap contracte. És un contracte amb el Govern de Catalunya amb el coordinador de la Ciència d'Estudis de BarCELONA, amb el treball de recerca i la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«Col·labores amb l'estranger?»

«Sí, la majoria són de recerca i ciència, però també hi ha molts altres projectes i col·laboracions amb l'estranger i amb el treball de recerca i la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«Quins projectes desenvolupa en la SAC?»

«Nadalges són temes molt globals i intentem tractar una mica cosa amb altres, però fins a projectes locals, a després fins a altres ciutats, sempre en algun projecte a través de la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«L'afer BPA ens ha deixat un buit de 6.000 euros, necessitem una injecció econòmica per poder publicar el llibre de la SAC»

«Aquest any esperem arribar als 33.000 de pressupost, però portar endavant tots els projectes és un veritable esforç»

«Cada vegada, amb un llibre fora de preu, aquest any hem volgut commemorar els 700 anys de la mort de Ramon Llull, i hem fet un conferència el dia de l'últim llibre que ens ha vingut a parar al més en general».

«Després, vam començar a fer alguns jornades i aquí a Andorra, però vam entrar per l'Europa Andorrana, i tot en aquest moment, vam decidir de fer les jornades a aquí per fer les de l'Europa Andorrana, però vam entrar per l'Europa Andorrana, i tot en aquest moment, vam decidir de fer les jornades a aquí per fer les de l'Europa Andorrana, però vam entrar per l'Europa Andorrana, i tot en aquest moment, vam decidir de fer les jornades a aquí per fer les de l'Europa Andorrana».

«Què fem a la SAC?»

«Hi ha una junta directiva amb 16 membres de diferents professions. I hem de fer un treball de recerca i ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«De de fora no coneix el treball científic que hi ha al Principat?»

«Sí, jo penso que de fora, de vegades ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins. Però ens coneixen i la majoria de la gent que hi ha a la SAC, però ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins. Però ens coneixen i la majoria de la gent que hi ha a la SAC, però ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins».

«Com està l'amba científica i de recerca a Andorra?»

«Està molt bé. Faltaria de més de qualitat, però és molt bona. Faltaria de més de qualitat, però és molt bona».

Angels Mach en una presentació amb: una entitat que dona suport a la SAC, el Col·legi d'Advocats.

Però s'ha millorat. De cara a la recerca i la divulgació de la ciència i la promoció de la recerca i la ciència del nostre país i amb això una divulgació i contacte amb els ciutadans de la ciència que és la feia per a la ciència i també el treball de recerca i ciència que es fa aquí i després per a l'exterior».

«Amb quin pressupost compta la Societat?»

«El 2013 teníem 42.000 euros, i l'any passat, n'hem tingut un pressupost de 27.000 euros. Aquest any, però, ens podem arribar als 33.000, però ens podem arribar als 33.000, però ens podem arribar als 33.000, però ens podem arribar als 33.000».

«En quants anys us portem, hi ha hagut moments de perill per mantenir la SAC?»

«Sí, per exemple, quan ens va contactar la Societat d'Andorra de Ciències i Ciències, però ens va contactar la Societat d'Andorra de Ciències i Ciències, però ens va contactar la Societat d'Andorra de Ciències i Ciències».

«Amb quins recursos comptem?»

«Sí, jo penso que de fora, de vegades ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins. Però ens coneixen i la majoria de la gent que hi ha a la SAC, però ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins».

«Com es sustenta la SAC?»

«Sí, jo penso que de fora, de vegades ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins. Però ens coneixen i la majoria de la gent que hi ha a la SAC, però ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins».

«Com es presenta el futur?»

«Sí, jo penso que de fora, de vegades ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins. Però ens coneixen i la majoria de la gent que hi ha a la SAC, però ens reconeixen més el que fem que no pas de de dins».

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

La Diada planteja les relacions entre els petits Estats europeus

La política, l'educació i la ciència analitzen la situació actual en la jornada organitzada pel SAC

R. MORA
F. BARRAL I ENCARNACION
i @ProvinciaND

A vaia partir de les 9.30h del matí hi ha la ja tradicional cita anual amb la Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu, que a Diada de Conflent celebra la seva 47a edició amb el títol Andorra i els Petits Estats d'Europa. A la programació trobem noms il·lustres de la política, la ciència i l'educació del Principat. La jornada, que ja s'ha celebrat anualment i de tant com és habitual, i que està organitzada per la Societat Andorrana de Ciències.

La intenció d'aquesta edició és analitzar la situació actual en la relació existent, o no, entre els diferents petits Estats d'Europa. «Tenim una relació amb els veïns del sud i del nord, però poc o gens amb la resta de petits països», assegurava al·lir Àngels Mach, que recordava que en anys diferents es van fer oladós excusatives per a la relació amb els veïns del sud i un altre any per als del nord. Andorra, segons Mach, el que hi ha és una ocàsio única de poder entrar en contacte amb els petits Estats europeus, i això és el que es posarà sobre la taula avui en la 47a edició d'aquesta diada.

«A més dels Jocs Olímpics dels Països Federats d'Europa, alguns temes de salut perquè els països són a l'Organització Mundial de la Salut, o les relacions que hi pugui haver entre parlamentaris d'aquí i altres països, també hi ha relacions d'altres tipus començant pel vessant econòmic, social i també cultural», hi va afegir al·lir la directora del SAC, que reivindicava també la força de diversos petits Estats i uns dios de la Unió Europea.

LES PONENTES, DES DE LES 9.30H / A partir de les 9.30h comença la Diada a Prada de Conflent a un Lloçne que acollirà nombrosos ponents i activitats del món de la política, l'educació i la ciència. Serà Maria Fonolleda, vicerectora per les relacions de la Universitat Catalana de Prada (UC) amb Andorra, l'encarregada de donar la benvinguda a la seva presentació de la jornada. Les primeres ponents seran a càrrec d'Alan Ward, professor de l'Escola Andorrana i Guillem Bellido, del Servei Meteorològic d'Andorra, amb les temàtiques del comerç els títols i la meteorologia, respectivament.

Just després de la primera pausa, Joandoménc Ros, president de l'equip rector de la 47a edició de l'UCE, obrirà pas a la resta de ponents presencials, amb l'excoordinador del Govern, Antoni Ubach i Monaco, i els altres, vist per un andorrà.

►► Un moment de la Diada d'una edició anterior, amb Clibert Saboya.

La ministra de Salut, Benestar i Ocupació, Rosa Ferrer i Politiques conjuntes de salut amb els petits Estats d'Europa), el síndic general, Vicenç Mateu (Petits Estats i especificitat). A partir d'aquí, es llegiran les ponències o ponències, amb actors del perfil de Jaume Serra, ambaixador d'Andorra a la Santa Seu i també economista; Alexis Estopiñán, director del departament d'Estadística; Xavier Déu, soci de Carlis a Luxemburg i empresari; Enric Tarradellas, ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mónaco; i Jaume Bartumeu, excoordinador del Govern i president de Socialdemocràcia i Progrés.

Per la tarda, a partir de les 15.00h i fins a les 18.00h, les conferències continuaran novament de manera presencial amb Josep Dato, president de la Creu Roja andorrana; Judith Pampalona, doctora en antropologia social i econòmica a la UAB; Antoni d'Ortodox, cònsol honorari d'Andorra a Andorra; Silvia Ronel, consellera general d'SDP; Meritxell Mateu, consellera general de DA; Gilbert Saboya, ministre d'Afers Exteriors; i Jordi Dougnol i Olga Gec Jaber, que tot i que no podran assistir que es llegiran les seves aportacions. Després serà el moment del debat final amb la ciència de la presidenta de la SAC.

Programa

JORNADA DE MATÍ

MARTA FONOLLEDA
Vicerectora per les relacions de l'UCE amb Andorra
►► Presentació

ALAN WARD
Professor a l'Escola Andorrana
►► «Andorra i els petits Estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic»

GUILLEM MARTIN
Servei Meteorològic d'Andorra
►► «La meteorologia als petits Estats d'Europa: entre la mesoescala i la microescala»

JOANDOMÈNEC ROS
President de l'equip rector de la 47a edició de l'UCE
►► Salutació

ANTONI UBACH
Excoordinador del Govern d'Educació, Cultura, de Treball i Benestar
►► «Mónaco, i els altres, vist per un andorrà»

ROSA FERRER
Ministra de Salut, Benestar i Ocupació
►► «Polítiques conjuntes de salut amb els petits Estats d'Europa»

VICENÇ MATEU
Síndic General
►► «Petits Estats i especificitat»

JAUME SERRA
Economista i ambaixador d'Andorra a la Santa Seu
►► «El Vaticà, un microestat que es mesura en hectàrees»

ALEXIS ESTOPIÑAN
Director d'Estadística
►► «Les dades estadístiques dels Estats de reduïda dimensió territorial»

XAVIER DÉU
Soci de Carlis a Luxemburg
►► «L'adaptabilitat dels petits països»

ENRIC TARRADO
Ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mónaco
►► «Interessos comuns»

JAUME BARTUMEU
Excoordinador del Govern i president de Socialdemocràcia i Progrés
►► «San Marino i Andorra: un camí compartit vers el futur»

JORNADA DE TARDA

JORDI DOMINGO
Professor titular de geografia i sociologia de la Universitat de Lleida
►► «Bar petit en un món global?»

JOSEP DURÓ
President de la Creu Roja Andorrana
►► «Creu Roja andorrana: és pot ser petit i representatiu?»

JUDITH PAMPALONA
Doctoranda en antropologia social i econòmica a la UAB
►► «Les particularitats d'Andorra i els altres microestats europeus. Aprofitant al màxim la petitesa»

ANTONI D'ORTODOX
Cònsol honorari d'Estònia a Andorra
►► «Estònia i Andorra»

OLGA GELABERT
Ministra de Cultura, Joventut i Esports
►► «Els jocs dels petits Estats d'Europa: història i evolució de la participació andorrana»

SILVIA RONEL
Consellera general, membre d'SDP i exministra de Salut
►► «Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals»

MERITXELL MATEU
Consellera general, membre de DA, exambaixadora i exministra d'Afers Exteriors
►► «Consonàncies i dissonàncies dels petits Estats europeus»

GILBERT SABOYA
Ministre d'Afers Exteriors
►► «Andorra i el nou marc de relacions amb la UE»

ELISENDA VIVES
Presidenta de la CNAU
►► «La Comissió Nacional per a la Unesco i els petits Estats»

PERE LÓPEZ
Conseller general del PS
►► «Els reptes polítics compartits entre Andorra i els altres petits Estats d'Europa»

THOMAS KOLLY
Ambaixador de Suïssa
►► «La relació de Suïssa amb la Unió Europea i Andorra»

Editorial

El debat que permet situar Andorra entre els petits Estats

L'opinió del lector i l'expressió de les seues idees són ben rebudes en aquest espai d'opinió i debat.

Entendre la capacitat de filosofar és complicat, però és d'aquelles accions que realitzades en públic, amb diversos punts de vista i opinions, amb criteris i posades en escena des de diferents angles, permeten obtenir un creixement personal i també social que ajuda molt per entendre el nostre entorn.

Es és que es proposa des de fa 47 edicions des de la Societat Andorranesa de Ciències, que cada any escull una temàtica diferent per posar sobre la taula una determinada ma-

nera de viure l'Andorra que vivim i el seu entorn. En aquesta ocasió, durant la Diada que tindrà lloc avui a Prades, es tractarà del Principat com a petit Estat i la seva interrelació amb la resta de països del mateix

La unió de tots aquests petits és una forma de lluita en comú

nivell". És a dir Estats que dins de la Unió Europea lluiten per trobar el seu espai i, també, rebre a canvi del que donen. La unió de tots aquests petits estats és una forma de lluita en comú contra una força superior com és l'UE, però també una manera de globalitzar un país com el nostre dins d'un món més ample.

La Societat Andorranesa de Ciències rep cada any la bona resposta de polítics, membres de la societat andorranesa, empresaris, tècnics, educadors, científics i persones que tenen el coneixement suficient com per aportar el seu gra de sorra a les

reflexions que durant un matí seran el centre de les reunions al Lyce de la localitat francesa.

La Diada andorranesa de la Universitat Catalana d'Estiu és fonamental cada estiu per renovar les nostres mires respecte al nostre país, necessitem que ens recordin no només on som, sinó qui som i fins i tot on podem arribar, així que els punts de vista de la gent que en sap, dels erudits en les diferents matèries, ens ha de fer obrir el cap i veure més llum que pas ombres. Després Andorra té molt a dir a Europa, encara que sigui de la mà de la resta dels petits Estats,

24/08/2015

Editorial

La necessitat d'acostar-se a Europa, i fer-ho bé

L'opinió del lector i l'expressió de les seues idees són ben rebudes en aquest espai d'opinió i debat.

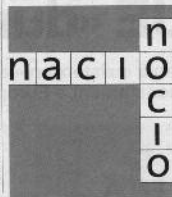
Europa sembla ara el centre de les mirades. Ni en estiu descansa la política, que en declaracions i penitències de caltes potir sempre acaba mostrant-se per acabar sent el centre de les mirades. Així que aquí ho tenim, en un cap de setmana en què la Societat Andorranesa de Ciències ha proposat la sèrie de conferències amb motiu de la Diada andorranesa de la Universitat Catalana d'Estiu, i que l'acord d'associació amb la Unió Europea ha tornat a ser el cavall de batalla, especialment perquè a Prades, on va

ser l'habitual Diada, es van donar cita alguns dels més importants representants del Govern, com ara el ministre d'Affers Exteriors, Gilbert Sàhoyra, que tot i no poder ser present sí que va aportar la seua visió amb el

S'ha de ser exigent a cada pas i en cada decisió

text Andorra i el nou marc de relacions amb l'UE, text que va llegir una altra persona molt vinculada amb les negociacions amb Europa, Maria Ubach, ambaixadora del Principat davant de l'UE.

Es aquí on Sàhoyra expressa els fets i l'opinió al respecte, i l'oposició -també Pere Lopez, president del grup Mixt al Consell General va presentar un text, així com Jaume Bartumeu, president d'SDF, entre altres- diu la seua. I quan el mar semblava en calma les crítiques al "modus operandi" del Govern surten arreu.

La crítica constructiva, la que fa veure als altres el que posar no li donen fer els seus propis actes, arriba a la reflexió en aquest cas del Govern, que s'ha de plantejar fins a quin punt l'oposició ferma de Bartumeu -ha estat el més incòmoda- a certes accions té el seu punt de raó. És l'estiu que res no es mou però també és cert que setembre (el non curs polític són aquí al costat, en un setembre que es preveu molt mogut, així que s'han de prendre decisions) ser exigent a cada pas, especialment en el tema europeu, perquè si ens hem d'acostar, almenys que sigui bé.

Tema del dia

REFLEXIÓ I ANÀLISI DE LA SITUACIÓ DEL PRINCIPAT

24/08/2015

DIADA ANDORRANA DE LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU

El Govern preveu «resultats» amb l'UE «durant la legislatura»

El ministre d'Educació insisteix en «la voluntat» de l'Executiu en l'acostament a Europa

El paper en l'encaix europeu centra les ponències de la jornada organitzada per la SAC

R. M. S. / E. J. M. / P. J. C. / **el Periòdic AD**

Andorra, Mónaco i San Marino han d'anar de la mà cap a l'acord d'associació amb la Unió Europea que està en les seves primeres fases, però que segons va manifestar Eric Jover, ministre d'Educació i responsable Superior, donarà resultats durant la legislatura. Des del Govern ho tenen clar, i així ho va expressar Jover en el debat final de la Diada Andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu que va rebre un any més el títol de Renouvier de Prades (francès), i que va comptar amb polítics andorrans com ara el síndic general, Vicenç Mateu, els representants al Consell d'Europa Silvia Bonet (socialdemocràcia i Progrés) i Meritxell Mateu (Democràcia per Andorra), la ministra de Salut, Rosa Ferrer, l'exconseller Antoni Ubach o l'ambaixadora d'Andorra a la Unió Europea, Maria Ubach, que va exposar el text del ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, el qual no va poder acudir a la cita.

«El que sí que hi ha és voluntat, i es veuen resultats durant la legislatura», va assegurar Jover durant la part final de debat sobre les ponències exposades al llarg del dia. Així mateix, Maria Ubach va dir que el procés està en la part constitucional, però saber com es regirà l'acord d'associació, i va recordar que al setembre es començarà a parlar de temes com mercaderies, i hi haurà una reunió dels tres països -Andorra, San Marino i Mónaco- amb la Unió Europea, una reunió que tindrà una durada de dos dies.

Així mateix, també Vicenç Ma-

→ Vicenç Mateu exposa la seva ponència, el passat dissabte a Prades durant la Diada andorrana.

reu, síndic general, va parlar de «l'apropament amb la Unió Europea», i l'UE ho enfocava des del seu punt de vista, com si fos un resumant un què no aferrava una carta, sinó que té un menut. Tu no pots triar un pilot, sinó que el menut és aquest i si li sembla bé l'agafa, i si no basen si li dona de dinar en un altre lloc. Mateu va ser encara més clar, i va afirmar: «entre comentes no hi ha molta negociació, pots negociar si el primer pla et l'porten més d'hora o més tard, si pots saltar-te les postres o no, però no hi ha molta a negociar. La Unió Eu-

ROPA CENTRAL LES PONÈNCIES DE LA SAC S'la vinculació andorrana amb Europa i els petits Estats del continent

ropa no està pensada per una negociació. En tot cas, Mateu va explicar també que «si que està el procedent de Lleida/Oristano, que està dins de l'espai econòmic europeu, que va acceptar tot el menut però té uns períodes transitoris molt llargs, alguns diuen indefinits que penenem saber una mica aquesta especificitat, però hem d'acabar de veure com acaba de funcionar».

va centrar la Diada andorrana de la Universitat Catalana d'Estiu que va acollir Prades durant el passat dissabte. La Societat Andorrana de Ciències (SAC) va aconseguir una bona afluència de ponents, que van exposar diversos aspectes més enllà de la política, com ara el comerç, la meteorologia, la salut o el paper global que han de desenvolupar els petits Estats o microestats, les unions que poden fer i les delimitacions que s'han de tenir en compte per mantenir les esperificitats de cadascun en un marc europeu molt ampli. ■

VICENÇ MATEU
SÍNDIC GENERAL
«L'UE diu: el menut és aquest, i si a vostè li sembla bé l'agafa, i si no busqui un altre»

MARIA UBACH
AMBAIXADORA A LA UE
«Al setembre hi haurà una reunió dels tres països amb la Unió Europea»

ERIC JOVER
MINISTRE D'EDUCACIÓ
«El que sí que hi ha és voluntat, i es veuran resultats durant la legislatura»

Bartumeu acusa Saboya de tossudesa en «el marc institucional»

EL PERIÒDIC ANDORRÀ LA VELLA

Jaume Bartumeu, president de Societat Mercantil i Progrés, va criticar ahir la postura del Govern d'Andorra respecte a l'acord d'associació

amb la Unió Europea, o més bé el comú que ha agafat l'Executiu per arribar a port. Des del partit socialdemocràcia consideren tossuda i insistir per part de l'Executiu en el marc institucional. I creuen que d'aquesta manera es «descuida» explicar

pot aportar l'acord d'associació a través d'un comunicat, segons s'especifica en un comunicat emès ahir.

Segons va manifestar ahir aquest partit a través d'un comunicat, «amb la nostra experiència Govern, no hi ha un marge gaire ampli a en-

carar la negociació amb Brussel·les. Segons SDP, «totostodit-se, com sembla que està fent el Govern: «en les qüestions relatives al marc institucional que ha de regir el funcionament de l'acord» és descuidar el que realment importa, que segons Bartumeu és «pot aportar als empresaris i professionals d'Andorra l'acord d'associació».

De la mateixa manera, Bartumeu considera que el que «convé a la ciutadania i als empresaris i profes-

nals del país, als joves i a la gent gran, és saber que suposa l'acord marc d'associació», afirma el document. Segons el president del partit socialdemocràcia, «les discussions professionals sobre qui ha d'arbitrar els conflictes que eventualment a poguin entre la Unió Europea i Andorra en el desenvolupament del futur acord d'associació suposen desconfiar l'essencial i perdre el temps en les formes». Bartumeu, a més, mostra la seva preocupació «per pensar l'interès general». ■

Andorra, una alternativa als alts impostos del comerç electrònic

Amb la nova llei de l'1 de gener de 2015 s'intenta acabar amb la competència deslleial entre països

E.J.M./E.C.
SECALLES B/PORNAV
10/PROFESLAND

El comerç electrònic s'instaura cada cop més al Principat. Doncs segons l'enginyer informàtic i professor de l'Escola Andorrana, Alan Ward, sabem que cada vegada hi ha més gent que encomana bens a les botigues virtuals d'Andorra. Però enviar l'objecte comprat per correu, pot ser una mica més complicat. Després de l'1 de gener de 2015, es va establir una nova imposició declarant que si l'eivella va amb un país comunitari, s'ha d'aplicar l'IVA del mateix país on resideix la persona que ha encomanat l'objecte. Per exemple, si es compra qualque cosa a Andorra i s'aplica l'IVA d'enviar a Espanya, s'imposaria l'IVA espanyol a l'objecte comprat, destaca Ward.

▶▶ El comerç electrònic és una bona oportunitat per a un país amb turisme estacional, com el Principat.

Amb aquesta normativa, han canviat les regles del joc, perquè hi havia empreses com Amazon que tenien la seu a Luxemburg i cobraven l'IVA d'allà, que és més baix que el dels espanyols. Això era un graue competitiu per a botigues situades a Espanya, França o altres països que tenen un IVA molt més elevat.

Amb la nova llei, s'intenta evitar casos com aquest, però sempre s'intenten buscar solucions alternatives, decau veiem que en les botigues on que es disposa d'un portal virtual online, els clients fan la gestió de la venda a través d'Internet, però pugem a buscar la mercaderia a Andorra o altres països que disposin d'un impost més baix. D'aquesta manera, l'impost que s'acumula al cost del producte comprat és el del país on s'ha fet la reserva, en el cas d'Andorra, s'aplica l'IVA (4%), donant un cost final molt més atractiu per als compradors estrangers, si el mateix client fa el transport de la mercaderia, així s'estalvia molts diners, comenta Ward.

D'aquesta manera, les circumstàncies particulars d'Andorra "que compta amb una gran presència del comerç destinat a persones de fora del país", fan que es pugui controlar el pagament i l'irritament a distància, com a bé i l'entrega en persona quan el client puja al Principat. En aquest context, el servei electrònic es converteix més que res en un sistema de reserva.

Però aquestes noves plataformes, també poden utilitzar-se per oferir serveis, prestats a distància o bé directament al client. De fet, Ward destaca que a Andorra el gran volum dels serveis contractats a través de mitjans electrònics es situa en l'àmbit de l'hoteleria i la restauració. "Veiem així aquí que fa un ús del comerç electrònic que pot ser diferent de la concepció que hom es pugui tenir, si es ba-

Riscos de la venda online

Segons el país en què es trobin les dades de l'empresa, quines disposicions legals s'hi podrien aplicar? Quins són els drets d'accés que podrien exercir les autoritats d'aquell país?

▶▶ Es consideren certs casos de comportaments d'autoritats nacionals que són perfectament jurídics en la seva pròpia jurisdicció, però que vistos des de la perspectiva de cada ordenament, presenten característiques qüestionables des del punt de vista dels drets humans.

S'estan complint amb els imperatius legals andorranos sobre la correcta tenença de dades personals dels clients?

▶▶ La Llei Qualificada de Protecció de Dades no inclou normes preceptives respecte a la conservació segura de les dades, així també es la seva expressió a petició del titular. Però es pot garantir la supressió de totes i cadascuna de les còpies de les dades dels usuaris?

Quid de l'espionatge industrial?

▶▶ Un servidor virtual no pot oferir el mateix nivell de protecció que un de físic. En primer lloc, perquè s'està executant sobre un ordinador físic; tindrà doncs com a màxim el seu mateix nivell de seguretat. Però també és un programari com un altre, que s'executa en certa manera sota la supervisió del sistema operatiu del suport físic. Aquest pot tenir uns drets de lectura de la memòria o de les unitats de disc, que el sistema virtual ni tan sols està en condicions de detectar, encara menys, prohibir.

Existeix la possibilitat d'una competència deslleial?

▶▶ Sí no es tenen en compte totes les lleis i restriccions dels països entre els quals s'estan fent transferències de dades i informacions, així com els valors comercials, és possible que es produeixin tal incidència.

sa únicament en el món econòmic d'altrí, en webs molt conegudes de compres en línia.

Aquestes condicions es van reduir en el marc de les ponències de la 28a Diada andorrana a la XII VII Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Comfent, on Ward va voler analitzar Andorra i els petits Estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic. D'aquesta manera, es va plantejar la supervisió de l'activitat dels petits països, en un context en què la competència és important i la navegació, les noves tecnologies exerceixen una influència cada cop més creixent. I és que un dels fundadors de "Talent Republic", Carlos Laguarda, destaca que el comerç electrònic és una bona oportunitat per a un país com Andorra, en diferents èpoques de la manca de turistes. I veient per l'interès, pot ser un bon complement a aquest comerç tradicional.

D'altra banda, Ward també va voler destacar que la situació andorrana és gairebé la més pobre per que fa a competència, amb tan sols Grècia disposant d'una connectivitat més restringida. Doncs els altres països solen disposar de quatre o cinc milions d'habitants.

Inseguretats vers la compra per Internet

▶▶ Segons comenta l'enginyer informàtic i professor de l'Escola Andorrana, Alan Ward, seguim havent-hi inseguretats respecte a la fiabilitat i procediments de les vendes online. "Perquè molts dels serveis estan al nivell de la xarxa, i el problema és que no estem en establiments, poden estar a Estats Units, Irlanda, no ho sabem", Ward assegura que sabem haver-hi inseguretats respecte a la fiabilitat i procediments de les vendes online. "Perquè molts dels serveis estan al nivell de la xarxa, i el problema és que no estem en establiments, poden estar a Estats Units, Irlanda, no ho sabem", Ward assegura que sabem haver-hi inseguretats respecte a la fiabilitat i procediments de les vendes online. "Perquè molts dels serveis estan al nivell de la xarxa, i el problema és que no estem en establiments, poden estar a Estats Units, Irlanda, no ho sabem", Ward assegura que sabem haver-hi inseguretats respecte a la fiabilitat i procediments de les vendes online.

Alan Ward, Enginyer Informàtic. El professor de l'Escola Andorrana per les ciències i tècniques de l'informàtica a l'Escola Andorrana i de la informàtica a l'Escola Andorrana, Alan Ward.

25/08/2015

ACORD D'ASSOCIACIÓ

Saboya respon: «El senyor Bartumeu no ha de patir»

El ministre d'Exteriors diu que l'objectiu és «Un marc garantista»

M. C. / R. M. S.
ANSA / F. ALVILLA
@Parodi&AND

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, va respondre les crítiques de Jaume Bartumeu, president de Socialdemocràcia i Progrés (SDP), que el va acusar de no informar la ciutadania respecte al procés de l'acord d'associació i utilitzar les seves energies, per contra, en el marc institucional. «El senyor Bartumeu no ha de patir», va manifestar el titular de la cartera d'Exteriors, que en el pròxim inici de setembre començarà a mantenir les reunions necessàries amb la Unió Europea.

«Això no és la tasca del senyor Saboya, ni patrimoni d'Exteriors, sinó una tasca de tots i de construir consensos amb els diferents partits polí-

tics i tots els sectors del país, va assegurar Saboya, que va dir que les crítiques que rep se les pren de manera constructiva: «Jo no m'agafo mai com una crítica que per mi sigui molt important alguna cosa que afecta al Govern d'Andorra», va continuar el ministre, que abirà al mateix temps feia les funcions de ministre portaveu del Govern en substitució temporal de Jordi Cinca. «Un cop s'ha començat la negociació», hi va afegir, «l'objectiu del Govern és assolir el marc institucional més garantista», i hi va afegir que ho de- la sense cap ànim de crítica cap a altres negociacions del passat o altres instàncies.

RESPOSTA TAMBÉ PER A BONA El passat dimarts, també David Bona, primer secretari del Partit Socialdemocràtic (PS), criticava el Govern per manca d'informació al respecte de les negociacions de l'acord d'associació amb Europa. Aleshores, Saboya també va respondre: «I puc facilitar la llista de totes les comunicacions, articles,

→ El ministre Gilbert Saboya.

cursets que hem publicat en els últims tres anys i mig». «Un veu que no hi ha mai prou i mai són suficients les explicacions, segons va dir, «les crítiques sempre s'ha d'agafar la part constructiva i si hem de fer més esforços per comunicar els fets», va assegurar, afegint finalment que no creu que es pagui dir que aquest Govern hagi tingut obscurantisme. ■

ECONOMIA

Entra en vigor l'intercanvi d'informació fiscal amb Suïssa

El país helvètic va notificar el 27 de juliol que havia completat els procediments

EL PERIÒDIC
ESCALDES BRACORDANY

El 27 de juliol va entrar en vigor l'acord d'intercanvi d'informació en matèria fiscal entre Suïssa i Andorra, que es va signar el 17 de març del 2014 a Madrid. Així ho reflexava ahir el Butlletí Ofi-

cial del Principat d'Andorra (BO-PA). L'acord ha d'entrar en vigor a la data de recepció de la darrera de les notificacions mitjançant les quals les parts contractants es notifiquen el compliment dels procediments establerts per la seva legislació. En aquest sentit, el Ministeri d'Afers Exteriors va rebre el passat 27 de juliol una nota verbal de l'Embassada de Suïssa notificant que Suïssa ha completat els procediments establerts necessaris. ■

EL PRINCIPAT COM A MICROESTAT

Els empresaris forans amb negocis al país augmenten un 4%

L'obertura econòmica i l'afluïxament de les restriccions afavoreixen la introducció dels emprenedors estrangers

E.O./E.J.M.
F. GALIÀ PER ENRIQUETA
SIPUBLICA/AND

En el marc de la 28a Diada andorrana a la XVII Universitat catalana d'Estratègia de Fida de Confient, l'estudiant andorrana Judith Pampalona, va presentar un anàlisi de les particularitats del Principat i la resta de microestats europeus.

A partir d'aquesta ponència, es va destacar que el nombre d'empresaris estrangers que tenen una empresa a Andorra ha augmentat en els darrers anys, doncs al 2011, la població emprenedora andorrana estava distribuïda de la següent manera: el 60% d'empresaris eren del país mentre que el 40% era forans. Però al 2014, els percentatges van parir una petita variació, doncs el 56% de la població emprenedora del país era autòctona i el 44% estrangers. Destacar també que al 2011, hi havia un total de 7.280 emprenedors, mentre que al 2014, n'hi havia uns 7.570. Per tant, en aquests darrers anys, no només ha augmentat el percentatge d'empresaris estrangers sinó també el total d'empresaris del Principat.

Segons l'estudi de Pampalona -subvencionat pel Govern d'Andorra-, l'augment d'aquests emprenedors estrangers pot ser degut en part a l'obertura econòmica, doncs des que el Principat no té unes restriccions tan estrictes pel que fa als altres criteris dels seus immigrants, els empresaris foranis han tingut més facilitats per poder-se introduir al mercat andorrà.

D'altra banda i seguint amb l'anàlisi dels petits països, Pampalona va desglossar diferents àmbits d'alguns microestats, com l'acceptació de la doble ciutadania, els anys mínims per obtenir la nacionalitat del país o el percentatge d'atur. D'aquesta última dada, destacar que Andorra està en quarta posició respecte als set microestats que Pampalona va analitzar, doncs al 2014, el Principat establia amb un 4% d'atur, mentre Malta, San Marino i Luxemburg estaven per sobre de la llista amb un 5,9%, 7% i 7,1% respectivament. De la mateixa manera, al 2014, el Vaticà, Mònaco i Liechtenstein establia amb un percentatge d'atur per sota d'Andorra, amb un 0%, 2% i 2,3% respectivament.

Pel que fa als anys necessaris per obtenir la nacionalitat, al 2014 el Principat estava gairebé al capdavant dels set microestats analitzats, doncs es necessiten 20 anys de residència consecutiva per obtenir la nacionalitat andorrana, mentre

▶▶ Al 2011 hi havia un total de 7.280 emprenedors a Andorra, mentre que al 2014, n'erem uns 7.570.

que Malta, Luxemburg i Mònaco en fixen cinc, set i 10 anys respectivament. Pel que fa a Liechtenstein i San Marino, els anys mínims per obtenir la naturalització del país són 30. Un cas excepcional és el Vaticà, doncs segons les funcions, el període d'establir-hi no cal.

Davant d'aquestes dades, Pampalona va concloure que els microestats són països amb unes característiques econòmiques i ones possibilitats laborals, que a priori, es converteixen en destinacions molt atractives per migrar: baix índex d'atur, sous alts, costats molt segurs amb un baix nivell de vandalsisme, baixos impostos, alta homogeneïtat, etc. Tanmateix, a causa d'aquests fets, els governs microestatals tendeixen a desenvolupar polítiques que afavoreixen als seus nadius amb la finalitat de convertir la seva essència social i cultural i, d'altra banda, per tal d'evitar ser absorbits per les economies dels grans estats. Però una excessiva dependència i responsabilitat d'un microestat al risc de totes activitats foranes entre les seves principals fonts de supervivència. ■

PAÍS	DOBLE NACIONALITAT	NATURALITZACIÓ (Període de Residència)	EXTENSIÓ (Km2)	N° HABITANTS (2014)	MIGRANTS % (2010-14)	ATUR% (2012)	PIB per capita (\$) (2013)
Andorra	NO	20 anys	468	80.153	61	4 (2012)	41.000 (2013)
Liechtenstein	NO	30 anys	157	37.194	34,7 (2012)	2,3 (2012)	89.400 (2013)
Luxemburg	SI	7 anys	2.586	556.074	34,2 (2014)	7,1 (2014)	92.400 (2014)
Malta	SI	5 anys	316	527.404	3,7 (2014)	5,9 (2014)	31.700 (2014)
Mònaco	NO	10 anys	2,02	38.066	64 (2012)	2 (2012)	78.700 (2013)
San Marino	NO	30 anys	61	37.637	37,9 (2012)	7 (2012)	55.000 (2013)
Vaticà	SI	Segons funcions	0,44	800 aprox.	100	---	---

*Fonts de dades: Banc Mundial de dades (Banc Mundial)

2 DE SETEMBRE DEL 2015

L'ENTREVISTA DE LA CONTRA

JUDITH PAMPALONA
ANTROPÒLOGA

L'eliminació de les restriccions cap als drets dels empresaris immigrants ha afavorit les seves xarxes de suport

E. J. M.

 @PeriodicAND

Antropòloga i de nacionalitat andorrana, Judith Pampalona està realitzant una tesi doctoral sobre els empresaris immigrants al Principat i les seves xarxes de suport. L'estudiant participa en el grup d'investigació egolab-GRAFO, del departament d'antropologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. I ha comptat amb l'ajuda i subvenció del Govern d'Andorra a través dels Ajuts de Tercer Cicle durant els anys 2011-2014. D'aquesta manera, Pampalona espera poder presentar la seva tesi de cara a l'any vinent.

- Sobre què tracta la tesi doctoral que està desenvolupant?

-És una tesi sobre antropologia econòmica i la idea és estudiar com arriben els empresaris immigrants a crear els seus negocis a Andorra, com s'ho fan amb les restriccions legislatives. Sobretot com s'ho han fet fins ara i quines xarxes de suport han utilitzat; si amb suport dels andorrans, del seu propi país d'origen o d'altres comunitats immigrants d'Andorra.

- La té molt avançada?

-Estic ja a la fase final d'escriptura, tot i que encara no tinc data de presentació. Però espero poder-la dipositar cap al desembre i defensar-la de cara al 2016.

-A grans trets, quina seria la conclusió de la tesi?

-Una de les conclusions més interessants de la tesi és que les restriccions econòmiques sí han tingut algun efecte amb les xarxes de suport, tal com s'esperava. Quan hi havia restriccions cap als drets econòmics dels immigrants s'obligava a que s'haguessin d'integrar molt ràpid per poder tenir una xarxa de confiança amb molts andorrans, de manera que els permetés desenvolupar-se més en aquest àmbit. I un cop s'han eliminat les restriccions econòmiques, s'ha pogut veure que aquestes xarxes de suport provenen bastant més del país d'origen. Hi se-

«Els límits econòmics sí han tingut algun efecte»

gueixen havent empresaris ben integrats en la comunitat andorrana, però com que fa menys temps que resideixen al país, en el moment de crear el seu negoci, l'ajuda els hi ve de més.

-L'eliminació de la figura del prestanoms ha afectat d'alguna manera?

-La veritat és que cap dels empresaris que he pogut entrevistar tenia ja prestanoms. Una gran proporció n'havia tingut, però després de l'abolició, ja no n'he trobat cap que en tingui.

-Estem parlant de petits o grans empresaris?

-He mirat de fer una comparació d'empresaris petits, empresaris més grans i tinc una petita mostra de 10 empresaris andorrans, per poder comparar una mica les xarxes d'uns amb els altres.

-Quin tipus d'empreses desenvolupen els empresaris forans?

-Hi ha força varietat, des de l'hostaleria a la construcció, o els serveis. Però sobretot, quan els empresaris immigrants arriben a Andorra i comencen a treballar en una feina, normalment desenvolupen un negoci a partir d'aquesta experiència laboral. Ja sigui amb els seus antics patrons o per llure o amb família,

però sempre quan creen un negoci a aquí evidentment coneixen el sector del país.

-Com ha evolucionat el nombre d'empresaris immigrants al llarg dels anys?

-Després de recollir les dades, he extret que a l'any 2011 hi havia un total de 7.280 emprenedors a Andorra, d'aquests, el 60% eren del país, mentre que el 40% eren empresaris no andorrans. Al 2014 les xifres van variar una mica, doncs es van registrar uns 7570 emprenedors, i d'aquests, el 56% eren andorrans, mentre que el 44% restant eren empresaris immigrants. ■

Opinió

La tribuna

Andorra i les relacions internacionals

La millor forma de contrarestar el desequilibri és a través de la presència a la Unió Europea

Bonet

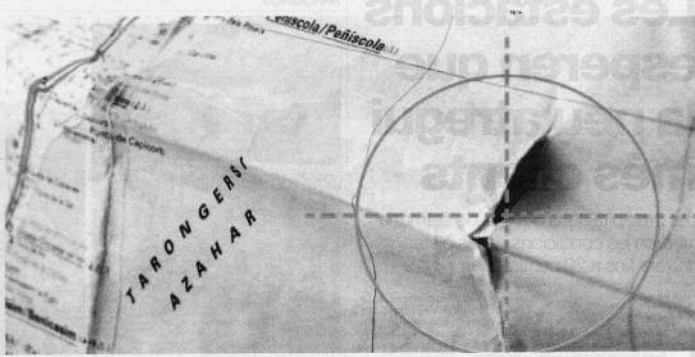
Aquesta setmana passada s'ha signat el pacte d'Estat entre el Govern d'Andorra i les forces polítiques d'SDP IFS, per poder encarar la negociació amb la Unió Europea, i assolir un acord d'associació a on el qual les pugui aconseguir la millor defensa de les nostres especificitats a través d'una solució.

Des d'SDF considerem que les relacions internacionals comencades amb la participació en els organismes internacionals, la política exterior i l'exercici de la diplomàcia han estat fets que hem defensat des de fa molts anys.

Koehnne (1988) va desenvolupar una classificació dels estats en funció de les seves relacions internacionals i va proposar als microestats com a estats inefectius en el sistema internacional, sobretot degut a la seva vulnerabilitat. I altres autors com Rosenau i Rothstein reforcen aquesta tesi atorgant que la seva supervivència depèn de la voluntat de les grans potències i en el fet que han de buscar reclutament en altres països per poder donar resposta a determinats temes.

Tots els autors arriben a la conclusió de que els microestats obtenen millor consideració i impacte internacional actuant en grups organitzats, com és el cas de la negociació conjunta amb Mònaco i San Marino, o sempre que es troba recolzats per un tercer país (França o Espanya), degut a que generalment els seus interessos es troben en situació diferent als de les nacions més grans, motiu pel qual les seves relacions internacionals han de desenvolupar-se de forma molt eficient per poder actuar i fer avançar temes que per ells mateixos tindrien certes dificultats.

La participació d'Andorra en els organismes internacionals, i en aquest cas en la UE, és un mitjà ade-

quat per poder interactuar en l'escenari internacional i arribar a tenir més influència en temes cabdals de política exterior, també és una forma d'obtenir més representació en determinats països o assolir relacions internacionals amb representants de països de difícil accés, ja que són molt selectius a l'hora d'establir missions residencials en l'exterior.

Andorra, Mònaco i San Marino, són microestats històrics europeus amb entitat jurídica pròpia que els preocupa de forma important les relacions econòmiques, socials i institucionals dels seus respectius estats amb Europa. Ha estat necessari d'integració a través d'un acord d'associació lligada de forma directa amb les relacions de reciprocitat que pugui seguir mantenint, com també els obre les portes a poder establir contactes amb altres països que no formen part del seu entorn més proper.

La participació d'Andorra dintre de la UE ens ofereix una oportunitat inamollable de posar en valor la

Tots els autors arriben a la conclusió de que els microestats obtenen millor consideració i internacional actuant en grups organitzats

nosta capacitat d'innovació, la nostra competitivitat i la formació de talents, recursos molt valorats en el si del funcionament dels organismes com també en la mediació de conflictes. I dintre d'elles podem arribar a maximitzar la nostra influència i inclou arribar a liderar temes en els quals puguem aportar un valor afegit i/o innovatiu.

L'ambaixador de la República de Malta l'any 1993 va expressar que la qüestió no era la conveniència o inconveniència dels microestats d'adherir-se a un organisme internacional, sinó de com relacionar-se i desenvolupar-se de forma que es pugui arribar a influir en la presa de decisions.

Des d'SDF criticàvem amb pla-

hanson, que establir que els microestats que aprofiten les oportunitats que els ofereixen els organismes internacionals són capaces de posar en evidència els seus valors, passen de ser un estat petit a ser un estat intel·ligent, i de la seva habilitat i capacitat d'adaptació i de identificar les oportunitats, poder arribar a fer que obtinguin veu dintre dels temes que es tracten.

La globalització d'Europa i del món ha provocat un fort increment dels intercanvis internacionals de persones, béns, serveis i capitals i ha configurat un escenari global on es pot comprar a vendes qualssevol producte fet a qualsevol lloc del món. La globalització no afecta tot.

Els canvis tant profunds que estan succeint en les relacions amb can-

vis tecnològics i de les telecomunicacions, els avenços científics en el camp de les ciències de la vida, l'aparició de nous països emergents fortament competidors, els forts corrents migratoris, i tot això ens aboca necessàriament a un profund canvi social, cultural i identitari que afecta de forma important en la vida dels microestats.

En resum, esiem assistint a una redistribució del potencial econòmic i a una canvi tecnològic i demogràfic amb implicacions polítiques i socials de primer ordre, a on molts dels països en sortiran beneficiats, però sense dubte d'altres veuran com la seva situació pot empiorar-se.

Però potser la millor forma de contrarestar aquest desequilibri és a través de la presència d'Andorra a la Unió Europea i poder presentar els diversos avantatges dels que disposa, com són la capacitat de flexibilitat, la proximitat i la capacitat d'exportació de talent. =

Conseller general SDF

Cultura

14/08/2015

Diada andorrana a l'UCE

La SAC proposa un debat sobre les relacions entre els microestats

La societat presenta el recull de l'anterior jornada a Prada, del qual s'han editat 1.300 exemplars

M.R.
ANDORRA LA VELLA

El dissabte 22 d'aquest mes Andorra torna a tenir una cita amb la reflexió a Prada de Conflent, a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE). De la mà de la Societat Andorrana de Ciències (SAC) s'arriba a la 28a Diada andorrana a l'UCE i el tema escollit per a aquest any és la relació d'Andorra amb els petits estats. La presidenta de la SAC, Àngels Mach, va posar en relleu que és un tema "desconegut" i que els petits estats solen tenir relacions amb els països més grans i potser entre els microestats haurien de ser més fluides.

Es tracta d'un debat que arriba després que els anys 2006 i 2008 es va tractar les relacions d'Andorra amb els estats veïns del sud i del nord. I és un tema de plena actualitat perquè Andorra està immersa en les negociacions per a un acord d'associació amb Europa. S'intentarà, també, per tant, tal com va des-

tacar Mach, de "veure qui hi ha en aquest moment, estar ben informat i tenir informació de primera mà". D'aquesta manera, a través de quinze ponències presencials i vuit d'escrites s'abordarà una reflexió sobre les sinergies entre els petits estats des de diferents punts de vista: socials, de salut, institucionals i fins i tot de la meteorologia o l'estadística. Hi prendran part els ministres d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya; de Salut, Afers Socials i Ocupació, Rosa Ferrer, i de Cultura, Joventut i Esports, Olga Gelabert, a més de consellers generals com Meritxell Mateu, Pere López i Silvia Bonet, i també el sindic general, Vicenç Matou, ambaixadors i altres agents de la societat civil.

A banda d'aquesta jornada centrada en Andorra, que tal com va recordar Mach serveix perquè es conegui el Principat fora de les fronteres, Andorra també serà present en la secció de cinema amb el documental

Mach i Moles van presentar ahir la propera diada i el recull de l'anterior.

sobre els castellers i també es volia impulsar una trobada de colles, que al final no ha estat possible. A més a més, es prendrà part en el debat de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i els territoris. Mach va destacar que la SAC "estrena" representant al

patronat de l'UCE, Marta Fonolleda, vicecorectora per les relacions de l'UCE amb Andorra.

LLIBRE RECULL

Models de país per a Andorra, el recull de la vintena de ponències de la 27a Diada andorrana a

la Universitat Catalana d'Estiu, també va ser presentat en el mateix acte en què es va anunciar la participació d'aquest any. Es tracta d'una nova publicació impulsada en aquest cas per la Societat Andorrana de Ciències, Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) i el Govern, a més d'un privat. És, tal com va comentar Mach, una nova publicació dels temes que formen part de l'actualitat del país però que també és útil per a la reflexió sobre la història, ja que a través d'aquests reculls es pot veure quina ha estat l'evolució.

De fet, el director de FEDA, Albert Moles, va destacar que tant la diada com el recull posterior serveixen per "donar valor al passat" i alhora avaluar com es vol afrontar el futur. S'ha fet un tiratge de 1.300 exemplars d'aquesta publicació, que tal com recorda Mach és una zarsa ja que "avui dia n'hi ha molt poques" que abordin temes d'actualitat al voltant del país.

Acord d'associació

SDP, preocupat per com s'encara la negociació amb la UE

Bartumeu manté que es perd temps amb les formes i es descuida l'essencial

Redacció

ANDORRA LA VELLA

El president de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra (SDP), Jaume Bartumeu, va mostrar ahir la preocupació de la seva formació per com està encarant el titular d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, la negociació amb la Unió Europea per a l'establiment d'un acord d'associació, acord que SDP considera "molt necessari" per al Principat.

En aquest sentit, la formació considera que l'executiu s'entossudeix "en les qüestions relatives al marc institucional que ha de regir el funcionament de l'acord", fet que suposa "descuidar l'essencial i perdre el temps en les formes". Per això, i valent-se de l'experiència de govern, el president d'SDP considera que cal centrar-se en allò que realment importa, que és el que "pot aportar als empresaris i professionals d'Andorra l'acord d'associació".

Bartumeu va fer aquestes manifestacions després de conèixer el contingut de la ponència del ministre d'Afers Exteriors que es va llegir en el transcurs de la 28a Diada andorranca a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent, dedicada a les relacions d'Andorra amb els petits estats d'Europa, i en què el president d'SDP va participar també

Un moment de la 28a Diada andorranca a l'UCE a Prada de Conflent.

amb una ponència, on va repassar les especificitats i les coincidències d'Andorra i San Marino i on va defensar que l'acord d'associació "és imprescindible" ja que "ha de permetre als nostres joves treballar a Europa".

Precisament, l'acord d'associació va centrar bona part de la jornada a Prada, on la majoria dels ponents van coincidir en la idea que les relacions del Principat amb els seus veïns europeus han d'estar regides per un equilibri entre la preservació de les especificitats del país i l'aprofitament de les oportunitats que pot oferir un nou marc de relació.

La presidenta de la Societat Andorranca de Ciències (SAC), Àngels Mach, va valorar molt

positivament el desenvolupament de la Diada andorranca a Prada i es va mostrar satisfeta "tant de la participació com del nivell de les ponències" i de l'interès que va suscitar la jornada en persones que estaven seguint altres cursos de l'UCE però que "van anar a seguir la jornada andorranca".

A més, va destacar el fet que es van presentar ponències sobre aspectes "de què potser no es parla tant però que quan es coneixen són interessants". I és que la jornada, que va incloure 23 ponències, va assolir l'objectiu que s'havia fixat i va servir per poder avaluar les sinergies que es poden establir entre Andorra i els altres petits estats d'Europa.

14/08/2015

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

28a Diada andorrana a l'UCE al voltant dels petits estats

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) celebra el dia 22 d'aquest mes la 28a Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) i el tema escollit per a aquest any és la relació d'Andorra amb els petits estats. La presidenta de la SAC, Àngels Mach, va posar en relleu que es un tema "desconegut" i que els petits estats solen tenir relacions amb els països més grans i potser entre els microestats haurien de ser més fluides.

Es tracta d'un debat que arriba després que els anys 2006 i 2008 es va tractar les relacions d'Andorra amb els estats veïns del sud i del nord. I és un tema de plena actualitat perquè Andorra està immersa en les negociacions per a un acord d'associació amb Europa. S'intentarà també, per tant, tal com va destacar Mach, de "veure que hi ha en aquest moment, estant ben informat i tenir informació de primera mà". D'aquesta manera, a través de quinze ponències presencials i vuit d'escrites s'abordarà una reflexió sobre les sinèrgies entre els petits estats des de

La jornada i el recull es van presentar a Zhir.

diferents punts de vista: social, de salut, institucional i fins i tot de la meteorologia o l'estadística. Hi prendran part els ministres d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya; de Salut, Afers Socials i Ocupació, Rosa Ferrer; i de Cultura, Joventut i Esports, Olga Gelabert, a més de consellers generals com Meritxell Mateu, Pere Lopez i Silvia Bonet, i també el síndic general, Vicenç Mateu, ambdós i altres agents de la societat civil.

A banda d'aquesta jornada celebrada en Andorra, que tal com va recordar Mach serveix perquè es conegui el Principat fora de les fronteres, Andorra també serà present en la secció de cinema amb el documental sobre els castellers i

també es volia impulsar una trobada de colles, que al final no ha estat possible. A més a més, es prendrà part en el debat de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i els territoris. Mach va destacar que la SAC "estrena" representant al patronat de l'UCE, Marta Fonolleda, vicecetra per les relacions de l'UCE amb Andorra.

LLIBRE RECULL

Model de país per a Andorra, el recull de la vintena de ponències de la 27a Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, també va ser present en el mateix acte en que es va anunciar la participació d'aquest any. Es tracta d'una nova publicació impulsada en aquest cas per la SAC, Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) i al Govern, a més d'un privat. És, tal com va comentar Mach, una nova publicació dels temes que formen part de l'actualitat del país però que també és útil per a la reflexió sobre la història.

Redacció *d'Andorra la Vella*
jmes_andorra

24/08/2015

OPINIÓ

més

EDITORIAL

A l' marge de posar damunt la taula les possibles sinèrgies d'Andorra amb els petits estats europeus, la 28a Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent va servir per evidenciar les diferències entre Govern i ciutadans sobre l'acord d'associació amb Europa, o millor dit sobre com s'han desenvolupat les negociacions per a l'assoliment d'aquest acord, tenint en compte que el marge de maniobra, més estret o més ample en funció del co-

lor poro amb què es miri, no és gaire gran. Sigui com sigui, i més enllà de les poques paraules dites des de l'exclusió sobre el marc institucional que hauria de regir l'acord, els països de l'entorn continuen sense saber abnunciantment res del contingut d'un acord que serà cabdal per al futur del país els propers anys i que, si es compleixen els termes "previstos, quedarà enllestit durant aquestes legislatures".

Fòrum Andorra
@forum.ad

Bonet defensa els beneficis que té per als microestats formar part d'organismes internacionals <http://forum.ad/?p=102787>

L'ENDEMÀ DE LA DIADA ANDORRANA A PRADA

24/08/2015

Preocupació a SDP per com s'encara la negociació amb la UE

// Bartomeu diu que centrar-se en el marc institucional és descuidar l'essencial

El president de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra (SDP), Jaume Bartomeu, va mostrar ahir la preocupació de la seva formació per com està encarant el titular d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, la negociació amb la Unió Europea per a l'establiment d'un acord d'associació, acord que SDP considera "molt necessari" per al Principat.

En aquest sentit, la formació considera que l'exclusió s'entendria "en les qüestions relatives al marc institucional que ha de regir el funcionament de l'acord", fet que suposa "descuidar l'essencial i perdre el temps en les formes". Per això, i valent-se de l'experiència de govern, el president d'SDP considera que cal centrar-se en allò que realment importa, que és el que "pot aportar als empresaris

i professionals d'Andorra l'acord d'associació".

Bartomeu va fer aquestes manifestacions després de conèixer el contingut de la ponència del ministre d'Afers Exteriors que es va llegir en el transcurs de la 28a Diada andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent, dedicada a les relacions d'Andorra amb els petits estats d'Europa, i en què el president d'SDP va participar també amb una ponència, on va repassar les especificitats i les coincidències d'Andorra i San Marino i on va defensar que l'acord d'associació "és imprescindible" ja que "ha de permetre als nostres joves treballar a Europa".

Precisament, l'acord d'associació va centrar bona part de la jornada a Prada, on la majoria dels ponents van coincidir en la

El titular d'Educació, Èric Jover, a la Diada andorrana a Prada.

idea que les relacions del Principat amb els seus veïns europeus han d'estar regides per un equilibri entre la preservació de les

especificitats del país i l'aportament de les oportunitats que pot oferir un nou marc de relació. La presidenta de la Societat

Andorrana de Ciències (SAC), Àngels Mach, va valorar molt positivament el desenvolupament de la Diada andorrana a Prada i es va mostrar satisfeta "tant de la participació com del nivell de les ponències" i de l'interès que va suscitar la jornada en persones que estaven seguitat altres cursos de l'UCE però que "van anar a seguir la jornada andorrana".

A més, va destacar el fet que es van presentar ponències sobre aspectes "de què potser no es parla tant però que quan es coneixen són interessants". És que la jornada, que va incloure 23 ponències, va assolir l'objectiu que s'havia fixat i va servir per poder aprofitar les sinèrgies que es poden establir entre Andorra i els altres petits estats d'Europa.

Redacció *d'Andorra la Vella*
jmes_andorra

Títol:

AM - La SAC espera que la Diada andorrana de l'UCE enforteixi les relacions dels petits estats

Resum:

Encamp - La Societat Andorrana de Ciències (SAC) prepara la seva participació en la Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que tindrà lloc del 16 al 23 d'agost. Enguany, serà present a la secció de cinema amb un documental sobre els castellers, en una jornada sobre l'IEC i el territori i en la que serà la 28a Diada Andorrana a la XLVII UCE. Amb el títol 'Andorra i els petits estats d'Europa', vol tancar les relacions entre els petits estats i "esperonar" perquè siguin més fluides i creixin en diferents àmbits, com ha manifestat la presidenta de la SAC, Àngela Mach. Aquest dijous, a més, la SAC ha presentat el llibre que recull les coneixenes de la Diada andorrana de l'any passat i que tractava els models de país per a Andorra.

Text:

La 28a Diada andorrana a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu tractarà la relació d'Andorra amb els petits estats. Serà dissabte 22 d'agost i comptarà amb 16 ponències presencials i 8 no presencials. L'objectiu, com ha explicat la presidenta de la SAC, Àngela Mach, és "veure quina és la relació que tenim i la que podríem tenir amb els petits estats", sobretot tenint en compte que s'està negociant un acord d'associació amb la Unió Europea de la mà de dos petits estats més.

Per fer-ho es comptarà amb representants institucionals com ara ambaixadors i ministres o persones que han ocupat aquest càrrec a Andorra però també a països com Luxemburg, Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mònaco, igual com experts en meteorologia, geologia, antropologia i altres possibles àmbits de col·laboració. Entre els ponents hi ha el cònsol honorari d'Estònia a Andorra, Antoni d'Ordoño, l'ambaixador de Suïssa a Espanya, Thomas Kolty, l'ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mònaco, Enric Terrado; o el soci de Ceflis a Luxemburg, Xavier Déu; a més de l'excap de govern i president d'SDP, Jaume Bartumeu, el síndic general, Vioeng Mateu, o el ministre d'Affers Exteriors, Gilbert Saboya, entre altres.

Com ha exposat Mach, hi ha un gran desconeixement entre els petits estats perquè "sovint anem a tractar amb els més grans" i les relacions "haurien de ser més fluides". Així, amb l'intercanvi de coneixements que pugun aportar els ponents es vol "esperonar" perquè es pugui buscar aquesta relació en diferents àmbits, com l'econòmic, social o institucional.

La presentació de la Diada s'ha fet al mateix temps que el del llibre que recull la vintena de ponències de l'any passat i que, a diferència d'altres ocasions, parteix d'un tema global com els models de país i aborda aspectes com la ressaltat energètica, de telecomunicacions, salut i afers socials, urbanisme o dret entre altres. "Un retrat de com som actualment i com podríem gestionar el canvi cap al futur", ha resumit la presidenta de la SAC.

Mach ha definit els llibres com una eina que, a més, ja es poden consultar en versió digital, amb més de 589 articles en xarxa.

Enguany, se n'han editat 1.300 exemplars i compleix un any més amb l'ajuda de FEDA. Com ha explicat el director de la prorgública, Albert Mates, van participar en la 27a Diada i seguirà amb l'objectiu de FEDA Cultura voler "veure en valor la història, el passat, el coneixement i la vida social i com enfrontem el futur amb les noves tecnologies i nous marçeres de fer".

Data de publicació: 2015-08-13 13:37:00
Seccions: Societat, Educació
Territoris: Nacional
Signatures: M.C.

Títol:

PRADA - L'enginyer informàtic Alan Ward constata les limitacions que té Andorra per potenciar el comerç electrònic

Resum:

Andorra la Vella - L'enginyer informàtic i professor de l'Escola Andorrana, Alan Ward, considera que Andorra, igual que la resta de petits estats europeus, té unes capacitats limitades a l'hora de potenciar el comerç electrònic. Així ho ha apuntat en la ponència "Andorra i els petits Estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic", la primera que s'ha pronunciat aquest dissabte al matí en el marc de la 28a Diada Andorrana a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, i a la qual ha tingut accés l'ANA. Enguany, la temàtica de la jornada, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) i que comptarà amb el patrocini del Ministeri de Cultura i de FEDA Cultura, és "Andorra i els petits Estats d'Europa".

Text:

Ward ha destacat que els canvis legislatius impulsats els darrers anys per la Unió Europea fan que les grans empreses de venda "online" vegin menys atractiu instal·lar-se en petits estats europeus. Amazon ho va fer a Luxemburg, ja que així li permette que totes les vendes, anessin al país que anessin a Europa, tributant al 0%.

Aran d'una directiva europea del 2008 que s'ha començat a aplicar aquest 2015, la tributació d'aquests productes es fa al país on viu el comprador, de manera que ni venedor ni comprador es poden beneficiar ja d'aquest 0% impositiu que aplicava Luxemburg. A Andorra, igual que a la resta de petits Estats europeus, es passaria el mateix.

On Ward sí que creu que el comerç electrònic andorrà té camí per créixer és en aquells casos on s'apoi per la venda de béns materials on l'entrega es faci al mateix local comercial, i que la part "online" sigui tan sols l'equivalent a la reserva.

"Algunes dels petits països, coneguts com a destinacions del turisme de proximitat com Andorra o San Marino podrien aprofitar la facilitat de desplaçament fins als clients fins al seu local comercial per fer-hi l'entrega de manera presencial", remarca Ward.

Aquest model comercial, però, afegeix que "pot tenir els seus límits en Estats en que no existeix aquesta tradició de "pujar-hi per comprar sucre", o per la comercialització de certs béns". Així doncs, remarca que no és imaginable "la venda a distància d'objectes difícilment transportables tals com mobles o bé materialsos, si s'excepta que el client es desplaçi per recollir el bé en persona, ja que es negaria l'avantatge del comerç electrònic en aquestes circumstàncies".

Una altra opció que per Ward també es podria tenir en compte a Andorra és la comercialització de serveis o d'obres en suport íntegrament virtual, com ara el llibre electrònic, ja que aquestes compleix, en la majoria de països, amb un tractament fiscal diferenciat, que podria fer atractiva aquesta oferta andorrana -Ward detalla que, a Espanya, a un llibre en paper se li aplica un IVA del 4%, mentre que a un d'electrònic, del 21%.

Malgrat tot, Ward alerta d'un altre aspecte, el de la seguretat de les comunicacions. En la seva ponència lamenta que la majoria de petits Estats europeus, entre ells Andorra, "no s'han dotat dels mitjans tècnics necessaris per a poder controlar íntegrament les seves pròpies infraestructures dedicades al comerç electrònic".

Això fa que depenguin "de mitjans estrangers per a la connexió a la xarxa i per a la prestació dels serveis en un mercat globalitzat", un fet que "no deixa de ser una llacuna pel que fa al control i a la seguretat de les dades i, per tant, és una feblesa des del punt de vista estratègic".

Data de publicació: 2015-08-22 12:03:00
Seccions: Societat, Cultura, Economia i Empresa, Tecnologia
Territoris: Nacional, Internacional
Signatures: G.L.L.T.

Títol:
PRADA.- Jaume Serra considera que si Andorra perd un dels copríncips "no serà mai més un copríncipat"

Resum:
Andorra la Vella.- L'ambaixador d'Andorra al Vaticà, Jaume Serra, considera que si el país perd un dels dos copríncips, "no serà mai més un copríncipat". Ho ha assegurat en la ponència no presencial exposada aquest dissabte al matí en el marc de la 28a Diada Andorrana a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu, titulada "El Vaticà, un microestat que es mesura en hectàrees", a la qual ha tingut accés l'ANA.

Text:
Serra ha fet referència al debat iniciat la legislatura passada al voltant de la despenyalització de l'avortament. Un fet que, tal com ja va quedar clar en el seu moment, podria dur a la força probable renúncia de l'arquebisbe d'Urgell com a copríncip i cap d'Estat d'Andorra.

L'ambaixador andorrà davant la Santa Seu ha afegit que, en cas que això passés, i que Andorra perdés un dels dos copríncips, el país "mai més serà un copríncipat". D'aquesta manera, Serra dona a entendre que no vau possibles algunes opcions alternatives exposades, per exemple, per l'excap de Govern, Oscar Ribas, que fa uns mesos proposava la possibilitat que si el Vaticà, a través del Bisbe d'Urgell, renunciava al copríncipat, es podia optar perquè la figura que acompanyés al president francès al capdavant de l'Estat andorrà fos el rei d'Espanya, el president de la Generalitat de Catalunya o un ciutadà andorrà –com ara el mateix cap de Govern–, entre d'altres opcions.

Serra però, considera que si el Vaticà abandona el copríncipat, aquest desapareixerà per sempre i alerta que "les ells polítics ho han de tenir clar i actuar conseqüentment". En aquest sentit, destaca que "res és immutable" i omnia la dificultat de "mantenir un disseny institucional com el del Principat", quan el principal regle del país és "reformar a conseqüència de la secularització de la societat andorrana i la llibertat per legislar sobre catenament assumptes que poden fer incompatible un cap d'Estat Bisbe amb un determinat ordenament jurídic".

En aquest sentit, remarca que "a Andorra el poble és sobirà i els seus representants electes dins el Consell General legitem il·lustrament, només sotmesos al que diu el seu ordenament jurídic, conseqüència del règim polític i el marc institucional". Tot i això, recorda que "Andorra és un Estat de dret i les lleis estan sotmeses a la Constitució" i "convé recordar" que en l'article 8 s'estableix que "la Constitució reconeix el dret a la vida i la protegeix plenament en les seves diferents fases".

Serra conclou que "per suposat tot es pot canviar i el debat intel·ligent i serà en un entorn democràtic és força saludable, i no hem de tenir por de les conseqüències de les nostres decisions, sempre i quan se'n expliqui amb claredat on ens portem".

Títol:
PRADA.- Bonet defensa els beneficis que té per als microestats formar part d'organismes internacionals

Resum:
Andorra la Vella.- La consellera general d'SDP i exministra de Salut, Silvia Bonet, ha defensat els beneficis que té per a qualsevol microestat formar part d'organismes internacionals. Ho ha fet durant la ponència pronunciada aquest dissabte a la tarda en la 28a Diada andorrana a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Confont, que duia per títol "Andorra: microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals", i a la qual ha tingut accés l'ANA. Bonet ha remarcat que, tot i els costos que això té, els beneficis que reporta per als microestats, com ara Andorrà, són molt majors, si se seleccionen correctament els organismes.

Text:
En la seva ponència, Bonet ha abordat les relacions diplomàtiques d'Andorra i, especialment, les que té amb Europa i amb els organismes internacionals. En relació a aquest àmbit, ha posat de manifest que tots els microestats d'Europa, també Andorra, formen part del Consell d'Europa i de l'ONU. El Principat, a més, forma part de l'OSCE, de la UNESCO, del COMS de l'UIT, de l'Organització Internacional de la Francòfonia i del Tribunal Penal Internacional, entre d'altres.

Bonet considera que gràcies a aquestes adhesions, "tots els microestats europeus milloren les seves relacions internacionals a través de la participació en els organismes internacionals, i són espais a on poden arribar a realitzar la seva pròpia identitat". Aquest, considera, és "el camí imprescindible per al reconeixement internacional i per fer efectiva la integració a la comunitat internacional".

Bonet destaca especialment la importància que té per a un microestat ser membre actiu del Consell d'Europa, i considera que és "una fita clau per assolir un procés de reconeixement i d'integració en la comunitat internacional".

Tot i això, on considera que Andorra, i tots els microestats, "adquireixen un rol més important" és a les Nacions Unides. L'ONU, destaca, "és reglada pel principi d'igualtat de representació, de manera que cada país té un vot". Això fa, afegit Bonet, que "la veu d'Andorra sigui tant important com la de l'Índia o la de la Xina, aportant consideració i respecte al microestat".

Bonet remarca que un aspecte rellevant és el cost econòmic que representa poder formar part d'aquests organismes internacionals, considerant que "els microestats disposen de pressupostos limitats i han de tenir en compte les despeses derivades de les quotes, les gestions i contactes o les despeses de representació".

Es per això que considera que cal analitzar bé el "valor afegit" que comporta per a cada microestat formar part d'un o altre organisme internacional. En els casos on aquest és alt, el benefici és evident.

Data de publicació: 2015-08-22 12:56:00
Seccions: Política, Religió
Territoris: Nacional, Internacional
Signatura: G.L.L.T.

Bonet conclou que "els microestats, i Andorra és un exemple clar, disposen d'eines fonamentals a través de la seva participació en els organismes internacionals per poder augmentar de forma clara la seva visibilitat, com també poder tenir un rol més important i actiu en la comunitat internacional, tant per ostentar càrrecs de rellevància o al capdavant de missions electorals, com també en la mediació de conflictes, ja que el fet de ser Estats petits evita que pugun ser percebuts com si tinguessin una doble intenció o busquessin protagonisme, sent així més fiables i acceptats a nivell internacional en la mediació".

La pertinença a aquests organismes, afegit, "també serveixen per enfortir les relacions internacionals" d'una manera que no està a l'abast de les "diplomàcies clàssiques", i aconseguir així establir lligams amb països que d'altre forma no seria possible.

Bartumeu destaca els interessos mutus d'Andorra i San Marino en l'apropament a Europa

Per la seva banda, el president d'Andorra i excap de Govern, Jaume Bartumeu, també ha participat en aquesta jornada andorrana a través d'una ponència no presencial. En ella ha repassat les bones relacions que mantenen els partits socialdemocràtics d'Andorra i San Marino, i ha apuntat els interessos comuns que tenen tots dos microestats a l'hora d'apropar-se a Europa.

Bartumeu ha admès les dificultats que hi haurà en les negociacions, però ha insistit en els beneficis que aportarà un acord d'associació amb la Unió Europea.

Precisament, l'apropament a Europa, i la necessitat de preservar les especificitats del país, ha estat la temàtica central d'algunes de les altres ponències, pronunciades pel síndic general, Vicens Mateu, o per la consellera general de DA, Mercèll Matas.

Per la seva banda, el ministre d'Affers Exteriors, Gilbert Saboya, ha aprofitat la seva ponència per exposar el calendari de negociació amb la UE, refermar la necessitat d'avançar cap aquest apropament i cap a l'obertura econòmica, i ha tomat a posar com a exemple Liechtenstein a l'hora de negociar determinades especificitats andorranes.

Data de publicació: 2015-08-22 16:01:00
Seccions: Política - Europa
Territoris: Nacional, Internacional
Signatura: G.L.L.T.

Títol:

CM - Saboya garanteix que els sectors implicats podran analitzar amb temps l'acord sobre mercaderies amb la UE

Resum:

Andorra la Vella - El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, ha garantit que tots els sectors implicats, així com els grups parlamentaris, podran analitzar amb temps "i fer les aportacions que estimin escassants", l'acord sobre la lliure circulació de mercaderies amb la UE. Saboya, que aquest dimarts ha exercit de portaveu del Govern, ha confirmat en la roda de premsa posterior al Consell de Ministres que el proper 22 de setembre ja hi haurà una reunió entre la UE i els tres microestats (Andorra, Mònaco i San Marino) per abordar aquesta qüestió.

Text:

Saboya ha matissat, però, que aquesta primera trobada, serà només una "jornada d'informació respectiva entre tècnics de la UE i tècnics dels tres microestats, on es farà un repàs de cadascuna de les matèries que es tocaran posteriorment en la negociació de lliure circulació de mercaderies".

En aquest sentit, ha fet èmfasi en el fet que "el 22 de setembre no hi haurà cap necessitat d'exposar cap mena de posició sobre aquest tema", ja que es farà més endavant. Això permetrà, segons Saboya, que tant els grups parlamentaris com els sectors econòmics que es veuran afectats per aquest acord, puguin analitzar-ne els pros i els contras i dir-hi la seva. Saboya ha assegurat que al que voldria és "anar a Brussel·les amb una sola veu".

En relació als calendaris de negociació fixats per la UE, Saboya ha assegurat que comptarà amb l'oposició el negociat pel fet que el ritme establert no doni suficient temps per fer un debat intern prou acurat. Ha afegit que la qüestió ja s'ha plantejat a les mateixes autoritats europees i ha recordat que els calendaris sempre són orientatius i que es poden establir pròrrogues.

Resposta al PS i a SDP

Saboya també ha respost a les crítiques de l'oposició, tant del PS com d'SDP. En el cas del PS, que aquest dimarts considerava que des del Govern no s'ha informat prou a la ciutadania del marc institucional que s'ha començat a negociar amb la UE, el ministre ha assegurat que "s'han fet molts esforços per informar la ciutadania". Tot i això, ha admès que mai es pot dir que es fa prou en aquest àmbit i que "si cal fer més accions de comunicació, es faran".

El que no es pot, ha afegit, és dir que "el Govern no ha fet cap esforç per informar la ciutadania". En aquest sentit, ha apuntat com a exemples recents la ponència presentada per ell mateix aquest passat cap de setmana a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, on va abordar la qüestió, o la Universitat d'Estiu d'Andorra, que tindrà lloc la setmana que ve, i on què importants experts analitzaran aquesta qüestió.

En relació a les crítiques del president d'SDP, Jaume Barluemeu, que recentment lamentava que el ministre estava "massa preocupat" en la definició del marc institucional, i temia que això

no li permetés ocupar-se de les qüestions sectorials. Saboya ha assegurat que "ho cal que el senyor Barluemeu es preocupi per això", ja que a banda d'estar "molt ocupat, més que molt preocupat" en la definició del marc institucional, el Govern també treballa en tots els altres àmbits.

Data de publicació: 2015-09-26 19:54:13
Sectors: Política, Andorra - Europa, Economia - Empresa
Temors: Nacional, Internacional
Signatura: G.L.T.

Títol:

Entra en vigor l'intercanvi d'informació fiscal entre Andorra i Suïssa

Resum:

Andorra la Vella - El 27 de juliol va entrar en vigor l'acord d'intercanvi d'informació en matèria fiscal entre Suïssa i Andorra, que es va signar el 17 de març del 2014 a Madrid. Així ho publica aquest dimarts el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra (DOFA). L'acord ha d'entrar en vigor a la data de recepció de la darrera de les notificaciones mitjançant les quals les parts contractants es notifiquen el compliment dels procediments establerts per la seva aplicació. En aquest sentit, el Ministre d'Afers Exteriors d'Andorra va rebre el 27 de juliol del 2015 una nota verbal de l'Ambaixada de Suïssa notificant que Suïssa ha completat els procediments necessaris per a l'entrada en vigor de l'acord.

Data de publicació: 2015-08-26 11:24:36
Sectors: Política, Andorra - Europa
Temors: Nacional, Internacional
Signatura: Redacció

VE FÒRUM

Els sectors implicats podran analitzar amb temps l'acord sobre mercaderies amb la UE

14 Jul 2015 | Política | Economia | Dintres

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, ha garantit que tots els sectors implicats, així com els grups parlamentaris, podran analitzar amb temps "i fer les aportacions que estimin escassants", l'acord sobre la lliure circulació de mercaderies amb la UE. Saboya, que aquest dimarts ha exercit de portaveu del Govern, ha confirmat en la roda de premsa posterior al Consell de Ministres que el proper 22 de setembre ja hi haurà una reunió entre la UE i els tres microestats (Andorra, Mònaco i San Marino) per abordar aquesta qüestió.

Saboya ha matissat, però, que aquesta primera trobada, serà només una "jornada d'informació respectiva entre tècnics de la UE i tècnics dels tres microestats, on es farà un repàs de cadascuna de les matèries que es tocaran posteriorment en la negociació de lliure circulació de mercaderies".

26/08/2015

En aquest sentit, ha fet èmfasi en el fet que "el 22 de setembre no hi haurà cap necessitat d'exposar cap mena de posició sobre aquest tema", ja que es farà més endavant. Això permetrà, segons Saboya, que tant els grups parlamentaris com els sectors econòmics que es veuran afectats per aquest acord, puguin analitzar-ne els pros i els contras i dir-hi la seva. Saboya ha assegurat que el que voldria és "anar a Brussel·les amb una sola veu".

En relació als calendaris de negociació fixats per la UE, Saboya ha assegurat que comptarà amb l'oposició el negociat pel fet que el ritme establert no doni suficient temps per fer un debat intern prou acurat. Ha afegit que la qüestió ja s'ha plantejat a les mateixes autoritats europees i ha recordat que els calendaris sempre són orientatius i que es poden establir pròrrogues.

Resposta al PS i a SDP

Saboya també ha respost a les crítiques de l'oposició, tant del PS com d'SDP. En el cas del PS, que aquest dimarts considerava que des del Govern no s'ha informat prou a la ciutadania del marc institucional que s'ha començat a negociar amb la UE, el ministre ha assegurat que "s'han fet molts esforços per informar la ciutadania". Tot i això, ha admès que mai es pot dir que es fa prou en aquest àmbit i que "si cal fer més accions de comunicació, es faran".

El que no es pot, ha afegit, és dir que "el Govern no ha fet cap esforç per informar la ciutadania". En aquest sentit, ha apuntat com a exemples recents la ponència presentada per ell mateix aquest passat cap de setmana a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, on va abordar la qüestió, o la Universitat d'Estiu d'Andorra, que tindrà lloc la setmana que ve, i on què importants experts analitzaran aquesta qüestió.

En relació a les crítiques del president d'SDP, Jaume Barluemeu, que recentment lamentava que el ministre estava "massa preocupat" en la definició del marc institucional, i temia que això no li permetés ocupar-se de les qüestions sectorials. Saboya ha assegurat que "ho cal que el senyor Barluemeu es preocupi per això", ja que a banda d'estar "molt ocupat, més que molt preocupat" en la definició del marc institucional, el Govern també treballa en tots els altres àmbits.

Text i foto: ANA

Redacció Fòrum.ad

Si voleu enviar fotos, notícies, actes a calabrar... cliqueu a la icona del sobre

Una Diada andorrana a Prada per apropar els petits estats

La Societat Andorrana de Ciències abordarà les relacions en diferents àmbits entre els països petits a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent

ANA ENCAMP | ACTUALITAT/DAIA EL 13/08/2015 16:33

El director de FEDA, Albert Moles, amb la presidenta de la SAC, Àngels Mach. / M.C.

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) prepara la seva participació en la Universitat Catalana d'Estiu (UCE). Info://www.uce.cat/, que tindrà lloc del 16 al 23 d'agost. Enguany, serà present a la secció de cinema amb un documental sobre els castellers, en una jornada sobre l'IEC i el territori i en la que serà la 28a Diada andorrana a la XLVII UCE.

Amb el títol "Andorra i els petits estats d'Europa", la diada vol tractar les relacions entre els petits estats i "veure quin és la relació que tenim i la que podríem tenir amb els petits estats", sobretot tenint en compte que s'està negociant un acord d'associació amb la Unió Europea de la mà de dos petits estats més, ha explicat la presidenta de la SAC, Àngels Mach.

Serà disabte 22 d'agost i comptarà amb 15 ponències presencials i 8 no presencials. Es comptarà amb representants institucionals com ara ambadors i ministres o persones que han ocupat aquest càrrec a Andorra però també a països com Luxemburg, Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mònaco, igual com experts en meteorologia, geologia, antropologia i altres possibles àmbits de col·laboració. Entre els ponents hi ha el cònsol honorari d'Estònia a Andorra, Antoni d'Ortodox; l'ambaixador de Suïssa a Espanya, Thomas Kelly; l'ambaixador d'Andorra a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mònaco, Enric Terrado; o el soci de Carlia a Luxemburg, Xavier Déu; a més de l'excap de govern i president d'SOP, Jaume Barluomeu, el síndic general, Vicenç Mateu, o el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, entre altres.

Com ha exposat Mach, hi ha un gran desconexament entre els petits estats perquè "sovint anem a tractar amb els més grans" i les relacions "haurien de ser més fluides". Així, amb l'intercanvi de coneixements que puguin aportar els ponents es vol "esperonar perquè es pugui buscar aquesta relació en diferents àmbits, com l'econòmic, social o institucional".

La presentació de la Diada s'ha fet al mateix temps que la del llibre que recull la virteta de ponències de l'any passat i que, a diferència d'altres ocasions, parteix d'un tema global com els models de país i aborda aspectes com la vessant energètica, de telecomunicacions, salut i afers socials, urbanisme o diet entre altres. "Un retrat de com som actualment i com podríem gestionar el canvi cap al futur", ha resumit la presidenta de la SAC.

Mach ha definit els llibres com una eina que, a més, ja es poden consultar en versió digital, amb més de 568 articles en xarxa.

Enguany se n'han editat 1.300 exemplars i compten un any més amb l'ajuda de FEDA. Com ha explicat el director de la paraològica, Albert Moles, van participar en la 27a Diada i seguint amb l'objectiu de FEDA Cultura volen "posar en valor la història, el passat, el coneixement i la vida social i com enfrontem el futur amb les noves tecnologies i noves maneres de fer".

22/08/2015

Limitacions per potenciar el comerç electrònic a Andorra

L'enginyer informàtic Alan Ward constata que les opcions que té Andorra per potenciar el comerç electrònic són limitades, tot i admetre que hi ha camper poróner

ANA ANDORRILLA VELLA | ACTUALITAT/DAIA 22/08/2015 12:46

L'enginyer informàtic i professor de l'Escola Andorrana, Alan Ward, considera que Andorra, igual que la resta de petits estats europeus té unes capacitats limitades a l'hora de potenciar el comerç electrònic. Així ho ha apuntat en la ponència "Andorra i els petits Estats d'Europa davant dels reptes del comerç electrònic" (la primera que s'ha pronunciat aquest dissabte al matí en el marc de la 28a Diada Andorrana a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, i a la qual ha tingut accés l'ANA, Enguany, la temàtica de la jornada, organitzada per la Societat Andorrana de Ciències (SAC) i que compta amb el patrocini del Ministeri de Cultura i de FEDA Cultura, és "Andorra i els petits Estats d'Europa").

Ward ha destacat que els canvis legislatius impulsats els darrers anys per la Unió Europea fan que les grans empreses de venda "online" vegin menys atractiu instal·lar-se en petits estats europeus. Amazon ho va fer a Luxemburg, ja que això li permetia que totes les vendes, anessin al país que anessin d'Europa, tribuessin al 0%.

Arran d'una directiva europea del 2008 que s'ha començat a aplicar aquest 2015, la tributació d'aquests productes es fa al país on viu el comprador, de manera que ni venedor ni comprador es poden beneficiar ja d'aquest 0% impositiu que aplicava Luxemburg. A Andorra, igual que a la resta de petits Estats europeus, els passa la mateixa.

Opcions de creixement

On Ward sí que creu que el comerç electrònic andorrà té camí per córrer és en aquells casos on sapotat per la venda de béns materials on front oga es faci al mateix local comercial, i que la part "online" sigui tan sols l'equivalent a la reserva.

"Alguns dels petits països, coneguts com a destinacions del turisme de proximitat com Andorra o San Marino podrien aprofitar la facilitat de desplaçament físic dels clients fins al seu local comercial per fer-hi l'entrega de manera presencial", remarca Ward.

Aquest model comercial, però, afegeix que "pot tenir els seus límits en Estats en què no existeix aquesta tradició de "pujar-hi per comprar sucre", o per la comercialització de certs béns". Així doncs, remarca que no és imaginable "la venda a distància d'objectes difícilment transportables tals com mobles o bé matalassos, si s'exigeix que el client es desplaça per recollir el bé en persona, ja que es negaria l'avantatge del comerç electrònic en aquestes circumstàncies".

Obres en suport virtual

Una altra opció que per Ward també es podria tenir en compte a Andorra és la comercialització de serveis o d'obres en suport íntegrament virtual, com ara el llibre electrònic, ja que aquestes compten, en la majoria de països, amb un tractament fiscal diferenciat, que podria fer atractiva aquesta oferta andorrana -Ward detalla que, a Espanya, a un llibre en paper se li aplica un IVA del 4%, mentre que a un electrònic, del 2%.

Malgrat tot, Ward alerta d'un altre aspecte, el de la seguretat de les comunicacions. En la seva ponència lamenta que la majoria de petits Estats europeus, entre ells Andorra, "no s'han dotat dels mitjans tècnics necessaris per a poder controlar íntegrament les seves pròpies infraestructures dedicades al comerç electrònic".

Això fa que depenguin "de mitjans estrangers per a la connexió a la xarxa i per a la prestació dels serveis en un mercat globalitzat", un fet que "ho deixa de ser una llacuna pel que fa al control i a la seguretat de les dades i, per tant, és una feblesa des del punt de vista estratègic".

Bonet defensa la visibilitat que dona formar part d'organismes internacionals

La consellera general d'SDP remarca la necessitat de formar part de determinats organismes internacionals per obtenir una visibilitat que no s'aconsegueix amb la "diplomàcia clàssica"

ANA ANDORRA LA VELLA | ACTUALITZADA EL 22/08/2015 08:32

Silvia Bonet en una imatge d'arxiv / AVA

La consellera general d'SDP i exministra de Salut, Silvia Bonet, ha defensat els beneficis que té per a qualsevol microestat formar part d'organismes internacionals. Ho ha fet durant la ponència pronunciada aquest dissabte a la tarda en la 28a Diada andorranca a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, que duia per títol "Andorra microestat i les seves relacions amb Europa i els organismes internacionals", i a la qual ha tingut accés IANA. Bonet ha remarcat que, tot i els costos que això té, els beneficis que reporta per als microestats, com ara Andorra, són molt majors, si se seleccionen correctament els organismes.

En la seva ponència, Bonet ha abordat les relacions diplomàtiques d'Andorra i, especialment, les que té amb Europa i amb els organismes internacionals. En aquest àmbit, ha posat de manifest que tots els microestats d'Europa, també Andorra, formen part del Consell d'Europa i de l'ONU. El Principat, a més, forma part de l'OSCE, de la UNESCO, de l'OMS, de l'UIT, de l'Organització Internacional de la Francòfonia i del Tribunal Penal Internacional, entre d'altres.

Bonet considera que gràcies a aquestes adhesions, "tots els microestats europeus milloren les seves relacions internacionals a través de la participació en els organismes internacionals, i són espais a on poden articular i reforçar la seva pròpia identitat". A més, considera, és "el camí imprescindible per al reconeixement internacional i per fer efectiva la integració a la comunitat internacional".

Bonet destaca especialment la importància que té per a un microestat ser membre actiu del Consell d'Europa, i considera que és "una fita clau per assolir un procés de reconeixement i d'integració en la comunitat internacional".

La visibilitat que atorguen les Nacions Unides

Tot i això, en considera que Andorra, i tots els microestats, "adquireixen un rol més important" de a les Nacions Unides. L'ONU, destaca, "és regida pel principi d'igualtat de representació, de manera que cada país té un vot". Així ha afegit Bonet, que "ha veu d'Andorra sigui tant important com la de França o la de Xina, aportant consideració i respecte al microestat".

Bonet remarca que un aspecte rellevant és el cost econòmic que representa poder formar part d'aquests organismes internacionals, considerant que "els microestats disposen de pressupostos limitats i han de tenir en compte les despeses derivades de les quotes, les gestions i contactes o les despeses de representació".

És per això que considera que tal analitzar bé el "valor afegit" que comporta per a cada microestat formar part d'un o altre organisme internacional. En els casos on aquest és alt, el benefici és evident.

Bonet conclou que "els microestats, i Andorra és un exemple clar, disposen d'eines fonamentals a través de la seva participació en els organismes internacionals per poder augmentar de forma clara la seva visibilitat, com també poder tenir un rol més important i actiu en la comunitat internacional, tant per estentar càrrecs de rellevància o al

captivant de missions electorals, com també en la mediació de conflictes, ja que el fet de ser Estats petits evita que pugui ser percebuts com si tinguessin una doble intenció o busques un protagonisme, sent així més fiables i acceptats a nivell internacional en la mediació".

La pertinença a aquests organismes, afegit, "també serveixen per enfortir les relacions internacionals" d'una manera que no està a l'abast de les "diplomàcies clàssiques", i aconseguir així establir lligams amb països que d'altra forma no seria possible.

Bartumeu destaca els interessos mutus d'Andorra i San Marino en l'apropament a Europa

Per la seva banda, el president d'SOP i excap de Govern, Jaume Bartumeu, també ha participat en aquesta jornada andorranca a través d'una ponència no presencial. En ella ha repassat les bones relacions que mantenen els partits socialdemòcrates d'Andorra i San Marino, i ha apuntat els interessos comuns que tenen tots dos microestats a l'hora d'apropar-se a Europa.

Bartumeu ha admès les dificultats que hi haurà en les negociacions, però ha insistit en els beneficis que aportarà un acord d'associació amb la Unió Europea.

L'apropament a Europa, protagonista de la jornada

Precisament, l'apropament a Europa, i la necessitat de preservar les especificitats del país, ha estat la temàtica central d'algunes de les altres ponències, pronunciades pel síndic general, Vicenç Mateu, o per la consellera general de DA, Mireia Martí.

Per la seva banda, el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, ha aprofitat la seva ponència per exposar el calendari de negociació amb la UE, reformar la necessitat d'avançar cap aquest apropament i cap a l'obertura econòmica, i ha tornat a posar com a exemple Lichtenstein a l'hora de negociar determinades especificitats andorranes.

Jaume Serra: "si Andorra perd un dels coprinceps no serà mai més un copríncipat"

L'embaixador d'Andorra al Vaticà considera que si el Bisbe i Urge l'encarrega serà copríncipat i no el podrà substituir per cap altra figura peninsular de copríncipat per sempre

ANA ANDORRA LA VELLA | ACTUALITZADA EL 22/08/2015 10:08

Jaume Serra en una imatge d'arxiv / AVA

L'embaixador d'Andorra al Vaticà, Jaume Serra, considera que si el país perd un dels dos coprinceps, "no serà mai més un copríncipat". Ho ha assegurat en la ponència no presencial exposada aquest dissabte al matí en el marc de la 28a Diada andorranca a la XLVII Universitat Catalana d'Estiu, titulada "El Principat, un microestat que es mesura en hectàrees", a la qual ha tingut accés IANA.

Serra ha fet referència al debat iniciat la legislatura a passada al voltant de la despenyalització de l'avortament. Un fet que, tal com ja es va quedar clar en el seu moment, podria dur a la força probable renúncia de l'arquebisbe d'Urgell com a coprinceps i cap d'Estat d'Andorra.

SDP insta el Govern a centrar-se en l'essencial de l'acord d'associació a la UE

Notícies » Política 23 d'agost, 2015

Socialdemocràcia i Progrés diu que centrar-se en les qüestions relatives al marc institucional de l'acord d'associació a la Unió Europea és descuidar el que realment importa: què pot aportar als empresaris i professionals d'Andorra l'acord d'associació.

Així ho ha fet saber la formació després de la ponència del ministre Gilbert Saboya, presentada ahir a la Universitat d'Estiu, a Prada de Confiunt. Un esdeveniment durant el qual també hi ha hagut una ponència de Jaume Bartumeu. El president de SDP creu que no hi ha un marge gaire ampli en encarar la negociació amb Brussel·les. Per això, diu, que el que cal conèixer a la ciutadania és saber què suposa l'acord d'associació.

Informa: Anna Lladó

<http://www.andorradifusio.ad/Noticies/sdp-insta-el-govern-a-centrar-se-en-essencial-de-lacord-dassociacio-a-la-ue>

Alan Ward constata les limitacions per potenciar el comerç electrònic

Notícies » Economia 23 d'agost, 2015

Una de les oportunitats està en el comerç electrònic, un àmbit que, segons l'expert Alan Ward, està massa limitat al país. Aquesta problemàtica no és únicament andorrana, sinó que és compartida pels petits estats europeus.

Els principals inconvenients es troben en el fet que la infraestructura virtual, i especialment les qüestions vinculades a la seguretat, es basen en les plataformes desenvolupades pels altres grans països. Això és difícil de canviar si cada país es dotés dels mitjans tècnics propis per controlar i integrar les seves transaccions. Però aquesta és una tasca gairebé impossible.

L'altra problemàtica és la fiscalitat. I és que els canvis legislatius impulsats per la Unió Europea en els últims anys han fet que les grans empreses de venda en línia no trobin atractiu instal·lar-se a petits països. Ward posa com a exemple Amazon, que havia escollit Luxemburg perquè les seves vendes, independentment del país de destinació, tribuessin al 0%. Això va canviar per una directiva del 2008, a través de la qual la tributació es fa al país del comprador.

L'atractiu d'Andorra, en si mateix, pot residir en el fet d'utilitzar la compra en línia com un sistema de reserva i que el comprador es desplaça al país per recollir-lo presencialment a la botiga, com ja es fa en alguns comerços. L'altre punt a favor són les vendes de serveis, com les reserves hotelieres. Per als experts, doncs, tot i les dificultats globals, Andorra pot treure profit del comerç electrònic com a complement de les activitats tradicionals en les èpoques de baixa afluència de turistes.

Informa: Rubén Carcelle

Govern i socialdemòcrates presenten la seva visió sobre l'acord amb la UE a Prada

Notícies » Política 24 d'agost, 2015

El ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, creu que la negociació amb la Unió Europea té punts forts i febles, però quedar-se com fins ara també comporta febleses i amenaces. Una visió que explica en la ponència no presencial presentada a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada. Des d'SDP s'afirma que cal centrar-se a explicar què pot aportar l'acord a Andorra i el PS creu que s'ha d'assolir la participació del país en el sistema bancari de la zona euro.

La integració progressiva d'Andorra a la Unió Europea va estretament ligada al procés d'obertura i diversificació econòmica. Així ho afirma el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya, en la ponència presentada en la Universitat Catalana d'Estiu.

Per a Saboya, Andorra es troba en una disjuntiva: avançar cap a l'acord d'associació amb la UE o mantenir l'actual que, però massa que l'actual que no és la tornada als anys gloriosos, on semblava que no calia tocar res perquè semblava que tot funcionava. Saboya també assaleix que el marc institucional de l'acord que s'està negociant hauria d'incorporar elements més participatius i també més garantides que els assolits en l'acord monetari.

Però per al president de SDP, Jaume Bartumeu, centrar-se en les qüestions relatives al marc institucional de l'acord d'associació és descuidar el que realment importa: què pot aportar als empresaris i professionals d'Andorra l'acord d'associació. En la seva ponència presentada a Prada, Bartumeu afirma que no hi ha un marge gaire ampli en encarar la negociació amb Brussel·les. Per això, diu, que el que cal conèixer a la ciutadania és saber què suposa l'acord d'associació.

Al seu torn, la ponència del president del grup parlamentari mixt, Però López, afirma que el futur d'Andorra sense l'acord d'associació seria inviable i perjudicial. Un dels objectius que assenyalava López és la creació d'un marc jurídic internacional i l'aprofundiment amb altres acords existents. Segons el socialdemòcrata, el principal repte a curt termini seria el d'aprofundir en les relacions comercials amb la UE i assolir la participació d'Andorra al sistema bancari de la zona euro. Com a contraprestació, però, el país hauria de sotmetre's als controls de vigilància dels organismes comunitaris i internacionals relatius al sistema monetari.

Informa: Andrés González-Nandin i Imatge: Jordi Seabra

<http://www.andorradifusio.ad/Noticies/govern-i-socialdemocrates-presenten-la-seva-visio-sobre-lacord-amb-la-ue-a-prada>

Els meteoròlegs recomanen establir relacions amb Suïssa i Eslovènia per millorar les prediccions

Notícies » Societat 24 d'agost, 2015

Andorra és el país amb més donatit d'estacions meteorològiques automàtiques del món. No obstant això, tenim zones difícils de caracteritzar, com les valls amb fort gradient altitudinal i els terrenys molt alts. Això provoca que siguin vulnerables a fenòmens extrems que, de vegades, s'escapen a les previsions més acurades.

Les onades de calor, que aniran en augment en les pròximes dècades, són un exemple. Per millorar les prediccions, els meteoròlegs recomanen establir relacions amb Suïssa i Eslovènia, països que comparteixen característiques climàtiques i meteorològiques amb el Principat.

No obstant això, el fet de comptar amb la tecnologia de mètode France, Aemet i Meteocat ajudarà Andorra a evolucionar i millorar en termes de servei meteorològic.

Informa: Rubén Carcelle i Imatge: Jordi Seabra

<http://www.andorradifusio.ad/Noticies/eis-meteorologes-recomanen-establir-relacions-amb-suïssa-i-eslovenia-per-millorar-les-prediccions>

Entra en vigor l'intercanvi d'informació fiscal entre Andorra i Suïssa

Notícies » Economia 26 d'agost, 2015

El Butlletí Oficial publica l'entrada en vigor, el passat 27 de juliol, de l'acord d'intercanvi d'informació en matèria fiscal entre Suïssa i Andorra.

El va signar al març de l'any passat, a Madrid, el ministre d'Afers Exteriors, Gilbert Saboya. El Ministeri d'Afers Exteriors va rebre el 27 de juliol una nota verbal de l'Ambaixada helvètica notificant que Suïssa ha completat els procediments establerts necessaris per a l'entrada en vigor de l'acord.

Informa: Jordi Cama

<http://www.andorradifusio.ad/Noticies/entra-en-vigor-intercanvi-dinformacio-fiscal-entre-andorra-i-suïssa>

Andorra i la seva relació amb els petits estats d'Europa

L'UCE AL DIA

CIÈNCIA I TECNOLOGIA. La llum i les tecnologies basades en la llum. La fibra òptica i l'accés d'alta velocitat a Internet (11) (de 9 a 2/4 d'11) Interferència d'ones (de 2/4 d'11 a 12). **DRET.** Una Constitució per a Catalunya: propostes a debat. La Constitució provisional (de 9 a 2/4 d'11) Constitució i llengua (de 2/4 d'11 a 12). **PENSAMENT.** Filòsofs viatgers a Catalunya (de 9 a 12). **HISTÒRIA.** Les relacions dels territoris dels Països Catalans al llarg de la història. El renaixement de les consciències a la Franja segles XIX-XX (de 9 a 10) El Tractat dels Pirineus i les seves conseqüències (de 10 a 11) Mallorquinisme i republicanisme fins a la Guerra Civil (d'11 a 12). **LLENGUA.** La repressió lingüística borbònica, els projectes lexicogràfics de Labrèria i Fabra i el cabal lingüístic d'Europa: del segle XVIII al XXI. El cabal lingüístic d'Europa: present i futur (de 9 a 10) Pere Labrèria i Pompeu Fabra: dues èpoques, dos projectes (de 10 a 11) En el tricenniari de l'ocupació de Mallorca i Eivissa, la política lingüística dels Borbó (d'11 a 12). **COMUNICACIÓ.** La nova comunicació corporativa a la xarxa per a institucions, entitats, empreses i partits polítics (de 9 a 12). **MÚSICA.** Música i patrimoni musical als Països Catalans. El Teatre Líric Català, un projecte nacional (de 9 a 10) La cançó oïda d'Enric Granados (de 10 a 11) Salvador Espriu i els compositors catalans (d'11 a 12). **FORMACIÓ CULTURAL.** Catalunya Nord: «Nanar De Gaulle» i l'actualitat literària nord-catalana (de 10 a 12) — Català. Nivell bàsic (de 9 a 2/4 d'11) Nivell mitjà (de 2/4 d'11 a 12) — Iniciació a la cultura occitana. Èrotica occitana (de 9 a 2/4 d'11) Iniciació a la sociolingüística i la llengua occitanes (de 2/4 d'11 a 12). **JORNADES.** XXVIII Jornada Andorrana: «Andorra i els petits estats europeus» (de 2/4 de 10 a 1) — XXX Jornada d'Agricultura a Prada «El sòl agrari i la seva problemàtica» (de 2/4 de 10 a 1) — Jornades de la Societat Catalana de Pedagogia (IEC) «L'ensenyament plurilingüe a l'Europa romànica. Termòmetre Lingüístic i Marc d'Ensenyament de Llengües Vives (aportacions de la SCP)» (de 9 de 12). A les 12 del migdia **ACTES.** Entorn d'una constitució catalana. A les 3 de la tarda **TALLERS.** Fotografia digital — Taller de doblatge — Danses — Sarcinès — Cançons populars — Muntanyisme — Light painting — Taller d'interpretació. **JORNADES.** XXVIII Jornada Andorrana: «Andorra i els petits estats europeus» (de 3 a 6) — XXX Jornada d'Agricultura a Prada «El sòl agrari i la seva problemàtica» (de 2/4 de 3 a 6). A les 4 de la tarda **TALLERS.** Taller de llum: arpa làser. **JORNADES.** V Jornades de la Fundació Josep Iria a l'UCE: «El nou país, República Catalana». A les 5 de la tarda **ACTES.** 275: que hi ha en joc. **JORNADES.** Jornada Sàpiens «El patrimoni històric com a recurs econòmic». A les 6 de la tarda **JORNADES.** Jornada Sàpiens. Presentació de l'obra «Història de la Humanitat i la Llibertat» (a 2/4 de 7). A dos quarts de 7 de la tarda **ACTES.** Assemblea. A les 9 de 9 del vespre **ESPECTACLES.** Banda de Música La Gimesta — Crescendo (a les 12).

La Societat Andorrana de Ciències (SAC) organitza la XXVIII Jornada Andorrana, aquest any dedicada a *Andorra i els petits estats europeus*. Marta Fonolleras és vicerectora per les relacions de l'UCE amb Andorra i coordinadora de la Jornada Andorrana. "Volem veure quina relació tenim amb els altres petits estats d'Europa, els punts en comú i les divergències que tenim amb altres petits països europeus", explica Fonolleras.

Abans de començar cal definir què és un petit estat: "la divisió entre els petits estats i els microestats és una mica difusa. Hi ha petits estats des del punt de vista d'extensió territorial i altres que ho són pel que fa a la població. I alguns que són petits des dels dos punts de vista."

Marta Fonolleras, la nova imatge d'Andorra a l'UCE

Entre els països europeus, Andorra té una relació especial amb Suïssa. "No és ben bé un petit estat ni per extensió ni per població, tot i que si que ho és en relació als grans estats d'Europa. Hi tenim molta relació perquè en alguns temes tenim problemàtiques similars". Entre els participants a la Jornada

hi ha l'ambaixador de Suïssa a l'Estat espanyol i Andorra, Thomas Kolly, l'ambaixador andorrà a Suïssa, Liechtenstein, San Marino i Mònaco i l'ambaixador d'Andorra a la Santa Seu, Jaume Serra.

A banda dels ja citats, també es parlarà d'estats com Luxemburg, Estònia, Malta, Islàndia, Xipre o Eslovènia.

Pocs esdeveniments poden presumir de ser un referent per a COMPARTIR IDEES de forma tan transversal, un escenari on experts, ciutadania en general i representants de les més altes institucions del país, hi participen sense prejudicis, amb el propòsit de COMPARTIR temes d'actualitat. Podem interpretar-ho com un acte de SOLIDARITAT o simplement com una oportunitat derivada de les ESPECIFICITATS de ser un PETIT I GRAN PAÍS.

I una identitat que es continua construint... així ho mostren paraules com: FUTUR, PROSPECTIVA o IL·LUSIÓ.

Una feina ben feta. Crec que no cal pecar de modestos i podem dir ben alt que la Diada d'Andorra a l'UCE funciona. En general, per als participants, és un punt de trobada INTERESSANT i en acabar el que més se senten són felicitacions (MOLTES GRÀCIES; MOLT BÉ; GENIAL!). Elogis que, seguint l'esperit de la TROBADA DE PRADA, traspassen fronteres (JORNADA NECESSÀRIA PEL FUTUR DELS PETITS PAÏSOS DE CATALUNYA; AMICS (DE PIRINEUS)) i ajuden a projectar Andorra. Un participant entusiasta de Barcelona, apuntava SENY, i ens explicava tot fent el café que es referia a feina ben feta; a un altre, la Diada li havia obert la curiositat: ANDORRA: HI ANIRÉ!

Això sí, punts positius que moltes vegades van acompanyats d'aquells "però...". propis de la gent crítica (és a dir, amb criteri) que s'estima la feina de la SAC... i que permeten obrir el següent punt:

Alguns reptes per millorar. Si bé són pocs, sí que hi ha alguns punts dèbils, que ens apuntem com a motor de millora. És una jornada densa, on s'aposta per donar veu al màxim de gent i al màxim de visions. I tanta diversitat, si no es gestiona bé, té el perill de ser DISPERSA. O d'haver d'estar tota l'estona patint perquè, tot i la BONA VOLUNTAT DELS ORGANITZADORS, MANCA TEMPS PER AL DEBAT. No és estrany que la jornada es faci LLARGA, i més en aquelles condicions de CALOR i XAFOGOR pròpies del mes d'agost a Prada i de les instal·lacions del Liceu Renouvier.

Unes cares visibles de la feina invisible. Com sempre, darrere de les coses hi ha persones. I és ben normal que es relacioni la diada amb l'ANTONI POL i amb l'Àngels Mach Buch (sota el pseudònim enginyós que li han posat els periodistes de l'UCE: MAC BOOK), veritables menajrons de la cultura científica que fa tants anys que són al peu del canó. O que es faci referència a la MARTA FONOLLEDA, que enguany va fer de corcò controlant el TEMPS! (TIC-TAC) de les conferències (prenent el relleu de l'Éric Jover, que ha estat tants anys fent una fantàstica feina de coordinació i projecció). Aquest és el lideratge visible de les jornades, però tots sabem que hi ha molta gent al darrere que hi posa el seu granet de sorra perquè funcionin. I, entre ells, els autèntics protagonistes són els ponents i els participants, que vénen a compartir el seu coneixement i experiència per anar millorant, entre tots, el món des d'Andorra.

En definitiva, sembla que activitats com la Diada andorranca ajuden a avançar en la divulgació científica, entenen la ciència com un conjunt de coneixements estructurats, obtinguts a partir del raonament, el diàleg i la contraposició. Bona setmana de la ciència!

Marta Fonolleda i Riberyagua,
coordinadora de la 28a Diada andorranca a Prada de Conflent

El SAC 175 4

ESTUDIANTS A L'UCE

La Universitat Catalana d'Estiu del 2015

Per Jana Kuklová

Havien passat set anys, a l'estiu vaig tornar a Prada de Conflent, a la Universitat Catalana d'Estiu. I ara, m'ofereixo a fer una comparació de les dues experiències que he viscut. La beca de treball del 2008 es va convertir en la beca completa de la Societat Andorranca de Ciències. Resulta que enguany no vaig haver de treballar i vaig poder assistir tant a les classes del matí com als tallers de la tarda.

Des dels primers moments notava com la crisi econòmica havia passat factura a l'UCE. La crisi va arribar a la tardor de 2008, just després de la meua primera experiència a la UCE. S'havia escurçat, faltava el dia d'excursions (un dia sense classes), faltava l'UCE Jove, el programa cultural havia baixat el seu nivell, i, en general, hi havia menys gent. El que no havia canviat gaire, era el número dels cursos i tallers oferts, així

que cada dia calia fer compromisos i sempre triar només un curs i un taller. A mi, el que em va interessar més de tot foren els cursos d'Economia i de Tecnologia, i a la tarda, assistia als

tallers de doblatge i de muntanyisme. Entre tot, hi havia un dia molt especial, el dia de la XXVIII Jornada Andorranca per a la qual em vaig reservar un dia sencer.

De la darrera edició tinc dues experiències molt especials que m'agradaria

compartir aquí. Un dia abans de marxar cap a Catalunya em vaig fer un tall profund al meu polze de la mà i vaig acabar amb tres punts de sutura al dit. Durant la UCE em tocava treure'ls. En principi volia anar a una clínica, però no parlo gens el francès, i per això, vaig demanar a un dels organitzadors d'acompanyar-m'hi. Enlloc d'acompanyar-me a la clínica em va presentar el Jordi, Jordi Craven-Bartle, el coordinador del curs de Ciències de la Salut i metge de l'Hospital de Sant Pau i de la Santa Creu. En mitja hora ja érem al bar de l'UCE, ell m'estava traient els punts i la seva dona em donava ànims. A més, l'Àngels (Àngels Mach i Buch), presidenta de la SAC, em va curar el dit fins al final de l'UCE. Així, a l'UCE vaig tenir una cura extraordinària.

La segona experiència molt especial va ser la pujada al cim del Canigó. Des dels primers dies participava al taller de muntanyisme a on descobriem els racons de les comarques nord-catalanes amb guies locals i ens preparàvem per a la pujada tradicional. Ja abans d'anar a l'UCE m'havia animat molt per indescriptible i la veritat és que, des de llavors, el cim

a la pujada al Canigó com que fa set anys no vaig poder pujar-hi pel trencament de lligaments al genoll. Enguany sí, ho vaig poder fer i ho vaig fer. El moment d'assolir el cim és una experiència que es veu de l'UCE d'una manera diferent.

El penúltim dia de l'UCE va ser el dia de la Jornada Andorrana. El tema d'enguany va ser "Andorra i els petits estats Europeus". A mi, em tocava llegir els resums de ponències no presencials. El tema em va cridar molt l'atenció i amb molt interès vaig assistir-hi tota la jornada. En acabar la part oficial vaig passar tot el vespre amb els organitzadors i coordinadors de la Jornada Andorrana fent una avaluació del dia.

Marta Fonolleda, Joandomènec Ros i Àngels Mach en la inauguració de la 28a Diada Andorrana

Nil Zaragoza, Àngels Mach i Jana Kuklová durant el dinar de treball

Tot i que enguany no em tocava treballar, l'equip dels organitzadors es recordava de mi i, de tant en tant, xerràvem de les històries que havien passat entre les dues edicions de l'UCE que he viscut. Per una part estava sola, no coneixia gaire la penya dels estudiants (només els estudiants del Lectorat de Català de Praga), però, per l'altra, em sentia com a un lloc molt familiar i molt conegut gràcies als organitzadors.

Va ser una setmana de trobades i retrobades amb els meus amics i coneguts. I, a més, he aconseguit nous contactes i he portat a Praga noves experiències dels Països Catalans.

L'UCE és molt interessant

Per Josep Riba Soler

Aquest any és el segon que vaig a l'UCE de Prada de Conflent, i gràcies a la beca que em donen, m'ajuda per poder anar-hi. Estic molt agraït de la vostra ajuda.

Primer de tot, he de dir que aquest any també ha estat molt interessant tant el diversos cursets com d'altres activitats que s'han ofert a l'UCE. Com l'any passat he fet el curs d'història (Les relacions del territori dels països catalans al llarg de la història), perquè com sóc de ciències i no en tinc gaire coneixement, és un tema que m'apassiona. He aprofitat tot el que he pogut i més de la majoria de les activitats que s'han fet.

Vaig trobar molt importants les VI jornades Josep Irla pel procés que es viu a Catalunya. Vaig anar a la majoria dels actes i commemoracions, aquí hi destacaria la d'Espanya contra Catalunya de Jaume Sobrequés i la d'Escòcia. Molt bé va estar la exposició de la vida i mort de Lluís Companys, un recull de fotografies ben triades per aquest acte.

També vull anomenar, el concert a l'església de Santa Maria de Prada i les activitats que es van dur a terme a la plaça del poble, com les sessions de cinema al Lido.

Vaig assistir a les jornades de l'Alguer i les d'Andorra. L'alguer

resa era la IV, em va agradar molt la part del patrimoni, el que vaig trobar una feixuc va ser l'argot dels pescadors, perquè al meu parer és va fer molt llarg quan van descriure les diferents parts dels vaixells de

ca. Vaig trobar molt bé el aperitiu que ens van oferir de vins algueresos.

La XXVIII jornada Andorrana, que aquest any és tractava d'Andorra i els petits estats europeus. És va parlar de diversos temes, com el comerç electrònic, la meteorologia, la salut. És van comparar Andorra i altres petits estats europeus, com Mònaco, San Marino, Estònia i d'altres. Un altre tema que és va tenir en compte va ser els interessos comuns, l'adaptabilitat i les relacions entre els diversos estats amb la Unió Europea. Una de les conclusions importants que vaig veure va ser, que funcionen millor els petits estats que els grans, són més fàcils de gestionar. Va haver-hi unes ponències no presencials que és van llegir, jo vaig llegir: "Els jocs del petits Estats d'Europa, història i evolució de la participació andorrana".

En resum, molt content de tornar a Prada pels coneixements adquirits i poder intercanviar opinions amb altres companys i amics que he fet i vaig fer a Prada.

El SAC 175 5

ESTUDIANTS A L'UCE

Evolució i reconeixement

Per Diana Figueras i Nieto

Era l'agost de 1988, quan vaig descobrir la Societat Andorrana de Ciències (SAC).

Aquell any jo era estudiant a Perpinyà i vaig anar a la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) per a fer de monitora de l'Esplai. Mirant el programa de l'UCE, em vaig adonar que la SAC organitzava una diada per parlar de les migracions a Andorra, tema que m'interessava personalment (la meua família va arribar a Andorra com a immigrant), aleshores em vaig espavilar per poder assistir a unes quantes ponències, d'aquella diada em van impactar dues coses el contingut de les ponències i la calor que feia a l'aula,

A partir d'aleshores sempre més he assistit, amb més o menys implicació, a totes les Diades Andorranes de l'UCE.

D'aquells primers anys recordo que era una Diada que tenia poca repercussió en l'activitat de l'UCE. Venien uns quants andorrans, es portaven tot el que necessitaven (l'Àngels portava aigua fresca dins neveretes portàtils i ventiladors), debatien entre ells, a mig matí venia el rector de torn a saludar, dinaven al "self" (el Toni distribuïa els tiquets), després de prendre un cafè al bar de l'UCE, tornaven a tancar-se en una aula fins a les set o quarts de vuit, ho recollien tot i se'n tornaven cap a Andorra. Ho recordo amb especial afecte, tot i que em sembla que era una mica exclusiu, tenia més impacte a Andorra (hi assistia la premsa i la televisió andorranes) que a l'UCE.

A poc a poc al llarg dels anys la SAC s'ha fet un lloc a l'UCE, me n'he adonat aquesta l'última Diada, mirant el programa (l'Àngels ha participat a la XI Jornada de l'Institut d'Estudis Catalans a l'UCE de Prada) i quan els meus amics, d'altres contrades catalanes, m'han preguntat de quin tema tractaria la Diada Andorrana? I m'han demanat pel Toni, Àngels o l'Éric.

L'última Diada Andorrana tractava d'Andorra i els altres Petits Estats d'Europa, ha estat una jornada densa amb un munt de ponències interessants, i un final de Diada distès (petjada de la Marta), tanmateix crec que el record que en guardaré serà que estàvem en una aula on no hi feia massa calor, vam dinar en un menjador, i en conclusió: Andorra gairebé només té relacions amb els altres Petits Estats d'Europa en l'àmbit esportiu, quan se celebren els Jocs dels Petits Estats. Vull denotar que no tot canvia, hi continua havent la premsa i a televisió andorranes i la visita del rector de l'UCE.

El SAC 175 6

Marta Fonolleda,
Àngels Mach,
Diana Figueras,
Univers Bertrana,
Antoni Pol i
Albert Bertrana
en la inauguració
de la XLVII UCE

Enguany, és la primera vegada que he anat a l'UCE amb beca, i ha estat una experiència molt positiva. Primer perquè he compartit aquests dies en família. Després he pogut gaudir de classes que m'interessaven, he assistit a alguna taula rodona, presentacions de llibres, he pogut fer tertúlia amb els meus amics de Reus, Les Borges Blanques, Barcelona, Girona, Mallorca i Perpinyà. I en família, hem vist un espectacle teatral a l'església del poble i escoltat concerts a la plaça de Prada de Conflent; hem menjat al "self" de Liceu Renovier i dormit a Vall Roc. Abans d'acabar, vull posar èmfasi en el fet que, m'he trobat antigues nenes que venien a l'esplai, mentre els pares anaven a classe, ara són mares joves i també vénen a l'UCE amb la parella i els fills. Finalment només assenyalar que he portat els meus fills a l'esplai; per a ells també ha estat una bona experiència trobar-se amb nens i nenes d'altres territoris catalans.

Per concloure vull agrair a la Societat Andorrana de Ciències d'haver-me permès passar uns dies de vacances distesos i enriquidors.

Jana i Diana
comentant les
activitats a
Prada

Àngels Mach, Josep Riba, Diana Figueras, Jana Kuklová i
Antoni Pol al tendal del liceu Renovier

